

Journal of Education

Bansomdejchaopraya Rajabhat University

วารสารครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568

Vol. 19 No. 1 January - June 2025

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

Vol. 19, No. 1 (January - June 2025)

วารสารครุศาสตร์สารเป็นวารสารวิชาการ ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ ทางด้านวิชาการ ให้แก่ผู้นิพนธ์ทั้งภายใน และภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษหลากหลายศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ การบริหารการศึกษา ภาษาและการสื่อสาร เพื่อการศึกษาสังคมศาสตร์ เพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาคณิตศาสตร์ เพื่อการศึกษาศิลปะ วัฒนธรรม ดนตรี เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา และงานวิจัยหรือวิชาการสนับสนุนทางการศึกษา เป็นต้น ตลอดจนเป็นการนำเสนอองค์ความรู้ และข้อค้นพบจากการศึกษาและวิจัยทางด้านการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา หรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งในวารสารเล่มนี้ได้ผ่านการกลั่นกรองคุณภาพ จากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจาก กองบรรณาธิการ โดยเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในวารสารเล่มนี้ถือว่าเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้นิพนธ์ บรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องและไม่ถือเป็นความรับผิดชอบ หากตรวจสอบ แล้วพบว่าผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานหรือผลิตลิขสิทธิ์ใด ๆ จะถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์

เจ้าของ

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1061 ซอยอิสรภาพ 15 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600

โทร. 0-2472-5712 อีเมล: edujournal@bsru.ac.th

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณกร สว่างเจริญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์ ดร.เพ็ญพร ทองคำสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิภิญญา เียนเอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ เตือนแจ้ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ฝ่ายประสานงานและบริหารจัดการ

นางสาวจุฑามาศ ถนอมรูป

จริยธรรมการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้พิมพ์ (Duties of Authors)

ผู้พิมพ์ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- รับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่และไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน
- รายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยไม่บิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลที่เบี่ยงเบน
- อ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตัวเองรวมทั้งจัดทำ

รายการอ้างอิงอย่างเหมาะสม

- เขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “ข้อกำหนดการเตรียมต้นฉบับ”
- ชื่อที่ปรากฏอยู่ในบทความทุกคนต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการจริง
- ระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการเขียนบทความนี้
- ระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

บรรณาธิการต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- มีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ
- ไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
- ตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้วโดยพิจารณาจากความสำคัญความใหม่ความชัดเจนและความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
- ไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความเพราะความสงสัยหรือไม่แน่ใจ โดยให้ผู้พิมพ์ต้องหาหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ๆ ก่อน
- ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมินและคณะผู้บริหาร
- มีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจังโดยใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
- หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมินและติดต่อผู้พิมพ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
- การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพบทความวิจัยหรือบทความวิชาการโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (peer reviewer) ที่มาจากหลากหลายสถาบัน ในฐานข้อมูลที่ ก.พ.อ. กำหนด

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

ผู้ประเมินบทความต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. รักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ (Confidentiality)
2. หลังจากได้รับบทความ หากผู้ประเมินบทความตระหนักว่าตนเอง อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์เช่นเป็นผู้ร่วมโครงการหรือรู้จักผู้พิมพ์เป็นการส่วนตัวหรือเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ เพื่อเปลี่ยนผู้ประเมินบทความ
3. ประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงานไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย เพื่อแจ้งผู้พิมพ์

บรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นวารสารปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ประกอบไปด้วย บทความวิจัย จำนวน 18 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 2 บทความ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการให้แก่บุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก จากแนวคิดการเริ่มต้นการทำวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยานี้ เกิดขึ้นจากการเป็นศูนย์กลางให้แก่อาจารย์และนักศึกษาภายในคณะครุศาสตร์ได้ทำการเผยแพร่บทความ ซึ่งในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยานั้น มีสาขาวิชาอยู่หลากหลายสาขาวิชา อาทิ จิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยทางการศึกษา สังคมศึกษา อังกฤษ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย พลศึกษา ปฐมวัยศึกษา การประถมศึกษา คอมพิวเตอร์ศึกษา เป็นต้น ด้วยความหลากหลายสาขาวิชาของคณะครุศาสตร์ จึงมีบทความวิจัยและบทความวิชาการทางการศึกษาที่มีความน่าสนใจจำนวนมากทุก ๆ บทความที่ส่งมากองบรรณาธิการได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญใน แต่สาขาวิชามาร่วมพิจารณาบทความอย่างเข้มข้นและชัดเจน อีกทั้งกองบรรณาธิการทั้งภายในและภายนอกได้ประชุมปรึกษารื้อร่วมกันพร้อมกับที่ปรึกษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเผยแพร่งานวิจัยทางกองบรรณาธิการได้ทำงานกันอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้งานวารสารมีความเป็นมาตรฐานตามระเบียบของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI (Thai Journal Citation Index Centre) ให้มีคุณภาพและได้รับการยอมรับต่อสังคมวิชาการและสังคมทั่วไป ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมีนโยบายเผยแพร่วารสารนี้ในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้สะดวกต่อการสืบค้นรวมทั้งการจัดเก็บแบบแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ก่อนการตีพิมพ์ผลงานทุกชิ้นจะได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น ๆ เพื่อให้เชื่อมั่นว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพสมควรได้รับการเผยแพร่ สามารถนำไปอ้างอิงทางวิชาการได้ซึ่งเนื้อหาสาระในวารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยานั้น ครอบคลุมถึงรูปแบบการเรียนการสอนการพัฒนาการสอน การวิจัยทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมโลกที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจงานวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีความคาดหวังว่าผลงานเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาต่อยอดไปเป็นองค์ความรู้ของประเทศอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้ในระดับชาติและสามารถก้าวต่อไปในระดับ ACI ต่อไป

ในโอกาสนี้ บรรณาธิการขอกราบขอบพระคุณที่ปรึกษา กองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ส่งบทความทุกท่านเป็นอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อให้วารสารได้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานที่มีคุณค่าต่อสาธารณชนต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ปริญญา เรื่องทิพย์ นิดสา จันทรงาม และกชพรรณ ทนคง	1
การพัฒนาทักษะการเขียนพยานะไทยโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำ รหัสสี สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ธัญลักษณ์ พุดคุม รักษิณา หทยด้อย และพรรณรอง จิตพิรวณิช	15
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พลธาวิณ วัชรธำรงค์ ศศินันท์ ศิริธาดากุลพัฒน์ สุรศักดิ์ แจ่มเจริญ พรรณธิพา แจ่มเจริญ สมสุข คำชู และพัชรินทร์ ไตตระกูล	27
องค์ประกอบการประเมินหลักสูตรการพัฒนาคูและผู้บริหารด้วยรูปแบบ การสะท้อนคิดPLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กร เพื่อความเป็นเลิศ กรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ จังหวัดสมุทรสาคร แฝงกมล เพชรเกลี้ยง ดิษลดา เพชรเกลี้ยง รณกฤต เพชรเกลี้ยง และวรศิริ ผลเจริญ	41
เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่ม ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พัชรา เดชโฮม ชัยอนันต์ มั่นคง และพัชรนันท์ สว่างเจริญ	51
ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มณฑนา แจ่มกระจ่าง และชนินันท์ พฤษทรัพย์มูล	62

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี ของทอรัแนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	75
รุ่งทิพย์ ประสาทกลาง เพียงฤทัย พุฒิกุลเกษม และนฤมล ประสิทธิ์ศักดิ์	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	88
ยุวธิดา อัครชาติ และสุธิธิดา นาคไชย	
การใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง	100
สมบัติ คำมูลแก้ว	
แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้ภายใต้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	112
วนิดา พลอยล้วน นิรันดร์ สุธีนิรันดร์ และกุลสิรินทร์ อภิรัตน์บวรเดช	
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครราชสีมา	122
ชัชชน อินอุ๋นโชติ และสรฤดี ดีปุ	
การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิด แก้ปัญหาของนักเรียน ระดับประถมศึกษา	134
จิราพร อุทัยวัฒน์ และพรพิมล รอดเคราะห์	
การประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช	148
สุทธิพงศ์ เพ็ชรรัตน์ กิตติรัตน์ เกษตรสุนทร สุริยะ วิสุทธิ ธรรมรินทร์ ลินสุ ธณัฐชา รัตนพันธ์ นิตยารัตน์ คงนาลีก ศุภชัย โชติกิจวิหาทย และเศณวี ฤกษ์มงคล	

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้น 161
กระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
สิรินยา เกษมสุข และศุภวรรณ สัจจิตกุล

การจัดการเรียนรู้ โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จาก 176
งานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
ธนาพันธุ์ ณ เชียงใหม่ สมบัติ คำมูลแก้ว และพงศ์ทวี ทศวา

แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนใน 193
อนาคตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
ธนชัย ใจสา

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันที่มีต่อ 212
ผลสัมฤทธิ์ทางเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช
สโรชา ยัมละมัย ณัฐญา นาคะสันต์ สุธน วงศ์แดง และอัจฉรา จันทร์ขุน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของ 226
โรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
ทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และปรณัฐ กิจรุ่งเรือง

บทความวิชาการ

การพัฒนาธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชันผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน 241
นงศัณณาส ปาแก้ว กอบกุล ชินชัยภูมิ กาญจนา บัวเขียว วีรยุทธ ยวนใจ
และพรชัย ก.ศรีสุวรรณ

การสื่อสารอย่างมั่นใจด้วยภาษาอังกฤษ : การวิเคราะห์เทคนิคการพูดนำเสนอ 253
อย่างมีประสิทธิภาพ
ทิพย์พร จงพล

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัล
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี
A Study of Factors Affecting Digital Quotient of Thailand National
Sports University Undergraduate Students

ปริญญา เรืองทิพย์¹

นิตสา จันทรงาม²

กชพรรณ ทนคง³

Parinya Rueangthip¹

Nitsa Janngam²

Kotchaphan Tonkong³

Received: November 14,2024 Revised: June 4,2025 Accepted: June 4,2025

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา 1) ระดับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 200 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามวัดระดับความฉลาดทางดิจิทัล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีระดับความฉลาดทางดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่ได้รับคะแนนสูงสุด ได้แก่ การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณที่ดี รองลงมาคือ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนตัว และการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ได้แก่ บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล, สภาพแวดล้อมทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ บทบาทของผู้ปกครองและแรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ ซึ่งสามารถพยากรณ์ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาได้ ร้อยละ 73.8 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปกครอง การจัดการเรียนการสอน และแรงจูงใจในการใช้งานเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะดิจิทัลผ่านหลักสูตรการเรียนการสอน และให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับแนวทางการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีของบุตรหลานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

¹²³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹²³ Faculty of Education Burapha University

² Corresponding author Email: jnitsa@yahoo.com

คำสำคัญ: ความฉลาดทางดิจิทัล, นักศึกษา, มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, การใช้สื่อดิจิทัล, การรักความปลอดภัย

Abstract

The research objectives were to study 1) the level of digital intelligence of undergraduate students, 2) factors related to the digital intelligence of undergraduate students, and 3) factors influencing the digital intelligence of undergraduate students at the National Sports University, Chonburi Campus. The sample consisted of 200 undergraduate students selected by stratified random sampling. The instruments used were a questionnaire to measure the level of digital intelligence, and data were analyzed using descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) undergraduate students had a high level of overall digital intelligence. The factors that received the highest scores were critical thinking, followed by personal data security, and mindful use of technology, respectively. 2) Factors related to students' digital intelligence were the role of parents in supporting the use of technology, motivation for using cyberspace, digital intelligence-promoting teaching and learning, learning environment, and academic achievement. 3) Factors with significant influence were the role of parents and motivation for using cyberspace, which could predict students' digital intelligence by 73.8 percent. The results of the research found that the role of parents, teaching and learning management, and motivation for using technology It is an important factor that helps promote digital intelligence in students. Therefore, educational institutions should organize activities to promote digital skills through the curriculum and educate parents about ways to support their children's use of technology to achieve maximum benefit.

Keywords: Digital quotient, students, National Sports University, digital media usage, security.

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่เติบโต อย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ “สังคมแห่งดิจิทัล” ที่ส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั่วโลก ทั้งทางด้านการติดต่อสื่อสาร เช่น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์รวมถึงการดำเนินการ ทางธุรกิจค้าขาย ที่ต้องพึ่งพาการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล (ณัฐธินี ชงโค, 2566) ซึ่งในยุคดิจิทัลนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและการใช้สื่อดิจิทัลกลายเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและนักศึกษาที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การทำงาน และการสื่อสารในชีวิตประจำวัน รายงานของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ระบุว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยมากถึง 11 ชั่วโมงต่อวัน โดยแนวโน้มการใช้งานยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักศึกษามหาวิทยาลัยถือเป็นกลุ่มที่ใช้เวลากับสื่อดิจิทัลมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น

เป็นการเรียนออนไลน์ การค้นคว้าข้อมูล หรือการเข้าสังคมผ่านโซเชียลมีเดีย (กรมสุขภาพจิต, 2566) อย่างไรก็ตาม แม้เทคโนโลยีจะช่วยอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสในการเรียนรู้ แต่การใช้งานที่ขาดความตระหนักรู้ อาจนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น การละเมิดความเป็นส่วนตัว การเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ และปัญหาสุขภาพจิตจากการเสพติดเทคโนโลยี ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient: DQ) จึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย

DQ Institute ได้กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลไว้ 8 ด้าน (DQ Institute, 2019) ได้แก่ การจัดการตัวตนบนโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล การคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ การบริหารเวลาการใช้สื่อดิจิทัล และการรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ ทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ และหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากโลกออนไลน์ ซึ่งนักศึกษาแม้จะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสูง แต่กลับมีความฉลาดทางดิจิทัลในระดับที่ยังต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการแยกแยะข้อมูลเท็จ การจัดการข้อมูลส่วนตัว และการบริหารเวลาการใช้งานดิจิทัล ซึ่งมีงานวิจัยของ พระมหาสายัณห์เปรมสีโล และคณะ (2564) พบว่า ควรพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการรับรู้เท่าทัน ความสามารถด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคดิจิทัล เพื่อเผชิญหน้ากับความท้าทายและการปรับตัวให้เข้ากับสังคมปัจจุบันยุคดิจิทัลได้ และ Gao & Yu (2024) พบว่า ความฉลาดดิจิทัลในหมู่นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล เน้นบทบาทของเทคโนโลยีอัจฉริยะและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในการตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยเพิ่มการแนะนำส่วนบุคคล อย่างไรก็ตามความท้าทายเช่นการปกป้องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูลจะต้องได้รับการนำทางเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลของนักศึกษาความสมดุลนี้จำเป็นสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนโดยรวมและผลลัพธ์ของนักศึกษา

ในส่วนของประเทศไทยนั้น มีการตื่นตัวเกี่ยวกับปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ แม้มหาวิทยาลัยหลายแห่งมีการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ แต่ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ซึ่งนักศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ โดยมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ทั้งในด้านวิชาการและกิจกรรมเสริมหลักสูตร และยังเป็นการสะท้อนถึงพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีของนักศึกษาและความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายของโลกดิจิทัล ดังนั้นนักศึกษาควรมีความเข้าใจในเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงการใช้อินเทอร์เน็ต การรู้จักป้องกันตนเองจากโลกไซเบอร์ เลือกแยกแยะและรับข้อมูลได้อย่างถูกต้องโดยใช้เวลาอย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถใช้ดิจิทัลให้เกิดผลกระทบทางบวก ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม (นัฐยา พัวพงศกร, 2563)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้สื่อดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลเป็นสิ่งที่สำคัญต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่ทำการศึกษานี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี เพื่อสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการพัฒนานโยบายด้านการศึกษาและกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรับผิดชอบและปลอดภัย และเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบแนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สามารถนำไปสู่

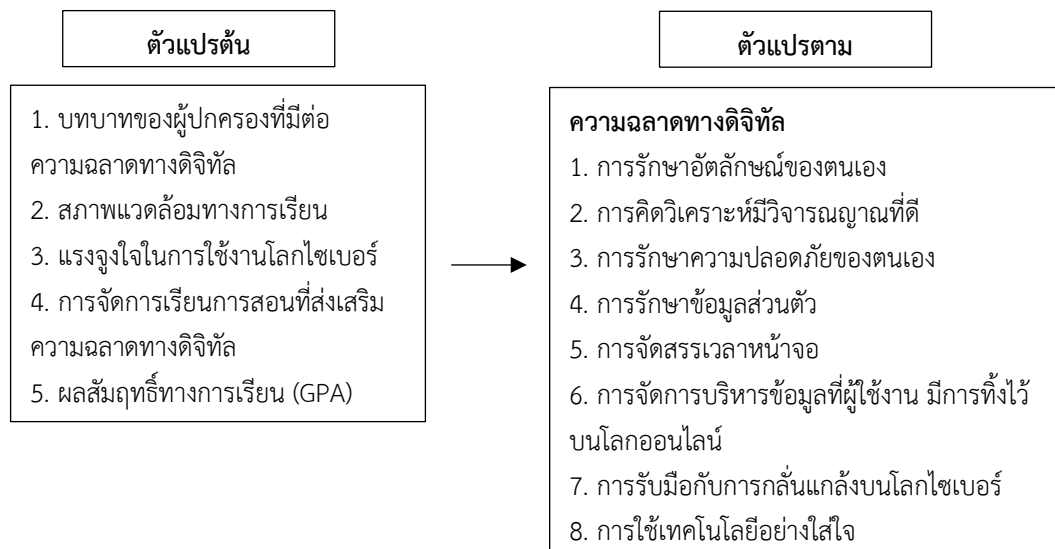
การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของนักศึกษา และเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและยั่งยืนในยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จากการศึกษาตัวแปรต้น 5 ด้าน แบบวัดความฉลาดทางดิจิทัลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางดิจิทัลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีรายละเอียด ของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนรวมทั้งหมด 940 คน (กองส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดตัวอย่างโดย Hair, Black, Babin, and Anderson (2014) ได้เสนอว่าการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ควรใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 200 คน เพื่อให้ข้อมูลเป็นโค้งปกติ และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามลักษณะไม่เป็นสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด 200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามวัดความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยคำถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี คณะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะของแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 50 ข้อ โดยมีรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ด้านการรักษาวินัยของตนเอง จำนวน 8 ข้อ ด้านการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี จำนวน 6 ข้อ ด้านการรักษาความปลอดภัยของตนเอง จำนวน 5 ข้อ ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว จำนวน 6 ข้อ ด้านการจัดสรรเวลาหน้าจอ จำนวน 7 ข้อ ด้านการจัดการบริหารข้อมูลที่ใช้ใช้งาน มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ จำนวน 6 ข้อ และด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 19 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล จำนวน 5 ข้อ สภาพแวดล้อมทางการเรียน จำนวน 5 ข้อ แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ จำนวน 4 ข้อ และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามลักษณะปลายเปิดในการวิจัยนี้ ได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดย ณัฐธินี ชงโค (2566) มาทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม ผลปรากฏว่า แบบสอบถามวัดความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเที่ยงเท่ากับ 0.986 แบบสอบถามแรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล สภาพแวดล้อมทางการเรียน และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม

ความฉลาดทางดิจิทัล มีความเที่ยงเท่ากับ 0.965 , 0.968, 0.972, และ 0.983 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 200 ชุด ซึ่งแบบสอบถามจะใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างภาคต้น ปีการศึกษา 2567 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยการวิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยพิจารณาจาก ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับและแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

ผลการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 200 คน นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ ได้ผล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตาม เพศ ชั้นปี คณะ และผลทางการเรียน ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	หญิง	118	59.00
	ชาย	82	41.00
รวม		200	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	55	27.50
	21 – 25 ปี	144	72.00
	26 - 35 ปี	0	0.00
	36 ปีขึ้นไป	1	0.50
รวม		200	100.00
ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	49	24.50
	ชั้นปีที่ 2	50	25.00
	ชั้นปีที่ 3	48	24.00
	ชั้นปีที่ 4	53	26.50
	ชั้นปีที่ 5	0	0.00
รวม		200	100.00
คณะวิชา	คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ	57	28.50
	คณะศิลปศาสตร์	63	31.50
	คณะศึกษาศาสตร์	80	40.00
รวม		200	100.00
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	สูงกว่า 3.00	148	74.00
	2.50-3.00	32	16.00
	ต่ำกว่า 2.50	20	10.00
รวม		200	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 72 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 26.50 เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 40 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 คิดเป็นร้อยละ 74

1.2 การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี การศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม และรายด้านทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ด้านการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ด้านการรักษาความปลอดภัยของตนเอง ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ด้านการจัดสรรเวลาหน้าจอ ด้านการจัดการบริหารข้อมูลที่ใช้งาน มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ ด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ ผลการวิจัยได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยภาพรวม และรายด้าน

ความฉลาดทางดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความฉลาดทางดิจิทัล
1. ด้านการรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง	3.84	0.89	มาก
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี	3.97	0.84	มาก
3. ด้านการรักษาความปลอดภัยของตนเอง	3.90	0.86	มาก
4. ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว	3.95	1.06	มาก
5. ด้านการจัดสรรเวลาหน้าจอ	3.70	0.84	มาก
6. ด้านการจัดการบริหารข้อมูลที่ใช้ทำงาน มีการทั้งไว้บนโลกออนไลน์	3.69	0.90	มาก
7. ด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์	3.92	0.90	มาก
8. ด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ	3.93	0.92	มาก
โดยรวม	3.85	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีความฉลาดทางดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีความฉลาดทางดิจิทัลเป็นรายด้านในระดับมากทั้ง 8 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ด้านการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี ($\bar{X}=3.97$, S.D. = 0.84) ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X}=3.95$, S.D. = 1.06) และด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ ($\bar{X}=3.93$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ปรากฏผลดังในตาราง 3

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรีโดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัล
1. บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล	4.03	0.93	มาก
2. สภาพแวดล้อมทางการเรียน	3.82	0.92	มาก
3. แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์	4.02	0.90	มาก
4. การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล	3.78	1.07	มาก
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.24	0.55	ปานกลาง
โดยรวม	3.85	0.76	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ปัจจัย และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ปัจจัย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล ($\bar{X}=4.03$, S.D. = 0.93) แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ ($\bar{X}=4.02$, S.D. = 0.90) สภาพแวดล้อมทางการเรียน ($\bar{X}=3.82$, S.D. = 0.92) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล ($\bar{X}=3.78$, S.D. = 1.07) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=3.24$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางดิจิทัลกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

3.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางดิจิทัลกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ปรากฏผลดังตารางที่ 4-6 ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

ตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี	DQ	II	JJ	KK	LL	GPA
ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ)	1.000					
บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล (II)	.814	1.000				
สภาพแวดล้อมทางการเรียน (JJ)	.720	.759	1.000			
แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ (KK)	.803	.795	.771	1.000		
การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (LL)	.722	.713	.732	.760	1.000	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)	.162	.192	.113	.220	.114	1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลและความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ประกอบด้วย 4 ปัจจัย เรียงลำดับความสัมพันธ์ ได้ดังนี้ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล (II) ($r=.814$) แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ (KK) ($r=.803$) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (LL) ($r=.722$) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (JJ) ($r=.720$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ($r=.162$)

3.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

ตัวพยากรณ์	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients		Sig
	B	Std. error	β	t	
Constant	.877	.197		4.442	.000
บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล (II)	.342	.055	.417	6.262**	.000
สภาพแวดล้อมทางการเรียน (JJ)	.039	.054	.048	.731	.465
แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ (KK)	.280	.061	.332	4.614**	.000
การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (LL)	.099	.044	.139	2.259**	.025
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)	-.016	.053	-.012	-.305	.761
R=.859 R ² =.738 R ² _{Adj} =.731 SE _{Est} =.39539 F=2.064 Sig=.000**					

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบ Enter พบว่า บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล (II) ($B=.342$, $\beta=.417$, $t=6.262^{**}$, $\text{sig}=.000$) แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ (KK) ($B=.280$, $\beta=.332$, $t=4.614^{**}$, $\text{sig}=.000$) และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (LL) ($B=.099$, $\beta=.139$, $t=2.259^{**}$, $\text{sig}=.025$) มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสภาพแวดล้อมทางการเรียน (JJ) ($B=.039$, $\beta=.048$, $t=.731$, $\text{sig}=.465$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ($B=-.016$, $\beta=-.012$, $t=-.305$, $\text{sig}=.761$) ทุกตัวแปรร่วมพยากรณ์ความฉลาดทางดิจิทัล (TOTAL)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละและความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์โดยเขียนในรูปสมการได้ดังนี้ $DQ = 0.88 + 0.34 (II) + 0.28 (KK) + 0.10 (LL)$ ให้ DQ แทน ความฉลาดทางดิจิทัล II แทน บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล JJ แทน สภาพแวดล้อมทางการเรียน KK แทน แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ LL แทน การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล และ GPA แทน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยสรุป ปัจจัยด้านบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 200 คน นำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59 มีอายุระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 72 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 26.5 เป็นนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 40 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า 3.00 คิดเป็นร้อยละ 74

2. เมื่อพิจารณาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ในภาพรวม พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีความฉลาดทางดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีความฉลาดทางดิจิทัลเป็นรายด้านในระดับมาก ทั้ง 8 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้ดังนี้ ด้านการคิดวิเคราะห์มีวิจรรย์ญาณที่ดี ($\bar{X}=3.97$) ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X}=3.95$) และด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ ($\bar{X}=3.93$) ตามลำดับ

3. เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางดิจิทัลกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี มีความฉลาดทางดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการรักษาข้อมูลส่วนตัว ด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างใส่ใจ และด้านการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษาความเข้าใจและความสามารถในการจัดการและปกป้องข้อมูลส่วนตัวของตนเองบนโลกดิจิทัลได้ดี ทั้งยังตระหนักถึงผลกระทบของการกระทำของตนเองต่อผู้อื่นในโลกออนไลน์ พวกเขาสามารถสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความเคารพ เห็นอกเห็นใจ และมีความสามารถในการรับรู้ จัดการ และป้องกันตนเองจากการถูกกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ โดยอาจมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการรายงานพฤติกรรมกรกลั่นแกล้ง การบล็อกผู้ที่ไม่หวังดี และอาจมีทักษะในการสนับสนุนผู้อื่นที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสายัณห์ เปมสีโล สำราญ ศรีคำมูล และสนธิ วงปล่อมทิธัญ (2566) ซึ่งศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ที่พบว่าความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาในภาพรวมมีความฉลาดทางดิจิทัลระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่ามี 7 ด้านอยู่

ในระดับมาก โดยด้านที่มีความฉลาดทางดิจิทัลมากที่สุด 2 อันดับแรก คือ ด้านการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านการรู้ดิจิทัล ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาในยุคปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และมีความรู้ในการเลือกใช้สื่อดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัล เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล (II) แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ (KK) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (JJ) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล (LL) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ให้คำแนะนำ สนับสนุน หรือมีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของนักศึกษามีอิทธิพลอย่างมากต่อระดับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา และนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง หรือการสร้างเครือข่ายอย่างสร้างสรรค์ อาจมีความฉลาดทางดิจิทัลสูงกว่านักศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเพียงเพื่อความบันเทิงอย่างไร้จุดหมาย โดยสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ มีการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นทางดิจิทัล อาจช่วยพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา โดยการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัยไซเบอร์ การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล หรือการใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน อาจส่งผลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษานักศึกษาที่มีความฉลาดทางดิจิทัลสูงอาจสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นส่งผลให้มี GPA ที่ดีขึ้น ซึ่งปัจจัยอื่น ๆ ที่กล่าวมามีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลโดยตรงมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์ (2562) ซึ่งได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลอาจเกิดจากหลายปัจจัยด้วยกัน ประกอบด้วย ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมการเรียน แรงจูงใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมการสอนของครู

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางดิจิทัลกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัล ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

3.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย เรียงตามระดับความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยคือ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ และสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้ปกครองมีอิทธิพลอย่างมากต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ซึ่งการให้ความสำคัญและส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อาจเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์ (2562) ซึ่งได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัล อาจเกิดจากหลายปัจจัยประกอบด้วย ด้านการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมการเรียน แรงจูงใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมการสอนของครู รองลงมาคือ แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์และสภาพแวดล้อมทางการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรี ลอยหา พัทธวีภา โพธิ์ศรี และอุทิศ บำรุงชีพ (2563) ซึ่งได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อ

การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล บนฐานความคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลบนฐานคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 มิติ ได้แก่ (1) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี (2) การจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกคนทุกแห่งเพื่อพัฒนาให้มีความรู้คู่คุณธรรม (3) การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างความมีเหตุผล และ (4) การแบ่งปันการเรียนรู้โดยมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบททางสังคมตามหลักความพอประมาณ

3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี พบว่าบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ สภาพแวดล้อมทางการเรียน การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถพยากรณ์ ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ได้ร้อยละ 73.8 คือมีค่า R^2 เท่ากับ .738 แสดงให้เห็นว่า ด้านแต่ละด้านได้แก่ บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อความฉลาดทางดิจิทัล แรงจูงใจในการใช้งานโลกไซเบอร์ สภาพแวดล้อมทางการเรียน การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ความแปรปรวน (variance) ของความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี ได้ถึง 73.8% ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ อรุณ ชูกระเดื่อง (2562) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: การวิเคราะห์พหุระดับผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้ดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ส่วนใหญ่มีค่ามากกว่า 0.40

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1.1 มหาวิทยาลัยควรจัด หลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม

1.2 ควรพัฒนา แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครอง ในการดูแลและให้คำแนะนำการใช้เทคโนโลยีของนักศึกษา

1.3 สถาบันการศึกษาควรส่งเสริม การเรียนรู้ผ่านสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ปลอดภัย และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แทนการใช้งานเพื่อความบันเทิงที่มากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาความฉลาดทางดิจิทัลในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยประเภทอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์

2.2 ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกแนวทางการส่งเสริมความฉลาดทางดิจิทัล และเข้าใจพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในชีวิตจริง

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น ผลกระทบของโซเชียลมีเดียหรือการเสพติดเทคโนโลยี ที่อาจมีผลต่อระดับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2566). รายงานประจำปีกรมสุขภาพจิต ปีงบประมาณ 2566. สืบค้นจาก <https://dmh.go.th>
- ณัฐธินิ ชงโค. (2566). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม). สืบค้นจาก <http://202.28.34.124/dspace/handle/123456789/2025>
- นุจรี ลอยหา, พัทธวีภา โพธิ์ศรี, และอุทิศ บำรุงชีพ. (2563). แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลบนฐานความคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 12(1), 85-101.
- นัฐยา พัวพงศกร. (2563). เผยสถิติเด็กไทย ถูก ‘ไซเบอร์บูลลี่’ หนัก! ค่าเฉลี่ยสูงติดอันดับโลก. สืบค้นจาก <https://teroasia.com/news/194261?ref=news>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชนา สุวรรณแสน. (2567). ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสารราชพฤกษ์*, 22(1), 112-128.
- พระมหาสายัณห์ เปมสีโล, สำราญ ศรีคำมูล, และสนธิ วงปล่อมศิริ. (2566). ความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 11(2), 45-58.
- ภัทริกา วงศ์อนันต์นนท์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับอุดมศึกษา. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 24(3), 67-82.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย ปี 2566. สืบค้นจาก <https://etda.or.th>
- อริญ ชูกระเดื่อง. (2562). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: การวิเคราะห์พหุระดับ. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 18(2), 121-138.
- DQ Institute. (2019). *Digital intelligence: A comprehensive framework for digital literacy, skills, and readiness*. Retrieved from <https://www.dqinstitute.org>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Pearson.
- Gao, X., & Yu, Z. (2024). Management of Information and Personalized Guidance for Vocational College Students in the Digital Era. *International Journal of New Developments in Education*, 6(5). <https://doi.org/10.25236/ijnde.2024.060519>
- Livingstone, S., Stoilova, M., & Nandagiri, R. (2021). *Children's data and privacy online: Growing up in a digital age*. *New Media & Society*, 23(12), 3647–3664. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/14614448211012778>
- Miller, D., Costa, E., Haynes, N., McDonald, T., Nicolescu, R., Sinanan, J., Spyer, J., Venkatraman, S., & Wang, X. (2020). *How the world changed social media*. Retrieved from <https://doi.org/10.2307/j.ctt1g69z>

การพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำ
รหัสสี สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
Development of Thai Consonant Writing Skills Using Sensory
Integration with Color-Coded Flashcards for Grade 3 Students
with Intellectual Disabilities

ธัญลักษณ์ พุดคัม¹

Thanyalak Pudkhum¹

รักษิณา หทย้อย²

Raksina yodyoi²

พรรณรอง ฐิติพรวนิช³

Pannarong Titipornwanich³

Received: January 13,2025 Revised: May 27,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะในการเขียนพยัญชนะไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการเขียนพยัญชนะไทยก่อนและหลังของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา จำนวน 5 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดทักษะการเขียนพยัญชนะไทยก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสีและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartile range, IQR) และ สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กมีทักษะการเขียนพยัญชนะไทยอยู่ในระดับดี

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบ

¹²³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

¹²³ Faculty of Education Songkhla Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: 644193010@parichat.skru.ac.th

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียน

คำสำคัญ : การเขียนพยัญชนะไทย, ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

Abstract

The objectives of this research were: 1) To develop consonant Thai writing skills in third-grade students with intellectual disabilities through teaching methods that integrate sensory input with color-coded word cards. 2) To compare the Thai consonant writing skills of third-grade students with intellectual disabilities before and after learning through sensory integration combined with color-coded word cards. The sample group consisted of five Grade 3/1 students from the first semester of the 2024 academic year at Songkhla Phattha na Panya School, selected using a purposive sampling method. The research instruments included: 1) Thai language lesson plans, 2) A Thai consonant writing skills assessment test, and 3) Sensory integration combined with color-coded word cards.

The results of the study revealed that: The results showed that:

1. Thai consonant writing skills of Grade 3 students with intellectual disabilities, developed through sensory integration and the use of color-coded word cards, were at a good level.
2. The comparison of pre- and post-learning Thai consonant writing skills revealed that post-learning test scores were significantly higher than pre-learning scores at the .05 level.

Keywords: Thai consonant writing, Sensory integration with color-coded word cards, Students with intellectual disabilities,

บทนำ

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นเด็กที่มีความจำกั้อย่างชัดเจนในการปฏิบัติตน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ คือ ความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยร่วมกับความจำกััดของทักษะการปรับตัวอีกอย่างน้อย 2 ทักษะ จาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้าน ทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันการทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าวก่อนอายุ 18 ปี เป็นเด็กที่มีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากับเด็กปกติในวัยเดียวกัน และยังมีพฤติกรรมการปรับตัวไม่เป็นไปตามลำดับขั้น หรือมีพัฒนาการล่าช้าอย่างชัดเจนซึ่งเป็นผลมาจากความบกพร่องทางพัฒนาการของบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นเอง เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงมีปัญหาในการเรียนรู้ภาษาได้แก่ การฟัง การพูด

การอ่าน และการเขียน (Puansurin, N., 2019)อีกทั้งเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า ในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านการสื่อสาร หรือการสื่อความหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของเด็กคนนั้นอย่างมากมาย

สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีปัญหาการเขียน หมายถึง มีข้อจำกัดในการเขียนพยัญชนะไทยอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ และชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากข้อจำกัด ด้านพัฒนาการทางสติปัญญา รวมถึงความบกพร่องด้านกระบวนการเรียนรู้ เช่น การจดจำรูปแบบตัวอักษร การเชื่อมโยงเสียงกับตัวอักษร การประสานงานระหว่างสมองกับกล้ามเนื้อ (Fine Motor Skills) และความสามารถในการทำกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามักมีระดับ IQ ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ส่งผลให้พวกเขาต้องการการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกซ้ำ ๆ และใช้วิธีการสอนเฉพาะ เช่น การใช้สื่อช่วยสอนหรือวิธีการที่ปรับให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของเด็กกลุ่มนี้ (แสงอรุณ มโนมัยอุดม, 2558: 12-13)

วิธีการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) การเรียนรู้จะช่วยให้เด็กแยกแยะรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ แยกแยะส่วนที่เหมือนกันและส่วนที่แตกต่างกันได้ดีขึ้นจึงช่วยเสริมประสิทธิภาพการรับรู้ของเด็กให้ดียิ่งขึ้นด้วย การใช้ประสาทสัมผัสหลายชนิดร่วมกันในการสอนช่วยให้เด็กรับรู้เรื่องที่ครูสอนได้ดีกว่าการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสเพียงชนิดเดียวที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือเมื่อฝึกเด็กให้เรียนรู้ผ่านการบูรณาการประสาทสัมผัสหลายอย่างเข้าด้วยกันจนเด็กเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ดีแล้วในภายหลังเมื่อเด็กดูภาพอย่างเดียวหรือฟังเสียงอย่างเดียวสมองส่วนที่รับรู้การมองเห็นหรือการฟังเสียงรวมทั้งสมองส่วน multimodal areas ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ จะทำงานขึ้นมาด้วยอย่างพร้อมเพรียงกันทำให้เด็กมีข้อมูล หลากหลายมากขึ้นในการรับรู้และตัดสินใจ ในการแยกแยะความแตกต่างของตัวกระตุ้นเช่น ในการฝึกเด็กให้แยกแยะใบหน้าคนด้วยการให้เห็นใบหน้าพร้อมกับได้ยินเสียงของคนนั้นด้วย (Voice-face training) พบว่าสมองส่วนที่จดจำใบหน้า (Fusiform face area) และสมองส่วนที่แยกแยะเสียง (Temporal voice area) จะมีความเชื่อมโยงกันมากยิ่งขึ้นต่อม เมื่อเด็กจำได้แล้วเพียงแค่เห็นภาพใบหน้าโดยไม่จำเป็นต้องได้ยินเสียงของคนคนนั้นเด็ก ก็สามารถบอกได้ว่าภาพใบหน้านั้นคือใครหรือเพียงแค่เด็กได้ยินเสียงของคน ๆ นั้น โดยไม่ต้องเห็นใบหน้า เด็กก็สามารถบอกได้ว่าเสียงนั้นเป็นเสียงของใคร ปรากฏการณ์เหล่านี้สนับสนุนแนวคิดว่าการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการประสาทสัมผัสเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็กให้ดียิ่งขึ้น (สุนทรี อารังโสติสสกุล, 2560: 111-112)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะจัดทำการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับบัตรคำรหัสสีในการพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนี้ การผสมผสานเทคนิคการสอนที่เน้นการกระตุ้นประสาทสัมผัสและการใช้สื่อช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้ง่ายและสนุกสนานมากขึ้นเด็กสามารถจดจำและเขียนพยัญชนะไทยได้ดีขึ้นพร้อมทั้งยังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและการพัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็กให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยมีความสำคัญควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาด้วยการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะสามารถพัฒนาทักษะเขียนพยัญชนะไทยโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสีได้ดีหรือไม่ ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะได้ใช้เป็นแนวทางให้แก่ครูผู้สอนและผู้ที

เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ได้นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไปในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำหรัส
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะในการเขียนพยัญชนะไทยก่อนและหลังของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำหรัส

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีทั้งหมด 3 ห้อง จำนวนทั้งสิ้น 22 คน โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเล็กน้อย (มีระดับสติปัญญา ระหว่าง 50 – 69) จำนวน 5 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้วิธีการเลือก แบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1.1 บัตรคำหรัส มีลักษณะบัตรสี่เหลี่ยม จำนวน 10 บัตร แต่ละบัตรจะมี พยัญชนะไทย ได้แก่ ส ล ถ ภ บ ป ม น พ ผ

2.1.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การเขียนพยัญชนะไทย จำนวน 10 ตัว ได้แก่ ส ล ถ ภ บ ป ม น พ ผ

2.1.3 แผนการเรียนรู้เรื่อง การเขียนพยัญชนะ จำนวน 10 แผน

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ใน

2.2.1 บัตรคำหรัส

1) ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลจากทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้สีและประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) ในการเรียนการสอน รวมถึงศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านการเห็นและการสัมผัส

2) กำหนดเนื้อหาและรูปแบบของบัตรคำหรัส เลือกพยัญชนะไทยที่ต้องการใช้ในการเรียนการสอน โดยควรเน้นพยัญชนะที่นักเรียนมีปัญหาในการจดจำและเขียนมีการออกแบบบัตรคำให้มีขนาดและตัวอักษรพยัญชนะไทยที่ชัดเจน โดยใช้สีต่าง ๆ ในการแบ่งแยกพยัญชนะที่มีลักษณะคล้ายกัน เพื่อลดความสับสน

3) เลือกสีที่เหมาะสมในการออกแบบบัตรคำหรัส ทำการเลือกสีที่ช่วยให้เด็กสามารถแยกแยะพยัญชนะได้ง่าย โดยควรเลือกสีที่มีความแตกต่างกันชัดเจน เช่น การใช้สีแดงสำหรับกลุ่มพยัญชนะหนึ่ง สีเขียวสำหรับอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นต้น และมีการใช้หลักจิตวิทยาของสีที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ เช่น สีสดใสที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็ก และสีที่ช่วยกระตุ้นความจำได้ดี

4) ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ นำร่างบัตรคำหรัสไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาค้นคว้าเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อรับคำแนะนำในการปรับปรุงให้บัตรคำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2.2 แบบทดสอบการเขียนพยัญชนะไทยก่อนเรียนและหลังเรียน

1) ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบทักษะการเขียนการวัดความสามารถในการเขียนพยัญชนะโดยเน้นศึกษาการทดสอบสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและศึกษาแนวทางการประเมินผลที่เน้นการวัดผลพัฒนาการก่อนและหลังการเรียน (Pre-test & Post-test) เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดผลที่ถูกต้อง

2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการทดสอบ กำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัย เช่น การวัดทักษะการเขียนพยัญชนะไทย รวมถึงความแม่นยำในการเขียนของเด็ก และสามารถวัดผลได้จริง

3) เลือกพยัญชนะไทยสำหรับแบบทดสอบ เลือกพยัญชนะไทยที่ใช้ในการทดสอบ โดยเลือกพยัญชนะที่มีความสำคัญและครอบคลุมทุกกลุ่มเสียง รวมถึงพยัญชนะที่เด็กมักจะสับสนหรือเขียนผิด ไม่มากเกินไปเพื่อให้เด็กเกิดความเหนื่อยล้า แต่ก็เพียงพอที่จะประเมินพัฒนาการได้

4) ออกแบบรูปแบบของแบบทดสอบ กำหนดลักษณะของคำสั่งที่เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา มีการออกแบบแบบทดสอบให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็ก โดยให้แบบทดสอบมีลักษณะที่เรียบง่าย ชัดเจน และไม่มีสิ่งที่ซับซ้อน

5) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน โดยอาจให้คะแนนตามความถูกต้องของการเขียนพยัญชนะ เช่น ถูกต้อง 1 คะแนน ผิด 0 คะแนนและอาจเพิ่มการให้คะแนนสำหรับการเขียนที่ถูกต้องตามลำดับหรือการเขียนได้สมบูรณ์ เช่น การจัดเรียงพยัญชนะ การจัดจรรูปร่างของพยัญชนะ และการเขียนตามคำบอก

6) ประिक्षาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ออกแบบไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ นักจิตวิทยาเด็ก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการทดสอบ เพื่อให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบทดสอบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และขอคำแนะนำเกี่ยวกับความยาก-ง่ายของแบบทดสอบตามความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน +1 สำหรับข้อสอบที่มั่นใจว่าวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คะแนน 0 สำหรับข้อสอบที่ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คะแนน -1 สำหรับข้อสอบที่แน่ใจว่าวัดไม่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการดังนี้

1) วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา รวมถึงความสามารถพื้นฐาน ทักษะด้านการเขียน และข้อจำกัดในการเรียนรู้ของกลุ่มเด็กเป้าหมาย เพื่อออกแบบเนื้อหาที่ตรงกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน

2) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและเฉพาะเจาะจงสามารถวัดผลได้ เช่น การเขียนพยัญชนะไทยให้ถูกต้อง การแยกแยะรูปร่างของพยัญชนะ และการพัฒนาการเขียนพยัญชนะไทย นักเรียนสามารถเขียนพยัญชนะได้อย่างถูกต้องอย่างน้อย 60% หลังจบ การเรียน

3) เลือกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพยัญชนะไทย โดยคำนึงถึงพยัญชนะไทยที่เด็กมีปัญหาในการจดจำหรือเขียนผิดบ่อย เช่น กลุ่มพยัญชนะที่มีรูปทรงคล้ายกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงใกล้เคียงกัน และจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้สอดคล้องกับระดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทีละขั้นตอนจากง่ายไปหายาก

4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้บัตรคำรหัสสี การวาดรูปพยัญชนะ การเล่นเกมการสัมผัสและสร้างรูปร่างพยัญชนะด้วยวัสดุต่าง ๆ หรือกิจกรรมศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการเขียน และมีการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก เช่น การสอนแบบตัวต่อตัว (one-by-one) การใช้สื่อที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ และการให้คำชมเชยเพื่อเพิ่มแรงจูงใจ

5) การจัดทำสื่อการสอน: บัตรคำรหัสสีเพื่อการเขียนพยัญชนะไทย การจัดทำสื่อการสอนในครั้งนี้มุ่งเน้นให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเน้นความเรียบง่าย ชัดเจน และกระตุ้นประสาทสัมผัสผ่านการมองเห็น (Visual Learning) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 กำหนดรหัสสีจุดเริ่มต้นการเขียนพยัญชนะและจุดสิ้นสุดการเขียนพยัญชนะ ดังนี้

- สัญลักษณ์จุดเริ่มต้น: วงกลมสีเขียวเล็ก ๆ กำกับจุดเริ่มต้นของการเขียนพยัญชนะ
- ลูกศรชี้ทิศทางการเขียน: ใช้เส้นประพร้อมหัวลูกศรบอกลำดับการลากเส้น
- สัญลักษณ์สิ้นสุด: วงกลมหรือจุดสีแดงเพื่อระบุจุดสิ้นสุดของการเขียน

5.2 ออกแบบต้นแบบบัตร บนคอมพิวเตอร์ กำหนดตำแหน่งของจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด โดยการวางวงกลมสีเขียวและสีแดง พร้อมเส้นนำทิศทาง (ลูกศร)

5.3 พิมพ์พยัญชนะตัวอักษร ส, ล, ถ, ภ, บ, ป, ม, น, พ, ผ โดยใช้โปรแกรม Canva ลงบนกระดาษขนาด A 4

5.4 บัตรพยัญชนะขนาด 18 x 28 เซนติเมตร หรือขนาดใกล้เคียง A4 เพื่อให้จับถือสะดวก และเคลือบพลาสติกเพื่อความแข็งแรงทนทาน

6) กำหนดระยะเวลาและขั้นตอนการสอน วางแผนจัดตารางการเรียนการสอน โดยกำหนดระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 30 นาที ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ผ่านการฟังและการมองเห็น จากนั้นค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การเขียนพยัญชนะด้วยการลงมือปฏิบัติ

7) นำแผนการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อรับหาค่า IOC และการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองรูปแบบก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research) ที่มีการดำเนินการแบบ One-Group Pretest-Posttest Design โดยมีรายละเอียดของการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One - Group Pretest-Posttest Design

กลุ่มทดลอง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดลองหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

เมื่อ E = กลุ่มตัวอย่างเด็กที่เลือกมาแบบเจาะจง

T₁ = การทดสอบความสามารถเขียนพยัญชนะไทยก่อนการสอน

X = การสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี

T_2 = การทดสอบความสามารถเขียนพยัญชนะไทยหลังการสอน

อธิบายการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ หาร้อยละของคะแนน หลังจากการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสีเรื่องการเขียนพยัญชนะไทยกับเกณฑ์ร้อยละ โดยพัฒนาตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) จากสูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร } Mdn = \frac{N + 1}{2}$$

Mdn คือ ค่ามัธยฐาน

N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.2 ค่าพิสัยควอไทล์ (Inter Quartile Range)

$$\text{สูตร } IQR = Q3 - Q1$$

2.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลังการสอน โดยใช้สูตร The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test ใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร } D = Y - X$$

เมื่อ D แทน ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่

Y แทน คะแนนของการประเมินหลังการทดลอง

X แทน คะแนนของการประเมินก่อนการทดลอง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักเรียน จำนวน 5 คน ด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบ มีคะแนนเต็มเท่ากับ 10 ได้ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน (10)	คะแนนหลังเรียน (10)	ผลต่างของคะแนน
1	2	9	7
2	0	5	5
3	1	8	7
4	3	9	6
5	2	8	6
Mdn	2	8	-
IQR	2	1	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ก่อนเรียน นักเรียนได้คะแนนตั้งแต่ 0-3 มีค่ามัธยฐาน 2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 8 และหลังจากการได้รับการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี อยู่ในระดับดี ซึ่งนักเรียนได้คะแนน 5-7 คะแนน มีค่ามัธยฐาน 2 ค่าพิสัยควอไทล์ 1 และผลต่างของคะแนนตั้งแต่ 5 ถึง 7

ตอนที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการเขียนพยัญชนะไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังแสดงตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการเขียนพยัญชนะไทยระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี

นักเรียน (คนที่)	คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)		ผลต่าง ของคะแนน $D = Y - \bar{x}$	ลำดับที่ ความ แตกต่าง	ลำดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อนเรียน $\bar{x}$	หลังเรียน (Y)			บวก	ลบ
1	2	9	7	4.5	+4.5	-
2	0	5	5	1	+1	-
3	1	8	7	4.5	+4.5	-
4	3	9	6	2.5	+2.5	-
5	2	8	6	2.5	+2.5	-
					T+=+15	T-= 0

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โดยคะแนนทดสอบหลังเรียน นักเรียนมีทักษะการเขียนพยัญชนะไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยโดยใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสงขลาพัฒนาปัญญา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสี ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กมีทักษะการเขียนพยัญชนะไทยอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน เช่น การมองเห็น การสัมผัสและการฟังช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และความจำของเด็กเหล่านี้การใช้บัตรคำรหัสสีช่วยให้เด็กสามารถแยกแยะพยัญชนะได้ชัดเจนขึ้น และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับสี ซึ่งเป็นวิธีการที่สร้างความเข้าใจสามารถจดจำได้ง่ายขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับการใช้เทคนิคการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยเฉพาะในเรื่องของการเขียนและการจดจำ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ได้ผลดีในเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธยาน์ เชาวน์เฉลิมกุล (2554: 77) ที่กล่าวว่า ความสามารถเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเล็กน้อย ก่อนการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้สีเป็นรหัสอยู่ในระดับปรับปรุง และหลังการสอนอยู่ในระดับดีมาก

การสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้สีเป็นรหัสมีกระบวนการและขั้นตอนการสอนที่ทำให้เด็กได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลได้หลายทาง ได้แก่ การฟัง การมองเห็น และการสัมผัสเพื่อให้ผู้เรียนรับและส่งข้อมูลผ่านเข้าไปสู่ระบบความจำได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดอยเอลและวาเลนเต (Rains; & Durham. 2008; 247; citing Deyle; Valente. 2002) ที่ได้นำวิธีของอดัน-กิลลิงแฮม ซึ่งเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องกับช่องทางการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส ได้แก่ การมองเห็น การได้ยินและการเคลื่อนไหวไปใช้ในการเรียนสำหรับนักเรียนระดับเกรด 1 ที่กำลังเรียนในระบบการศึกษาพิเศษจากการศึกษาพบว่านักเรียนเหล่านี้มีความสามารถในการเรียนสูงขึ้น จนสามารถเข้าไปเรียนในระบบเรียนร่วมได้ หลังจากนั้นนักเรียนยังได้รับการสอนด้วยวิธีประสาทสัมผัสอย่างต่อเนื่อง และ 2 ปีต่อมาได้ทำการประเมินความสามารถของนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มนี้ไม่ต้องกลับเข้าไปเรียนในระบบการศึกษาพิเศษอีกเลย ซึ่งสอดคล้องกับแม็คเคย์ (MacKay. 2006: 70-71) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านนั้นเป็นการช่วยเพิ่มช่องทางการรับรู้ข้อมูลให้มากขึ้นกับนักเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในโอกาสอื่น ๆ จนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นประสาทสัมผัสหลายด้านยังเป็นวิธีที่คำนึงถึงความแตกต่าง ด้านการรับรู้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน การที่นักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสที่ตนเองถนัดเพื่อรับรู้และเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ออร์ตัน และสลิเกอร์แลนด์ (Gelzheiser; & Clark. 1999 : 271; citing Orton.1966; Singer and. 1971) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านเป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ช่องทางการเรียนรู้ที่เป็นจุดเด่นของตนเองอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันเป็นการทดแทนช่องทางการเรียนรู้ที่เป็นข้อจำกัดของตนเอง ดังนั้น การสอนเขียนจึงนำวิธีประสาทสัมผัสหลายด้านมาใช้สอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวพยัญชนะ รวมทั้งการจำวิธีการเขียนตัวพยัญชนะตัวนั้นๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับโมจิ (2553: 74-76) ที่กล่าวว่า การใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ ด้านร่วมกันจะเป็นการกระตุ้นสมองส่วนคอร์เทกซ์ (Cortex) ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการสิ่งเกี่ยวกับการรับรู้ทั้งหมด ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสให้สามารถจดจำได้ดีขึ้นทำให้เกิดความแม่นยำในการจำ และนักเรียนยังได้รับการพัฒนาการทำงานของประสาทสัมผัส สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬาลักษณ์สุตระ (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมประสาทสัมผัสที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กวัยเตาะแตะ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนพยัญชนะไทย โดยการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำรหัสสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการใช้หลายประสาทสัมผัสทำให้เด็กสามารถจดจำและประมวลผลข้อมูลได้ดีขึ้น การกระตุ้นด้วยสีและการเชื่อมโยงกับตัวอักษรช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้บัตรคำรหัสสีอาจทำให้เกิดการจดจำเชิงภาพและการเชื่อมโยงข้อมูลทางความคิดได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิค

การใช้สีและประสาทสัมผัสหลายด้านมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาและจดจำข้อมูลได้ดีกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม

นอกจากนี้ กิจกรรมการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น การสอนแบบสาธิต การปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกสนุก พร้อมทั้งจะเรียนรู้ จดจำในสิ่งที่ครูสอนได้อย่างรวดเร็วและจำได้เป็นระยะเวลายาวนานขึ้น ในกิจกรรมที่ใช้ในการสอนประกอบด้วยขั้นตอน เริ่มจากการรับรู้ทางสายตาในการมองภาพ การออกเสียงตามครู นักเรียนจะได้ยินเสียงที่ตนเองพูด จากนั้นให้นักเรียนลากนิ้วพร้อมกับพูดชื่อพยัญชนะขณะลากนิ้วที่แผ่นรองพยัญชนะผิวไม่เรียบที่มีจุดเริ่มต้นเป็นสีเขียว และการรับรู้โดยผ่านประสาทหลายช่องทางพร้อม ๆ กัน เช่น การฟัง การมองเห็น พร้อมกับการเคลื่อนไหว ทางร่างกาย การเคลื่อนไหวอวัยวะภายในปาก และการสัมผัสของร่างกาย เช่น การฟังเสียงพยัญชนะที่ตนเองออกเสียง พร้อมกับการเคลื่อนไหวร่างกายบนแผ่นพยัญชนะขนาด 1.0×1.5 เมตร หรือการเชื่อมโยงเสียงกับตัวพยัญชนะ โดยมองดูตัวพยัญชนะแล้วออกเสียงพร้อมกับการใช้นิ้วมือลากตัวพยัญชนะบนแผ่นรองผิวไม่เรียบหรือกระดาษทราย จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนพยัญชนะไทยได้ และยังมีกิจกรรมที่ให้นักเรียนฝึกเขียนตัวพยัญชนะที่ได้เรียนแล้วในอากาศ และบนอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อฝึกการรับรู้จุดเริ่มต้นรวมถึงทิศทางในการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเฟอร์นาลด์ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้โดยใช้วิธีประสาทสัมผัส VAKT ทำนองเดียวกันกับไวท์ (White, 1986) ได้ศึกษาผลของการใช้แนวการสอนแบบประสาทสัมผัสหลายด้านประกอบด้วย การฟัง การมองเห็น การเคลื่อนไหวร่างกาย พบว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนจากการสอนแบบประสาทสัมผัสหลายด้านดีกว่าการสอนตรง และเมื่อทดสอบความคงทนในการจำพบว่ากลุ่มที่สอนด้วยประสาทสัมผัสหลายด้านมีความสามารถในการเรียนดีกว่ากลุ่มการเรียนแบบสอนตรง ดังนั้นนักเรียนที่ได้ฝึกการใช้นิ้วเขียนหรือลากตามร่องพยัญชนะ พร้อมกับได้ออกเสียงพยัญชนะไปด้วยนั้น เป็นพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้ นักเรียนจะมีสมาธิจดจ่อที่นิ้วมือและสิ่งที่นักเรียนชี้และการได้สัมผัสนักเรียนจะเกิดทักษะการเขียนไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจรัสลักษณ์ จิรวินบูลย์ (2545:6, 130-131) ที่พบว่า แนวคิดวิธีสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านทำให้ร่างกายมีโอกาสนำประสาทสัมผัสหลายส่วนในการรับประสบการณ์ เมื่อประสาทสัมผัสส่วนต่างๆ ได้ทำกิจกรรมสมองก็ทำงานประสานกับระบบประสาทหลายส่วน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น และการนำวิธีสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านมาใช้สอนยังช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนในการเรียนมากยิ่งขึ้นด้วยอีกทั้งกิจกรรมที่ยึดแนวทางการเรียนรู้ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีช่วงความสนใจในการเรียนได้นาน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนสร้างความสนุกสนานน่าสนใจ

จากผลการวิจัยที่พบว่าการใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับการใช้บัตรคำหัดสืช่วยพัฒนาทักษะการเขียนพยัญชนะไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงความสำเร็จในการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มนี้ ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้ดีกว่าการเรียนรู้แบบเดิม การใช้บัตรคำหัดสืเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจดจำพยัญชนะไทยได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางนี้ไปใช้ยังพบข้อจำกัดบางประการ เช่น เด็กบางคนอาจมีความแตกต่างในการตอบสนองต่อสีและการใช้ประสาทสัมผัส รวมถึงเวลาที่ใช้ในการพัฒนาทักษะของเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน การจัดหาอุปกรณ์และการฝึกอบรมครูผู้สอนในการใช้เทคนิคเหล่านี้ยังเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ การปรับแนวทางการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคนเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการประเมินและวางแผนการสอนที่ยืดหยุ่นตามศักยภาพของเด็ก รวมถึงการสนับสนุน

ครูผู้สอนด้วยการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เทคนิคเหล่านี้ เพื่อให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ควรใช้แนวทางที่บูรณาการประสาทสัมผัสหลายด้านอย่างต่อเนื่อง และสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความสนใจของเด็ก การประเมินผลและปรับปรุงวิธีการสอนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาควรช่วยทบทวน สิ่งที่คุณสอนให้กับนักเรียนทุกวัน เพื่อให้นักเรียนจะสามารถจำวิธีการเขียนพยัญชนะไทยได้ถูกต้องและเร็วขึ้น

1.2 กิจกรรมการเรียนการสอน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ เพื่อสร้างความมั่นใจในการทำกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำวิธีการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับบัตรคำรหัสสี ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการประเภทอื่น ๆ เช่น นักเรียนออทิสติก เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาดูการใช้วิธีการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสร่วมกับบัตรคำรหัสสีเป็นรหัสในการเขียนอื่น ๆ เช่น สระ วรรณยุกต์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

จิราวรรณ พุ่มศรีอินทร์. (2553). มาทำความเข้าใจวิธีการจับดินสอก่อนฝึกให้ลูกเขียน. สืบค้น เมื่อ 20 ตุลาคม 2553. สืบค้นจาก <http://www.wattanasatitschool.com>.

จิรดา แก้วขาว. (2557). การใช้กำหนดพยัญชนะเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคำมาตราตัวสะกดแม่กน ที่ไม่ตรงตามมาตรา ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร. 8(3), 1–15.

ณัฐยานี เชาวน์เฉลิมกุล. (2554). การศึกษาความสามารถเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความบกพร่องสติปัญญาระดับน้อย จากการสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้สีรหัส. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 7(1), 10–25.

พิชญา พิมพ์สุข. (2558). การใช้สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของครูและบุคลากร ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สืบค้นจาก <https://ir.stou.ac.th/handle/123456789/9315?locale=th>.

วัลลพ อยู่ดี. (2551). การใช้กลวิธีพหุประสาทสัมผัสเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์ และการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนสายตาเลือนราง, ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษ) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc%3A118666>.

วัลลดา กาวิตา. (2550). การพัฒนาชุดการสอนทักษะการเขียนผ่านประสาทสัมผัสสามด้านเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเรียนได้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์จันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 2. คณะครุศาสตร์ (สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ ฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 100–150.

- ศิวกกร สุวรรณไตรย์. (2552). การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พฤติกรรม การกล้าแสดงออกทางความคิด และเจตคติต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิด พหุสัมพันธ์และเทคนิคผังความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 100–150.
- ศศิธร ชมภู. (2563). การพัฒนาการเขียนพยัญชนะไทยในเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโดยใช้การสอนที่ใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านร่วมกับการใช้สี. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. จาก https://ayutthayaspecial.ac.th/news-detail_2335_47535.
- สุนทรี อารังโสติสกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานและแนวคิดพหุประสาทสัมผัสสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านระดับประถมศึกษา. รายงานการวิจัย. ศูนย์พัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลท่าอิฐ. อุตรดิตถ์. สืบค้นจาก <https://www.taiit.ac.th>
- สุนิสา ศรีสุวรรณ, และอรรณ แก้วประเสริฐ. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับฝึกได้ โดยใช้วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 15(1), 1-16.
- แสงอรุณ มโนมัยอุดม. (2563). การพัฒนาความสามารถทางการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อยชั้นประถมศึกษา ด้วยสมุดร่องพยัญชนะร่วมกับวีดิโอฟรอนาลด (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นจาก <https://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/663/1/gs601130162.pdf>
- Puansurin N. (2019). *The Study on Thai Vocabulary Spelling Abilities of Children With Retardation in Prathom Suksa I by Using Games*. Bangkok : Srinakharinwirot University. สืบค้นจาก <https://www.swu.ac.th>.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
The Relationship Between 21st Century Leadership of School
Administrators and the Effectiveness of Primary Schools
in Chonburi Province

พลธาวิน Wacharadhorntumrong¹

Pholthawin Wacharadhorntumrong¹

ศศินันท์ Sirithadakunlapat²

Sasinan Sirithadakunlapat²

สุรศักดิ์ แจ่มเจริญ³

Surasak Jamcharoen³

พรณิธา แจ่มเจริญ⁴

Panthipa Jamcharoen⁴

สมสุข คำชู⁵

Somsuk Comchoo⁵

พัชรินทร์ โตตระกูล⁶

Patcharin Totrakul⁶

Received: January 20,2025 Revised: May 28,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง รวม 332 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 161 และครูวิชาการ 161 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ปีการศึกษา 2567 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

¹ โรงเรียนอนุบาลบางละมุง,

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ มหาวิทยาลัยชินวัตร

^{4,5,6} ข้าราชการบำนาญ

¹ Anubanbanglamung School

² Faculty of Education, Burapha University

³ Shinawatra University

^{4,5,6} Retired Government Official.

¹ Corresponding author Email: pholthawin2021@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ ตามลำดับ
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ
3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to study 1) the level of 21st century leadership of school administrators 2) the level of effectiveness of schools and 3) relationship between 21st century leadership of school administrators and the effectiveness of primary schools in Chonburi Province. The sample consisted of 332 people, consisting of 161 school administrators and 161 academic teachers under the Office of the Chonburi Primary Educational Service Area 1-3, who worked in the academic year 2024, and were selected by stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.94. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results of the research found that

1. The level of 21st century leadership of school administrators in primary schools in Chonburi Province was overall at a high level, ranked from highest to lowest average scores there were; 1) strategic leadership 2) transformation Leadership 3) innovative leadership 4) digital leadership 5) disruptive leadership 6) visionary leadership 7) creative leadership 8) academic Leadership 9) moral and ethical Leadership and 10) service-oriented Leadership respectively.
2. The level of effectiveness of primary schools in Chonburi Province was overall at a high level, ranked from highest to lowest average scores there were 1) academic achievement 2) educational quality assurance 3) educational development ability 4) teacher job satisfaction and 5) educational resource management respectively.

3. The relationship between the 21st Century Leadership of School Administrators and the Effectiveness of Primary Schools in Chonburi Province was positively related at a high level ($r_{xy}=.762$) with statistical significance at the .05 level.

Keywords: 21st Century Leadership, School Administrator, Primary school Effectiveness

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2567) ได้ประกาศนโยบายประจำปีงบประมาณ 2568-2569 เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยมุ่งมั่นสานต่อนโยบาย “เรียนดี มีความสุข” ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นที่ประจักษ์ ภายใต้หลักการ “การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และ การศึกษาเพื่อความมั่นคงของชีวิต” ใช้แนวทางการทำงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” มุ่งสร้าง “การศึกษาเท่าเทียม” ผ่านเครือข่ายการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และต่อยอดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับให้ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล ภายใต้แนวคิด “ปฏิวัติการศึกษา แก้ปัญหาประเทศ” เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนในทุกช่วงวัยให้ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ” มีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อเป็นแนวทางให้ส่วนราชการในสังกัดและองค์กรในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ นำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบผลสำเร็จอย่างกว้างขวางนี้จะเห็นได้ว่าการศึกษากลายเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนในยุคโลกาภิวัตน์และสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และในสภาพสังคมที่มีความพลิกผันอย่างรวดเร็ว (Disruption) ได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม การจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีภาวะผู้นำที่ศักยภาพสูงเพื่อการปรับตัวและขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนและประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษา (วิระศักดิ์ บุญยดิษฐ์ และคณะ. 2564) กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถและภาวะผู้นำ (Leadership) ที่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (21st Century) ได้

ความสำคัญของโลกในศตวรรษที่ 21 และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและพลิกผัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวข้องกับทักษะความสามารถ กระบวนการ วิธีการ คุณลักษณะส่วนบุคคล และกรอบความคิดที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลหรือองค์กรนำพาสมาชิกอื่นในองค์กรให้สามารถอยู่รอดได้ ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นความสามารถหรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์ของผู้บริหารต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างวิสัยทัศน์ วัฒนธรรม และการสื่อสาร ตลอดจนความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความสามารถในการใช้

เทคโนโลยีดิจิทัล และทักษะการสื่อสารโน้มน้าวใจบุคลากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (เลอศักดิ์ ตามา และสุมาลี ศรีพุทธรินทร์, 2564) จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ Georgia Hobbs (2022), James Strock (2024) วรชัย วิภูอุปโภค และคณะ (2564) ประเมศร์ กลิ่นหอมและคณะ (2564) วรปรัชญ์ หลวงไย และคณะ (2564) ศิวนาถ จิตโรจน์ และคณะ (2567) ทำให้ได้กรอบแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นความสามารถในการกำหนดทิศทางขององค์กร มีการบริหารจัดการทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และกำกับติดตามและควบคุมองค์กรให้มีความสมดุล 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานแสดงศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการพัฒนางานและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี เลื่อมใสและศรัทธา 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึงผู้นำที่มีแนวคิดและวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม นำไปปฏิบัติได้จนบรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เป็นผู้นำที่มอบคุณภาพและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มีกระบวนการและทักษะการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม แสดงออกซึ่งคุณลักษณะบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมครูให้มีความสามารถด้านนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล สะท้อนจากทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหาร มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากร นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร และประเมินผลและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงาน เสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานให้กับบุคลากร เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์เพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน และประเมินวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์อยู่เสมอ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นการที่ผู้นำวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร สร้างแรงบันดาลใจ สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นโดยเน้นที่ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน 8) ผู้นำเชิงวิชาการ จะให้ความสำคัญ การจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และพึ่งพาตนเองในการพัฒนาวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ที่สะท้อนถึงความซื่อสัตย์สุจริต การอ่อนน้อมถ่อมตน เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และมีความเป็นธรรมและยุติธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ จะมุ่งเน้นการรับฟังอย่างมีสติและใช้วิจารณ์ญาณ แสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อุทิศตนเพื่อองค์กรและเพื่อนร่วมงาน และการสร้างกลุ่มชนและทีมงานเพื่อพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่จำเป็นและส่งผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ประสิทธิผลของโรงเรียนสะท้อนถึงคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ อาทิ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัย

ด้านการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล เป็นต้น จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนั้น ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพขององค์กรหรือโรงเรียนเป็นผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งพิจารณาจาก การบรรลุเป้าหมาย การบริหารภายใน การปรับตัว และความพึงพอใจ และผลผลิตที่สำคัญคือคุณลักษณะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Jaap Scheerens (2000), Špela., et.al (2023) ดังนั้นประสิทธิผลของ โรงเรียนเป็นผลสำเร็จของการบริหารจัดการที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ บรรลุ เป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้การใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาประสิทธิผลของ สถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเกี่ยวข้องกับความสามารถใน การผลิตที่จะทำให้เกิดผลตามที่ปรารถนาโดยจะเน้นไปที่คุณภาพการศึกษาและผู้เรียนเป็นสำคัญที่สะท้อน ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา โดยสะท้อนถึง ความสามารถในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานแบบมีอ อาชีพ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมาย และพัฒนาวิชาชีพของตนเอง 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามหลักสูตร 3) ด้านความพึงพอใจใน การทำงานของครู มุ่งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ได้รับ สวัสดิการและสิทธิประโยชน์เหมาะสม ครูได้รับการเลื่อนเงินเดือนสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน 4) ด้าน การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ให้มีความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มอบหมายบุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถและความถนัด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อและ นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษามีแผนพัฒนา การศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีระบบการพัฒนาการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดทำแผนและกิจกรรมทางวิชาการที่ชัดเจน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง ดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีที่ได้มาตรฐานเพื่อการเผยแพร่ต่อ สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีนั้นนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องทราบถึง ความสำคัญของการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งจะสะท้อนถึงคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยรวมของโรงเรียนได้ เป็นอย่างดี การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่ง ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลทั้งด้านภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 และด้านประสิทธิผลไปใช้ในการวางแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา และในเขต พื้นที่ของจังหวัดชลบุรีนั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้ภาวะผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 เป็นฐาน เพื่อให้ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี จาก การศึกษางานวิจัยในบริบทของจังหวัดชลบุรีพบว่า ยังไม่มีผู้ใดได้ศึกษาไว้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เพื่อทราบข้อมูลภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การบริหารงานอย่างมีคุณภาพ และก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลได้อย่างมีความสุขและยั่งยืนและทำให้เกิดเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 2) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู 4) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา และ 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน หน่วยงานทางการศึกษาที่จะนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 275 แห่ง ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี รวม 275 คน และครูวิชาการ จำนวน 275 คน และเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 322 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครูวิชาการ 161 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	275	161
ครูวิชาการ	275	161
รวม	550	322

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 เพื่อแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารและครูวิชาการ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นแต่ละโรงเรียนส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งคืนให้ผู้วิจัยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1-3 และผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 43 ข้อ โดยแบบสอบถามได้รับการพัฒนาโดยใช้ความสอดคล้องของความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC) มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป จากการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .80-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้บริหารและครูวิชาการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 322			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม	4.33	.56	มาก	9
ผู้นำเชิงวิชาการ	4.34	.54	มาก	8
ผู้นำแบบเน้นการบริการ	4.24	.53	มาก	10
ผู้นำเชิงกลยุทธ์	4.48	.52	มาก	1
ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	4.36	.55	มาก	6
ผู้นำเชิงสร้างสรรค์	4.35	.50	มาก	7
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.44	.46	มาก	2
ผู้นำเชิงนวัตกรรม	4.42	.54	มาก	3
ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล	4.40	.48	มาก	4
ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive)	4.38	.52	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.37	.54	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$ S.D.=.54) เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (มาก ($\bar{X}= 4.48$ S.D.=.52) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}= 4.44$ S.D.=.46) ผู้นำเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}= 4.42$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}= 4.40$ S.D.=.48) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) ($\bar{X}= 4.38$ S.D.=.52) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{X}= 4.36$ S.D.=.55) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X}= 4.35$ S.D.=.50) ผู้นำเชิงวิชาการ ($\bar{X}= 4.34$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}= 4.33$ S.D.=.56) และผู้นำแบบเน้นการบริการ ($\bar{X}= 4.24$ S.D.=.53) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา	n = 322			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา	4.44	.54	มาก	3
ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.48	.52	มาก	1
ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.38	.56	มาก	4
ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา	4.36	.58	มาก	5
ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.46	.58	มาก	2
เฉลี่ยรวม	4.42	.48	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.48) ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก สามอันดับแรก คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.46$ S.D.=.58) และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X
X_1	1.00										
X_2	.787*	1.00									
X_3	.764*	.812*	1.00								
X_4	.846*	.716*	.753*	1.00							
X_5	.782*	.765*	.757*	.732*	1.00						
X_6	.662*	.764*	.746*	.836*	.782*	1.00					
X_7	.786*	.816*	.753*	.757*	.764*	.753*	1.00				
X_8	.780*	.762*	.757*	.744*	.753*	.782*	.768*	1.00			
X_9	.676*	.766*	.753*	.677*	.765*	.757*	.762*	.842*	1.00		

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X
X_{10}	.749*	.775*	.667*	.757*	.772*	.748*	.736*	.876*	.816*	1.00	
X	.689*	.668*	.658*	.738*	.764*	.782*	.757*	.857*	.856*	.776*	1.00
Y											.762*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$ S.D.=.54) เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ (มาก ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.46) ผู้นำเชิงนวัตกรรม ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X}=4.40$ S.D.=.48) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) ($\bar{X}=4.38$ S.D.=.52) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.55) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.35$ S.D.=.50) ผู้นำเชิงวิชาการ ($\bar{X}=4.34$ S.D.=.54) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}=4.33$ S.D.=.56) และผู้นำแบบเน้นการบริการ ($\bar{X}=4.24$ S.D.=.53) ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$ S.D.=.48) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก สามอันดับแรก คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X}=4.48$ S.D.=.52) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=4.46$ S.D.=.58) และด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$ S.D.=.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.36$ S.D.=.58) ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 3 ด้านแรกที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านภาวะผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) ผู้นำเชิงดิจิทัล 5) ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) 6) ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 7) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 8) ผู้นำเชิงวิชาการ 9) ผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรม และ 10) ผู้นำแบบเน้นการบริการ ทั้งนี้อาจเป็นไปตามแนวคิดและหลักการสำคัญ ดังที่ ชัยยนต์ เพาพาน (2559, หน้า 1-9) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในฐานะเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายใน มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีความพร้อมใน

ด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น กล่าวคือมีทักษะทางปัญญาสูง เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้หน้าที่วางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการเชิงรุก ยึดหลักการมีส่วนร่วมปรับองค์กรให้เป็นองค์กรขนาดเล็กและมีโครงสร้างแนวราบ และเสริมสร้างการมีหุ้นส่วนทางการศึกษา ดังนั้นผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี การปฏิบัติและประสบการณ์ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรีในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูง ได้รับการพัฒนาและอบรมให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะในการบริหารการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง จนทำให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความเปราะบางและผันผวนได้อย่างดี ทำให้การจัดการศึกษาภายใต้การบริหารงานที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำอย่างหลากหลายนั้นประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถในการกำหนดทิศทางขององค์กร มีการบริหารจัดการทรัพยากรตามแผนกลยุทธ์ สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล และกำกับติดตามและควบคุมองค์กรให้มีความสมดุล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจและเจตคติที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานแสดงศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการพัฒนางานและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี เลื่อมใสและศรัทธา ผู้นำเชิงนวัตกรรม สะท้อนถึงผู้นำที่มีแนวคิดและวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม นำไปปฏิบัติได้จนบรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เป็นผู้นำที่มอบคุณภาพและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม มีกระบวนการและทักษะการคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม แสดงออกซึ่งคุณลักษณะบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และส่งเสริมครูให้มีความสามารถด้านนวัตกรรม ผู้นำเชิงดิจิทัล สะท้อนจากทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของผู้บริหาร มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากร นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร และประเมินผลและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้นำแบบพลิกผัน (Disruptive) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงาน เสริมสร้างพลังอำนาจในการทำงานให้กับบุคลากร เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างหลากหลาย ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ เผยแพร่วิสัยทัศน์เพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ด้วยความเต็มใจจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน และประเมินวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนางานเชิงสร้างสรรค์อยู่เสมอ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นการที่ผู้นำวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ ส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาองค์กร สร้างแรงบันดาลใจ สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นโดยเน้นที่ผลลัพธ์การปฏิบัติงาน และผู้นำเชิงวิชาการ จะให้ความสำคัญการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการการเรียนรู้ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา และพึ่งพาตนเองในการพัฒนาวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่จำเป็นและส่งผลการดำเนินงาน

ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของชาลี เปี่ยมพลอยและภูมิพิพัฒน์ รักพรหมคง (2567) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา 4) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำและได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการทำงานและขีดความสามารถในการแข่งขันสูง รวมทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาต้นสังกัดที่มีนโยบาย จุดเน้นและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาให้ความสำคัญในการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งในด้านความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาโดยการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดระบบการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ทุกฝ่ายปฏิบัติงานแบบมีอาชีพ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามเป้าหมาย และพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามหลักสูตร ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู มุ่งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าและมีส่วนร่วมในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เหมาะสม ครูได้รับการเลื่อนเงินเดือนสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ให้ความสำคัญกับการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ มอบหมายบุคลากรตรงตามความรู้ ความสามารถและความถนัด รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งให้สถานศึกษามีแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน มีระบบการพัฒนาการศึกษาที่ได้มาตรฐาน จัดทำแผนและกิจกรรมทางวิชาการที่ชัดเจน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่เข้มแข็ง ดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประจำปีที่ได้มาตรฐานเพื่อการเผยแพร่ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฏฐกร ภาโนมัยและเพียงแข ภูผายาง (2564) ที่ได้ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=.762$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่ใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนในด้านคุณภาพการศึกษาว่า มีการดำเนินงานจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานและบรรลุเป้าหมายจนเกิดประสิทธิผลสูงสุด ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้พบว่าภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า 3 ด้านแรกที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านภาวะผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในฐานะเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายในมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ ต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น มีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา มีทักษะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีดิจิทัล และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงาน ดังที่ ชัยนัต เพาพาน (2559, หน้า 1-2) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้ที่วางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากร มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการเชิงรุก ยึดหลักการมีส่วนร่วมปรับองค์กรให้เป็นองค์กรขนาดเล็ก และมีโครงสร้างแนวราบ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ดังนั้นผู้นำองค์กรยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี การปฏิบัติและประสบการณ์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิวนาล จิตโรจน์ และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา บุญจิตร (2566) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาวิช เขาวนเกษม และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาและพบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของขวัญฤทัย ภูสารและคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้นำแบบเน้นการบริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับบริบทขององค์กร เช่น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การฝึกฝนการคิดให้ยืดหยุ่น การสร้างแรงบันดาลใจ การสื่อสารที่เหมาะสม และเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้เป็นที่พึงประสงค์ขององค์กร สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้ภาวะผู้นำเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น
3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับมากนั้น สถานศึกษาและคณะครูผู้ปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ ตรวจสอบ

และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลโรงเรียนสูงสุด โดยใช้แนวคิดภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เป็นส่วนสนับสนุนและส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำในมิติอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาจนเกิดเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
3. ควรมีการศึกษากระบวนการใช้ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ เกษรพรหม และภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอวังทรายพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท)*. 6(3); 351-367.
- ขวัญฤทัย ภู่อสารและคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*. 21(2): 51-59.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12(1); 1-9.
- ชาลี เปี่ยมพลอย และภูมิพัฒน์ รักพรหมมงคล. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท)*. 6(3); 114-127.
- ณธกร ภาโนมัย และเพียงแข ภูผายาง. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11(2); 212-224.
- ปรเมศร์ กลินหอม และคณะ. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 31(8); 61-72.
- ปรีชา บุญจิต. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 3(2); 93-107.
- ปลายฟ้า แก้วพรหม. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*. 21(2); 256-269.
- วรชัย วิภูอุปโคตร และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*. 9(3); 14-27.
- วรปรัชญ์ หลวงไย และคณะ. (2564). องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 21(1); 182-195.

- วีระศักดิ์ บุญญดิษฐ์และคณะ. (2564). การพัฒนาการศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 3(5); 53-63.
- ศิวนาถ จิตโรจน์ และคณะ. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์*. 9(2); 601-616.
- สุภาวิช เขาวนเกษม และคณะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Georgia Hobbs. (2022). What Is 21st Century Leadership? Available <https://www.lepay.com/articles>.
- Jaap Scheerens. (2000). *Improving school effectiveness*. UNESCO: International Institute for Educational Planning.
- James Strock. (2024). *What Is 21st Century Leadership?* Available <https://servetolead.com/what-is-21st-century-leadership>
- Špela Javornik. et.al, (2023). Factors Contributing to School Effectiveness: A Systematic Literature Review. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*. (2023) 13; 2095-2111.

องค์ประกอบการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กร เพื่อความเป็นเลิศ กรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ จังหวัดสมุทรสาคร

Components of the evaluation of the curriculum for teacher and administrator development using the PLC reflection model through integrated experiences and organizational management technology for excellence: a case study of the project to improve the quality of education in reading, writing, and analytical thinking in Samut Sakhon Province

แฟงกมล เพชรเกลี้ยง¹

Fangkamol Phetklang¹

ดิษลดา เพชรเกลี้ยง²

Didlada Phetklang²

รณกฤต เพชรเกลี้ยง³

Ronnakrit Phetklang³

วรสิริ ผลเจริญ⁴

Worasiri Pholcharoen⁴

Received: February 4, 2025 Revised: May 16, 2025 Accepted: May 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร โดยผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนมีการบริหารงานที่ประกอบด้วยคุณธรรมความรู้และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเน้นวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย นักศึกษา จำนวน 100 คน บัณฑิต จำนวน 50 คน และผู้ใช้นิต จำนวน 300 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อาจารย์ จำนวน 40 คน ผู้บริหาร จำนวน 20 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติขั้นสูง แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 ได้ค่าอำนาจนัยองค์ประกอบระหว่าง 0.30-0.57 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล df, p, GFI, AGFI, CFI, RMSEA

¹²³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹²³ Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

⁴ Faculty of Management Science, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² Corresponding author Email: phetklangdidlada@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านหลักสูตร ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ความเข้าใจ ความฉลาดทางปัญญา ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ และการบริหารจัดการด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.74 - 0.93

2. องค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.74 - 0.93

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, ครูผู้บริหาร, การจัดการองค์กร, ความเป็นเลิศ, อ่าน, เขียน, คิด วิเคราะห์

Abstract

This research aimed to analyze the confirmatory components of the curriculum evaluation of teachers and administrators with PLC reflection model through integrated experiences and organizational management technology for excellence: A case study: the project to enhance the quality of education in reading, writing, and analytical thinking in Samut Sakhon Province that administrators and those involved in education management play a crucial role in creating a collaborative network and jointly setting clear goals, managing the work with morality and knowledge, and giving everyone the opportunity to participate for maximum benefit. By analyzing the confirmatory components of the curriculum and the curriculum evaluation. The sample group used in the research consisted of 100 students, 50 graduates, and 300 product users, obtained by stratified random sampling, 40 teachers, 20 administrators, obtained by simple random sampling, and 5 qualified persons, obtained by purposive sampling. The research instruments were questionnaires. Data were analyzed using advanced statistical programs. The questionnaire had a reliability value of .95, resulting in component weights between 0.30 - 0.57 The statistics used in data analysis were df, p, GFI, AGFI, CFI, RMSEA.

The results of the research found that:

1. Confirmatory components of the curriculum consisted of ethics Knowledge, intelligence, relationship, analysis and management of reading, writing and critical thinking. The model is consistent with empirical data. The component weights are between 0.74 - 0.93.

2. The confirmatory components of curriculum evaluation include context, inputs, processes and outputs. The model is consistent with empirical data. The component weights are between 0.74 - 0.93

Keywords: curriculum assessment, teacher administrators, organizational management, excellence, reading, writing, critical thinking

บทนำ

การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ถือเป็นความสามารถหลักที่สำคัญซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยกระบวนการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องตรวจสอบว่า ความสามารถดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วหรือยัง เนื่องจากการพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาตามลำดับอย่างต่อเนื่องในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ กระบวนการตรวจสอบความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทั้งความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ จะดำเนินการไปด้วยกันในกระบวนการ หลักการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ได้แก่ ประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนและประเมินเพื่อการตัดสินใจเลื่อนชั้นและจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการซึ่งความสามารถดังกล่าวอย่างเต็มตามศักยภาพและความเชื่อมั่นจากการประเมินที่ได้ (จันทร์ คุปตะวาทีน, 2553) การกำหนดภาระงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติควรสอดคล้องกับขอบเขตและประเด็นการประเมินที่กำหนดใช้รูปแบบ วิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การสรุปผลการประเมินเพื่อรายงาน เน้นการรายงานคุณภาพของความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน แนวดำเนินการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเป็นกระบวนการอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

การพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สถานศึกษาอาจดำเนินการตามกระบวนการต่อไปนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของสถานศึกษา (จุฑาทิพย์ จันเรื่อน, 2552) ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้แทนนักเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาประเมิน ปรับปรุงแก้ไข และตัดสินผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ 2) ศึกษานิยามหรือความหมายของความสามารถในการอ่าน (จุฑาพร ช่วยชูวงศ์, 2552) คิดวิเคราะห์และเขียนกำหนดขอบเขต และตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนให้สอดคล้องกับบริบท และจุดเน้นของสถานศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษา หลักการประเมิน และพิจารณากำหนดรูปแบบ วิธีการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของสถานศึกษา 4) กำหนดแนวทางการพัฒนาและประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนให้สอดคล้องกับขอบเขตและตัวชี้วัดที่กำหนดในข้อ 2 และกำหนดระดับคุณภาพ หรือเกณฑ์ในการประเมินเป็น 4 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน เพื่อใช้ในการตัดสินผลรายปี (ระดับประถมศึกษา) รายภาค (ระดับมัธยมศึกษา) และจบการศึกษาแต่ละระดับ 5) ดำเนินการ พัฒนา ประเมินและปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง (ขวลิต ชูภาพง, 2551) 6) สรุปและตัดสินผลการประเมิน บันทึกและรายงานผลการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ต่อผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่าน จากหนังสือ เอกสาร

และสื่อต่าง ๆ เพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อความสุนทรีย์ และประยุกต์ใช้แล้วนำมาคิด วิเคราะห์เนื้อหาสาระที่อ่าน นำไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์สร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอ สามารถสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับความสามารถในแต่ละระดับชั้น ผ่านการประเมินความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินให้ผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านการเลื่อนชั้น และผ่านการศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งถือเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยผู้เรียนทุกคนให้ได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยสถานศึกษาอาจเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบในการประเมินไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียน ดังนี้ รูปแบบที่ 1 การบูรณาการตัวชี้วัดของการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนร่วมกับการประเมินผล กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สํารวจตรวจสอบว่าตัวชี้วัดในการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนมีอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาใดบ้าง หากยังไม่มีหรือมีเล็กน้อย ให้นำเข้าไปบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการเรียนรู้ของรายวิชานั้น เมื่อนำหน่วยการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นผลงานในรายวิชานั้น นับเป็นผลการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนด้วย หากมีการวางแผนกำหนดหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาในแต่ละปี (ระดับประถมศึกษา) แต่ละภาคเรียน (ระดับมัธยมศึกษา) ให้มีการกระจายตัวชี้วัดลงทุกรายวิชา ในสัดส่วนที่เพียงพอและมีผลงานปรากฏชัดเจน เป็นตัวแทนความสามารถในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ได้ตามเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนด แล้วนำผลการประเมินทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ไปสรุปในภาพรวมเป็นผลการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน รายปี/รายภาค โดยอาศัยค่าสถิติที่เหมาะสม เช่น ฐานนิยม (Mode) หรือค่าเฉลี่ย (Mean) รูปแบบนี้มีความเหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง มีครูที่ครบชั้นเรียนและมีครูพิเศษบ้าง รูปแบบที่ 2 การใช้เครื่องมือหรือแบบทดสอบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สถานศึกษาสามารถที่จะสร้างและพัฒนาแบบทดสอบตามตัวชี้วัดการประเมินความสามารถ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ได้โดยใช้กระบวนการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ แบบทดสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมั่นใจในความเที่ยงตรง (Validity) ความยุติธรรม (Fair) และความเชื่อถือได้ (Reliability) (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556) ของแบบทดสอบนั้น ๆ ที่จะนำมาประเมินกับผู้เรียนทุกคน หรือติดต่อขอใช้บริการแบบทดสอบมาตรฐานจากหน่วยงานที่ให้บริการแบบทดสอบมาตรฐานเพื่อประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เช่น สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบนี้เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมมาก มีขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษ รูปแบบที่ 3 การกำหนดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยเฉพาะ ศึกษาตัวชี้วัด ขอบเขต เกณฑ์ และแนวการให้คะแนนของการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน แล้วจัดทำโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลหรือการมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วเขียนเป็นรายงาน เกี่ยวกับการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน หรือรวบรวมและนำเสนอในรูปของแฟ้มสะสมงาน เพื่อประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว จากนั้นจึงนำมาประมวลสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน นำไปสู่การสังเคราะห์สร้างสรรค์และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และถ่ายทอด

ความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสมและมีคุณค่า เช่น โครงการ รักอ่าน รักการเขียน เป็นต้น รูปแบบนี้เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมมาก มีขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษ (พินิน แดงจวง, 2554) รูปแบบที่ 4 การบูรณาการตัวชี้วัดการประเมินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ร่วมกับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ศึกษาตัวชี้วัด ขอบเขต เกณฑ์และ แนวการให้คะแนนของการประเมินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน แล้วบูรณาการเข้ากับ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นำแผนการจัดกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติ กิจกรรมตามภาระงานที่ได้เรียนรู้ ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนตามกิจกรรม นับเป็นผลการประเมินที่นำข้อมูลมาตัดสินผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียนได้ โดยนำไปเทียบกับเกณฑ์และแนวทางการให้คะแนนตามที่สถานศึกษากำหนด รูปแบบนี้มีความเหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง มีครูที่ครบชั้นเรียนและมีครูพิเศษบ้าง ครูคนหนึ่งอาจรับผิดชอบทั้งเป็นงานสอนและงานพิเศษ วิธีการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน วิธีการประเมินความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ควรจัดในระหว่างการเรียนรู้การสอนในห้องเรียนตามปกติเป็นดีที่สุด ไม่ควรแยกมาจัดสอบเหมือนการสอบปลายภาคหรือปลายปี ของการจบ การศึกษาภาคบังคับ และการจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นถ้าสถานศึกษาได้พัฒนาแบบทดสอบหลายๆ ชุด นำมาใช้ประเมินเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ในระหว่างการเรียนการสอนแล้วนำมาสรุปผลเป็นระยะ ๆ สำหรับรายงานผลความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเกณฑ์ การประเมินที่สถานศึกษากำหนดไว้

ทั้งนี้ก่อนที่จะทำการประเมินผลสิ่งใดผู้ที่ประเมินควรทำความเข้าใจสิ่งที่จะประเมินให้ชัดเจน ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้ 1) สิ่งที่จะทำการประเมิน ผู้ประเมินต้องศึกษาความหมาย ขอบเขตและตัวชี้วัด ของความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ให้เข้าใจว่าเราต้องการให้ผู้เรียนคิดในสิ่งที่อ่าน อ่าน โดยใช้กระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงการประเมินผลให้เป็นการประเมินลักษณะองค์รวมโดยประเมินผลงานที่เป็นงานการเขียนตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการเขียน ที่อธิบายระดับคุณภาพที่ยอมรับได้ไว้ ก่อน และควรแจ้งให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทราบล่วงหน้าก่อนจัดการเรียน การสอน 2) เป้าหมายของการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ก่อนจะเลือกวิธีการหรือเครื่องมือ ประเมินผลที่เหมาะสม การกำหนดเป้าหมายของการประเมินความสามารถการอ่าน คติวิเคราะห์และ เขียน เป็นสิ่งที่ต้องตัดสินใจ เป็นอันดับแรกมีเป้าหมายเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจเลื่อนชั้น การตัดสินการจบการศึกษาภาคบังคับและการจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพื่อนำข้อมูลที่ได้จาก ผลการประเมินไปใช้วางแผนปรับปรุงพัฒนาความสามารถผู้เรียนไปสู่เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 3) ขอบเขตและตัวชี้วัดที่จะทำการประเมิน การเตรียมการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเกี่ยวกับ ความสามารถในการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน ครูควรพิจารณาถึงความสามารถของผู้เรียนในแต่ละ ระดับการศึกษาจะสามารถทำได้ ผลงานจากการเขียนสื่อสารความรู้ ความคิด ความรู้สึก เจตคติ (พันธุ์ทิพย์ ธรรมสโรช, 2565) แล้วผลงานเขียนยังเป็นเอกสารหลักฐานที่แสดงออกถึงความสามารถในการ คติวิเคราะห์อีกด้วย และถ้าหากผลงานเขียนขึ้นเดียวที่มาจากการคิด คิดในสิ่งที่อ่าน จึงเป็นผลงานที่เป็น หลักฐานที่ใช้ประเมินได้ทั้งการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน ดังนั้นครูต้องศึกษาขอบเขตและตัวชี้วัด การประเมินก่อนเลือกวิธีการที่จะใช้ในการประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนได้ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้สำหรับการเรียนการสอน เป็นการใช้เทคโนโลยี

สมัยใหม่หลายอย่าง สอนด้วยสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย ห้องเรียนสมัยใหม่ มีอุปกรณ์วิดีโอโปรเจกเตอร์ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ มีระบบการอ่านข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แบบต่าง ๆ รูปแบบของสื่อที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ก็มีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำมาใช้ เช่น อิเล็กทรอนิกส์บุค วิดีโอ เทเลคอนเฟอเรนซ์ ระบบวิดีโอออนดีมานด์ การสืบค้นข้อมูลในคอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ต การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน ได้มีการนำมาใช้ในหลายสาขาวิชาชีพ ทั้งในด้านการศึกษา ด้านธุรกิจอุตสาหกรรม ด้านการแพทย์ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ การทำงาน การศึกษาหาความรู้ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันดีขึ้น นอกจากนี้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ก็นำเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบคอมพิวเตอร์ เข้ามาอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ในการติดต่อประสานงานกับทางราชการ และในธุรกิจเอกชนทางด้านการโรงแรม และการท่องเที่ยว ก็ให้บริการข้อมูลข่าวสาร และบริการลูกค้าผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ทำได้อย่างสะดวกรวดเร็วทันเหตุการณ์สู่การประยุกต์ใช้ในงานด้านการศึกษา

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน การประเมินหลักสูตรการพัฒนาคู่มือและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร เนื่องจากผู้วิจัยและคณะเป็นคณาจารย์และผู้บริหารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปฏิบัติงานด้านการสอนในรายวิชาการกลุ่มวิชาชีพครู ควบคู่กับการปฏิบัติหน้าที่ดูแลงานด้านวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งต้องมีการกำกับ ติดตาม ดูแล และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรอันดับหนึ่งและอันดับสอง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาคู่มือและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาคู่มือและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วยองค์ประกอบได้บ้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาคู่มือและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการ

องค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบกัน เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีการสำรวจศึกษามานั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด เพื่อให้การวิจัยมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรในการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร จำนวน 300 คน บัณฑิต จำนวน 200 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 300 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) ค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom) ค่าสัมประสิทธิ์การพหุคูณ (Square Multiple Correlation) ค่าความน่าจะเป็นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P-value) ค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับค่า (Adjusted Goodness of Fit Index) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Residual) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ค่าอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ค่าอิทธิพลรวม (Total Effect) วิเคราะห์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index or IOC)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย เรื่อง องค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครู และผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากค่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร

องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้านหลักสูตรฯ	สัญลักษณ์	สปส	SE	t	R ²
1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	K	0.92*	0.167	20.53*	0.53
2. ด้านการบริหารจัดการความรู้	M	0.93*	0.174	18.39*	0.67
3. ด้านการบูรณาการเทคโนโลยี	T	0.92*	0.138	16.65*	0.59

องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้านหลักสูตรฯ	สัญลักษณ์	สปส	SE	t	R ²
4. ด้านการจัดการองค์กร	O	0.91*	0.164	23.82*	0.73
5. ด้านการพัฒนาการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์	D	0.74*	0.177	19.39*	0.66
6. ด้านการวัดประเมินผล	M	0.78*	0.171	16.63*	0.52
$\chi^2 = 146.74$ df=98 p =0.00674 GFI=1.00 AGFI=1.00 CFI=1.00 RMSEA = 0.042					

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากค่าโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 146.74; $p = 0.00674$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 98 และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.042 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ด้านโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาครทั้ง 6 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบระหว่าง 0.74 ถึง 0.93

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิเคราะห์โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันการประเมินหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า คุณภาพของการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่านประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์กรเพื่อความเป็นเลิศด้านการยกระดับคุณภาพการอ่าน เขียน และคิดวิเคราะห์นั้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการบริหารงานที่ประกอบด้วยคุณธรรมความรู้และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด (พัชราภรณ์ ดวงขึ้น, 2561) สอดคล้องกับ การกำหนดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมความสามารถ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนให้ผู้เรียนปฏิบัติโดยเฉพาะศึกษาตัวชี้วัด ขอบเขต เกณฑ์และแนวทางการคะแนนของการประเมินความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน แล้วจัดทำโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลหรือการมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วเขียนเป็นรายงาน เกี่ยวกับการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนหรือรวบรวมและนำเสนอในรูปแบบของแฟ้มสะสมงาน เพื่อประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาคิดสรุปเป็นความรู้ความเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน นำไปสู่

การสังเคราะห์สร้างสรรค์และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสมและมีคุณค่า เช่น โครงการรักอ่าน รักการเขียน เป็นต้น ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสำหรับโรงเรียนที่มีความพร้อมมาก มีขนาดใหญ่หรือขนาดใหญ่พิเศษ และสอดคล้องกับ พิรุฬห์พร แสนแพง และพงศ์เทพ จิระโร (2563) โดยทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การพัฒนารูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อทดลองใช้และประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนาตนเองด้วย กระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการสำรวจสภาพความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ PLC จากครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 819 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าประกอบ เชิงยืนยัน ตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน และนำรูปแบบไปทดลองใช้กับ กศน. 3 แห่ง ที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ พบว่า รูปแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครู ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นแบบแผนภูมิโครงสร้างกระบวนการ ดำเนินการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต มีองค์ประกอบของกระบวนการ 5 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การมีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมมือร่วมพลัง 4) การรับ คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาดูงาน และ 5) การสนทนาที่มุ่งสะท้อนการปฏิบัติงาน ในแต่ละขั้นตอนดำเนินการด้วยวิธีการ พัฒนาบทเรียนร่วมกัน ผลการทดลองใช้ พบว่า ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ร่วมมือในการทำงานกันมากขึ้น มีการกระตุ้นให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริงใน กศน. ตามเกณฑ์ การประเมินด้านประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยรูปแบบการสะท้อนคิด PLC ผ่าน ประสบการณ์บูรณาการและเทคโนโลยีการบริหารจัดการองค์การเพื่อความเป็นเลิศกรณีศึกษา: โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์จังหวัด สมุทรสาคร ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วย นักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู ในโรงเรียน และผู้ใช้บัณฑิต ต้องมีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในการผลักดันและ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีคุณภาพและเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542

ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. หลักสูตรที่พัฒนาครูและผู้บริหารผ่าน PLC ควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ระหว่างผู้ร่วมหลักสูตร ทั้งนี้ควรมีการกำหนดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างการสะท้อนคิด เช่น การสังเกตการสอน การอภิปรายกลุ่ม และการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน
2. ครูและผู้บริหารควรมีการใช้เทคโนโลยีในการสะท้อนคิดสามารถขยายขอบเขตการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสร้างเวทีการพูดคุย และใช้เครื่องมือในการประเมินผลเพื่อช่วยให้การสะท้อนคิดมีความรัดกุมและสามารถติดตามพัฒนาการของผู้เรียนได้
3. การพัฒนา PLC ที่มีการร่วมมือกันระหว่างครูและผู้บริหารช่วยให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันในการเรียนรู้และพัฒนา ไม่เพียงแต่ครูเท่านั้นที่เรียนรู้จากผู้บริหาร แต่ผู้บริหารก็สามารถเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม PLC ไปพร้อม ๆ กับครู
4. การประเมินผลหลักสูตรผ่านการสะท้อนคิดเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างต่อเนื่อง การใช้แบบประเมินที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างตรงจุดและเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คณิตศาสตร์ และเขียน*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์ คุปตะวาทีน. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุฑาทิพย์ จันเอน. (2552). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ปรับปรุง พ.ศ.2543)*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- จุฑาพร ช่วยชูวงศ์. (2552). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพลวิทยาระบบสองภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชวลิต ชูภาพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : วีพริ้นท์.
- พศิน แดงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- พันธุ์ทิพย์ ธรรมสโรช. (2565). *การควบคุมกำกับและประเมินผลเชิงกลยุทธ์*. (เอกสารประกอบการสอน). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรภรณ์ ดวงขึ้น. (2561). ผู้นำองค์กรในโลก VUCA. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(3), 451.
- พิรุฬห์พร แสนแพง และพงศ์เทพ จิระโร. (2563). *การพัฒนาแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การพัฒนาแบบการพัฒนาตนเองด้วยกระบวนการ PLC ของครูศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6 (2), 1-2.

เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม
การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่ม
ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
Participatory Organization Management Techniques with Innovative
Creativity in Designing Venues to Support Educational Activities and
Group Work of the Faculty of Education, Rajabhat
Bansomdejchaopraya University

พัชรา เดชโฮม¹

Patchara Dechhome¹

ชัยอนันต์ มั่นคง²

Chaianan Mankong²

พัชรนันท์ สว่างเจริญ³

Patcharanan Sawangcharoen³

Received: February 7, 2025 Revised: May 29, 2025 Accepted: May 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการองค์กร 2) การมีส่วนร่วม 3) การควบคุมความปลอดภัย และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คือ ผู้บริหารและอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้บริหารคณะครุศาสตร์ จำนวน 15 คน และคณาจารย์ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการองค์กร และการควบคุมความปลอดภัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

¹ Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

¹ Corresponding author Email: patchara.de@bsru.ac.th

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยาทั้ง 4 ด้าน รวม 20 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการองค์กร 5 มาตรการ 2) การมีส่วนร่วม 5 มาตรการ 3) การควบคุมความปลอดภัย 5 มาตรการ และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 มาตรการ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การมีส่วนร่วม, การสร้างสรรค์, นวัตกรรมการออกแบบสถานที่, คณะครุศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to study the participatory organizational management techniques with innovative design to support educational activities and group work of the Faculty of Education, Rajabhat Bansomdejchaopraya University in 4 aspects: 1) Organizational management 2) Participation 3) Security control and 4) Information technology system. The population were 30 Administrators and lecturers of Faculty of Education, Rajabhat Bansomdejchaopraya University selected by purposive sampling. Key informants were 15 Administrators and 15 lecturers. The instruments were five-rating scale questionnaire and structured interview. The statistics to analyze the data were percentage, mean, standard deviation, and content analysis..

The research results found that the participatory organizational management techniques with innovative design to support educational activities and group work of the Faculty of Education, Rajabhat Bansomdejchaopraya University in in overall at a high level. The Participation had the highest mean followed by the organizational management and the security control had the lowest mean. Participatory organizational management techniques with innovative design of places to support educational activities and group work of the Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University in 4 aspects, totaling 20 measures, consist of 1) organizational management, 5 measures, 2) participation, 5 measures, 3) security control, 5 measures, and 4) information technology systems, 5 measures.

Keywords: management, participation, creativity, innovative place design, Faculty of Education

บทนำ

การบริหารจัดการทางการศึกษาในยุค VUCA มีความสำคัญ ที่จะช่วยเพิ่มทักษะในการบริหารจัดการทางการศึกษาในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถใช้ความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้ง เพื่อตัดสินใจที่ดีและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องนี้ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการปรับตัวและการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และช่วยสร้างศักยภาพในการนำเสนอและประยุกต์แนวคิดและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทางการศึกษาในสถานการณ์ VUCA (สมศักดิ์ จิตติเวชกุล , 2564) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศจะเป็นแนวทาง

ที่สำคัญของผู้บริหารในการจัดการเชิงระบบเพื่อเป้าหมายสำคัญของคุณภาพของบุคลากรที่มีทำงานอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ที่เป็นทีมโดยหลักคิดที่สำคัญสู่การบริหารเพื่อเป็นองค์กรชั้นนำ องค์กรต้องมีส่วนร่วมที่ชัดเจนความเป็นเลิศในการมุ่งเน้นลูกค้าการเรียนรู้ขององค์กร และบุคลากรแต่ละคนให้ความสำคัญบุคลากร และพนักงานในองค์กรมีความคล่องตัวการมองอนาคตเป็นที่ตั้งการบริหารจัดการเพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการด้วยการใช้ข้อเท็จจริงความรับผิดชอบต่อสังคมการยึดผลลัพธ์ และการให้คุณค่า เป็นเป้าหมายในการทำงานการบริหารจัดการเชิงระบบหลักคิดในการทำงานดังกล่าว เป็นเสมือนปรัชญาหรือความเชื่อของผู้คนในองค์กร ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในการทำงานหรือบริหารงาน (กรรณิการ์ โพธิ์สิงกา, 2557) อีกทั้งยังถูกนำมาใช้เป็นหลักในการสร้างข้อกำหนดต่างๆ ทำให้ข้อกำหนดเหล่านี้สอดคล้องประสาน ซึ่งกัน และกันอย่างมีบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบของเกณฑ์การบริหารจัดการ เพื่อความเป็นเลิศที่มุ่ง “ผลสัมฤทธิ์” ซึ่งเกิดขึ้นจากการทำงานที่ต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หรือเรียกกันว่า วงจรบริหารจัดการ PDCA เพราะเป็นกระบวนการทุกระบบหรือที่รู้จักกันว่า PDCA (เกษมา ทองขลิบ, 2550) เป็นการการวางแผน การปฏิบัติตามแผน , ประเมิน ตรวจสอบ-ติดตาม และปรับปรุงแก้ไข ที่จะต้องหมุนเวียนต่อเนื่อง เพื่อคุณภาพของกระบวนการทุกระบบ ทั้งนี้ PDCA จะต้องหมุนเวียนต่อเนื่องตลอดเวลา” มุมมองเชิงระบบในทุกกระบวนการเป็นสิ่งสำคัญ และต้องมีการวัดวิเคราะห์ ปัจจุบันหลายองค์กรมีการบริหารจัดการเชิงระบบ แต่หลายแห่งก็ยังไม่ได้อัดวิเคราะห์อย่างนี้ไม่เรียกว่า เป็นมุมมองการบริหารจัดการเชิงระบบที่จะทำให้องค์กรก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งได้การมุ่งเน้นผลลัพธ์ (กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยนครพนม, 2558) ก็เป็นสิ่งสำคัญมาก ที่จะต้องมุ่งเน้นเป็นหลัก เนื่องจาก การทำงานถ้าหากทุ่มเทอย่างหนัก แต่ผลลัพธ์ได้ไม่ดี องค์กรก็ไม่สามารถก้าวหน้าเจริญเติบโตได้ทุกระบวนการสุดท้ายแล้วจะมีต้องผลลัพธ์ในเชิงที่ให้องค์กรเติบโตได้ โดยในตัวเองก็สามารถพัฒนาให้เจริญเติบโตได้เช่นกัน โดยผลลัพธ์ที่ดีจะต้องมีลักษณะ 1. แนวโน้มดีขึ้น 2. มีการเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน 3. ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเราต้องใช้เวลาในการดูผลลัพธ์ประมาณ 3 ปีจึงบอกได้อนาคตจะเป็นอย่างไรตามที่เราคาดหวังเพื่อสังคมแห่งความสุขและความยั่งยืน ทั้งนี้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ สารสนเทศ ทำให้สารสนเทศมีประโยชน์และใช้งาน ได้กว้างขวางมากขึ้น เทคโนโลยีสารสนเทศยังเอื้อประโยชน์ทำให้การสื่อสารกันและกันของบุคลากรในองค์กรได้อย่างไร้ขีดจำกัดมากขึ้น ทั้งนี้อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลักๆคืออินเทอร์เน็ต อินทราเน็ตและ เวิร์ลไวด์เว็บ เทคโนโลยีสารสนเทศ (InformationTechnology-IT) หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information and Communication Technologies-ICT) ก็คือ เทคโนโลยีสอง ด้านหลักๆ ที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมผนวกเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ในกระบวนการจัดหา จัดเก็บ สร้างและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเสียง ภาพ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ หรือตัวอักษร (กัญญ์ภักญา ภัทรไชยอนนท์, 2557) และตัวเลข เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วให้ทัน ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศคือความรู้ใน ผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินการใดๆ ที่ อาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ (Software) คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (Hardware) การติดต่อสื่อสารการรวบรวมและการนำข้อมูลมา ใช้อย่างทันการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทาง ด้านการผลิต การบริการ การบริหาร และการดำเนินการรวมทั้งเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุน

การจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมุ่งหวังการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพภายใต้การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์องค์กรแห่งความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยมีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย

แบบสำรวจเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีคำถาม 3 ข้อสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล, 10 คำถามการบริหารจัดการองค์กร, 10 คำถามสำหรับด้านความปลอดภัย, 10 คำถามสำหรับการควบคุมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 10 คำถามสำหรับการมีส่วนร่วม รวมทั้งหมด 43 คำถาม เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับความเป็นองค์กรแห่งคุณภาพที่เป็นเลิศ
- 4 หมายถึง ระดับความเป็นองค์กรแห่งคุณภาพระดับสูง
- 3 หมายถึง ระดับความเป็นองค์กรแห่งคุณภาพระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความเป็นองค์กรแห่งคุณภาพในระดับต่ำ
- 1 หมายถึง ระดับความเป็นองค์กรแห่งคุณภาพระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. สร้างแบบสอบถามเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการองค์กร 2) การมีส่วนร่วม 3) การควบคุมความปลอดภัย และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว นำฉบับร่างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับคณาจารย์ จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.94

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในคณะครุศาสตร์ จำนวน 30 คน

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบฟอร์มระบบออนไลน์เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบตอบกลับอัตโนมัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 2 เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 15 คน และอาจารย์ จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารคณะครุศาสตร์ หรือประธานสาขาสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป

3. มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารคณะ หรือสาขาวิชาตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structural interview) เกี่ยวกับเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยนำผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ซึ่งค่าเฉลี่ยที่มีค่ามาก แปลว่ามีความสำคัญสูงที่ต้องได้รับความสนใจในการพัฒนามากกว่าที่มีค่าเฉลี่ยน้อย จึงนำหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่มีค่ามากที่สุดมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลเรื่องเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย บริบท ความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารคณะครุศาสตร์ ประธานสาขาสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารคณะ หรือสาขาวิชาตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย เรื่อง เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

(N=30)

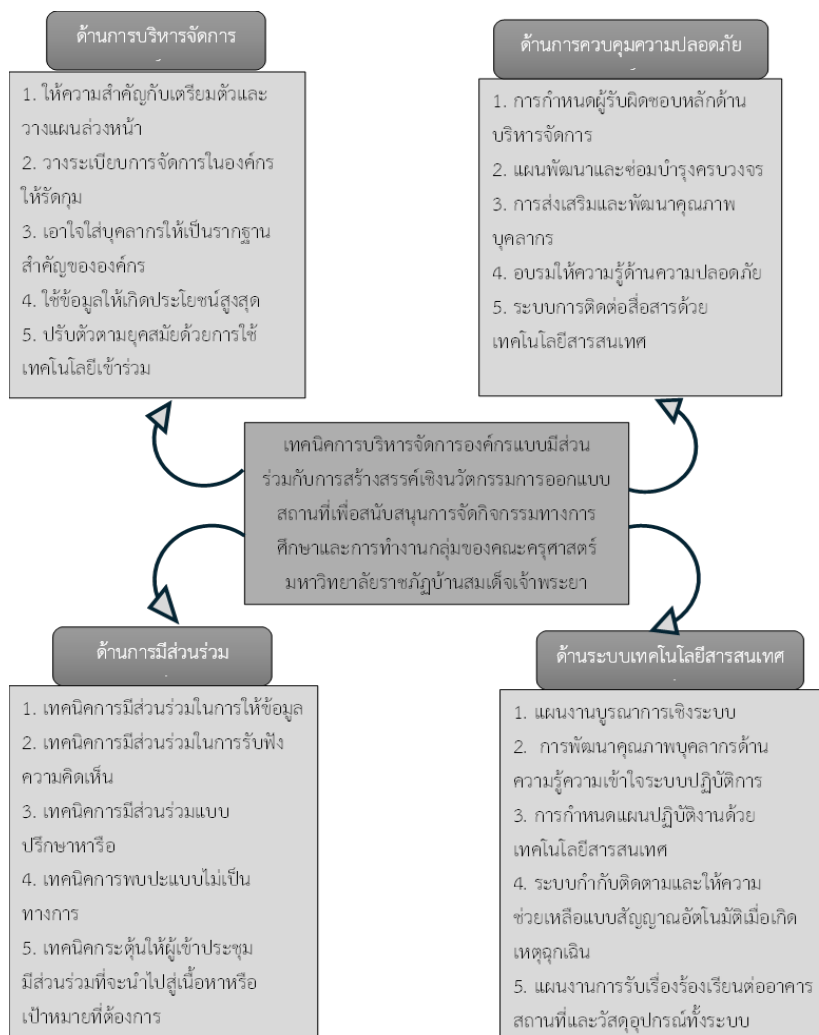
ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. การมีส่วนร่วม	4.67	0.57	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการองค์กร	4.65	0.63	มากที่สุด
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.63	0.79	มากที่สุด
4. การควบคุมความปลอดภัย	4.51	0.84	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.62	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาใน 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.71$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุดคือการมีส่วนร่วม ($\mu = 4.67$, $\sigma = 0.57$) รองลงมาคือการบริหารจัดการองค์กร ($\mu = 4.65$, $\sigma = 0.63$) รองลงมาคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.79$) และการควบคุมความปลอดภัยในระดับต่ำสุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.84$)

ตอนที่ 2 เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) บริบทความต้องการจำเป็น 2) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) การใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาและการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นเทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

ทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทั้ง 4 ด้าน ในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุดคือ การมีส่วนร่วม รองลงมาคือการบริหารจัดการองค์กร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการควบคุม ความปลอดภัยอยู่ในระดับต่ำสุด เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิง นวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทั้ง 4 ด้าน รวม 20 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การบริหาร จัดการองค์กร 5 มาตรการ 2) การมีส่วนร่วม 5 มาตรการ 3) การควบคุมความปลอดภัย 5 มาตรการ และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 มาตรการ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

จากภาพที่ 1 เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย 5 มาตรการ 1) ให้ความสำคัญกับเตรียมตัวและวางแผนล่วงหน้า 2) วางระเบียบการจัดการในองค์กรให้รัดกุม 3) เอาใจใส่บุคลากรให้เป็นรากฐานสำคัญขององค์กร 4) ใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด และ 5) ปรับตัวตามยุคสมัยด้วยการใช้เทคโนโลยีเข้าร่วม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 5 มาตรการ 1) เทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล 2) เทคนิคการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น 3) เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ 4) เทคนิคการพบปะแบบไม่เป็นทางการ และ 5) เทคนิคกระตุ้นให้ผู้เข้าประชุมมีส่วนร่วมที่จะนำไปสู่เนื้อหาหรือเป้าหมายที่ต้องการ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการควบคุมความปลอดภัย ประกอบด้วย 5 มาตรการ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบหลักด้านบริหารจัดการ 2) แผนพัฒนาและซ่อมบำรุงครบวงจร 3) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพบุคลากร 4) อบรมให้ความรู้ด้านความปลอดภัย และ 5) ระบบการติดต่อสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 มาตรการ 1) แผนงานบูรณาการเชิงระบบ 2) การพัฒนาคุณภาพบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจระบบปฏิบัติการ 3) การกำหนดแผนปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ระบบกำกับติดตามและให้ความช่วยเหลือแบบสัญญาณอัตโนมัติเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน และ 5) แผนงานการรับเรื่องร้องเรียนต่ออาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ทั้งระบบ

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิเคราะห์เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ทั้ง 4 ด้าน รวม 20 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการองค์กร 5 มาตรการ 2) การมีส่วนร่วม 5 มาตรการ 3) การควบคุมความปลอดภัย 5 มาตรการ และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 มาตรการ ผลการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารงานและการสร้างสรรค์องค์กรร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมและมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการสร้างสรรค์นวัตกรรมการออกแบบสถานที่ที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มร่วมกันอย่างมากอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับพัชรา เดชโฮม (2567) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม และ ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม และสอดคล้องกับนัสนิสา ศรีสำราญ และ ชัยอนันต์ มั่นคง (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับ คือ ด้านการมีความคิด

สร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับชัยอนันต์ มั่นคง และระติกรณีย์ นิยมะจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารจัดการด้วยเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการบริหารจัดการด้วยเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประกอบด้วย การนำ องค์กร ลูกค้า การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ บุคลากร กลยุทธ์ การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ ซึ่งการบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศนี้เป็นแนวทางที่สำคัญของผู้บริหารในการจัดการเชิงระบบเพื่อเป้าหมายสำคัญของคุณภาพของบุคลากรที่มีทำงานอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ที่เป็นทีมโดยหลักคิดที่สำคัญสู่การบริหารเพื่อเป็นองค์กรชั้นนำ คือ ผู้นำองค์กรต้องมีความวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนความเป็นเลิศในการมุ่งเน้นลูกค้านักเรียนผู้เรียนขององค์กร และบุคลากรแต่ละคนให้ความสำคัญบุคลากร และพนักงานในองค์กรมีความคล่องตัวการมองอนาคตเป็นที่ตั้งการบริหารจัดการ เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการด้วยการใช้ข้อเท็จจริงความรับผิดชอบต่อสังคมการยึดผลลัพธ์ และการให้คุณค่าเป็นเป้าหมายในการทำงานการบริหารจัดการเชิงระบบหลักคิดในการทำงานดังกล่าว เป็นเสมือนปรัชญาหรือความเชื่อของผู้คนในองค์กร ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในการทำงานหรือบริหารงาน อีกทั้งยังถูกนำมาใช้เป็นหลักในการสร้างข้อกำหนดต่างๆ ทำให้ข้อกำหนดเหล่านี้สอดคล้องประสาน ซึ่งกัน และกันอย่างมีบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบของเกณฑ์การบริหารจัดการ เพื่อความเป็นเลิศที่มุ่ง “ผลสัมฤทธิ์” ซึ่งเกิดขึ้นจากการทำงานที่ต้องอาศัยข้อมูลป้อนกลับ เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง หรือเรียกกันว่า วงจรการบริหารจัดการ PDCA เพราะเป็นกระบวนการทุกระบบ หรือที่รู้จักกันดีว่า PDCA หมายถึง การวางแผน การปฏิบัติตามแผน , ประเมินตรวจสอบ-ติดตาม และปรับปรุงแก้ไข ที่จะต้องหมุนเวียนต่อเนื่องเพื่อคุณภาพของกระบวนการทุกระบบ ทั้งนี้ PDCA จะต้องหมุนเวียนต่อเนื่องตลอดเวลา”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า การบริหารจัดการความเป็นเลิศในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาทั้งของมหาวิทยาลัยและของสังคมโดยรวม

1. ผู้บริหารคณะและมหาวิทยาลัยควรจะสร้างความตระหนักในการพัฒนาสภาพแวดล้อมสิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าใจในการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมหาวิทยาลัยจะช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างความตระหนักในความเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ โดยการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้กับคณาจารย์เกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2. ผู้บริหารคณะและมหาวิทยาลัยควรจะบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มในมหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญมากในการสร้างสังคมที่เป็นมิตรและเป็นระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยด้านการบริหารจัดการความเป็นเลิศในมหาวิทยาลัยเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพในระดับมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ โพธิ์ลังกา. (2557). การศึกษาลักษณะส่วนบุคคลวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ในย่านธุรกิจจตุจักร กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กษมา ทองชลธิ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับการพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของครูโรงเรียนราชินีบน. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยนครพนม. (2558). คู่มือนักศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- กัญญภัคญา ภัทรไชยอนนท์. (2557). วัฒนธรรมองค์กรบงการแห่งการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยอนันต์ มั่นคง และ ระติกรณ์ นียมะจันทร์. (2564). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการบริหารจัดการด้วยเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 13(2), 485-502.
- นัสรีนา ศรีสำราญ และ ชัยอนันต์ มั่นคง. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ สายสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรา เดชโฮม. (2567). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 18(2), 50-62.
- สมศักดิ์ จิตติเวชกุล. (2564). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: การศึกษาไทย.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.

ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์
ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The Effects of STEAM Education on Scientific Creativity and Science
Learning Achievement of Grade 3 Students

มันทนา แจ่มกระจ่าง¹

Manthana Changkrachang¹

ชนินันท์ พฤกษ์ประมูล²

Chaninan Pruekpramool²

Received: February 12,2025 Revised: May 27,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาโดยทำการ
1) เปรียบเทียบ คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์
ก่อนและหลังเรียน และ 2) ศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา
2566 ของโรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่ม
แบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้นแบบ One group pretest
– posttest design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตาม
แนวสะเต็มศึกษา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา โดยการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนว
สะเต็มศึกษา 2) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และ 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา
วิทยาศาสตร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ร้อยละของจำนวน
นักเรียนตามระดับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังเรียน การทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่ม
ที่ไม่เป็นอิสระต่อกันและคะแนนพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมและตาม
องค์ประกอบหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนว
สะเต็มศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับกลางมากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ 43.3
3. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้
ตามแนวสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹² คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹² Faculty of Science, Srinakharinwirot University

² Corresponding author Email: chaninan@g.swu.ac.th

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์, สะเต็มศึกษา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research aimed to study the effects of STEAM education by: 1) comparing the scientific creativity and science learning achievement scores before and after learning, and 2) examining the development of scientific creativity among the students. The samples consisted of 30 Grade 3 students from a demonstration school in Thonburi district, Bangkok, during the second semester of the 2023 academic year, using cluster sampling. This research is a pre-experimental research study using a one-group pretest-posttest design. The research tools included: 1) STEAM education lesson plans in the learning unit "Energy on our Earth" 2) a scientific creativity test, and 3) a science learning achievement test. The data were analyzed using mean, standard deviation, frequency, percentage of students by scientific creativity levels before learning and after learning, t-test for dependent samples, and scientific creativity developmental scores.

The research results revealed that:

1) The students' scientific creativity scores in overall and each component after learning with STEAM education were higher than before learning with STEAM education at the .05 statistical significance level.

2) The students' development of scientific creativity was mostly at the moderate level, accounting for 43.3 %.

3) The students' science learning achievement mean score after learning with STEAM education was higher than before at the .05 statistical significance level.

Keywords: scientific creativity, STEAM education, learning achievement

บทนำ

ในปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการทำงานของมนุษย์เป็นอย่างมาก มนุษย์ในฐานะพลเมืองของโลกจึงควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำเนินชีวิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัต การพัฒนาคนจึงเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักที่ทุกประเทศต่างให้ความสำคัญเพราะคนคือปัจจัยที่แสดงถึงความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองของประเทศ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ซึ่งถือเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญด้านการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development) ได้ระบุความคิดสร้างสรรค์ไว้ในกรอบประเมิน PISA (Programme for International Student Assessment) ในปี ค.ศ. 2022 โดยถือเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับตัวและพัฒนาความสามารถในการทำงานของตนเอง

เพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นได้ หากประเทศใดสามารถตั้งศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของพลเมืองออกมาใช้ได้เกิดประโยชน์มากเท่าใดประเทศนั้นจะยิ่งเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามไปด้วย

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในทุกสาขาวิชาไม่ใช่เฉพาะวิชาศิลปะเท่านั้น โดยแต่ละวิชาควรที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนในการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดของตนเองออกมา ซึ่งวิทยาศาสตร์เป็นหนึ่งในวิชาที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ผนวกเข้ากับองค์ความรู้พื้นฐาน และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ทางวิทยาศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มุ่งเน้นพัฒนาการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ผ่านจินตนาการของแต่ละบุคคล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565) โดยการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ร่วมกับความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ (Hu et al., 2010) และจากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยหลายงานที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง ความสามารถในการคิดของผู้เรียนโดยใช้ความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาบูรณาการใช้ในการออกแบบการทดลองการแก้ปัญหาด้วยวิธีการอย่างสร้างสรรค์หลากหลายวิธีรวมไปถึงการต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (Raj & Saxena, 2021) อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบงานวิจัยหลายงานที่สะท้อนถึงปัญหาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ โดยพบว่านักเรียนยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนเลือกที่จะไม่คิดแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แต่เลือกที่จะทำตามแบบหรือปฏิบัติตามคำสั่งของครูรวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวมากกว่าการคิดหาคำตอบที่หลากหลายทิศทาง สอดคล้องกับประสบการณ์จัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน พบว่าเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นในประเด็นใด ๆ นักเรียนยังไม่กล้าแสดงออกทางความคิดที่หลากหลายหรือแปลกใหม่ไปจากเดิมมากนัก คำตอบหรือคำอธิบายของนักเรียนค่อนข้างจะไม่เชื่อมโยงกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และจากการที่ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนตอบคำถามจากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนยังไม่สามารถสะท้อนความคิดที่แตกต่างจากกันได้มาก คำตอบที่ได้ส่วนใหญ่เป็นแนวคำตอบที่เหมือนหรือคล้ายกันจึงสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่ผ่านมาอาจยังไม่สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนได้

การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEAM Education) เป็นหนึ่งในแนวทางที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ได้ (สมรัก อินทวิมลศรี และคณะ 2562) สะเต็มศึกษามีพื้นฐานมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาได้มีการเพิ่มศิลปะที่เป็นพื้นฐานของหลาย ๆ วิชาเข้าไปร่วมบูรณาการ โดย Yakman (2008) ได้อธิบายว่าการเพิ่มศิลปะเข้าไปช่วยให้การเรียนรู้มีมิติที่หลากหลายขึ้นซึ่งรวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานที่มีความสวยงาม ความพึงพอใจความสามารถในการสื่อแนวคิดการประยุกต์ใช้เทคนิคในการออกแบบและนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีสถานการณ์ที่นำไปสู่การแก้ปัญหา 2) มีการออกแบบเชิงสร้างสรรค์เพื่อค้นหาแนวทางแก้ปัญหาและ 3) มีขั้นตอนที่ท้าทายทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา (Yakman, 2008) และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์และองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์รวมไปถึงการใช้ศิลปะมาประยุกต์ใช้และพัฒนาชิ้นงานให้มีความสมบูรณ์แบบสอดคล้อง

กับ Riley (2016) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีขั้นตอนที่ช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้ในการเรียนวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ไปด้วยกัน

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา (STEAM Education) มาช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและเป็นรูปธรรมมากขึ้นโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาใกล้ตัวกับผู้เรียน อีกทั้งในปัจจุบันการพัฒนาประเทศในด้านสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญมากขึ้นในเรื่องของการเลือกใช้พลังงานสามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของตนเองได้

วัตถุประสงค์

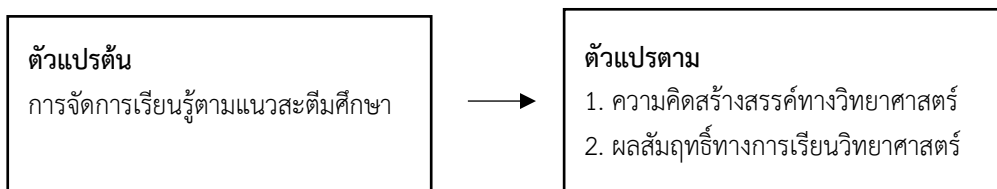
เพื่อศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาโดย

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา
2. ศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (วรรณพร สิงห์บุญ และคณะ, 2564) โดยผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่วงวัยที่ควรพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ให้มีความต่อเนื่องควบคู่ไปกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงดังภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี ประกอบด้วย 3 ห้องเรียน จำนวน 98 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยเลือกสุ่มมา 1 ห้องเรียน จาก 3 ห้องเรียน เนื่องจากนักเรียนทั้ง 3 ห้องเรียน ได้รับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พลังงานบนโลกของเรา โดยการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

การพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ผู้วิจัยทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ (Creative Process) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (Riley, 2016) ดังนี้ 1) ขั้นระบุสถานการณ์ (Focus) 2) ขั้นวิเคราะห์สถานการณ์ (Detail) 3) ขั้นศึกษาค้นคว้า (Discovery) 4) ขั้นประยุกต์ (Application) 5) ขั้นนำเสนอ (Presentation) 6) ขั้นประเมินและปรับปรุง (Evaluation and Improvement) พร้อมกำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 3 แผน รวม 14 คาบ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาและด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์พิจารณาจำนวน 3 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency) หรือ IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมด้านภาษาและการนำไปใช้ของแผนการจัดการเรียนรู้และมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.33-4.00 อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหาบูรณาการ	ชิ้นงาน	เวลา (คาบ)
แผนที่ 1 กังหันพลังจืด	S : การเปลี่ยนแปลงพลังงาน และ บรรยายการทำงานของเครื่อง กำเนิดไฟฟ้า	สร้างแบบ จำลองกังหัน พลังจืด	6
สถานการณ์ “ณ โรงเรียนชุมชนแห่ง หนึ่งบนภูเขาสูงประสบปัญหาไฟฟ้า ยังไม่ไปถึง แต่บริเวณรอบโรงเรียนจะ มีลมพัดผ่านอยู่ตลอดเวลา ครูและ นักเรียน ในโรงเรียน จึงมีแนวคิด	T : หลอด LED สารกึ่งตัวนำไฟฟ้า และการทำงานของกังหันลม		

ตารางที่ 1 (ต่อ) โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหาบูรณาการ	ชิ้นงาน	เวลา (คาบ)
ที่จะใช้ประโยชน์จากพลังงานจากลมเพื่อผลิตไฟฟ้าไว้ใช้ในโรงเรียน” โดยในการผลิตไฟฟ้าของโรงเรียนแห่งนี้จะต้องอาศัยเครื่องมือที่สำคัญคือ “กังหันลม”	E : การออกแบบกังหันลมและลักษณะของใบพัดให้มีขนาดเหมาะสม A : การตกแต่งใบพัดและเสาให้มีความสวยงาม M : การนับจำนวนของขดลวดที่พันเพื่อสร้างสนามแม่เหล็ก		
แผนที่ 2 เตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ สถานการณ “นักเรียนและเพื่อนมีโอกาสดูเข้าไปเข้าค่ายฤดูร้อนที่เรียนรู้การใช้ชีวิต โดยกิจกรรมหนึ่งที่นักเรียนต้องเข้าร่วม คือ การทำอาหารโดยใช้พลังงานจากแหล่งพลังงานธรรมชาติ นักเรียนคิดว่าจะใช้แหล่งพลังงานใดและใช้อุปกรณ์ใดมาทำอาหารได้บ้าง”	S : แหล่งพลังงานในการผลิตไฟฟ้า T : การทำงานของเตาอบที่ใช้แสงอาทิตย์ในการทำอาหาร E : การออกแบบเตาอบจากกล่องกระดาษ A : ความสวยงามของเตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ M : ขนาดและรูปทรงของเตาอบที่เหมาะสมในการทำอาหาร	สร้างเตาอบพลังงานแสงอาทิตย์	4
แผนที่ 3 บ้านรักษ์พลังงาน สถานการณ “ครอบครัวของหนูดีทำการซื้อบ้านใหม่และต้องการจัดวางเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในบ้าน รวมไปถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิดที่กำลังจะตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เครื่องปรับอากาศในห้องนอน 2 ตัว และห้องนั่งเล่น 1 ตัว กระจกน้ำ ไมโครเวฟ หม้อหุงข้าว เครื่องทำน้ำอุ่น หนูดีควรจะเลือกและจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เหมาะสม	S : การใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและปลอดภัย โดยเลือกฉลากเบอร์ 5, 3 ดาว T : อุปกรณ์/เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ช่วยประหยัดพลังงาน E : การวางแผนจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าให้เหมาะสมกับขนาดของห้อง A : การวาดภาพการจัดวางอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าให้มีความเป็นระเบียบสวยงาม M : พื้นที่ของแต่ละห้องกับขนาดของเครื่องใช้ไฟฟ้า	สร้างแบบจำลองบ้านรักษ์พลังงาน	4
รวม			14

2. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารบทความวิชาการและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามความหมาย องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และเกณฑ์การให้คะแนนโดยปรับแบบวัดและเกณฑ์จาก Hu and Adey (2002) และ Siew et al. (2014) พร้อมสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เป็นแบบอัตนัย จากนั้นนำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาและด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์พิจารณา พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ทั้ง 2 ฉบับ คือ ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ในการพิจารณาด้านความเหมาะสมด้านภาษาและการนำไปใช้ของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนมีค่าอยู่ระหว่าง 4.00 – 5.00 และหลังเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด ทำการทดลองใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน และทำการหาคุณภาพของแบบวัด พบว่า แบบวัดฉบับก่อนเรียน มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.54 - 0.65 อำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.27 - 0.46 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.71 ส่วนแบบวัดฉบับหลังเรียนมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.51 อำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.47 และค่าความเชื่อมั่น มีค่าเท่ากับ 0.72 โดยแบบวัดทั้งสองฉบับมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ 0.597 สัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Bloom โดยกำหนดโครงสร้างและแบบวัดเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ และใช้จริงจำนวน 30 ข้อ นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ศึกษาและด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์พิจารณา พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ความเหมาะสมด้านภาษาและการนำไปใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 – 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.77 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.64 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรคูเดอร์ต - ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson : KR-20) มีค่า 0.75

การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง

ทำการแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้นักเรียนทราบ พร้อมเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัย และหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (สำหรับเด็ก) เป็นไปตามหลักการดำเนินการด้านจริยธรรมในมนุษย์ ทำการทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

ระยะที่ 2 การดำเนินการทดลอง

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์กับกลุ่มตัวอย่างด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้ แผนที่ 1 กังหันพลังจิต ใช้เวลา 6 คาบ แผนที่ 2 เตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ ใช้เวลา 4 คาบ และแผนที่ 3 บ้านรักษ์พลังงาน ใช้เวลา 4 คาบ รวมทั้งหมด 14 คาบ

ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการทดลอง

ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ตามเกณฑ์การให้คะแนนและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทั้งก่อนและหลังเรียน ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและเรียนโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

2. วิเคราะห์ความถี่และร้อยละของภาพรวมจำนวนนักเรียนตามระดับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ทั้งก่อนและหลังเรียน จากนั้นวิเคราะห์พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้สูตรคะแนนพัฒนาการและแปลคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยใช้เกณฑ์ของศิริชัย กาญจนวาสี (2552) หาความถี่และร้อยละของจำนวนนักเรียนตามระดับพัฒนาการ

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา พบว่า ร้อยละเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยโดยภาพรวมหลังเรียน ($M = 16.80$, $S.D. = 3.74$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 9.96$, $S.D. = 3.06$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 9.69$, $p = .001$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา

ความคิด สร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์	จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
			M	S.D.	M	S.D.		
ความคิด คล่องแคล่ว	30	9	4.13	1.48	5.20	1.63	3.52*	.001
ความคิดยืดหยุ่น	30	9	4.00	1.49	5.80	1.35	4.71*	<.001
ความคิดริเริ่ม	30	9	1.83	1.62	5.80	2.04	9.99*	<.001
ภาพรวม	30	27	9.96	3.06	16.80	3.74	9.69*	.001

* $p < .05$

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา พบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($M = 21.00$, $S.D. = 1.14$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M = 12.30$, $S.D. = 3.11$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 13.37$, $p = <.05$) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	30	12.30	3.11	13.37*	≤.05
หลังเรียน	30	30	21.00	1.14		

3. ผลวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของนักเรียนตามระดับความสามารถ พบว่า ก่อนเรียนนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำมากที่สุด จำนวน 13 คน (ร้อยละ 44.3) รองลงมา คือ ระดับปานกลางและปรับปรุง จำนวนระดับละ 8 คน (ร้อยละ 26.7) และระดับสูง จำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.3) หลังเรียนนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด จำนวน 12 คน (ร้อยละ 40.0) รองลงมา คือ ระดับสูง จำนวน 10 คน (ร้อยละ 33.3) และระดับต่ำ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 26.7) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของนักเรียนตามระดับความสามารถ

องค์ประกอบ	จำนวนนักเรียน (ร้อยละ)							
	ระดับความสามารถก่อนเรียน				ระดับความสามารถหลังเรียน			
	ปรับปรุง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	ปรับปรุง	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ความคิด	4	14	11	1	-	12	11	7
คล่องแคล่ว	(13.3)	(46.7)	(36.7)	(3.3)		(40.0)	(36.7)	(23.3)
ความคิด	4	15	10	1	-	5	15	10
ยืดหยุ่น	(13.3)	(50.0)	(33.3)	(3.3)		(16.7)	(50.0)	(33.3)
ความคิด	17	11	2	-	1	7	10	12
ริเริ่ม	(56.7)	(36.7)	(6.7)		(3.3)	(23.3)	(33.3)	(40.0)
ภาพรวม	8	13	8	1	-	8	12	10
	(26.7)	(44.3)	(26.7)	(3.3)		(26.7)	(40.0)	(33.3)

4. ผลการศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ พบว่า ภาพรวมนักเรียนมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ในระดับกลางมากที่สุด (ร้อยละ 43.3) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ด้านความคิดคล่องแคล่ว นักเรียนมีพัฒนาการ ในระดับต้นมากที่สุด จำนวน 20 คน (ร้อยละ 66.7) เช่นเดียวกับด้านความคิดยืดหยุ่น นักเรียนมีพัฒนาการในระดับต้นมากที่สุด จำนวน 12 คน (ร้อยละ 40.0) ส่วนด้านความคิดริเริ่ม นักเรียนมีพัฒนาการในระดับกลางมากที่สุด จำนวน 11 คน (ร้อยละ 36.6) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

ความคิดสร้างสรรค์ทาง วิทยาศาสตร์	จำนวนนักเรียน (ร้อยละ) ตามระดับพัฒนาการ			
	สูงมาก	สูง	กลาง	ต่ำ
ความคิดคล่องแคล่ว	2 (6.7)	1 (3.3)	7 (23.3)	20 (66.7)
ความคิดยืดหยุ่น	2 (6.7)	6 (20.0)	10 (33.3)	12 (40.0)
ความคิดริเริ่ม	8 (26.7)	8 (26.7)	11 (36.6)	3 (10.0)
ภาพรวม	1 (3.3)	7 (23.3)	13 (43.3)	9 (30.0)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษามีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่เน้นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ (Creative Process) 6 ขั้นตอน (Riley, 2016) สามารถนำมาใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นแต่ละกิจกรรมได้ถูกออกแบบให้นักเรียนได้ใช้องค์ความรู้มาประยุกต์ใช้สร้างและพัฒนาชิ้นงานให้ดีขึ้น โดยนักเรียนได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบด้วยกังหันพลังจืดเตาอบพลังงานแสงอาทิตย์ และบ้านรักษ์พลังงาน โดยได้กำหนดสถานการณ์ที่มีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนและสถานการณ์อื่น ๆ ในบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harackiewicz et al. (2008) ที่เสนอว่า สถานการณ์ที่นำมาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนควรเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนได้เคยพบเห็นในชีวิตจริงหรือมีประสบการณ์ร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจะช่วยให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นอาจยังขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและไม่สามารถเชื่อมโยงหรือประยุกต์แนวคิดทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้ในการตอบคำถามที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มหลังเรียนเท่ากัน รองลงมา คือ ความคิดคล่องแคล่วตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยที่ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายและระดับมัธยมศึกษาที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านความคิดคล่องแคล่วสูงมากที่สุด (อรอุมา ดิชังสะเกราช, 2565) ทั้งนี้อาจเนื่องจากคำถามจากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดให้นักเรียนได้ทั้งออกแบบและเปิดโอกาสได้นำเสนอแนวคิดที่ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม คำตอบของนักเรียนในแบบวัดนักเรียนมีจำนวนคำตอบที่มากขึ้นแต่หลายคำตอบไม่เกี่ยวข้องหรือไม่มีความเป็นไปได้ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีคะแนน

ในส่วนของการคิดคล่องแคล่วหลังเรียนที่น้อยกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ส่วนความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่า เนื่องจากนักเรียนสามารถคิดได้หลากหลายกลุ่มความคิดและสามารถออกแบบชิ้นงานและเขียนประโยชน์ของชิ้นงานได้แตกต่างจากเพื่อนจึงทำให้ได้คะแนนในสององค์ประกอบนี้สูงกว่า

หลังเรียนระดับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษานักเรียนอยู่ในระดับความสามารถปานกลางและสูงเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับกลางมากที่สุด รองลงมา คือระดับต้น ระดับสูง และระดับสูงมาก ตามลำดับ โดย Hu and Adey (2002) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เป็นความคิดที่ต้องใช้องค์ความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ ความสามารถในการคิดและการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์เป็นความสามารถที่นักเรียนต้องใช้ระยะเวลาฝึกฝนและสั่งสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง (Yang et al., 2016) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้ง 3 กิจกรรมสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้จริงแต่ยังคงจำเป็นต้องส่งเสริมให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ นักเรียนมีระดับพัฒนาการที่ดีขึ้น

2. เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา เรื่อง พลังงานบนโลกของเราโดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ เช่นเดียวกับวรรณพร สิงห์บุญ และคณะ (2564) เนื่องจากในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้โดยการบูรณาการในรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งเน้นกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ (Creative process) 6 ขั้นตอน (Riley, 2016) ได้แก่ ขั้นการระบุสถานการณ์ พบว่า สถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับในชีวิตประจำวันช่วยกระตุ้นความรู้ ความจำของนักเรียนที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนหน้าขั้นวิเคราะห์สถานการณ์ นักเรียนได้ใช้องค์ความรู้เดิมความเข้าใจในสถานการณ์ ขั้นศึกษาสถานการณ์ นักเรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การสืบค้นข้อมูล การทำการทดลอง การทำกิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมเหล่านั้น ขั้นประยุกต์ นักเรียนนำความรู้ที่ศึกษาเพิ่มเติมผนวกเข้ากับความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างชิ้นงานส่วนชิ้นนำเสนอ และขั้นประเมินและปรับปรุงในทุกขั้นตอนนักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดที่หลากหลายจนนำไปสู่การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดที่กล่าวมาช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ใช้ในงานวิจัยนี้ พบว่า สถานการณ์ที่กำหนดให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ควรเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนมีประสบการณ์ที่พบเจอได้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนทุกคน เช่น ตัวอย่างสถานการณ์ค่ายลูกเสือนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ยังไม่มีประสบการณ์ออกค่ายโดยตรงจึงส่งผลต่อการใช้จินตนาการในการคิดคำตอบได้

2. ในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นห้องเรียนครูหนึ่งคนต่อนักเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งในบางกิจกรรมต้องใช้อุปกรณ์ในการตัด เช่น กรรไกร คัตเตอร์ อาจจะยากเกินไปสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมต้น ครูจึงต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนหรือเป็นผู้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวให้ ทำให้การดูแลอาจจะไม่ทั่วถึงและนักเรียนทำกิจกรรมไม่ทันในเวลาที่กำหนดไว้

3. จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาถึงแม้จะแบ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่มีความถนัดในการเรียนรู้ในรูปแบบแตกต่างกัน เช่น การเรียนรู้ที่สื่อด้วยภาพและสัญลักษณ์การเรียนรู้ที่สื่อด้วยเสียง การเรียนรู้ด้วยอักษร และการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสและการกระทำ ดังนั้นการจัดกิจกรรมในชั้นการวิเคราะห์สถานการณ์ควรมีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ครอบคลุมกับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใดแบบหนึ่ง

4. จากการนำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นสามารถปรับให้มีความหลากหลายในการตอบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ได้เต็มความสามารถ ลักษณะคำถามไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป 1 ข้อ คำถามไม่ควรมีเกิน 2 คำถามย่อย อีกทั้ง การใช้คำถามในรูปแบบการเขียนตอบข้อความที่นักเรียนเคยผ่านการเรียนรู้อยู่แล้วครูผู้สอนอาจจะต้องมีการทบทวนความรู้ให้กับนักเรียนและเชื่อมโยงระหว่างการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปด้วยก่อนการประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในงานวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเป็นส่วนใหญ่และจัดกระทำกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก จึงอาจจะทำให้สะท้อนกระบวนการคิดของนักเรียนไม่ชัดเจน ในการวิจัยครั้งต่อไปเสนอแนะให้มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบการสัมภาษณ์นักเรียนเพิ่มเติมจะช่วยให้ได้หลักฐานทางด้านความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ครอบคลุมจากการตอบของผู้เรียนเพื่อให้เห็นกระบวนการคิดของนักเรียนมากขึ้นสามารถประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการคิดและชิ้นงานให้ดีขึ้น

2. ในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นยังเขียนได้ไม่คล่องส่งผลต่อคำตอบที่เขียนลงในแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์การวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนารูปแบบของแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์จากเขียนตอบเป็นพูดตอบร่วมกับการใช้เทคนิคอื่น ๆ เช่น Think Aloud หรือใช้ทักษะการแก้ปัญหาเข้ามาช่วยด้วย

เอกสารอ้างอิง

วรรณพร สิงห์บุญ, นวลจิตต์เชาวกิตติพงศ์ และดวงเดือน สุวรรณจินดา. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สารในชีวิตประจำวัน และความคิด

- สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 36(3), 146-162.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. เข้าถึงได้จาก <https://www.ipst.ac.th/>
- สมรัก อินทวิมลศรี, สกลรัชต์ แก้วดี และสิทธิพร ภัทรติลลรัตน์. (2562). ผลของการใช้แนวคิดสะเต็มศึกษาในวิชาชีววิทยาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 47(2), 410-429. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/196409>.
- อรอุมา ดิขกิ่งสะแกราช. (2565). *ผลการใช้กิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Hu, W., & Adey, P. (2002). A scientific creativity test for secondary school students. *International Journal of Science Education*, 24(4), 389-403.
- Harackiewicz, J., Durik, A., Barron, K., Linnenbrink-Garcia, L., & Tauer, J. (2008). The role of achievement goals in the development of Interest: Reciprocal relations between achievement goals, interest, and performance. *Journal of Educational Psychology*, 100, 105-122.
- Hu, W., Adey, P., Shi, Q. Z., Han, Q., & Wang, X. (2010). Creative scientific problem finding and its developmental trend. *Creativity Research Journal*, 22(1), 46-52. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10400410903579551>
- Siew, N. M., Chong, C. L., & Chin, K. O. (2014). Developing a scientific creativity test for fifth graders. *Journal Article Problems of Education in the 21st Century*, 62, 109-123.
- Riley, S. M. (2016). *6Steps to creating a STEAM classroom*. Retrieved from <https://educationcloset.com/2016/02/25/6-steps-to-creating-a-steam-centered-classroom/>
- Raj, H., & Saxena, D. R. (2021). Scientific creativity: A review of researches. *European Academic Research*, IV, 1122-1138.
- Yakman, G. (2008). STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education. In *The Pupils' Attitudes Towards Technology Conference*. pp. 1-28.
- Yang, X., Blagodatsky, S., Lippe, M., Liu, F., Hammond, J., Xu, J., & Cadisch, G. (2016). Land-use change impact on time-averaged carbon balances: Rubber expansion and reforestation in a biosphere reserve, South-West China. *Journal Forest Ecology and Management*, 372(3), 149-163.

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี
ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The development of creative thinking by Applying Torrance's
Learning Management Theory Integrated with the open Approach in
the Economics subject for Grade 7

รุ่งทิพย์ ประสาทกลาง¹

Rungtip Prasatklang¹

เพ็ญฤทัย พุดติกุลเกษม²

Peangrutai Pudtikunkaseam²

นฤมล ประสิทธิ์ศักดิ์³

Narumol Prasitsak³

Received: February 14,2025 Revised: May 26,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1).พัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด 2).ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวัดระฆังที่มีต่อการสอนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1).แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ 2).แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ลักษณะแบบประเมินตนเอง 3).แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ลักษณะแบบประเมินชิ้นงาน 4). แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยจำแนกเป็นรายด้าน จากลักษณะการประเมินตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีของทอร์แรนซ์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด พบว่า คะแนนหลังเรียนเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 51.85, S.D. = 0.75) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน เฉลี่ย ($\bar{x}$ = 35.28, S.D. = 1.33)

¹² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

¹² Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

³ Stri Wat Rakhang School

¹ Corresponding author Email: : s64121108065@ssru.ac.th

2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ที่มีต่อการสอนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอรัแนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อครูผู้สอน การจัดกิจกรรม สื่อ และบรรยากาศในชั้นเรียน

คำสำคัญ: พัฒนาความคิดสร้างสรรค์, ทฤษฎีของทอรัแนซ์, แนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด

Abstract

The objectives of this research are: 1) To develop creative thinking by applying Torrance's learning management process combined with the concept of open-ended teaching. 2) To examine the opinions of Grade 7 students at Satri Wat Rakhang School regarding the approach of Torrance's learning management Theory with open-ended teaching. The sample group consisted of 40 Grade 7/4 students from Satri Wat Rakhang School, selected through purposive sampling. The research instruments included: 1) A lesson plan on Fundamental Economic Problems., 2) A self-assessment creativity evaluation for Grade 7 students, 3) A product-based creativity assessment for Grade 7 students and 4) A questionnaire on students' opinions regarding the teacher's teaching methods. The statistics used for data analysis include the mean and standard deviation.

The study found that :

1. The development of creative thinking through the application of Torrance's learning management process combined with the open-ended instructional approach showed that the comparison of creative thinking scores—categorized by different aspects—based on students' self-assessment before and after the learning process indicated an improvement. The post-learning average score ($\bar{x}$ = 51.85, S.D. = 0.75) was higher than the pre-learning average score ($\bar{x}$ = 35.28, S.D. = 1.33)

2. Regarding students' opinions toward the instruction using Torrance's learning management process integrated with the open-ended teaching approach, it was found that Grade 7 students at Satri Wat Rakhang School expressed positive opinions toward the teacher, the learning activities, the instructional media, and the classroom atmosphere.

Keywords: develop creativity, torrance's theory of creativity, open approach teaching method.

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบการศึกษาต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมุ่งฝึกทักษะแห่งอนาคต ผู้เรียนจึงต้องบูรณาการความรู้ สังคมประสบการณ์ และปรับใช้ในการดำรงชีวิตความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยเสริมจินตนาการ เปิดมุมมองใหม่ และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา ช่วยให้เด็กคิดวิเคราะห์ สร้างสิ่งใหม่ และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่ท้าทาย นำไปสู่การเรียนรู้ที่ก้าวไกลและยั่งยืน สอดคล้องกับ วีรศักดิ์ จันทร์สุข (2564 อ้างอิงในณัฐกานต์

ภูมิคอนสาร, 2565: 4) กล่าวว่า ทักษะความคิดสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในทักษะการคิดด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ของศตวรรษที่ 21 เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเจริญความก้าวหน้าให้กับประเทศได้เพราะประเทศใดก็ตามที่เต็มไปด้วยประชากรที่มีความสามารถทางด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ประเทศนั้นย่อมมีโอกาสในการพัฒนาและเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

โดยวิชาเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา โดยเป็นวิชาที่มุ่งเน้นสอนในเรื่องการเลือกใช้สินค้า บริการและเหมาะสมกับตัวเอง รวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าและบริการที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อ สอดคล้องกับสุพัตรา บุญทิสา (2565) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์เป็นสิ่งที่อยู่ใน วิถีชีวิตของนักเรียน หากนักเรียนมีความคิดต่อยอดการพัฒนาอาชีพ โดยนำความคิดสร้างสรรค์กับความรู้เรื่องเศรษฐศาสตร์มาใช้ร่วมกัน มาใช้ในการบริหารจัดการชีวิต การประกอบอาชีพทำธุรกิจต่าง ๆ การวางแผนทางเศรษฐกิจจะเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ นำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม ประเทศชาติต่อไป โดยพระสิทธิชัย รินฤทธิ์ และ สุริพร ขาบุตรบุญทริก (2563) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และวิถีชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและเป็นกำลังสำคัญของชาติที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ดังนั้น ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อนำมาพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสอดคล้องในศตวรรษที่ 21 และสามารถนำไปปรับใช้บูรณาการกับวิชาอื่นๆ ได้ หนึ่งในทักษะนั้นคือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้เข้าปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนสตรีวัดระฆัง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เกี่ยวกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ เช่น ไม่กล้าตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น โดยอาจมีสาเหตุมาจากวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามเน้นหาคำตอบเพียงข้อเดียว ทำให้นักเรียนขาดทักษะในคิดในสิ่งใหม่ๆ โดยสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงการขาดการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 หากครูสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคที่กระตุ้นการคิด เช่น การเรียนรู้แบบเปิด การตั้งคำถามปลายเปิด จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น พัฒนาทักษะการคิดอย่างหลากหลาย และสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสอดคล้องกับสุพัตรา บุญทิสา (2565) กล่าวว่า ในการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ในสาระเศรษฐศาสตร์นั้นคือ การที่ผู้เรียนไม่ชอบการซักถาม ไม่ว่าผู้เรียนถามครูหรือครูถามคำถาม จะไม่ชอบการเสาะแสวงหา มักชอบรับข้อมูลจากครูฝ่ายเดียว ไม่พยายามค้นหาคำตอบ อีกทั้งเวลาที่มีการมอบหมายงานก็มักจะออกมาจะเป็นในลักษณะเน้นการลอกเลียนแบบเพื่อน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นอาจมาจาก หลายเหตุปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการสอนประจำชั้นเพียงครูคนเดียวสอน การสอนโดยวิธีการTeacher Center การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือแม้แต่การถูกจำกัดกรอบความคิดของผู้เรียนจากครูผู้สอนเอง ซึ่งปัญหาและสาเหตุดังที่กล่าวมายังส่งผลไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเอง เมื่อผู้เรียนไม่กล้าคิด ไม่มีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ ก็จะส่งผลให้ไม่อยากจะเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน

จากปัญหา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้ทฤษฎีของทอร์แรนซ์มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยฤทัยทิพย์ โสภา (2567)

กล่าวว่า แนวคิดของทอรัแนลเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวิธีคิดหรือกระบวนการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอนสามารถที่จะคิดแก้ปัญหาได้สำเร็จ โดยทอรัแนลได้ให้คำอธิบายกระบวนการคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการของความรู้สึกไวต่อปัญหาหรือสิ่งที่บกพร่องขาดหายไป แล้วจึงรวบรวมความคิดตั้งเป็นสมมติฐาน ต่อจากนั้นก็ทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ขึ้นต่อไปจึงเป็นการรายงานผลที่ได้รับจากการทดสอบสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางการคิดแนวทางใหม่ต่อไป ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นกระบวนการแก้ปัญหาตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ โดยเรียกกระบวนการคุณลักษณะนี้ว่า กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย การค้นพบปัญหา การแก้ปัญหาและการคิดที่แตกต่างซึ่งสามารถแบ่งกระบวนการเกิดความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1 การค้นหาข้อเท็จจริง 2 ขั้นตอนการค้นพบปัญหา 3 ขั้นตอนการค้นพบความคิด 4 ขั้นตอนการค้นพบ 5 ขั้นตอนการยอมรับจากการค้นพบ โดยสอดคล้องกับ ชวัญสกุล อุปพันธ์ (2564) กล่าวว่า การเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอรัแนลสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้โดยการวัดใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่มีประโยชน์ เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ทั้งนี้จากการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนนั้นพบว่า ครูได้ส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลและคิดริเริ่ม ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ทฤษฎีของทอรัแนล ยังสามารถใช้ควบคู่กับเทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจาก การเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบกับปัญหานักเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับปัญหาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยครูจะไม่จำกัดวิธีการคิดของผู้เรียน สอดคล้องกับโนรธามา อุดลศรีศิลป์, รัชดา เขาวนเสฏฐกุล และอดิสร ศิริ (2566) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด เป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พบกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่น่าสนใจ โดยคำตอบที่ได้อาจไม่ใช่คำตอบเดียวโดยแนวคิดหรือเหตุผลที่ได้มาของคำตอบที่มีความหลากหลายได้มาจากการแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีของทอรัแนลร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด สามารถส่งเสริมให้นักเรียนคิดนอกกรอบได้อย่างอิสระหาวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างและสร้างสรรค์ได้ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัฐทิพร ชูเมือง และสังเวียน ปินะกาลัง (2564) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยวิธีแบบเปิด (Open Approach) ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนอย่างกระตือรือร้น แสดงวิธีคิดได้อย่างอิสระ นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสแสดงวิธีคิดของตนเองรวมทั้งเรียนรู้ในวิธีคิดของคนอื่นเพื่อนำคำตอบมาอภิปรายและเปรียบเทียบกันจนกระทั่งค้นพบ อีกทั้งยังมีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน สามารถแก้ปัญหา และมีวิจารณ์งานในการเรียนรู้มากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอรัแนลร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ว่าจะสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอรัแนลร่วมกับแนวคิดการสอนแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อการพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง ที่มีต่อการสอนโดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอรัณซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยโดยประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามของทอรัณซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีความหลากหลายด้านความสามารถในการคิดและแสดงความคิดเห็น ซึ่งเหมาะสมต่อการศึกษาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ The single group pretest – posttest design โดยมีการวัดก่อนเรียน-หลังเรียน (Pre-test/Post-test) เป็นกลุ่มเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอรัณซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach)

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2) ศึกษาทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอรัณซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นหาปัญหาโดยใช้คำถามปลายเปิด 2) การค้นพบปัญหา 3) ถ้าค้นพบความคิด 4) การค้นพบและยอมรับคำตอบ 5) สรุปและนำไปใช้

3) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 คาบ โดยบูรณาขั้นตอนของทฤษฎีทอรัณซ์และวิธีการสอนแบบเปิดเข้าเนื้อหาวิชาเศรษฐศาสตร์ เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และตรวจสอบความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้

4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องทางเนื้อหาและความเที่ยงตรง โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าทุกรายการมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

5) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการวิจัยที่กำหนดไว้

2. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์

- 1) สร้างแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะแบบประเมินตนเอง
- 2) ออกแบบโครงสร้าง พร้อมอธิบายองค์ประกอบการวัดความคิดสร้างสรรค์

ตารางที่ 1 โครงสร้างแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ในลักษณะแบบประเมินตนเอง

องค์ประกอบ	ลักษณะ	จำนวนข้อ	ข้อที่
ความคิดริเริ่ม	การเริ่มต้นทำสิ่งใหม่ๆ ค้นหาวิธีการใหม่ มีความสนใจอยากรู้อยากเห็น มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม มีการลงมือทำด้วยความมั่นใจ	5	1-6
ความคิดคล่องแคล่ว	การหาคำตอบได้หลากหลายในเวลาจำกัด คิดและตอบสนองอย่างรวดเร็ว แนวคิดไม่ซ้ำ มีความต่อเนื่องในการคิด	5	7-10
ความคิดยืดหยุ่น	การเปลี่ยนมุมมองในการคิดการเชื่อมโยงแนวคิดหรือแนวทางที่ หลากหลายปรับเปลี่ยนแนวทางการคิดได้อย่างรวดเร็ว	5	11-15

3) ผู้วิจัยสร้างคำถาม ให้ตรงตามโครงสร้างของแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดยืดหยุ่น ตอนละ 5 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การประเมินตนเอง ดังนี้

- 4 หมายถึง มีความสามารถหรือพฤติกรรมยอดเยี่ยมในทุกด้าน
- 3 หมายถึง มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่ดีในหลายด้าน แต่ยังต้องปรับปรุงบางจุด
- 2 หมายถึง มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่พอใช้ได้ แต่ขาดคุณภาพในหลายด้าน
- 1 หมายถึง มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่ขาดอย่างชัดเจน ต้องการการพัฒนาอย่าง

เร่งด่วน

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละตอน มีดังนี้

ระดับ 16-20 คะแนน (ดีเยี่ยม) = ทำได้ดี มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่โดดเด่นสม่ำเสมอในทุกด้าน

ระดับ 11-15 คะแนน (ดี) = ทำได้ดีในหลายด้านแต่ยังต้องการการพัฒนาในบางจุด

ระดับ 6-10 คะแนน (พอใช้) = มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่พอใช้แต่ยังมีหลายจุดที่ต้องพัฒนา

ระดับ 1-5 คะแนน (ปรับปรุง) = ขาดความสามารถหลายด้านและต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

เกณฑ์การให้คะแนนรวมทุกตอน มีดังนี้

ระดับ 45-60 คะแนน (ดีเยี่ยม) = ทำได้ดี มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่โดดเด่นสม่ำเสมอในทุกด้าน

ระดับ 30-44 คะแนน (ดี) = ทำได้ดีในหลายด้านแต่ยังต้องการการพัฒนาในบางจุด

ระดับ 15-29 คะแนน (พอใช้) = มีความสามารถหรือพฤติกรรมที่พอใช้แต่ยังมีหลายจุดที่ต้องพัฒนา

ระดับ 0-14 คะแนน (ปรับปรุง) = ขาดความสามารถหลายด้านและต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

4) นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง และปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

3. แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผลงาน

1) สร้างแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผลงาน เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผลงาน โดยใช้วิธีการประเมินแบบรูบริค ประกอบไปด้วยประเด็นดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม เป็นวิธีการคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาด้วยความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากความคิดเดิม

2. ความคิดคล่องแคล่ว เป็นการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็วหลากหลายภายในเวลาที่จำกัด

3. ความคิดยืดหยุ่น เป็นการคิดหาคำตอบได้อย่างหลากหลาย สามารถดัดแปลงคำตอบหรือนำสิ่งอื่นมาทดแทนสิ่งที่ขาดหายได้

โดยมีการวัดระดับคุณภาพของชิ้นงาน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) ดังนี้

4 หมายถึง ดีมาก

3 หมายถึง ดี

2 หมายถึง พอใช้

1 หมายถึง ปรับปรุง

2) นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผลงานเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับพฤติกรรม และปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู

แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอรัแนร์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ลักษณะคำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นดังนี้ วิธีการสอนของครู, การจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียน, สื่อและอุปกรณ์ และบรรยากาศภายในชั้นเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับพฤติกรรมที่ต้องการวัดและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัดที่ต้องการวัด และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

4) นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครู เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ที่ผ่านการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนกับตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) นักเรียนทำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเรียนรู้ (pre - test)
- 2) จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการสอน คำถามในลักษณะปลายเปิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
- 3) ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด เป็นเวลา 3 สัปดาห์ 5 คาบเรียน
- 4) เมื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทำแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ (post - test)
- 5) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้นักเรียนออกแบบชิ้นงาน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด และประเมินผลงานด้วยการประเมินแบบรูบริค

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ การค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

- 1) วิเคราะห์แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ในลักษณะเป็นแบบประเมินตนเองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) คะแนนจากชิ้นงานของนักเรียนในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่า IOC
- 4) วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิดโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยจำแนกเป็นรายด้าน จากลักษณะการประเมินตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียน

ด้าน	คะแนนเต็ม (ก่อนเรียน)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ	คะแนนเต็ม (หลังเรียน)	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
ความคิดริเริ่ม	20	13.28	2.46	ดี	20	18.15	2.67	ดีเยี่ยม
ความคิดคล่องแคล่ว	20	10.80	2.48	ดี	20	16.80	1.60	ดีเยี่ยม
ความคิดยืดหยุ่น	20	11.20	1.57	ดี	20	16.90	1.84	ดีเยี่ยม
รวม	60	35.28	1.33	ดี	60	51.85	0.75	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 51.85 ($\bar{x}$ = 51.85, S.D. = 0.75) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดริเริ่ม คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 18.15, S.D. = 2.67) ด้านความคิดคล่องแคล่ว คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 16.80, S.D. = 1.60) และ ด้านความคิดยืดหยุ่น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 16.90, S.D. = 1.84) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 มีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นในทุกด้าน ซึ่งมีความหมายการใช้ทฤษฎีของทอรัแนชร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิดสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินตนเอง

การทดสอบ	<i>n</i>	$\bar{x}$	S.D.	<i>df</i>	<i>t - test</i>	<i>P</i>
ก่อนเรียน	40	35.28	1.33	39	-68.63*	0.000
หลังเรียน	40	51.85	0.75			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ ในลักษณะแบบประเมินตนเองหลังเรียน ($\bar{x}$ = 51.85, S.D. = 0.75) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 35.28, S.D. = 1.33) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์โดยจำแนกเป็นรายด้าน การประเมินชิ้นงานของนักเรียน

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ความคิดริเริ่ม	3.30	0.69	ดีเยี่ยม
ความคิดคล่องแคล่ว	3.43	0.64	ดีเยี่ยม
ความคิดยืดหยุ่น	3.60	0.59	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีของทอร์แรนซ์ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด ในลักษณะประเมินชิ้นงานโดยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความคิดริเริ่ม ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับดีเยี่ยม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับดีเยี่ยม และ ด้านความคิดยืดหยุ่น ($\bar{x} = 3.60$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับดีเยี่ยม

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูโดยนักเรียนที่มีต่อการสอน

ลำดับ	ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ (40 คน)	$\bar{x}$	S.D.
1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียน	เรื่อง ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ			
	“กิจกรรมสนุกสนาน”	35	0.87	0.33
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับครูผู้สอน	“ครูสอนเข้าใจดี และยกตัวอย่างสิ่งที่ใกล้ตัว ทำให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย”	20	0.50	0.50
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในชั้นเรียน	“สื่อการสอนดี มีความเหมาะสม”	25	0.63	0.48
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศภายในชั้นเรียน	“บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน”	18	0.45	0.50

จากตารางที่ 5 พบว่า 1. ด้านการจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการสอนที่สนุกสนาน ($\bar{x} = 0.87$, S.D. = 0.33) 2. เกี่ยวกับครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าครูสอนเข้าใจดี และยกตัวอย่างสิ่งที่ใกล้ตัว ทำให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย ($\bar{x} = 0.50$, S.D. = 0.50) 3. ด้านสื่อและอุปกรณ์ นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สื่อการสอนดี มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 0.63$, S.D. = 0.48) และ 4. บรรยากาศภายในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน ($\bar{x} = 0.45$, S.D. = 0.50)

สรุปผลและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ร่วมกับแนวคิดวิธีการสอนแบบเปิด ในรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 40 คน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

โดยมีคะแนนเฉลี่ย 51.85 ($\bar{X} = 51.85$, S.D. = 0.75) เนื่องจาก ครูผู้สอนได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ มาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เนื่องจากเป็นทฤษฎีเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระทางความคิดสวด เป็นการใช้ลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระอย่างมีคล้องกับผลการวิจัยของขวัญสกุลอุปพันธ์ (2564: 46) กล่าวว่า การเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์แรนซ์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้โดยการวัดใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน 2) เสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่มีประโยชน์ 3) เสนอแนวทางการแก้ปัญหามีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง รวมไปถึงอาจเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้นำแนวคิดวิธีการแบบเปิดเพื่อนำมาส่งเสริมทฤษฎีทอร์แรนซ์ โดยให้นักเรียนมีอิสระทางความคิดโดยไม่มีขีดจำกัด งานวิจัยนี้ให้ผลลัพธ์เช่นเดียวกับงานวิจัยของจิรัฐติพร ชูเมืองและสังเวียน ปินะกาลัง (2564: 255) พบว่าการพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทย ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ โดยผลจากการทดสอบความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนในชั้นเรียนภาษาไทยที่คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนนั้น มีสาเหตุจากการจัดการเรียนรู้แบบเปิดเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนแก้ปัญหาแบบปลายเปิด ถ้าแสดงความคิดเห็น ครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้เรียนไม่กดดัน ผู้เรียนจะได้มีทักษะการคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกระบวนการสอน แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติหรือความคิดในเชิงบวกในแต่ละด้าน โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ 1. ด้านการจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการกิจกรรมที่สนุกสนานในกระบวนการสอน กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนานสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : อ้างอิงใน ปานทิพย์ พอดิ, 2564:83) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีแนวคิดหลักการ คือ ต้องการให้เด็กได้แสวงหาความรู้ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข 2.เกี่ยวกับครูผู้สอน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนที่ทำให้ผู้เข้าใจในเนื้อหาได้ดี และยกตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ เจนเซน, อิริค (Jensen, Eric P., 2008: 39 อ้างอิงใน จินดา ลาโพธิ์, 2563: 39) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาวะที่อารมณ์มีความผ่อนคลาย สนุกสนาน ตื่นเต้น การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมหรือ ประสบการณ์เดิม 3. สื่อและอุปกรณ์ในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสอนดี มีความเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเรียน สอดคล้องกับ กิดานันท์ มลิทอง (2548: 108 อ้างอิงใน บุหลัน บุชบานนท์, 2562:19) กล่าวว่า สื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียนที่ยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาสั้น เกิดความสนุก ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น 4. ด้านบรรยากาศภายในชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเรียนในห้องเรียนสนุกสนาน เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการสอนของครูที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ส่งผลให้ห้องเรียนมีบรรยากาศที่สนุกสนาน สอดคล้องกับสุพล วงสินธ์ (2534: 9 อ้างอิงในสุธีรา งามเกียรติทรัพย์, 2564: 26) กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนและนักเรียน ด้วยกันช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสุขและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกลุ่มทำงานปราศจากความวิตกกังวล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีความคิดที่สร้างสรรค์ในชั้นเรียน รวมถึงระดับความสามารถของนักเรียนที่แตกต่างกัน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ควรทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการประเมินหลากหลายวิธี เพื่อเป็นการยืนยันว่านักเรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์จริง

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีของทอรัแนส ร่วมกับรูปแบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ว่าส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใด
2. เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาการสอนในรายวิชาอื่นต่อไป เช่น รายวิชาศิลปะ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกแบบชิ้นที่สะท้อนความคิดของตนเอง เช่น ภาพวาด การระบายสี

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินคุณภาพนวัตกรรมและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนคุณครูณฤมล ประสิทธิ์ศักดิ์ ที่เป็นครูพี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์เพ็ญฤทัย พุฒิกุลเกษม ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย คณะผู้บริหาร ครูโรงเรียนสตรีวัดระฆัง และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญสกุล อุปพันธ์. (2564). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอรัแนส รายวิชาบูรณาการความรู้ โรงเรียนมหิตลวิทยา นุสรณ์ (รายงานการวิจัย). นครปฐม: โรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์องค์การมหาชน.
- จินดา ลาโพธิ์. (2563). พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(5), 36-45.
- จิรัฐติพร ชูเมือง และสังเวียน ปินะกาลัง. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ ในชั้นเรียนภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเปิด. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 8(3), 249-258.
- ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร. (2565). ทักษะความคิดสร้างสรรค์ที่หล่นหายไปของผู้เรียนกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 5(1), 1-9.
- โนรธัฒมา อตลศรีศิลป์, รัชดา เขาวนแสนกุล และอดิสร ศิริ. (2566). การจัดการเรียนรู้แบบเปิดที่ส่งเสริมสมรรถนะการแปลความหมายข้อมูลและการใช้ ประจักษ์พยานเชิงวิทยาศาสตร์และความพึงใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน รายวิชาวิทยาศาสตร์. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย*, 18(34), 129-143.
- บุหลัน บุชบานนท์. (2562). การใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี (รายงานวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ปราณี พงษ์สุพรรณ, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และศศิธร เขียวกอ. (2562). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความคิดผลัดภาพ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 47(1), 219-239.
- ปานทิพย์ พอดิ. (2564). รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุข (FART). *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 11(1), 78-90.
- ปาริฉัตร ศรีพล. (2563). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระสิทธิชัย รินฤทธิ์ และสุรพร ขาบุตรบุญทริก. (2563). การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 5(2), 205-212.
- ฤทัยทิพย์ โสภาก. (2567). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามแนวคิดของทอรัแนซ์ที่มีต่อความฉลาดทางการเล่นของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 6(2), 386-399.
- วิชาออกแบบและเทคโนโลยี สสวท. (2561). *ความคิดสร้างสรรค์* (แบ่งเป็น 4 ลักษณะ). เข้าถึงได้จาก. <http://designtechology.ipst.ac.th/wpcontent/uploads/sites/83/2019/01>.
- ศิญาพร ชมพู และธรากร จันทนะสาโร. (2566). การพัฒนากิจกรรมตามแนวคิดโมทีฟโนเทชั่น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*, 18(1), 94-108.
- สุธีรา งามเกียรติทรัพย์. (2564). การสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์. *วารสาร นิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน*, 7(1), 23-33.
- สุพัตรา บุญทิส. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง เศรษฐศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

The development of mathematics learning activity packages based
on the concept of active learning management to promote the
problem-solving skills of grade 3 students

ยุวธิดา อักหาด¹
สุธิลัดดา นาไชย²

Yuwatida Akkahad¹
Suthiladda Nachai²

Received: February 14,2025 Revised: May 28,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มห้องเรียนซึ่งจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แต่ละห้องไม่แตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยนี้ ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา 2) แผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา 3) แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้ t-test one group วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้สถิติพื้นฐานการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.04/81.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. ทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ฯ อยู่ในระดับดีมาก

¹²โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹² Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level), Thailand

¹ Corresponding author Email: Yuwatida.ak@rumail.ru.ac.th

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้, ทักษะการแก้ปัญหา, ความพึงพอใจ

Abstract

This research aimed to: 1) develop a set of mathematics learning activities based on the active learning approach to enhance problem-solving skills; 2) study the effects of using the mathematics learning activities based on the active learning approach on students' problem-solving skills; and 3) examine students' satisfaction toward the implementation of the developed activities. The sample consisted of 35 Grade 3 students from Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level), academic year 2023, selected through cluster random sampling. The classroom was mixed-ability and had no statistically significant differences in mathematics achievement among sections. The research instruments included: 1) the developed set of mathematics learning activities based on the active learning approach to enhance problem-solving skills; 2) lesson plans based on the active learning approach; 3) a problem-solving skills test; and 4) a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using a one-group t-test to compare pre- and post-learning outcomes and descriptive statistics (mean and standard deviation) for students' satisfaction.

The findings were as follows:

1. The developed mathematics learning activities demonstrated an efficiency (E1/E2) of 83.04/81.29, which met the predetermined criterion of 80/80.
2. Students' mathematics problem-solving skills after learning with the developed activities were significantly higher than before the intervention at the .05 level.
3. The students' satisfaction with the mathematics learning activities was at a very high level.

Keywords: active learning approach, mathematics learning activities, problem-solving skills, student satisfaction

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐานที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับทักษะการแก้ปัญหา มีโครงสร้างเนื้อหาที่แสดงถึงความเป็นเหตุเป็นผล ช่วยให้นักเรียนมีความคิดที่เป็นระบบ มีแบบแผน มีเหตุผล สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน อีกทั้งยังช่วยในการคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ดังนั้น การสอนคณิตศาสตร์ที่แท้จริงจึงไม่ควรเน้นเพียงแค่การหาคำตอบที่ถูกหรือผิด แต่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดได้อย่างเหมาะสม ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง แต่จากประสบการณ์

ของผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์มาเวลาหลายปี และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนคณิตศาสตร์หลายท่าน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีทักษะการแก้ปัญหาค่อนข้างน้อย ยังพบข้อผิดพลาดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในโจทย์ที่ซับซ้อนหรือต่างไปจากบทเรียน และยังให้ความสำคัญกับการคิดคำนวณเพื่อหาคำตอบ มากกว่ากระบวนการคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้วิชญ์ ทรัพย์สมบัติ (2566: ออนไลน์) ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (NT) ที่จัดทดสอบโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ในปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ มีคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินความสามารถทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 49.44 จัดอยู่ในคุณภาพระดับดี จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาตอนต้นในภาพรวม แม้จะมีคุณภาพระดับที่น่าพอใจ ซึ่งหากสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นก็จะเป็นการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

การจัดการเรียนเรียนรู้เชิงรุก(Active Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการทำงานร่วมกัน ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ผ่านกิจกรรมหลากหลายที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2563; ทิศนา แคมณี และบังอร เสรีรัตน์, 2563; ทิศนา แคมณี, 2565) ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เช่น การอ่าน การเขียน การอภิปราย การแก้ปัญหาและการประยุกต์สถานการณ์จริง ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อเสริมสร้างความสนใจ ความกระตือรือร้น และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหามathematics ของผู้เรียน โดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควบคู่กับการใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ ซึ่งชุดกิจกรรมจะนำเสนอในรูปแบบสื่อและอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้บรรยายเป็นผู้แนะนำและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมแต่ละชุดจะมีสื่อการเรียนรู้ในที่จัดไว้รูปสื่อประสมที่สามารถใช้เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มได้ และเมื่อผู้เรียนมีปัญหาระหว่างกิจกรรมก็สามารถขอคำแนะนำจากครูได้ทันที

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียน 96 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้อง ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยนักเรียนแต่ละห้องเรียนเป็นการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 แต่ละห้องไม่แตกต่างกัน จำนวน 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา เป็นชุดกิจกรรมแบบกลุ่ม สำหรับเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประกอบด้วยสื่อที่หลากหลาย เช่น สถานการณ์จำลอง แบบจำลอง แผนผังจำนวน ชุดตัวต่อ เกมการศึกษา(Board Games) เกมกระดาน และนิทานคณิตศาสตร์ จำนวน 40 กิจกรรม โดยมีขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดังนี้

1.1) ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์เนื้อหาคณิตศาสตร์และกำหนดโครงสร้างเนื้อหาบทเรียนของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 8 เรื่อง ดังนี้ (1)จำนวนนับ (2)การบวกการลบ (3)การคูณการหาร (4)โจทย์ปัญหา (5)รูปเรขาคณิต (6)รูปสมมาตร (7)เศษส่วน และ (8)แผนภูมิ

1.2) ออกแบบและจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน บัตรคำสั่ง เนื้อหาสาระ สื่อที่หลากหลาย และแบบประเมินผล/ใบกิจกรรม

1.3) นำชุดกิจกรรมที่จัดทำขึ้น ไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วนำไปประเมินคุณภาพด้วยแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่า คุณภาพโดยภาพรวมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.89$, $S.D. = 0.18$) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.4) นำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ครั้ง เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือให้รอบด้าน โดยครั้งแรกนำไปทดลองใช้แบบรายบุคคลกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน คัดเลือกนักเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน ระดับละ 1 คน ทดลองเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ความซับซ้อนและความยากง่ายในการใช้งาน รวมถึงสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม เวลาที่ใช้ นำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงแก้ไข

1.5) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ไปทดลองกลุ่มย่อยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกนักเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน ระดับละ 3 คน เพื่อตรวจสอบการใช้งานร่วมกันจากการทำกิจกรรมกลุ่ม ตรวจสอบความชัดเจนของคำสั่ง ความเหมาะสมของเนื้อหา

1.6) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ไปทดลองแบบภาคสนามกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยคัดเลือกนักเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน

ระดับละ 10 คน เท่าๆ กัน เพื่อจำลองการใช้ชุดกิจกรรมในสถานการณ์จริง ตรวจสอบประสิทธิภาพ และข้อบกพร่องของชุดกิจกรรม

ตารางที่ 1 ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Try out	E1 (ประสิทธิภาพระหว่างเรียน)	E2 (ประสิทธิภาพหลังเรียน)
ทดลองใช้	79.58	80.83
รายบุคคล	ปรับปรุง เนื้อหาและแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับเวลา และวิธีการเรียนรู้	
ทดลองกลุ่ม	81.25	83.19
ย่อย	ปรับภาษาในการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ให้ชัดเจน ปรับข้อคำถามให้เป็นสถานการณ์การแก้ปัญหาเชิงวิเคราะห์	
ทดลองแบบ	81.63	83.50
ภาคสนาม	ปรับปรุงชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีความเหมาะสมและใช้งานได้ง่ายขึ้น	

1.7) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1) ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

2.2) วิเคราะห์เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน ตามโครงสร้างบทเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนละ 5 กิจกรรม

2.3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าเท่ากับ 1.00 และเมื่อนำมาประเมินคุณภาพด้วยแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.94$, $S.D. = 0.12$)

2.4) ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3. แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา มีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา ดังนี้

3.1) ศึกษาแนวทางและเทคนิคการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาที่ดี จากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับเนื้อหา

3.2) สร้างเป็นแบบทดสอบอัตรันัย แบบคู่ขนานเพื่อใช้สำหรับการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน จำนวน 16 ข้อ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Rubric)

3.3) นำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.4) ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วที่ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ความยากง่าย (P) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (D) พบว่า อยู่ระหว่าง 0.21 - 0.60

3.5) เลือกข้อสอบจัดทำเป็นแบบทดสอบ 2 ชุด เป็นแบบทดสอบคู่ขนานสำหรับทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน จำนวนชุดละ 8 ข้อ นำแบบทดสอบ ทั้ง 2 ชุด ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) พบว่า แบบทดสอบ(ฉบับก่อนเรียน)มีค่าความเชื่อมั่น 0.91 และแบบทดสอบวัด(ฉบับหลังเรียน)มีค่าความเชื่อมั่น 0.94

3.6) นำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาไปใช้ในการวิจัยต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

4.1) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัย

4.2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน 5 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหา 2) กิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านรูปแบบสื่อ 4) ด้านความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และ 5) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งมีลักษณะประเมินเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ

4.3) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00

4.4) ปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.84

4.5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและขออนุญาตผู้ปกครองให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยเตรียมความพร้อม ทำความเข้าใจ และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2) ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบ(ฉบับก่อนเรียน) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ใช้เวลา 1 คาบ

3) ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เวลาทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที

4) หลังดำเนินการทดลองการสิ้นสุดแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบ(ฉบับหลังเรียน) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ใช้เวลา 1 คาบ

5) ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

6) นำคะแนน/ผลการทดสอบ และแบบวัดความพึงพอใจที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test; Dependent Samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์	เกณฑ์การประเมิน	ค่าเฉลี่ยร้อยละของประสิทธิภาพที่ได้	ผลการประเมิน
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	80	83.04	เป็นไปตามเกณฑ์
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	80	81.29	มาตรฐานที่กำหนด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหา ระหว่างเรียน (E1) เท่ากับ 83.04 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหา (E2) เท่ากับ 81.29 แสดงว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.04/81.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหานักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

	n	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	35	40	22.66	2.86	26.62*	34	.000
หลังเรียน	35	40	32.51	2.81			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหานักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการแก้ปัญหานักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ข้อ	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านเนื้อหา	2.71	0.48	90.33	ดีมาก
2	ด้านกิจกรรมการสอน	2.76	0.48	92.00	ดีมาก
3	ด้านรูปแบบสื่อ	2.78	0.48	92.67	ดีมาก
4	ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อวิชาคณิตศาสตร์	2.75	0.50	91.67	ดีมาก
5	ด้านการนำไปใช้	2.76	0.51	92.00	ดีมาก
ผลรวมประเมินภาพรวมทุกด้าน		2.75	0.49	91.67	ดีมาก

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 2.75$, S.D. = 0.49, ร้อยละ 91.67)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประเด็นเพื่อนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.04/81.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากชุดกิจกรรมมีกระบวนการออกแบบและวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวทางการออกแบบชุดกิจกรรมควบคู่กับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ชอบเรียนรู้ ผ่านการเล่น และชอบกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การออกแบบชุดกิจกรรมให้มีลักษณะของเกมหรือของเล่นจึงช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดกิจกรรมที่ประกอบด้วยเนื้อหาคณิตศาสตร์ 8 เรื่อง รวมทั้งหมด 40 กิจกรรม โดยออกแบบให้เรียนรู้เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน นำเสนอในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของของเล่น แผ่นภาพจับคู่ ชุดตัวต่อ แบบจำลอง แผ่นจิกซอว์ และนิทาน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและเพื่อนร่วมกลุ่ม และสามารถฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยคำถามที่เป็นประเด็นชวนคิด สถานการณ์ที่ท้าทาย

ภายในชุดกิจกรรมยังประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน และแบบฝึกหัดระหว่างเรียน เพื่อประเมินความก้าวหน้า ซึ่งผู้เรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน เนื่องจากได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อมีการบันทึกคะแนนระหว่างเรียนและรายงานผลคะแนนระหว่างเรียนอย่างต่อเนื่อง ยิ่งส่งผลให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากขึ้น ผลคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 82.50 และเมื่อทดสอบหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 81.33 แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.50/81.33 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัย ของนาพร เนียมสุข และสุภัทรา คงเรือง(2567) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ชิปปาโมเดล ร่วมกับเทคนิคเค ดับเบิลยู ดี แอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.75/81.32 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แม้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นในการศึกษานี้ (82.50/81.33) จะไม่สูงเท่ากับของนาพรและคณะ (90.75/81.32) แต่ก็อยู่ในระดับที่ดี สะท้อนถึงความเหมาะสมของการออกแบบกิจกรรมที่คำนึงถึงลักษณะของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมแบบมีปฏิสัมพันธ์และเน้นการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนหลังเรียน จากการทำแบบทดสอบ เท่ากับ 81.49 สูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากลักษณะของข้อคำถามในชุดกิจกรรมครอบคลุมปัญหาทางคณิตศาสตร์ทั้งแบบง่ายไปจนถึงปัญหาเชิงวิเคราะห์ที่มีความซับซ้อนและท้าทาย โดยกิจกรรมมีการกำหนดเนื้อหา สถานการณ์ ให้ฝึกปฏิบัติอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เรียงลำดับเนื้อหาจากเรื่องที่ยง่ายไปสู่เรื่องที่ยากขึ้น รวมถึงข้อคำถามมีความยืดหยุ่นหลากหลายรูปแบบ ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามในชุดกิจกรรมตรงกับลักษณะและประเภทของปัญหาคณิตศาสตร์ที่ ริต้า ซานโตสและคณะ (Rita Santos, Ana Santiago and Catarina Cruz, 2024: 2-23) กล่าวไว้ (1)ข้อคำถามเป็นขั้นตอนวิธีการและการคำนวณเบื้องต้น (2)ข้อคำถามเป็นข้อความที่เคยพบ (3)ข้อคำถามซับซ้อนเป็นปัญหา 2 ขั้นตอนหรือมากกว่า 2 ขั้นตอน (4)ข้อคำถามใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อน จะแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ (5)ข้อคำถามที่ประยุกต์จากสถานการณ์ชีวิตจริง และ (6)ข้อคำถามปริศนา ที่บางครั้งผู้เรียนอาจใช้ความคาดเดาหรือความคิดสร้างสรรค์ในการหาคำตอบ ซึ่งลักษณะของข้อคำถามที่หลากหลายนี้ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกคิดอย่างยืดหยุ่น มองปัญหาในหลายมิติ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ รูปแบบของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ก็มีส่วนสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยกิจกรรมถูกออกแบบให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งกับชุดกิจกรรมและกับสมาชิกในกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์และสังเคราะห์ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ร่วมกันนำเสนอคำตอบต่อชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้ยังได้ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน มีความตั้งใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและสร้างความมั่นใจในการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ

ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับแนวทางที่หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2551) ได้เสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้การทำงานกลุ่มย่อยหรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติภารกิจที่มีเป้าหมายชัดเจน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันอภิปรายกระบวนการแก้ปัญหาที่เหมาะสม นำเสนอวิธีการของตน พร้อมสะท้อนยุทธวิธีแก้ปัญหาของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ และการยอมรับการแตกต่างของผู้อื่น ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลิวัลย์ โพธิ์ณณิ, เยาวเรศ ใจเย็น และวิวัฒน์ เพชรศรี (2567) ที่ศึกษาเรื่องพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลเรื่องเศษส่วน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายและใช้แนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 91.67 ($\bar{x}$ = 2.75, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เรียนพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบสื่อ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.67 ($\bar{x}$ = 2.78, S.D. = 0.48) ซึ่งอาจเป็นเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบ เน้นความหลากหลาย ความทันสมัยและความน่าสนใจ

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมโดยนำของเล่นที่ได้รับความนิยมในช่วงวัยของผู้เรียนมาใช้ประกอบกิจกรรม ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และสร้างเรื่องราวจำลองเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาพัฒนาเป็นสถานการณ์โจทย์ปัญหา เช่น การจำลองเหตุการณ์ในร้านอาหารเป็น “กิจกรรมเมนูบวกลบ” เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการบวกและการลบจากรายการเมนูอาหารที่กำหนด ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้มากขึ้น ด้านลักษณะการนำเสนอของชุดกิจกรรมก็ได้รับการออกแบบมาอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นขนาดตัวอักษรที่อ่านง่าย รูปแบบที่ชัดเจน และวัสดุที่มีความคงทน เพื่อให้สามารถใช้งานซ้ำและส่งต่อระหว่างกลุ่มได้ โดยผู้วิจัยมีเจตนาปรารถนาคให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสทดลองใช้สื่อการเรียนรู้อย่างทั่วถึง จึงแบ่งกิจกรรมออกเป็นกิจกรรมย่อยจำนวน 40 กิจกรรม เพื่อให้มีจำนวนสื่อเพียงพอสำหรับการเรียนรู้จริงในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชากร ปริญาภาณุจณ์ และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2562) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องการบวกและการลบเลข ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีผลการเรียนรู้เรื่องการบวก และการลบเลขหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นมากกว่าร้อยละ 40 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ มีความพึงพอใจในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TAI อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงควรเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยจัดกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาแต่ละหน่วยอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจนและเป็นลำดับ ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนแข่งขันระหว่างกลุ่ม สามารถกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพื้นฐานน้อย เรียนอ่อน หรือกลุ่มที่มีความไม่มั่นใจ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มักไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ส่งผลให้มีความกังวล ในบางรายอาจมีอาการนิ่งเฉย เพราะเกรงความผิด ดังนั้น ผู้สอนควรจัดกลุ่มให้เหมาะสมกับระดับความสามารถ และกำหนดกฎ กติกาให้ชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม และลดความกดดันในระหว่างกิจกรรม
3. การพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ควรคำนึงถึงความซับซ้อนของสถานการณ์ที่ใช้เป็นโจทย์ปัญหา และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสม และควรเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นด้านเวลาในกรณีจำเป็น พร้อมทั้งจัดให้มีการสนับสนุนจากผู้สอนอย่างเหมาะสม เช่น การให้คำแนะนำ การกระตุ้น และการให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกับเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น การออกแบบเป็นเกมออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเอื้อต่อการเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ เป็นต้น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในยุคปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณรายจ่ายจากรายได้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภทมหาวิทยาลัย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ให้การสนับสนุน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉิมชากร ปริญาภาณุจัน และศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องการบวก และ

- การลบเลข ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 17(2), 115-128.
- ทิตนา แคมณี และบังอร เสรีรัตน์. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทิตนา แคมณี. (2565). การใช้การเรียนรู้เชิงรุกในระบบการศึกษาไทย. *วารสารการศึกษาวิจัย*, 15(3), 98-112.
- นภาพร เนียมสุข, และสุภัทรา คงเรือง. (2024). การพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ซิปาโมเดลร่วมกับเทคนิค เค ดับเบิล ยู ดี แอล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 12(6), 2429-2442.
- มลิวลย์ โพธิมณี, เยาวเรศ ใจเย็น และวิวัฒน์ เพชรศรี. (2024). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ แก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล เรื่องเศษส่วน เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารสหศาสตร์ศรีปทุม ชลบุรี*, 10(2), 113-127.
- วิชณุ ทรัพย์สมบัติ. (2565). *สรุปผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564*. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/100064688979214/posts/372888754877421/>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2563). *Active learning การเรียนรู้เชิงรุก: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). *ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ส เจริญ การพิมพ์.
- Santos, R., Santiago, A., & Cruz, C. (2024). Problem Posing and Problem Solving in Primary School: Opportunities for the Development of Different Literacies. *Education Sciences*, 14(1), 97.

การใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
Use of Concept-Based Language Instruction and Feedback to
Enhance English Reading Abilities of Second Year Students, Lampang
Rajabhat University, Muang District, Lampang Province

สมบัติ คำมูลแก้ว¹

Sombat Kommoonkaew¹

Received: February 14,2025 Revised: May 27,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ กลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ (1092301) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งหมด 6 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังเรียนโดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับมีระดับคุณภาพเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับดีมาก โดยผู้เรียนมีระดับเฉลี่ยของคะแนนจากร้อยละ 68.33 เพิ่มขึ้นเป็น 83.50 ผู้เรียนมีพัฒนาการชัดเจนในด้านความสามารถในการจับใจความสำคัญของเนื้อหา ความสามารถในการตอบคำถามเชิงวิเคราะห์ และความสามารถในการคาดเดาความหมายของคำศัพท์จากบริบท สะท้อนถึงความเข้าใจเชิงลึกและทักษะการวิเคราะห์ที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียน

2. การใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะการอ่านอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนสามารถใช้แนวคิดหลักที่เรียนรู้เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาได้ชัดเจนขึ้น มีความสามารถในการจับประเด็นสำคัญ และตอบคำถามเชิงวิเคราะห์ได้ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียน

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹ Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: kommoonkaew@hotmail.com

คำสำคัญ: ความคิดรวบยอดในการสอนภาษา, การป้อนกลับ, ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the English reading abilities of second-year students before and after the implementation of Using Concept-Based Language Instruction and Feedback, aimed at enhancing their English reading abilities. The study was conducted at Lampang Rajabhat University. The target group comprised 20 second-year students enrolled in the course "Critical Reading for Teachers of English (1092301)" during the second semester of the academic year 2023. The research employed experimental instruments consisting of six carefully designed lesson plans integrating Concept-Based Language Instruction and Feedback to facilitate students' reading comprehension and analytical skills. Additionally, an English reading proficiency test was utilized as a data collection tool. Data analysis involved the use of descriptive statistics, including calculating mean scores, percentages, and standard deviations, to determine the effectiveness of the instructional approach.

The results of the study can be summarized as follows:

1. After the implementation of Concept-Based Language Instruction and Feedback, students' English reading abilities improved from a moderate level (68.33%) to a very good level (83.50%). Notable progress was observed in identifying main ideas, answering analytical questions, and inferring word meanings from context. These outcomes indicate an enhanced depth of reading comprehension and analytical performance compared to the pre-instruction stage.

2. The use of Concept-Based Language Instruction and Feedback effectively enhanced students' reading development. Students demonstrated clearer analytical thinking in reading tasks, including identifying core concepts and answering higher-order questions. These improvements reflect a more structured and effective reading process when compared to their performance prior to the intervention.

Keywords: concept-based language instruction, feedback, english reading ability

บทนำ

ในปัจจุบัน สภาพของโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากอดีต อันเป็นผลมาจากการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในทุกด้าน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นมีความรวดเร็วและซับซ้อนในทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้าง การจัดการศึกษายุคใหม่จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเอง มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเช่นปัจจุบัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับรายงานของ UNESCO (2021) ซึ่งระบุว่าการศึกษายุคใหม่ต้องเป็น “สัญญาทางสังคมฉบับใหม่” ที่เสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนในการเผชิญความท้าทาย

ร่วมกันของโลกอย่างยั่งยืน ในขณะที่เดียวกัน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ได้กลายเป็นช่องทางสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลจากทั่วโลก ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่จำกัด อย่างไรก็ตาม สารสนเทศส่วนใหญ่ที่เผยแพร่ในระดับสากลมักอยู่ในรูปแบบของภาษาอังกฤษ ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ โดยเฉพาะในแวดวงวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Crystal, 2003) ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในระดับสูงจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ต้องใช้ทักษะดังกล่าวในการเรียนรู้เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล และประยุกต์ใช้ความรู้ในหลากหลายบริบทอย่างมีประสิทธิภาพ

การนำกรอบมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) มาใช้เพื่อประเมินความสามารถทางภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาสาขาการสอนภาษาอังกฤษ จำเป็นต้องสอบให้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงมีความสำคัญที่จะต้องพัฒนาทักษะทางภาษา โดยเฉพาะทักษะการอ่าน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของผู้เรียน Harris (1990) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการสื่อสารความหมายผ่านตัวอักษรและภาษา โดยผู้เขียนถ่ายทอดแนวคิดและข้อมูลลงในข้อความ ขณะที่ผู้อ่านพยายามตีความและแลกเปลี่ยนความคิด หากผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาอังกฤษและทักษะคิดวิเคราะห์ที่ดี จะสามารถจับประเด็นหลัก วิเคราะห์เนื้อหา และคาดเดาความหมายของศัพท์ใหม่จากบริบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงกันข้าม หากผู้เรียนมีพื้นฐานต่ำ ก็จะมีข้อจำกัดในการเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง Williams (1986) ระบุว่า การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาจริงได้ สอดคล้องกับ สมุทร เชนเชาวนิช (2542) ที่กล่าวว่าการอ่านช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยทักษะที่ได้รับจะช่วยเสริมความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสนับสนุนผู้เรียนในการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาตามแนวทาง CEFR อย่างยั่งยืน

สำหรับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่ายังต้องเร่งสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาด้านการอ่านของนักศึกษายังต้องได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตีความ แปลความ และสรุปความของเนื้อหาที่อ่าน แม้นักศึกษาจะสามารถเข้าถึงข้อมูลภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้นจากแหล่งออนไลน์ แต่หลายคนยังขาดการฝึกฝนทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยเฉพาะความสามารถในการจับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์เนื้อหาเชิงลึก และประเมินความน่าเชื่อถือของบทความที่ได้รับมอบหมาย จุดอ่อนเหล่านี้เป็นข้อท้าทายสำคัญในกลุ่มนักศึกษาครู ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารความหมายทางวิชาการและถ่ายทอดความรู้ต่อผู้เรียนในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ (Grabe & Stoller, 2019; Nation, 2008) แม้ว่าในปัจจุบันผู้เรียนจะสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลภาษาอังกฤษได้หลากหลายและรวดเร็วขึ้น แต่จากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนรายวิชาการอ่านเพื่อการคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่านักศึกษาจำนวนมากยังมีข้อจำกัดในการอ่านเชิงลึก เช่น การจับใจความสำคัญ การตีความความหมายแฝง รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลในบทความเพื่อการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้หรืออธิบายต่อผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาครูที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ในอนาคต

การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมและตอบโจทย์ผู้เรียนในบริบทจริง โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ แผนที่ความคิด (Mind Mapping), แนวคิดโครงสร้างนิยม (Constructivism)

Approach) และการสอนโดยใช้ความคิดรวบยอด (Concept-Based Language Instruction: CBLI) ซึ่งเน้นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจ “แนวคิดหลัก” ของบทเรียนแทนการจดจำรายละเอียด (Guiding et al., 2023) CBLI แตกต่างจากการสอนทั่วไปตรงที่ผู้เรียนไม่เพียงเรียนรู้ผ่านเนื้อหาเท่านั้น แต่เรียนรู้ผ่านการจำแนก จัดกลุ่ม และเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม โดยอาศัยการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากผู้สอนอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดระดับสูง วรรณรัตน์ ศรีกนก (2561) อธิบายว่า แนวคิดความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดโครงสร้างความคิดได้ชัดเจนขึ้น เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น และนำไปใช้ในบริบทอื่นได้อย่างเหมาะสม ขณะที่ชลิตา ชาญวิจิตร และธีรวัฒน์ จันทิก (2561) ชี้ว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในตนเอง (self-awareness) และสนับสนุนให้ผู้เรียนปรับปรุงตนเองได้ตรงจุด อันส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเรื่อง ความคิดรวบยอดในการสอนภาษา และการให้ข้อมูลป้อนกลับ มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านการอ่านภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากแนวคิดความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาในเชิงภาพรวมได้ดีขึ้น และการให้ข้อมูลป้อนกลับจะช่วยให้การพัฒนาทักษะการอ่านมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ

สมมติฐานการวิจัย

การใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับจะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group-Pretest Posttest Design) โดยทดลองกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการอ่านเพื่อการคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ (1092301) ภาคเรียนที่ 2/2566 จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และรายละเอียดรายวิชา มคอ.3 ของรายวิชาการอ่านเพื่อการคิดวิเคราะห์สำหรับครูภาษาอังกฤษ (1091306) เพื่อกำหนดจุดประสงค์ปลายทางและนำทางในการวิจัย จากนั้นจึงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ (Concept-Based Language Instruction and Feedback: CBLI + Feedback) โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการ 3P ได้แก่ Pre-Reading, While-Reading และ Post-Reading ซึ่งมีการใช้แนวคิดรวบยอดในขั้นต้นเพื่อวางโครงสร้างความเข้าใจ ผักผ่อนทักษะการอ่านพร้อมการให้ข้อมูลป้อนกลับในชั้นกลาง และผลิตผลงานทางภาษาพร้อมการสะท้อนคิดในขั้นท้าย แผนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 6 แผน รวม 24 คาบเรียน โดยหลังจากจัดทำเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำแผนดังกล่าวเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ ทั้งด้านความสอดคล้องกับแนวคิด CBLI + Feedback ความเหมาะสมของกิจกรรม และความเป็นไปได้ในการใช้จริงในห้องเรียน ผลการตรวจสอบพบว่าแผนมีความชัดเจน ครบถ้วน และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พร้อมได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางคำถามเชิงกระตุ้นคิดและการใช้สื่อประกอบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในกระบวนการทดลอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอิงตามกรอบแนวคิดของ Anderson and Krathwohl's Taxonomy (2001) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความรู้ ความจำ (Remembering), ความเข้าใจ (Understanding), การนำไปใช้ (Applying) และการวิเคราะห์ (Analyzing) เพื่อให้ครอบคลุมทักษะการอ่านในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ แบบทดสอบดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้วยการหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวัด ผลการตรวจสอบพบว่าค่า IOC รายข้ออยู่ในช่วงระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นได้นำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบเพิ่มเติม ได้แก่ ค่าความยาก (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Index: R) แล้วจึงคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพดี จำนวน 30 ข้อ จากทั้งหมด 40 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ค่าความยากอยู่ในระดับปานกลาง (0.40–0.80) และค่าอำนาจจำแนกไม่ต่ำกว่า 0.20 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้

3. เกณฑ์ระดับคุณภาพการอ่าน

นำคะแนนที่ได้จากความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ของกรมวิชาการ (2544) เพื่อคุ้ระดับคุณภาพดังนี้

คะแนนการอ่าน (30)	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
24 - 30	80 - 100	ดีมาก
21 - 23	70 - 79	ดี
18 - 20	60 - 69	ปานกลาง
15 - 17	50 - 59	อ่อน
0 - 14	0 - 49	อ่อนมาก

4. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยที่ใช้เพื่อศึกษาผลของการทดลองโดยการวัดผลก่อนและหลังการใช้ตัวแปรต้นในกลุ่มเดียวกัน โดยไม่มีการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม (Cohen, Manion, & Morrison, 2018) ผู้วิจัยใช้รูปแบบนี้เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ โดยมีโครงสร้างดังนี้

ประเมินก่อนเรียน	ทดลอง	ประเมินหลังเรียน
R1	X	R2
S	S	S

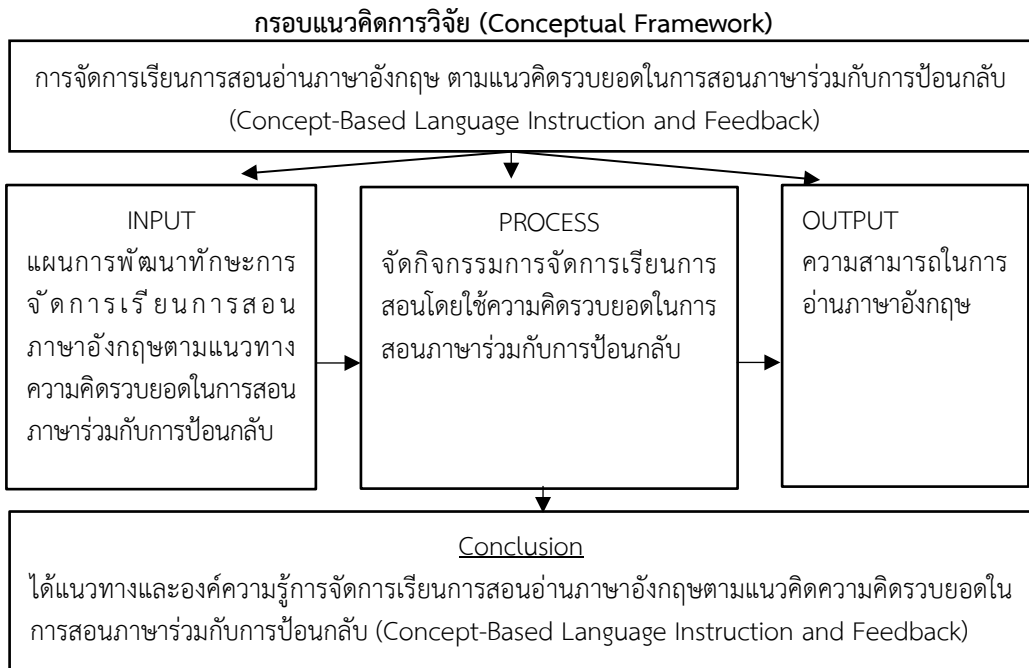
R1 หมายถึง การทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียน

X หมายถึง การใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ

R2 หมายถึง การทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน

S หมายถึง การศึกษาการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ

5. ทฤษฎี/กรอบแนวคิด (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ความคิดรวบยอดรวมกับการป้อนกลับ เริ่มจากการสร้างแผนการสอนที่เหมาะสม หลังจากนั้นจึงนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนกับผู้เรียน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแผนการสอนไปดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรม ผู้เรียนได้รับการทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับ การทดสอบก่อนเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลความสามารถในการอ่านของผู้เรียนก่อนและหลังการทดลอง

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นก่อนการเรียนโดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนทั้ง 6 แผน ดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 5-12 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง

3. หลังดำเนินการสอนครบทั้ง 6 แผน ผู้วิจัยได้ทดสอบความสามารถในการอ่านของผู้เรียนหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษทั้งก่อนและหลังเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่จัดบันทึกหลังแผนมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนสิ่งที่ผู้เรียนได้รับหลังจากการจัดการเรียนการสอนแต่ละแผน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับพบว่าผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการประเมินทั้ง 2 ครั้งเป็นที่แสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 68.33 เป็นร้อยละ 83.50 ซึ่งสื่อถึงการเพิ่มขึ้นของระดับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และระดับคุณภาพของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียนโดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ (N = 20)

ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ (คะแนนเต็ม = 30)					
การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ
ก่อนเรียน	20	20.50	1.79	68.33	ปานกลาง
หลังเรียน	20	25.05	1.54	83.50	ดีมาก

จากตารางที่ 1 แสดงถึงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และระดับคุณภาพของคะแนนความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษ โดยมีผลคะแนนก่อนการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 20.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.79 ร้อยละ 68.33 และระดับคุณภาพปานกลาง ตามลำดับ มีผลคะแนนหลังการใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ = 25.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.54 ร้อยละ 83.50 และระดับคุณภาพดีมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

2. ผลจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความคิดรวบยอดร่วมกับการป้อนกลับ สามารถส่งเสริมทักษะการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพบว่าการให้ข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์จากผู้สอนและเพื่อนร่วมเรียน มีส่วนสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาเป้าหมายได้ดีขึ้น ผู้เรียนสามารถตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาได้อย่างตรงจุด การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในชั้นเรียนที่เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการป้อนกลับ ส่งผลโดยตรงให้ทักษะการสื่อสารดีขึ้นชัดเจน นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมที่มีการป้อนกลับยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ และสามารถขยายแนวคิดของเนื้อหาที่อ่านออกไปได้ในหลายมิติ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่จดจำข้อมูลเท่านั้น แต่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลหลักและตีความได้ลึกซึ้งมากขึ้น อีกทั้งกระบวนการนี้ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้เรียนผ่านการให้โอกาสในการทดลองนำเสนอความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้อื่น จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนที่ 1-3 พบว่าผู้เรียนมีความมั่นใจเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวแสดงออกทางความคิดมากขึ้น แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Erickson (2002) ที่กล่าวว่า การใช้ความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงองค์ความรู้และพัฒนาความเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้จากภาพรวมสู่รายละเอียด ซึ่งสนับสนุนการคิดอย่างมีระบบและการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทจริง ในทำนองเดียวกัน Wiggins และ McTighe (2011) เน้นว่าการออกแบบการสอนควรตั้งอยู่บนแนวคิดหลัก (big ideas) และความเข้าใจแก่นสาระ (enduring understandings) เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างมีความหมาย ไม่ใช่เพียงแต่จดจำข้อมูล นอกจากนี้ Daft และ Lewin (2008) ยังสนับสนุนว่าการป้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพจะส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียนผ่านกระบวนการสังเกต ประเมิน รับผลสะท้อน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จากแผนการสอนที่ 3-6 พบว่าผู้เรียนมีความสนุกสนานในการเรียนการสอนมากขึ้น เนื่องจากเริ่มคุ้นเคยกับแนวทางการเรียนรู้โดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ ผู้เรียนสามารถเข้าใจโครงสร้างของกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางในการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียน ทำให้สามารถพัฒนาทักษะการอ่านได้เป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าการทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนสามารถยกประเด็นสำคัญของบทความที่อ่านมาอภิปรายกันในกลุ่ม ส่งผลให้การใช้ทักษะการอ่านค่อย ๆ พัฒนาไปตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนที่ 4-6 พบว่าผู้เรียนมีการแบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มและร่วมมือกันสืบค้นข้อมูลจากแหล่งออนไลน์ เช่น อินเทอร์เน็ตและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเป็นระบบและการทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น การเรียนรู้ผ่านการป้อนกลับทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากข้อผิดพลาด และนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งขึ้น ในแผนที่ 6 ซึ่งเป็นแผนการสอนสุดท้าย พบว่าผู้เรียนมีความคล่องแคล่วในการเรียนรู้และสามารถดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ช่วยสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การใช้แนวคิดความคิดรวบยอดร่วมกับการป้อนกลับเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน โดยเฉพาะผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง เรียนรู้จากข้อเสนอแนะของผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น อีกทั้งยัง

ส่งเสริมทัศนคติเชิงบวกและความมั่นใจในการใช้ภาษาเป้าหมาย เมื่อได้รับข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจน ผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาทักษะได้ตรงจุด กระบวนการเรียนรู้รูปแบบนี้ยังเอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสืบค้นข้อมูลอย่างเป็นระบบ อันนำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ในหลากหลายบริบท และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้สอนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับเพื่อส่งเสริมความสามารถการอ่านภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ระดับความสามารถอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนทดลอง อาจมาจากสาเหตุสำคัญ หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

ประการแรก ด้านการพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ความคิดรวบยอดช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น โดยผู้เรียนสามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถระบุเหตุผลที่แฝงอยู่ในเนื้อหาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากแนวทางการสอนดังกล่าวเน้นให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจจากภาพรวมของเนื้อหาไปสู่การวิเคราะห์รายละเอียด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้เรียนจึงสามารถแยกแยะองค์ประกอบของเนื้อหา จัดกลุ่มข้อมูลที่มีลักษณะร่วมกัน และเชื่อมโยงแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการตีความเนื้อหา รวมทั้งสามารถคาดเดาความหมายของคำศัพท์ ประโยค และเนื้อหาจากบริบทได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะการอ่าน วรณรัตน์ ศรีกนก (2561) ยังได้สนับสนุนว่า การใช้แนวคิดความคิดรวบยอดนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงข้อมูลและแนวคิดในเนื้อหาได้ชัดเจนและเป็นระบบยิ่งขึ้น

ประการที่สอง การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า การป้อนกลับจากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้รับคำถามปลายเปิดและข้อเสนอแนะที่กระตุ้นให้ตั้งคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปประเด็นหลัก แยกแยะมุมมองของผู้เขียน และนำทักษะคิดวิเคราะห์ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Erickson (2002) ที่ระบุว่า การสอนโดยเน้นความคิดรวบยอดจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและนำไปสู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประการที่สาม ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น อีกหนึ่งประเด็นที่พบจากการวิจัยคือ ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น เมื่อได้รับการป้อนกลับที่ชัดเจนและมีคุณภาพ การได้รับข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์จากผู้สอนและเพื่อนร่วมเรียนช่วยให้ผู้เรียนมั่นใจในการอ่านและการตีความเนื้อหา ก่อนการทดลอง ผู้เรียนบางคนไม่มั่นใจว่าตนเองเข้าใจเนื้อหาถูกต้องหรือไม่ แต่เมื่อได้รับการป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ ทำให้พวกเขามั่นใจมากขึ้นในการอ่าน การแปลความหมาย และการสื่อสารแนวคิดของตนเอง สิ่งนี้ช่วยลดความกังวลเกี่ยวกับความผิดพลาด และส่งเสริมให้กล้าแสดงความคิดเห็นและอภิปรายมากขึ้น Daft และ Lewin (2008) กล่าวว่า การป้อนกลับเป็นเครื่องมือสำคัญในการ ช่วยให้ผู้บุคคลพัฒนาและปรับปรุงความสามารถของตนเอง การได้รับคำติชมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็น จุดแข็ง จุดอ่อน และปรับปรุงทักษะการอ่านของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ประการที่สี่ การเสริมสร้างทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร การวิจัยยังพบว่า การใช้ความคิดรวบยอดร่วมกับการป้อนกลับช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทที่กว้างขึ้น ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงเนื้อหากับเหตุการณ์ในชีวิตจริง และนำแนวคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้กับสถานการณ์

อื่นๆ นอกจากนี้ การป้อนกลับที่มีประสิทธิภาพยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ที่มีการตั้งคำถามปลายเปิด ทำให้ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการสื่อสารได้อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งช่วยให้พวกเขามีความสามารถในการอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผัสสพรณ ถนอมพงษ์ชาติ และคณะ (2556) ที่ระบุว่าความสามารถในการอ่านสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การจับใจความสำคัญ (Literal Comprehension) 2) การตีความ (Interpretative Comprehension) 3) การประยุกต์ใช้ความรู้ (Applied Comprehension) และ 4) การประเมินค่า (Evaluation Comprehension) ซึ่งการเรียนรู้แบบความคิดรวบยอดสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและตีความเนื้อหาได้ในระดับที่สูงขึ้น

อาจกล่าวสรุปได้ว่า การใช้แนวคิดความคิดรวบยอดในการสอนภาษาร่วมกับการป้อนกลับ มีผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถ เข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งขึ้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดใหม่ นอกจากนี้ยังมีความมั่นใจในการอ่านและการสื่อสารเพิ่มขึ้น และสามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการป้อนกลับที่สร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียน เกิดความสนใจและมุ่งมั่นในการอ่าน ซึ่งส่งผลต่อ การพัฒนาทักษะการอ่านในระยะยาว หากมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจะสามารถ เพิ่มขีดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และนำไปใช้ในบริบททาง วิชาการและชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเริ่มต้นด้วยบทอ่านที่เหมาะสม ผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยบทอ่านที่ง่ายและมีแหล่งข้อมูลให้ ค้นคว้าหลากหลาย เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้เรียนและสร้างความมั่นใจในการอ่าน นอกจากนี้ ควรมีการ ประเมินพื้นฐานความสามารถด้านการอ่าน เช่น ความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ และโครงสร้างประโยค เพื่อให้ สามารถออกแบบบทเรียนให้สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียน
2. การปรับเวลาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ควรจัดสรรเวลาในการค้นคว้า และอ่านบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความยากง่ายของเนื้อหา โดยเริ่มจากบทอ่านที่มีความซับซ้อนต่ำ ไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค่อยๆ พัฒนาทักษะการอ่าน และมีเวลาเพียงพอในการทำ ความเข้าใจบทอ่าน
3. การกำหนดเป้าหมายและวิธีการสอนที่หลากหลาย ควรกำหนดเป้าหมายของบทเรียนให้ ชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การอภิปราย กิจกรรมกลุ่ม และการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ ควรเน้นการป้อนกลับเชิงบวก เช่น การชมเชยและให้รางวัล เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้
4. การส่งเสริมการพัฒนาทักษะวิพากษ์วิจารณ์และแก้ปัญหา ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ฝึกฝนการคิดเชิงวิเคราะห์ และแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับเนื้อหาที่ยาก การฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามและหา เหตุผลอย่างเป็นระบบจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและ การทำงานในอนาคต

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษากับกลุ่มผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แนวคิดความคิดรวบยอดร่วมกับการป้อนกลับในกลุ่มผู้เรียนระดับอื่นๆ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และสามารถนำไปใช้ในระดับที่กว้างขึ้น
2. การศึกษาตัวแปรด้านทักษะภาษาอื่นๆ ควรมีการขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังทักษะทางภาษาอื่นๆ เช่น การพูด การเขียน และการฟัง เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการใช้แนวคิดความคิดรวบยอดร่วมกับการป้อนกลับต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาที่หลากหลาย
3. การประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น แนวคิดความคิดรวบยอดสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่นๆ เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ เพื่อประเมินผลกระทบในบริบทที่กว้างขึ้น และพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในสาขาวิชาต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชลิตา ชาญวิจิตร และธีรวัฒน์ จันทิก. (2561). การให้ข้อมูลป้อนกลับที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในสายการผลิต (Feedbacks giving that affect the performance of employees in the production line). *วารสารการศึกษา Veridian E-Journal. Silpakorn University*, 11(1), 290-302.
- ผัสพรพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ, สุมาลี ชีโนกุล และ สำลี ทองอิ้ว. (2556). การศึกษาความเหมาะสมของการประยุกต์ใช้การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ในการประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 7(2), 37-57.
- วรรณรัตน์ ศรีกนก. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความคิดรวบยอดเป็นฐาน*. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(3), 10-18.
- สมุท ธีรเชาวนิช. (2542). *เทคนิคการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Daft, R. L., & Lewin, A. Y. (2008). Perspective—Rigor and relevance in organization studies: Idea migration and academic journal evolution. *Organization science*, 19(1), 177-183.
- Erickson, L. (2002). *Concept-based curriculum and instruction: Teaching beyond the facts*. Thousand Oaks, Calif. : Corwin Press.
- Grabe, W., & Stoller, F. L. (2019). *Teaching and researching reading*. Routledge.
- Guilding, C., Kelly, R., Netere, A., Babey, A. M., Restini, C., Cunningham, M., Kelly, J., Koenig, J., Karpa, K., Hawes, M., Tucker, S., Angelo, T., & White, P. (2023). *Developing an international concept-based curriculum for pharmacology education: Core concepts and concept inventories*.

- Harris, A. J. (1990). *How to increase reading ability: A guide to developmental and remedial methods*. New York: Longman.
- Nation, I. S. (2008). *Teaching ESL/EFL reading and writing*. New York : Routledge.
- UNESCO, P. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. Paris, France: Educational and Cultural Organization of the United Nations.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2011). *The understanding by design guide to creating high-quality units*. ASCD.
- Williams, J. L. (1986). The Behavioral and the Mystical: Reflections on Behaviorism and Eastern Thought. *The Behavior Analyst*, 9(2), 167-173.

**แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้
ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**
**Guidelines for Developing Strategic School Administrators and
Knowledge Management for Organizational Management
under the Sufficiency Economy Philosophy**

วนิดา พลอยล้วน¹
นิรันดร์ สุธีนิรันดร์²
กุลสิรินทร์ อภิรัตน์บวรเดช³

Wanida Ployluan¹
Niran Sutheeniran²
Kulsirin Aphiratvorade³

Received: February 21, 2025 Revised: June 4, 2025 Accepted: June 4, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 ประเด็นต่อไปนี้ 1) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม 2) สมรรถนะด้านดิจิทัล 3) การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 4) หลักเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรงานวิจัยนี้คือ ผู้บริหารคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 50 คน คัดเลือกโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ กลุ่มสัมภาษณ์คือผู้บริหาร จำนวน 10 คน และคณาจารย์ จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถามโดยมีค่าความเชื่อมั่น 0.87 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินผล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 4 ด้านในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยด้านนี้ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงต่ำสุด มีดังนี้ ระดับสูงสุดคือการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม รองลงมาคือสมรรถนะด้านดิจิทัล การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และหลักเศรษฐกิจพอเพียง เทคนิคการบริหารจัดการองค์กรแบบมีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมการออกแบบสถานที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการทำงานกลุ่มของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทั้ง 4 ด้าน รวม 30 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการองค์กร 5 มาตรการ 2) การมีส่วนร่วม 5 มาตรการ 3) การควบคุมความปลอดภัย 5 มาตรการ และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 มาตรการ ผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และผู้เรียนภายใต้หลัก

¹³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Bangkok

¹ Corresponding author Email: wanida.plo@bsru.ac.th

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสรรค์องค์กรแห่งคุณภาพและความเป็นเลิศ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, เชิงกลยุทธ์, การสร้างสรรค์, การบริหารองค์กร, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to study the strategic development approach for educational institution administrators for organizational management under the philosophy of sufficiency economy, consisting of the following 4 issues: 1) holistic development of executive potential, 2) digital competence, 3) happy organization management, and 4) the principle of sufficiency economy. The population of this research was 50 executives of the Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, selected by purposive sampling, and the interview group consisted of 10 executives and 40 lecturers. The research instruments were document analysis, questionnaires with a reliability of 0.87 divided into 4 areas, structured interviews, and evaluation forms. The statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that the strategic development approach for educational institution administrators for organizational management under the philosophy of sufficiency economy in all 4 areas is currently at a high level. When considering the results of the research in this area from highest to lowest level, they are as follows: The highest level is holistic development of executive potential, followed by digital competence, happy organization management, and the principle of sufficiency economy. Participatory organizational management techniques with innovative creativity in place design to support educational activities and group work of the Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University in 4 areas, totaling 30 measures, consisting of 1) organizational management: 5 measures, 2) participation: 5 measures, 3) safety control: 5 measures, and 4) information technology system: 5 measures. Evaluation results to enhance the quality of organizational management, personnel, and students under the philosophy of sufficiency economy and participatory management by integrating information technology systems to create an organization of quality and excellence.

Keywords: educational administrators, strategic, creativity, organizational management, sufficiency economy philosophy

บทนำ

การพัฒนาองค์กรเพื่อรองรับการประเมินองค์กรแห่งคุณภาพบนฐานความสุขของบุคลากรโดยรวมนั้น ผู้บริหารถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายแห่งรัฐในการดำเนินงานที่มี

ประสิทธิภาพโดยต้องมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการครองตน ครองคน และครองงาน อย่างสมบูรณ์ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม 2) สมรรถนะด้านดิจิทัล 3) การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 4) หลักเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดถึงแนวทางการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และผู้เรียนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสรรค์องค์กรแห่งคุณภาพและความเป็นเลิศ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา เป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติภารกิจ เช่น การบริหารการศึกษาการบริหารงบประมาณการศึกษา การจัดการสถานศึกษาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น โดยมุ่งหวังให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนจนเป็นวิถีชีวิต และปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็กและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัย “พอเพียง” (Sufficiency Mindset and Behavior) จะได้สามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างมั่นคงและยั่งยืน (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2557)

องค์กรคุณภาพ (Quality Organization) สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพจึงมีเหตุและผลที่สอดคล้องกัน ภายใต้หลักการว่า องค์กรคุณภาพ เริ่มต้นที่การมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพ และท้ายที่สุดก็คือการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาที่มีคุณภาพด้วย (อนุสรณ์ ถึงสุขวงศ์, 2566) โดยมีลคัม บัลดริจ อะวอร์ด (Malcolm Baldrige National Quality Award) ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้ข้อมูลถึง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์กรคุณภาพ (key success factor)” ประกอบด้วย ความสามารถสร้างคุณภาพสินค้าหรือบริการได้ตามความต้องการของลูกค้า(การสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าเป็นที่ตั้ง หรือ Customer Focus ผู้บริหารขององค์กรได้สร้าง “ค่านิยมแห่งคุณภาพ (Quality Values)” อย่างชัดเจน และได้ผนวกเอาค่านิยมแห่งคุณภาพไว้ในแผนกลยุทธ์ ตลอดถึงวิถีปฏิบัติขององค์กร ความเป็นเลิศด้านคุณภาพของสินค้าหรือบริการเกิดจากองค์กรมีระบบการออกแบบที่ดีและกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีประสิทธิภาพ (Process Improvement) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง”เป็นส่วนที่มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการบริหารจัดการขององค์กร (วัตถุประสงค์สำคัญของ TQM) องค์กรต้องมีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนทั้งในด้านกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นผู้นำด้านคุณภาพ องค์กรมีความพยายามตัดสินใจขั้นตอนและระยะเวลาในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการให้ลดลงอย่างต่อเนื่องและจริงจัง การปฏิบัติงานและการตัดสินใจใดๆในองค์กร ขึ้นอยู่กับข้อมูลและสารสนเทศที่เป็นจริง บุคลากรทุกคนได้รับการฝึกฝนพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างคุณภาพ (Total Involvement) “มาตรการป้องกันล่วงหน้า” เป็นหัวใจสำคัญของระบบสร้างคุณภาพ (six sigma) องค์กรต้องมีระบบติดต่อสื่อสารระหว่างภายในและภายนอกองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ตลอดทั้งกลไกการดำเนินงานการมุ่งเน้นการปฏิบัติจนเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะลักษณะ 3 ประการต่อไปนี้ การทำองค์กรให้มีความคล่องตัว การทดลองปฏิบัติและการทำระบบให้ง่าย การมีความใกล้ชิดกับลูกค้า (close to the customer) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของลูกค้า การให้อิสระในการทำงานและสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของกิจการ อันเป็นการกระจายอำนาจการดำเนินงาน ในขอบเขตที่กว้างขวางมากขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมคิด ปรัชญาหรือกันอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีความอดทนต่อความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการทดลองคิดค้นเทคนิควิธีการทำงานใหม่ การเพิ่มผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์

โดยบุคลากรเอง เช่นการให้เกียรติ การมอบความไว้วางใจ ตลอดถึงบรรดามาตรการเชิงบวก เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เป็นการเพิ่มผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์โดยตัวของพวกเขาเอง การติดตามงานอย่างใกล้ชิดและการใช้ค่านิยมในการผลักดัน (hand on and value Driven) โดยผู้บริหารจะต้องลงมาปฏิบัติงานหรือสัมผัสงานด้วยตนเอง มีใช้นั่งทำงานอยู่แต่ในห้องสี่เหลี่ยม การทำภารกิจที่ตนเชี่ยวชาญ (stick to the knitting) การมีรูปแบบการทำงานที่เรียบง่ายและใช้บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ (simple form and learn staff) การเข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน (Simultaneous loose/Tight properties) เพื่อสร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นร่วมกันในคุณค่าของลูกค้าคุณภาพการบริการ ซึ่งดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การให้ได้มาซึ่งองค์กรแห่งคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่ต้องลงทุนลงแรงและใช้เวลาอย่างมากและยาวนานด้วย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารองค์กรในอันที่จะต้องสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นด้วยการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร (corporate culture) วิฑูรย์ สิมะโชติ (2545) กล่าวว่า กลวิธีการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การปลูกฝัง “จิตสำนึกแห่งคุณภาพ” หรือ Quality conscious ด้วยจิตใจมุ่งการบริการ (service mind) การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงกระบวนการในการทำงานที่มีคุณภาพให้เกิดแก่ลูกค้าและผู้รับบริการ การรับรู้ “ต้นทุนแห่งคุณภาพ” อย่างกว้างขวาง ไม่มีใครอยากได้ผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพและสิ่งนี้ก็คือ “ตัวชี้วัดความสำเร็จ” ของ TQM และ BSC การมองให้เห็นกระบวนการและภาพรวมของการผลิตตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งบุคลากรทุกคนควรต้องตระหนักบทบาทหน้าที่ของตนเองในหน่วยงาน ในการสร้างสรรค์ประโยชน์ภายใต้การมีส่วนร่วมและผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นแรงจูงใจในความมุ่งมั่นพยายาม ผู้บริหารต้องมีความมุ่งมั่นจริงจังต่อค่านิยมแห่งคุณภาพขององค์กร มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางาน TQM และ Six sigma การฝึกให้บุคลากรทุกคน “คิดให้เป็น ทำให้ได้” หรือ “การคิดใหม่ทำใหม่” เพื่อให้ทุกคนออกจากการทำงานแบบเดิม ๆ ที่ซ้ำซาก การมีเป้าหมายที่ชัดเจน การทำงานที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำให้งานเดินสู่ทิศทางอย่างมั่นใจ และเป็นทิศทางเดียวกัน การจัดสรรให้มีทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเพียงพอในกระบวนการผลิต การเปลี่ยนแปลงใดๆ ย่อมมีแรงต่อต้าน ผู้บริหารจะต้องมีความพยายามในการอธิบายให้บุคลากรเข้าใจ เพื่อให้เกิดความสามัคคีกันให้มากที่สุด การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบตามสายงานอย่างเหมาะสม การเพิ่มบทบาทภาวะผู้นำ การรับฟังข้อเสนอแนะจากบุคลากร การให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม ไม่ประคองมากเกินไป การเป็นนักประสานงานที่ดี ลดความสูญเสียไปให้ความสำคัญต่อการวัดผล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ คุณลักษณะสู่ความเป็นเลิศ 8 ประการและลักษณะของวัฒนธรรมองค์กร มิได้เป็นหนทางความสำเร็จเสมอไป แต่ต้องยืนยันด้วยการปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงจะเป็นหลักประกันความสำเร็จ ฉะนั้น “คุณภาพ” จึงถูกกล่าวถึงมากขึ้นๆ เพราะ “คุณภาพ” คือความอยู่รอดขององค์กร องค์กรที่มีคุณภาพจึงเกิดขึ้นจากการบริหารด้วยระบบ TQM หรือ Total Quality Management ในเวลาต่อมา สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของ TQM โดยสรุปมี 3 ประการ คือ การมุ่งความสำเร็จ โดยผู้ปฏิบัติงานจะต้องระบุให้ชัดว่างานแต่ละเรื่องใครเป็นลูกค้าหรือเป็นผู้ที่จะต้องนำผลที่ได้จากการทำงานของเราไปใช้และมุ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความพึงพอใจในผลงานที่ได้รับ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะต้องมีการปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ มีวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานโดยการวางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบผลการแก้ปัญหาและนำวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลไปกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงานที่เป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงาน ทุกคนต้องรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบในผลการปฏิบัติงานโดยรวมของทั้งหน่วยงานและขององค์กรร่วมกัน และ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2544) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของ TQM ที่สำคัญๆที่จะทำ

การนำ TQM ไปใช้ให้บรรลุผลได้แก่ ภาวะผู้นำ (Leadership) การศึกษาและการฝึกอบรม (Education and Training) โครงสร้างที่เกื้อหนุน (Supportive Structure) การติดต่อสื่อสาร (Communication) การพิจารณาความชอบ (Reward and Recognition) การใช้กระบวนการทางสถิติ (Statistical Process Control) หรือการวัดผลการปฏิบัติงาน (Measurement) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) ทั้งนี้ สมศักดิ์สินธุระเวชญ์. (2542) กล่าวว่า โดยการพัฒนาคุณภาพองค์กรที่ดีและความยั่งยืนนั้นต้องอยู่บนฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ พอประมาณคือ ความพอดี ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป หมายถึงการรู้จักให้ออกาสแก่บุคคลในองค์กร ในสิ่งที่สมควรได้ หรือตามความสามารถของพนักงานอย่างแท้จริง และรู้จักให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองด้วยตนเองด้วย เพื่อให้บุคลากรสามารถพึ่งตนเองได้ด้วยเช่นกัน มีเหตุผลการคำนึงเหตุปัจจัยที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การใช้เหตุผลในการบริหารคน และการตัดสินใจต่างๆ อย่างรอบคอบมากกว่าใช้อารมณ์ส่วนตัว และเป็นธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงอะไรขึ้น ในทางดีหรือร้าย แต่ก็ยังสามารถรักษามาตรฐานความเป็นกลางในการบริหารคนเอาไว้ได้ อีกประการหนึ่งที่สามารถนำหลักปรัชญาพอเพียง มาปฏิบัติกับการบริหารบุคลากรได้ คือการให้คุณค่ากับบุคลากรและทุกคนมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นร่วมกันและเท่าเทียมกัน ซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคนบนฐานความเชื่อว่า การพัฒนาหมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้คนมีโอกาสในการที่จะปรับปรุงตนเอง และพัฒนาศักยภาพให้สามารถมีชีวิตที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ มีเสรีภาพและมีศักดิ์ศรี ที่สำคัญ ความพอเพียง” นั่นคือความพอดี ซึ่งมีความเชื่อว่าการพัฒนาต้องมีความยั่งยืน เสมอภาค เคารพธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยความระมัดระวัง ไม่มากหรือน้อยจนเกินไปในทุกเรื่องและมุ่งหวังประโยชน์ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น ดังนั้น การมีภาวะผู้นำที่อยู่ภายใต้ของการมีส่วนร่วม ความมีเหตุผล และความพอประมาณ จึงเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล ผู้นำจะพยายามใช้อิทธิพลเหนือผู้ตามเพื่อให้มีพฤติกรรมการทำงานตามต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายขององค์กรเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่เรื่อง ของบุคคลที่จะพึงมีภาวะผู้นำได้โดยที่ไม่ได้มีกระบวนการทำใด ๆ เป็นกระบวนการ ให้เกิดอิทธิพลต่อผู้อื่น เป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์กรประสานความร่วมมือกันของบุคคลในองค์กร เพื่อให้องค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพคือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าในระดับต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการเป็นผู้ที่มีอิทธิพล และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่มและใช้ความสามารถของตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ ชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะมีภาวะผู้นำแล้ว ยังต้องผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีเป็นรูปแบบการตัดสินใจที่มีเหตุผลชัดเจน และรวมหลายสิ่งหลายอย่างเข้าเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเปรียบเสมือนแผนการดำเนินงานที่สำคัญ เพื่อจะนำไปสู่การบรรลุตามวัตถุประสงค์ (สามารถ ลมพัต, 2566)

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมุ่งเน้นการบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุขและความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการองค์กร 5 มาตรการ 2) การมีส่วนร่วม 5 มาตรการ 3) การควบคุมความปลอดภัย 5 มาตรการ และ 4) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 มาตรการ ผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และผู้เรียนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสรรค์องค์กรแห่งคุณภาพและความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานการวิจัย

แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารคณะครูศาสตร มหาวิทยาลัราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 50 คน คัดเลือกโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามแนวทางแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

แบบสำรวจแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีคำถาม 3 ข้อสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล, 10 คำถามการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม, 10 คำถามสำหรับด้านสมรรถนะด้านดิจิทัล, 10 คำถามสำหรับด้านการบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 10 คำถามสำหรับหลักเศรษฐกิจพอเพียงรวมทั้งหมด 43 คำถาม เกณฑ์การตีความข้อมูลตามมาตราส่วนลิเคิร์ต 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นเลิศ

4 หมายถึง ระดับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง

3 หมายถึง ระดับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่ำ

1 หมายถึง ระดับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับต่ำสุด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Likert, 1961) ประกอบด้วย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. สร้างแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม 2) สมรรถนะด้านดิจิทัล 3) การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 4) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำฉบับร่างเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และอาจารย์ด้านการวัดประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรง ของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถามได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับคณาจารย์ จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ความเชื่อมั่น 0.94

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้กับผู้บริหารในคณะครุศาสตร์ จำนวน 30 คน

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบฟอร์มระบบออนไลน์เพื่อแจกแบบสอบถามผ่านคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยระบบตอบกลับอัตโนมัติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูลออกเป็นกลุ่มโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ผลแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้าน	μ	σ	แปลผล
1. การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม	4.75	0.45	มากที่สุด
2. สมรรถนะด้านดิจิทัล	4.74	0.32	มากที่สุด
3. การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข	4.70	0.28	มากที่สุด
4. หลักเศรษฐกิจพอเพียง	4.68	0.44	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.71	0.37	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใน 4 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.37$) โดยพิจารณาผลการศึกษาด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุด ดังนี้ ระดับสูงสุดคือการมีส่วนร่วม ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.45$) รองลงมาคือการบริหารจัดการองค์กร ($\mu = 4.74$, $\sigma = 0.32$) รองลงมาคือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\mu = 4.70$, $\sigma = 0.28$) และการควบคุมความปลอดภัยในระดับต่ำสุด ($\mu = 4.68$, $\sigma = 0.44$)

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทั้ง 4 ด้าน รวม 20 มาตรการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม 2) สมรรถนะด้านดิจิทัล 3) การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 4) หลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และผู้เรียนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยใช้การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสรรค์องค์กรแห่งคุณภาพและความเป็นเลิศตลอดถึงแนวทางการบริหารสถานศึกษาทั้งในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานและสูงกว่า ผู้บริหารควรต้องมีการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเป้าความสำเร็จและการเกิดประโยชน์ในภาพรวมซึ่งสอดคล้องกับ อัครเดช นิละโยธิน (2563) กล่าวว่า ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ยังขาดทักษะและคุณลักษณะทางด้านวิสัยทัศน์ ซึ่งนำไปสู่การจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีแนวคิดเดิม ๆ มีประสบการณ์การทำงานมานาน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ไม่เปิดรับเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอันเนื่องมาจากแรงผลักดันต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชลธิชา ร่มโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของ

ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ สยามภู เหมือนนรินทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ภาวสิทธิ์ บุญศรี และคณะ (2562) กล่าวว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านโป่งในภาพรวมอยู่ระดับมาก สภาพที่คาดหวังของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านโป่งในภาพรวมจากการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) เหตุปัจจัยของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านวัสดุทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 3) กลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านโป่งที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีกลยุทธ์หลักคือ 1) ยกระดับการระดมทุนในการบริหารจัดการสถานศึกษา 2) พัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายสู่การบริหารจัดการ 3) สนับสนุนการระดมทรัพยากรในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) เสริมสร้างการขับเคลื่อนนโยบายการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 5) ยกระดับการใช้เทคโนโลยีที่สนับสนุนในการบริหารจัดการสถานศึกษา 6) ยกระดับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการสถานศึกษา 7) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และ 8) ส่งเสริมภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์และการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการองค์กรภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการครองตน ครองคน และครองงาน อย่างสมบูรณ์ ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารแบบองค์รวม 2) สมรรถนะด้านดิจิทัล 3) การบริหารจัดการองค์กรแห่งความสุข และ 4) หลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์กร บุคลากร และผู้เรียนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยใช้การบูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างสรรค์องค์กรแห่งคุณภาพและความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

บริหารควรมีการวางแผนระบบกลยุทธ์และการสะท้อนความคิดเห็นโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในหน่วยงานที่ผ่านกระบวนการ PLC โดยจะต้องมีการยอมรับความคิดเห็นและความเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องมีการพยากรณ์ผลลัพธ์ขององค์กรโดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรในภาพรวมตลอดถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและหน่วยงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ภายใต้ของหลักแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรให้มีความสมดุลและมีความละเอียดรอบคอบเป็นผลต่อการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าในอนาคตทั้งมีส่วนสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของบุคลากร

ทั้งด้านการพัฒนาความสมบูรณ์ทางด้านของร่างกายอารมณ์สังคมจิตใจและสติปัญญาซึ่งสะท้อนถึงพระราชบัญญัติการศึกษาที่จะมีส่วนสำคัญให้การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพขององค์กรนั้นมีแผนงานและกลยุทธ์ที่สำคัญรองรับการเปลี่ยนแปลงและโลกที่เจริญก้าวหน้าทางด้านของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีการผันผวนและมีความซับซ้อนการเข้าถึงข้อมูลด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบ AI ซึ่งเป็นการเข้าถึงข้อมูลที่จะทำให้ผู้เรียนและบุคลากรโดยภาพรวมสามารถที่จะนำเอาความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมตลอดถึงการพัฒนาองค์กรโดยมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาในการวางแผนกลยุทธ์ด้วยกระบวนการและแนวคิดที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมต่อตัวชีวิตเพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- ชลธิชา ร่มโพธิ์รี. (2561). *การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2556). *วิกฤตเศรษฐกิจ 2540 กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ภูวสิทธิ์ บุญศรี. (2562). ภูวสิทธิ์ บุญศรี. (2562). *การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการ คิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหาของโรงเรียนบ้านโป่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). *คุณภาพคือการบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา : พลังและความหวัง*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- สมศักดิ์ สีนธะเวช. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สยมภู เหมือนนิรุทธ์. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สามารถ ลมพัด. (2566). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน*, 1(3), 16.
- อนุสรณ์ ถึงสุขวงษ์. (2566). *องค์กรคุณภาพ : เขาพัฒนาได้อย่างไร*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/280067>
- อัครเดช นิลโยธิน. (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วารสารการศึกษา*, 6(2), 126-135.

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

The Relationship Between Participative Management of Schools
Administrators and The Effectiveness of Academic Administration of
Schools under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon
Ratchasima

ชัชชน อินอุ้นโชติ¹
สรฤดี ดีปู²

Chatchon In-Unchote¹
Sanrudee Deepu²

Received: January 23,2025 Revised: May 16,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 346 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายกระบวนการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยกระบวนการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

¹² สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹² Educational Administration, Nokhonratchasima Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: chatchon1990s@gmail.com

โดยภาพรวม และรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์โดยภาพรวมทางบวกในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .898

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purpose of this study were to 1) participative management of schools administrators. 2) effectiveness of academic administration of schools. 3) the relationship between participative management of schools administrators and the effectiveness of academic administration of schools. The samples used in the research were school administrators and teacher under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, number of 346 people. The research instrument was a questionnaire on participative management of schools administrators and effectiveness of academic administration of schools. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient (r).

The research results were found that

1. Participative management of schools administrators under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima was at a highest level and when considering each process, it was at a highest level in all process, the process with the highest average was participation in decision making, followed by participation in planning, and participation in benefits, which has the lowest average.

2. The effectiveness of academic administration of schools under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, the overall level was at a highest level. and considering by side, it was found that most of them were at a highest level, the aspects with the highest average was curriculum development, followed by development of learning processes, and research for quality improvement, which has the lowest average.

3. The relationship between participative management of schools administrators and the effectiveness of academic administration of schools under The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, the correlation between the general value and each aspect was statistically significant positive and correlated with .01 which was high with the confidence value of .898

Keywords: participative management, effectiveness, academic administration

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิดสำคัญไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษา ตามความต้องการในระบบต่าง ๆ

รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2566: 48-50) กอรปกับ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุก ช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ (1) การปฏิรูปกระบวนการ เรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ การศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภทโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และ (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและ ชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นอกจากนี้แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ให้ความสำคัญใน การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยมีประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ คือ การสร้าง ความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเพื่อการจัดการศึกษาด้วย (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 131-139)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม นับเป็นรูปแบบการบริหารสำคัญประการหนึ่งที่ได้รับความสนใจใน วงการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่ เกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและ รับผิดชอบในการที่จะพัฒนาสถานศึกษา ทำให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถปฏิบัติงานด้วย ความเต็มใจและมีอิสระในการทำงานซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่จุดหมายได้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ (ธัญดา ภัคธนาภิษฎา. 2565: 2)

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการเป็นความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการตามขอบข่าย ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ที่ได้รับความร่วมมือกันทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยมีการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การติดตามตรวจสอบ การทำงาน การประเมินผล ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนา ทั้งนี้เกิดจากประสิทธิภาพของบุคลากรที่ สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารงาน ปฏิบัติงานให้เกิดผลตามเป้าหมาย ของสถานศึกษาที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสามารถวัดได้จากระดับการบรรลุผล สำเร็จของการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศ การศึกษา และการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

จากความสำเร็จและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะครูที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่ม บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการ บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 3,267 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 152 คน และครู จำนวน 3,115 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ ครู จำนวน 346 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 16 คน และครูจำนวน 330 คน กลุ่ม ตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็น ชั้นภูมิในการสุ่ม และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับสลากให้ได้จำนวนครบ ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร (คน)			กลุ่มตัวอย่าง (คน)		
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครู	รวม
ขนาดเล็ก	5	42	47	1	5	6
ขนาดกลาง	36	353	389	4	37	41
ขนาดใหญ่	33	472	505	3	50	53
ขนาดใหญ่พิเศษ	78	2,248	2,326	8	238	246
รวม	152	3,115	3,267	16	330	346

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 66 ข้อ โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 1.00 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็น

แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำผลการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ 1) การส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง 2) การส่งและเก็บแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และ 3) การทำแบบสอบถามออนไลน์ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทุกช่องทาง จนได้จำนวนครบตามที่กำหนดไว้ จำนวน 346 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยช่วงเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน 2567

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) มาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.2 ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา และ ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class interval)

1.3 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=346)				
การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S. D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ	4.70	0.39	มากที่สุด	2
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.71	0.48	มากที่สุด	1
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.63	0.43	มากที่สุด	4
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.52	0.49	มากที่สุด	5
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.68	0.41	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.65	0.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.37)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.39) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.41) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.43) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.49) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=346)				
ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา	$\bar{x}$	S. D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.80	0.37	มากที่สุด	1
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.78	0.36	มากที่สุด	2
3. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.34	0.45	มาก	7
4. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.68	0.46	มากที่สุด	4
5. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.57	0.53	มากที่สุด	5
6. การนิเทศการศึกษา	4.50	0.41	มาก	6
7. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.76	0.37	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.63	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.32)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.37) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.36) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.37) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.46) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.53) ด้านการนิเทศ การศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.41) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.45) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation: r) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ

ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้าน

(n=346)								
ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y _{tot}
X ₁	.726**	.545*	.224**	.826**	.292**	.789**	.611**	.742**
X ₂	.754**	.613**	.165**	.781**	.467**	.490**	.504**	.703**
X ₃	.617**	.391**	.394**	.569**	.903**	.500**	.675**	.780**
X ₄	.505**	.411**	.606**	.394**	.819**	.257**	.645**	.702**
X ₅	.779**	.581**	.276**	.823**	.603**	.710**	.638**	.828**
X _{tot}	.805**	.607**	.408**	.802**	.750**	.642**	.736**	.898**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .898$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับประสิทธิภาพด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .903$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกับประสิทธิภาพด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .826$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับประสิทธิภาพด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .165$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลและอภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .898

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีประเด็นที่ค้นพบนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา บริหารสถานศึกษาอยู่บนพื้นฐานของบรรยากาศที่มีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ของการบริหารจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้บุคลากรทุกส่วนร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ ในลักษณะของการร่วมวางแผนดำเนินการ ร่วมตัดสินใจ ประชุมประสานความร่วมมือ ดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมแสดงความยินดีและรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมระดมทรัพยากรต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ (2560) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารต้องอาศัยปัจจัยหลากหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการจูงใจ ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีการสร้างผู้นำ และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ โดยผู้บริหารสามารถนำทฤษฎีต่าง ๆ มาบูรณาการเพื่อประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพขององค์การ การมีส่วนร่วมของบุคลากรเน้นการทำงานเป็นทีม อาศัยหลักการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวิเคราะห์ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผนตามกระบวนการมีส่วนร่วมของทฤษฎี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากที่สุด สอดคล้องกับผลวิจัยของวิระ บุตรฤทธิ์ (2566) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล ผลการวิจัย พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ได้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการ มีการส่งเสริมสนับสนุน อีกทั้งอำนวยความสะดวกให้ครู ได้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ เน้นการสร้างบรรยากาศห้องเรียน และสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา สร้างและประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรม มีการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงอย่างหลากหลายและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งเป็นข้อมูลในการสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษา ดังนั้นงานวิชาการ ถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา เปรียบเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา จึงปรากฏถึงงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นการสร้างเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง ปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553) ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องวัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทองดี คณะศรี (2566) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ยโสธร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .898$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้มีโอกาสได้ใช้ความสามารถ และทักษะการทำงานร่วมกัน เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันตลอดเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่เป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นงานหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ คอยกระตุ้นให้

ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน ดังนั้นการปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของบุคลากรแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา ที่จะส่งผลให้มีคุณภาพที่ปรารถนา ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ได้กำหนดให้ การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในรูปคณะกรรมการในระดับสถานศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคล ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ คือ ด้านวิชาการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการ ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กร ต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ที่ได้เสนอแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงานและการขอความช่วยเหลือปัจจัยในการบริหารสถานศึกษาในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่บุคลากร สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยงบประมาณที่เพียงพอ ที่จะทำให้การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้ จึงได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นพลังในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุมารวิสัยทัศน์ที่วางเอาไว้ มีแนวทางการดำเนินงาน ตามวงจรคุณภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิรวิทย์ ชินะขำย (2563) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีความสัมพันธ์กันโดยภาพรวมในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน สนับสนุนผลักดันให้ครูได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการสร้างผลงานทางวิชาการ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ และร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางในการใช้งานวิจัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ทำการศึกษาวิเคราะห์ และวิจัยการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา มีการนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีระบบเครือข่ายการเผยแพร่ผลงานการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพในการเรียนการสอนกับองค์กรอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อมูลและเป็นแบบอย่างให้ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ได้นำไปปฏิบัติต่อไป

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา เพื่อให้ได้ข้อมูลและเป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ ได้นำไปปฏิบัติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ครูสภา.

ทองดี คณะศรี. (2566). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ธัญดา ภัคธนาภิบุญ. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษา, 1(1), 1-9.

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารมหาวิทยาลัยวารสาร, 4(1), 176-185.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: นาคิลป์โฆษณา.

วชิรวิทย์ ชินะข่าย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเวียงแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

วิระ บุตรฤทธิ์. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2566). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2564). กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Development*, 8(3), 213-223.

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.
- Pearson, K. (1920). Notes on the history of correlation. *Biometrika*, 13(1), 25-45.

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
เกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขและความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาของนักเรียน ระดับประถมศึกษา

A study on the necessary requirements for the development of
an instructional model based on the concept of games-based
learning to promote problem-solving abilities and happiness in
learning among elementary school students

จิราพร อุทัยวัฒน์¹

Jiraporn Uthaiwat¹

พรพิมล รอดเคราะห์²

Pornpimon Rodkroh²

Received: January 28,2025 Revised: May 30,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน 2) เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตจำนวน 4 โรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการจัด การเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละและ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ แนวคิด Gerlach and Ely, 1971-2014: 32; Kemp, 1985: 1-10; Arends, 2011: 7; Joyce, Weil, & Calhoun, 2015: 25-34, ทิศนา ขัมมณี, 2559: 222 และการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัด การเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ลักษณะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน 5 ขั้นตอน องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีความสุข 5 องค์ประกอบ ขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นวิธีการที่นักเรียน ต้องการให้นำมาจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มากที่สุด ต้องเป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องราวใกล้ตัวที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเอง ดังดู

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Faculty of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University

² Faculty of Education Silpakorn University.

¹ Corresponding author Email: Jiraporn.Ut@o365.bsru.ac.th

ความสนใจ เป็นเรื่องที่มีความหมายและสร้างความสนใจ ทำทนายผู้เรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขได้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน, องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีความสุข, ขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The purpose of this research is to 1) study and analyze basic information, principles, concepts, theories and research related to the development of an instructional model based on the concept of games-based learning 2) To study opinions about the problem and needs to the development of an instructional model to promote problem-solving abilities and happiness in learning among elementary school students. This is a qualitative research. The target groups are administrators, teachers, parents, and primary school students of 4 demonstration schools. A qualified person with expertise in learning management for primary school students. The research instruments were document analysis form, structured interview form, and questionnaire on students' opinions. Data were analyzed using mean, percentage, and content analysis.

The research results found that the concept used in developing the learning management model was the concept Gerlach and Ely, 1971-2014: 32; Kemp, 1985: 1-10; Arends, 2011: 7; Joyce, Weil, & Calhoun, 2015: 25-34, Thitsanakhammanee, 2016: 222 and research and development of learning management models. Learning management models consist of 6 components. Learning management characteristics based on the concept of games as a base, 5 steps, happy learning 5 components, 5 steps to demonstrate problem-solving skills From the study of students' opinions, it was found that game-based learning was the method that students wanted to use to promote happy learning and problem-solving ability the most. It must be an activity that is about a familiar story that learners can relate to their own experiences and attract their attention. It is a meaningful and interesting topic that challenges learners to motivate them to want to learn and to be able to learn happily by themselves.

Keywords: instructional model based on the concept of games-based learning, promoting enjoyable learning components, problem-solving skills

บทนำ

ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พลิกผัน รุนแรง และคาดไม่ถึงทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม การดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันจึงเผชิญกับความท้าทายมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อรูปแบบของการจัดการศึกษา ทำให้ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอนให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพรอบด้าน พร้อมรับมือกับสถานการณ์ไม่คาดฝัน และสามารถดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UNICEF and Save the Children, 2013: 15) นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่านมามีได้ก่อให้เกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย (Learning Loss) อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาและวางรากฐานทักษะสำคัญในชีวิต ภาวะ Learning Loss ส่งผลให้นักเรียนมีความล่าช้าในการเรียนรู้ ขาดโอกาสในการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และที่สำคัญคือ ขาดการฝึกฝนทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์พานิช, 2556: 3) การขาดโอกาสในการฝึกฝนทักษะการคิดแก้ปัญหาในช่วงวัยประถมศึกษา อาจนำไปสู่ผลกระทบในระยะยาว ทั้งในด้านพัฒนาการทางสติปัญญาความสามารถในการปรับตัว และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ภาคการศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นช่วงวัยสำคัญของการวางรากฐานทัศนคติและพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะยาว สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา “เรียนดี มีความสุข” ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางวิชาการและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566: 59) แต่จากผลสำรวจของกรมสุขภาพจิตในปี 2565 ซึ่งระบุว่า เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวนกว่า 360,000 คน มีความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้าร้อยละ 10.86 ข้อมูลนี้สะท้อนถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิตในกลุ่มเยาวชนอย่างมาก จากสถิติข้างต้นพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการเป็นโรคเครียดและโรคซึมเศร้าจะเริ่มตั้งแต่ในช่วงอายุ 10 ปีขึ้นไป ดังนั้นสำหรับผู้เรียนในช่วงวัยนี้ โรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ไขและส่งเสริมให้ผู้เรียนลดพฤติกรรมเสี่ยง (กรมสุขภาพจิต, 2566: 25) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กเริ่มพัฒนาความสามารถทางสมอง จิตใจ และการปรับตัวทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566: 24) จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนควรที่จะรวมเอาโลกแห่งความสุข สนุกสนานและโลกแห่งการเรียนรู้เข้ามาไว้ด้วยกัน ด้วยการนำแนวคิดเกมการเล่นมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติที่ว่าการเรียนน่าเบื่อหน่าย เป็นภาระงานที่ยากลำบากกลายเป็นเรื่องสนุกที่สร้างความสุขให้กับผู้เรียน สิ่งนี้จึงนับเป็นก้าวแรกของการนำเกมมาใช้ในการเรียนการสอน Bostan, B. (2020) ดังนั้น จึงได้มีการออกแบบสื่อการเรียนรู้ใหม่โดยประยุกต์เอาเกมมาใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งมีการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่นไปพร้อม ๆ กับเรียนรู้ ใช้แนวคิดเกมเป็นฐาน (Game Based Learning) วรรัตน์ อินทสระ (2563) นับได้ว่าเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา รวมถึงลดช่องว่างระหว่างนักเรียนและครู อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยความสุข และการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ที่เป็นช่วงวัยที่การเล่นถือเป็นการเรียนรู้

ที่ทำให้เกิดความสุข สนุกสนานและการคิดแก้ปัญหาเป็นคุณลักษณะสำคัญตามพัฒนาการที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้น เนื่องจากจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเรียนรู้อย่างมีความสุขที่ทำให้ผู้เรียนเติบโตเป็นคนที่มีความรู้ มีความสุขในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีความสุข คิดถึงประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์อันนำไปสู่การเชื่อมโยงและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ตลอดจนนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาพข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ความคิดเห็นและความต้องการจำเป็นของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนสาธิต และผู้ทรงคุณวุฒิ / แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้/แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน/แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ตัวแปรตาม ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 24 คน ผู้ปกครอง จำนวน 12 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตจำนวน 24 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติ ประกอบด้วย ผู้บริหาร เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การบริหารโรงเรียน อย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป ครูผู้สอน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป ผู้ปกครอง เป็นผู้ปกครองที่มีบุตร-หลานเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการประถมศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้แก่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาและเป็นอาจารย์ผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปกครองในสังกัดโรงเรียนสาธิต จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล
3. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสังกัดโรงเรียนสาธิต จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์รายบุคคล
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยมีตัวเลือกให้ตอบ จำนวน 1 ฉบับ

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดในการออกแบบระบบการสอน การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน (Game Based Learning) แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็น สภาพปัญหาจากบุคคล ประกอบด้วย

2.1 สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครู จำนวน 24 คน ผู้ปกครอง จำนวน 12 คน นักเรียน จำนวน 24 คน สังกัดโรงเรียนสาธิต และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกี่ยวกับความต้องการจำเป็น และแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์โดยใช้ Zoom meeting เป็นรายบุคคลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

2.2 สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญแล้วและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาขององค์ประกอบรูปแบบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา (ฉบับร่าง) ก่อนนำไปสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รวบรวมให้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์การวิจัย นำข้อมูลที่ได้จำแนกแยกแยะและจัดเป็นหมวดหมู่และนำข้อมูลแต่ละหมวดมาเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุ

เป็นผล โดยการตีความ (Interpretation) เนื้อหาจากเรื่องราวที่ปรากฏและเชื่อมโยงความเกี่ยวข้องของข้อมูลนั้น ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสอบถามความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยพบว่า

1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวทางในการออกแบบระบบการเรียนการสอนหรือพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยทำการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดของ Joyce, Weil & Calhoun, 2015: 25 - 34, Arends, R.J., 2011: 7, Gerlach and Ely, 1930-2014: 32, Kemp, 1985: 1 - 10 และทิศนา แคมมณี, 2559: 222 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบระบบการเรียนการสอนหรือพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนตามลำดับ คือ 1) ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) กำหนดแนวทางและกลวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) กำหนดสื่อ เครื่องมือและทรัพยากร 5) การทดลองนำไปใช้และการปรับปรุง และ 6) การประเมินผล และได้สังเคราะห์องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

2. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐาน (Game Based Learning) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐาน จากแนวคิดของกังกาญจน์ บุรณสินวัฒน์กุล (2562: 35) , ทิศนา แคมมณี (2559: 365) , Richard D. Duke (1974: 145) Alessi and Trollip (2001: 167) , Aki Jarvinen (2011: 58) , Tan, Ling และ Ting (2011: 243) และสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมเป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมาย 2) กฎ กติกาต่าง ๆ ในเกม 3) บทบาทต่าง ๆ ของผู้เล่นในเกม 4) การแข่งขัน 5) ความท้าทาย 6) การมีส่วนร่วมในการเรียน 7) ความสนุกสนานเพลิดเพลิน 8) ผลป้อนกลับ 9) ผลลัพธ์ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2552: 93; ทิศนา แคมมณี, 2559: 33 ซึ่งสรุปขั้นตอน ได้ดังนี้ 1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้งให้ชัดเจน 2) เลือกเกมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระของการสอน 3) กำหนดกติกาของเกมที่ต้องชี้แจงให้ผู้เรียนทราบให้ชัดเจน

4) ดำเนินกิจกรรมเกม โดยกำหนดเวลาในการทำกิจกรรม 5) อภิปรายผลที่ผู้เรียน และผู้สอนจะร่วมกัน ประเมินผลที่ได้จากการเรียนรู้

3. การเรียนรู้อย่างมีความสุข (Happiness in learning) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข จากแนวคิดของ UNESCO (2015: 12) , Layard. (2015: 72) , มาร์ต พัฒนา (2559: 37-38) , กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล (2562: 58-59) , ลัดดา หวังราชิต (2557: 23) และสังเคราะห์ได้องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การยอมรับในตนเอง 2) ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ 3) ความสามารถในการปรับตัว กับสิ่งแวดล้อม ๆ 4) ได้เรียนในสิ่งที่ชอบและสนใจ 5) สิ่งที่เราเรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และ ศึกษาข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขได้ 9 ลักษณะ ดังนี้ 1) มีสุขภาพกาย ที่ดี 2) อารมณ์ร่าเริง ยิ้มแย้มอยู่เสมอ 3) พร้อมให้ความร่วมมือในการทำสิ่งต่าง ๆ 4) ยอมรับความคิดเห็น ผู้อื่น 5) สามารถวางแผนทำสิ่งต่าง ๆ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 6) มีความมั่นใจในตนเอง 7) มีความสัมพันธ์ ที่ดีกับสิ่งแวดล้อม สังคม และบุคคลรอบข้าง 8) ช่วยเหลือผู้อื่น 9) ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ (Helliwell, Layard; & Jeffrey Sachs (2010: 148) , UNESCO. (2015: 6-10) , ลัดดา หวังราชิต (2557: 29) , มาร์ต พัฒนา (2559: 47-50) , ประเวศ วะสี (2559: 64) , กิ่งกาญจน์ บุณสินวัฒนกุล (2562: 59-60) , สิริกุล กิตติ มงคลชัย (2562: 46))

4 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการคิด แก้ปัญหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จากแนวคิดของ Weir (1974: 35) , รัตติกาล สิทธิยศ (2560: 47) , วรณภา เหล่าไพศาล (2562: 15) สรุปองค์ประกอบของความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาได้ 6 ลักษณะ ดังนี้ 1) ความรู้และประสบการณ์ที่มี 2) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวิธี แก้ปัญหา 3)สติปัญญา (Intelligence) 4) แรงจูงใจ (Motivation) ในการที่จะทำให้เกิดแนวทางใน การคิดแก้ปัญหา 5) ความสนใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อปัญหานั้น 6) การได้รับคำแนะนำจากครูในการวางแผนการคิดแก้ปัญหา และสังเคราะห์ขั้นตอน การคิดแก้ปัญหา จากแนวคิดของ Bloom (1956: 122) , สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560: 43) , Guilford (1971: 12) , Weir (1974: 16-18) , สุวิทย์ มูลคำ (2551: 45-50) , ทิศนา แหมมณี (2559: 149) สรุปได้ขั้นตอนการคิดแก้ปัญหา ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นระบุปัญหา คือ ความสามารถในการบอกปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนด 2) ขั้นวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา คือ ความสามารถในการค้นหาสาเหตุที่แท้จริง หรือสาเหตุที่เป็นไปได้ ของปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด 3) ขั้นการเลือกใช้ทฤษฎี หลักการ ความคิด และวิธีการที่เหมาะสม กับปัญหา คือ ความสามารถในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหามาให้ตรงสาเหตุของปัญหาและเหมาะสม 4) ขั้นการสรุปผลของวิธีการคิดแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการระบุวิธีและผลที่ได้รับจากการแก้ปัญหา ในแต่ละวิธีได้ 5) ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ คือ ความสามารถในการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้วิธีการ แก้ปัญหาว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น สภาพปัญหาจากบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษาครูผู้สอน ระดับชั้นประถมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการดำเนินการวิจัยเป็นดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่สัมภาษณ์ เมื่อจำแนกตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 24 คน (ร้อยละ 53.33) รองลงมา คือ

ผู้ปกครอง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 26.67) รองลงมา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 11.11) และผู้บริหาร จำนวน 4 คน (ร้อยละ 8.89) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาโท จำนวน 21 คน (ร้อยละ 37.78) รองลงมาคือ ปริญญาตรี จำนวน 17 คน (ร้อยละ 46.67) และปริญญาเอก จำนวน 7 คน (ร้อยละ 15.56) เมื่อจำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบสาขาการประถมศึกษา จำนวน 20 คน (ร้อยละ 44.44) สาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 26 คน (ร้อยละ 57.78) และสาขาอื่น ๆ จำนวน 2 คน (ร้อยละ 4.44) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 23 คน (ร้อยละ 51.11)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษาของ ผู้บริหาร ผู้ปกครองระดับชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าจากประเด็นคำถามในแต่ละข้อคำถาม สามารถสรุปตามประเด็นได้ ดังนี้ 1) ท่านคิดว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา หรือไม่ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ และส่งผลต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active learning ที่ช่วยกระตุ้นความสนใจ และความกระตือรือร้นของนักเรียนให้เกิดความอยากรู้อยากลองมีปฏิบัติการ และยังช่วยพัฒนาทักษะในเด็กได้หลากหลาย ความรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและฝึกทักษะกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา 2) ท่านมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานอย่างไรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งจากการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดกฎ กติกา ในการทำกิจกรรมชัดเจน และอธิบายให้นักเรียนเข้าใจแน่ชัดก่อนปฏิบัติการ ขณะทำกิจกรรมผู้สอนจะต้องเป็นผู้สอนที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมให้ผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง และสามารถสอบถามได้เมื่อเกิดข้อสงสัยในการทำกิจกรรม หลังการทำกิจกรรมผู้เรียนจะต้องได้อภิปรายความรู้ในการทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนวิธีการทำกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายในเกมได้ ที่สำคัญผู้สอนต้องประเมินการทำกิจกรรมของผู้เรียนหลังทำกิจกรรมว่าได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของเกมที่ได้เล่นในแต่ละครั้งแล้วหรือไม่ 3) ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ควรมีลักษณะ หรือรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างไร จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาควรให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้และหาคำตอบด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเป็นสิ่งที่เขากำลังสนใจ หรือเป็นสิ่งที่ทันสมัย ทันโลกทันเหตุการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการเล่นอย่างสนุกสนาน เป็นการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้แข่งขัน ทำทาย และร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ท้าทาย 4) ท่านคิดว่าพฤติกรรมลักษณะใดบ้างที่นักเรียนจะแสดงออกเมื่อเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายได้ให้ข้อมูลลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส สนใจ และกระตือรือร้น

มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเต็มความสามารถ สามารถบอกเล่าและจดจำเรื่องราวเกี่ยวกับการทำกิจกรรม และบอกเล่าพูดถึงให้ผู้อื่นฟังด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม 5) ท่านคิดว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่มีความสำคัญต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาอย่างไร ลักษณะและขั้นตอนแก้ปัญหาใดบ้างที่นักเรียนควรได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย สรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่มีความสำคัญต่อนักเรียนระดับประถมศึกษา เนื่องจาก ปัจจุบันนี้เด็กโตเร็ว มีความคิด เร็วจากสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ในกระบวนการคิดแก้ปัญหานั้นจะต้องมีพัฒนาการเป็นขั้นตอนตามวัย และจะต้องมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน ขั้นตอนแก้ปัญหา ควรเป็นการทำความเข้าใจปัญหาเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการแก้ปัญหา หากผู้เรียนไม่เข้าใจหรือเข้าใจแบบไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมอาจจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาและผลที่จะตามมาได้ ดังนั้น นักเรียนควรได้รับการพัฒนาการคิดคิดแก้ปัญหาและฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ 6) ท่านคิดว่า การเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ควรจะยืดหยุ่นตามพัฒนาการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้และสอดคล้องกับหลักสูตร มีการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย รวบรวมข้อมูลในการวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้านและมีการให้ความคิดเห็นย้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนในการพัฒนาตนเองต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องการให้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การใช้เกม จำนวน 24 คน (ร้อยละ 100.00) และกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องการให้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุด คือ การบรรยาย จำนวน 7 คน (ร้อยละ 29.17) เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องการให้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด คือ การใช้เกม จำนวน 24 คน (ร้อยละ 100.00) และกิจกรรมที่นักเรียนต้องการให้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุด คือ การบรรยาย จำนวน 4 คน (ร้อยละ 16.67) เกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนคิดว่าควรได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันมากที่สุด คือ ขั้นระบุปัญหา จำนวน 22 คน (ร้อยละ 91.67) และ ขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนคิดว่าควรได้รับการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันน้อยที่สุด คือ ขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ จำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.67) ด้านความต้องการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุด คือ สื่อ-อุปกรณ์ของจริง จำนวน 24 คน (ร้อยละ 100.00) และสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการให้ผู้สอนใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อยที่สุด คือ หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการเรียน จำนวน 17 คน (ร้อยละ 70.83) ด้านความต้องการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้มีความสุขที่ผู้เรียนคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้มีความสุขมากที่สุด คือ สนุกสนานเมื่อได้ทำกิจกรรมในขณะที่เรียน จำนวน 24 คน (ร้อยละ 100.00) และพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้มีความสุขที่ผู้เรียนคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้มีความสุขน้อยที่สุด คือ เตรียมพร้อมก่อนถึงเวลาเรียน จำนวน 10 คน (ร้อยละ 41.67) เกี่ยวกับวิธีการประเมินที่ผู้เรียนต้องการมากที่สุด คือ การประเมินจากผลงาน/ชิ้นงาน จำนวน 24 คน

(ร้อยละ 100.00) และวิธีการประเมินที่ผู้เรียนต้องการน้อยที่สุด คือการประเมินจากแบบทดสอบ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 58.33) เกี่ยวกับผู้ประเมินที่ผู้เรียนต้องการให้เป็นผู้ประเมินผลมากที่สุด คือ ครูผู้สอน จำนวน 24 คน (ร้อยละ 100.00) และผู้ประเมินที่ผู้เรียนให้เป็นผู้ประเมินผลน้อยที่สุด คือ เพื่อนร่วมชั้นเรียน จำนวน 16 คน (ร้อยละ 66.67) ด้านรายวิชา ลักษณะการสอน กิจกรรมและสื่อการสอน จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่ารายวิชาที่ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนส่วนใหญ่เป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น วิชาศิลปะ ดนตรี พลศึกษา และวิทยาศาสตร์ โดยวิชาดังกล่าวทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานและได้แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เกี่ยวกับลักษณะการสอนของครูที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน เช่น ครูมีอารมณ์ขันและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในห้องเรียน ครูใช้สื่อการสอนที่น่าสนใจและหลากหลาย เช่น วิดีโอ เกม หรือกิจกรรมกลุ่ม และ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมและสื่อการสอนที่ช่วยสร้างความสุขในการเรียน เช่น การใช้เกม ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุกสนานและท้าทาย การทำกิจกรรมกลุ่ม ช่วยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ แอนิเมชัน หรือ แอปพลิเคชันต่าง ๆ ช่วยให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและทันสมัย

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากแหล่งข้อมูลบุคคล พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ผ่านวิธีการสอนและเทคนิคแบบต่าง ๆ ได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 4) สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เพื่อพัฒนารูปแบบในการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้แนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Gerlach and Ely, 1971-2014: 32; Kemp, 1985: 1-10; Arends, 2011: 7; Joyce, Weil, & Calhoun, 2015: 25-34, ทิศนา ขัมมณี, 2559: 222 และการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้) ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประถมศึกษา ด้วยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 24 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 12 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และสอบถามผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 24 คน ซึ่งได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) จัดการเรียนการสอนโดยนำปัญหาที่ผู้เรียนพบเจอในชีวิตประจำวันผ่านกิจกรรมที่ใช้เกมที่ได้มีการแข่งขัน ท้าทาย เพื่อให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้มีความสุข และฝึกการคิดแก้ปัญหา 2) จัดการเรียนการสอนโดยนำกรณีศึกษาที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ วิดีโอ สถานการณ์ที่สร้าง ขึ้น แล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านเกม ด้วยการทายภาพปริศนา การดูวิดีโอ การฟังเพลง และ การแสดงบทบาทสมมติ และฝึกคิดแก้ปัญหาตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน 3) นำลักษณะการจัดการเรียนรู้ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้มีความสุข และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทั้ง 5 ขั้นตอน ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้ในชั้นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของรูปแบบ 4) จัดกิจกรรมแบบโดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อาจจะเป็นกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมนอกห้องเรียน เรียนรู้จาก

ของจริงตามแนวคิดเกมเป็นฐาน 5) กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้และอภิปรายร่วมกันจากแนวทางการแก้ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง 6) จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อที่เป็นของจริงหรือเสมือนจริง โดยให้ผู้เรียนได้หยิบจับ สัมผัส เพื่อทดลองให้เห็นผลด้วยตนเอง เช่น บอร์ดเกม บัตรภาพ บัตรคำ ฯลฯ 7) จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การประเมินการทำงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรม การประเมินใบงาน แบบทดสอบ และใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Scoring Rubric 8) ระหว่างการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ให้คำแนะนำ จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 9) ครูผู้สอนนำกรณีศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา ข่าวเหตุการณ์ ภาพประกอบ สื่อเทคโนโลยีมาใช้ นำเข้าสู่กิจกรรมเกมการเรียนรู้ 10) การจัดการเรียนรู้ควรเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา 11) ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ใช้สื่อการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความสนใจของผู้เรียน และตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนด้วย การถามคำถาม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน 12) ใช้การวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับตรงจุดประสงค์ เช่น การประเมิน การทำงานกลุ่ม การประเมินพฤติกรรม การประเมินใบงาน แบบทดสอบ และใช้เกณฑ์การให้คะแนน แบบ Scoring Rubric 13) ผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้สู่การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ร่วมกัน 14) ผู้เรียนต้องฝึกการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เป็นสถานการณ์ในเกมการเรียนรู้ ที่ถูกจำลองขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมและเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการเล่นเกมแก้ปัญหาด้วยกัน มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม แสดง ความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกัน 15) ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา 16) ผู้เรียนร่วมตอบคำถามสะท้อนคิดสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้และสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา งามเนียม และคณะ (Nganiem, et.al., 2021) ประกอบด้วย 5 ทักษะ ซึ่งในแต่ละทักษะมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความสามารถ และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วม การกำหนดสถานการณ์หรือการตั้งโจทย์ปัญหาเพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน และการได้ลงมือฝึกและปฏิบัติสามารถพัฒนา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของผู้เรียนได้ สื่อการสอนควรเป็นสื่อที่หลากหลาย ทันสมัย ใช้งานง่ายและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สื่อควรมีการเชื่อมโยงองค์ความรู้ทั้งออนไลน์และการพบกันในห้องเรียน มีการประเมินผู้เรียนหลายด้านทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริงและวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีการวัดและประเมินผลจากชิ้นงานและควรมีการระบุเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ชัดเจน การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในรูปแบบออนไลน์ ควรเข้าใจง่าย ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม มีกิจกรรมให้ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้ศึกษาและเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิด มีใบกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้ทำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และไม่ควรใช้เวลาในการเรียนนานจนเกินไป และควรจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และสารเคมีให้เพียงพอและเหมาะสม เพราะเป็นสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่จำเป็น ผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมด้านสื่อการสอน ขั้นตอนและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการให้คำปรึกษา แนะนำกับผู้เรียน และบทบาทของผู้เรียนคือ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และควรมีวินัยในตนเอง การกำกับตนเองและความเข้าใจที่ชัดเจนของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นข้อมูลที่ได้จาก การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจะเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และยังพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมเป็นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขและความสามารถในการคิดแก้ปัญหา นักเรียนระดับประถมศึกษา จากเอกสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการจำเป็นไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาและนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2566). รายงานการสำรวจระดับจิตวิทยาสุขภาพจิตของคนไทยระดับชาติ ปี พ.ศ. 2566 (หน้า 25). นนทบุรี: สำนักวิชาการสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการนิเทศ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ตามนโยบายลดเวลา เรียนเพิ่มเวลา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กึ่งกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล. (2563). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้บอร์ดเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการแบบเรียนภาษาไทยและมีความสุขในการเรียนรู้ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2564). การเรียนเชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนา มารุต. (2559). การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 12(1), 1–16. เข้าถึงได้จาก <https://so05.tcithaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/240286>.
- รัตติกาล สิทธิยศ. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับการศึกษาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารศึกษาศาสตร์, 48(1), 45–60.
- ลัดดา หวังภิชิต. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (ONET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565*. เข้าถึงได้จาก <https://www.niets.or.th/th/content/view/25618>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือครูหลักสูตรปรับปรุง 2560*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สิริกุล กิตติมงคลชัย. (2562). *การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). *กลยุทธ์การสอนคิดวิพากษ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). *19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: การพิมพ์.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *การส่งเสริมสุขภาพสำหรับสมาชิกชมรมสร้างสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.)
- วรรณภา เหล่าไพศาล. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวทางพัฒนาธรรมศึกษาสำหรับนิสิตนักศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 44(2), 57-73.
- วรรตต์ อินทสระ. (2563). *Game Based Learning - The Latest Trend Education 2019 เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- วันทนา งามเนียม และพรสิริ เอี่ยมแก้ว. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 12(1), 55-67.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง.
- Alessi, S. M., & Trollip, S. R. (2001). *Multimedia for learning: Methods and development* (3rd ed.). Allyn & Bacon.
- Arends, R. J. (2011). *Learning to Teach* (5th ed.). Boston: McGraw-Hill.
- Bloom, B. S. (Ed.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. Handbook I: Cognitive domain. Longmans, Green.
- Bostan, B. (2020, 22 April). *Player motivations: A psychological perspective*. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/220686151>.
- Dick, W. & Carey, L. (2021). *The systematic design of instruction*. Upper Saddle, River, New Jersey: Pearson Press.
- Duke, R. D. (1974). *Gaming: The future's language*. New York: Halsted Press.
- Gerlach, V. S., & Ely, D. P. (1971). *Teaching and Media: a Systematic Approach*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Guilford, J.P. (1971). *The Nature of Human Intelligence*. NewYork. McGraw Hill.
- Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. (2010). *The world happiness report 2010*. Sustainable Development Solutions Network.

- Jarvinen, A. (2011). *Building customer relationship through game mechanics in social games*. In V. Carvalho & M. Cruz-Cunha. (Eds.), *Business, technological and social dimensions of computer games: Multidisciplinary developments* (pp. 348–365). Information Science Reference.
- Joyce, B. R., Weil, M., & Calhoun, E. (2015). *Models of teaching* (9th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Kemp, J. E. (1985). *The Instructional Design Process*. New York: Harper & Row.
- Layard, R. (2015). *Learning with Happiness*. London: Cambridge University Press.
- Tan, C. P., Ling, T. C., & Ting, S. H. (2011). *Attitudes and motivation of Malaysian secondary students towards learning English as a second language: A case study*. 3L: *The Southeast Asian Journal of English Language Studies*, 17(1), 40–54.
- UNESCO. (2015). *Education for All 2015: Global Monitoring Report* (Report No. 10).
- United Nations Children’s Fund (UNICEF), & Save the Children. (2013). *A better way to protect all children: The theory and practice of child protection systems*. UNICEF.
- Weir, J. J. (1974). Problem Solving Is Everybody’s Problem. *Science Teacher*, 4: 16-18.

การประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
The Assessment of Building Space Efficiency
Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

สุทธิพงศ์ เพ็ชรรัตน์¹

กิตติรัตน์ เกษตรสุนทร²

สุริยะ วิฤทธิ์³

ธรรมรินทร์ ลินธุ⁴

ธัญญา รัตนพันธ์⁵

นิตยารัตน์ คงนาลึก⁶

ศุภชัย โชติกิจภิวาทย์⁷

เศณวี ฤกษ์มงคล⁸

Suthipong Petchrat¹

Kittirat Kasatsuntorn²

Suriya Wirit³

Thammarin Sinthu⁴

Thanatcha Rattanaphant⁵

Nitayarat Khongnaluek⁶

Supachai Chotikitphiwat⁷

Senawee Roekmongkol⁸

Received: January 29,2025 Revised: May 28,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ จำนวนอาคารในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ทั้งหมด 5 อาคาร ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสำรวจการใช้พื้นที่อาคาร 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์อาคาร (สกอ.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ของจำนวนห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการของคณะครุศาสตร์ มีจำนวนห้องที่ใช้ในการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 ห้อง แบ่งเป็น ห้องบรรยาย 45 ห้อง และห้องปฏิบัติการ 15 ห้อง พบว่า จำนวนห้องเรียนเทียบกับเกณฑ์ (สกอ.) ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จึงทำให้ประสิทธิภาพต่ำ อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการสถานศึกษายังไม่คุณภาพเท่าที่ควรจึงส่งผลให้การใช้ประโยชน์ในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งานพื้นที่อาคาร

^{1,3,4,5,6,7,8} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

^{1,3,4,5,6,7,8} Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

² Faculty of Education, Thaksin University

² Corresponding author, E-mail: tom.fanclub@gmail.com

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องปฏิบัติการในภาพรวมของคณะครุศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ฯ (สกอ.) พบว่า อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียนในภาพรวมของครุศาสตร์ มีประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ร้อยละ 38.94 อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 63.63 และอัตราการใช้พื้นที่ ร้อยละ 22.62 เมื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ฯ (สกอ.) พบว่า อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องบรรยาย ต่ำกว่าเกณฑ์ฯ (สกอ.)

คำสำคัญ: การประเมิน, ประสิทธิภาพ, พื้นที่อาคาร

Abstract

This research aims to 1) study the efficiency and 2) evaluate the efficiency of utilization of rooms, and the utilization rate of classrooms and laboratories. The target area is the number of buildings under the responsibility of the Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, a total of 5 buildings, obtained by purposive selection. The research instrument is a building space utilization survey, 1 copy. Data analysis is based on the criteria for increasing the efficiency of building utilization (OHEC). The statistics used in data analysis are percentages.

The research results found that.

1. The results of the analysis of the efficiency of space utilization of the number of lecture rooms and laboratories of the Faculty of Education, there are 60 rooms used for teaching in the academic year 2022, divided into 45 lecture rooms and 15 laboratories. It was found that the number of classrooms compared to the criteria (OHEC) is lower than the specified criteria. Therefore, the efficiency is low. This is because the management of the educational institution is not as good as it should be, resulting in the utilization of the area being lower than the criteria. There should be promotion of more shared resource use. To create efficiency in using building space

2. The results of the evaluation of the overall efficiency of laboratory space utilization in the Faculty of Education, when compared with the criteria (OHEC), found that the room utilization rate, space utilization rate, and overall efficiency of classroom utilization in the Faculty of Education had an efficiency of space utilization of 38.94 percent, a room utilization rate of 63.63 percent, and a space utilization rate of 22.62 percent. When the results of the analytical study were compared with the criteria (OHEC), it was found that the room utilization rate, space utilization rate, and efficiency of lecture room space utilization were lower than the criteria (OHEC).

Keywords: The assessment, Efficiency, building area

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ โดยเฉพาะการส่งเสริมบรรยากาศ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ยี่งสวัสดิ์ไชยะกุล, 2567) กล่าวสรุปว่า การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือ การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการ และการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ (กลุ่มภารกิจงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ, 2565) เหตุผลที่ต้องนำแนวคิดการบริหารงานแนวภาครัฐแนวใหม่มาใช้มีดังนี้ 1) กระแสโลกาภิวัตน์ 2) ระบบราชการไทยมีปัญหาที่สำคัญ ถ้าภาครัฐไม่ปรับเปลี่ยนและพัฒนาการบริหารจัดการของภาครัฐ เพื่อไปสู่องค์กรสมัยใหม่โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็จะมีผลบั่นทอนความต้องการในการแข่งขันของประเทศ ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในอนาคตด้วย ดังนั้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการ (อิทธิพิทธิ์ จันทรสาคร, 2565) ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2561) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่โดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ จากยุทธศาสตร์ประเด็นที่ 3 : การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีเป้าหมายเพื่อวางระบบการบริหารจัดการสินทรัพย์ของราชการอย่างครบวงจร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือสร้างมูลค่าเพิ่มสร้างโอกาสและสร้างความมั่นคงตามฐานะเศรษฐกิจของประเทศ ลดความสูญเสียสิ้นเปลืองและเปล่าประโยชน์ รวมทั้งวางระบบและมาตรการที่จะมุ่งเน้นการบริหารสินทรัพย์ เพื่อให้เกิดผลตอบแทนคุ้มค่าสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายโดยรวมมีต้นทุนที่ต่ำลงและลดความต้องการของสินทรัพย์ใหม่ที่ไม่จำเป็น (อภิสิทธิ์ พรหมศิริ, 2564)

อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้รับการประสานงานจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ให้พิจารณากำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเกี่ยวกับอัตราการใช้ห้องเรียนและประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน และแจ้งให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐดำเนินการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนทั้งห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการเป็นประจำทุกปี โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานและมีหลักการสำคัญด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการดำเนินการตามภารกิจสถาบันอุดมศึกษา และจำเป็นต้องบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด แก่สถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการรวมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (โมไนย สุขสาสวัสดิ์, 2566) ดังนั้นคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีอาคารในการดูแลรักษา 5 อาคาร จากการที่ทางคณะครุศาสตร์จัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นห้องเรียนและห้องปฏิบัติการอยู่ด้วยกัน โดยแต่ละห้องมีพื้นที่ใช้สอยตามภารกิจในแต่ละช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอน รวมถึงห้องปฏิบัติการที่ต้องมีครุภัณฑ์ขนาดใหญ่ อุปกรณ์เครื่องมือวิทยาศาสตร์จำนวนมากที่ได้รับการจัดสรรมาจากมหาวิทยาลัยในแต่ละปีงบประมาณ ทำให้มีพื้นที่ใช้สอยมีขนาดไม่เพียงพอ และได้มีการซ่อมแซมปรับปรุงห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเป็นระยะ ๆ เพื่อ

ดำเนินการแก้ปัญหาการขาดแคลนห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาหลายๆ ด้าน เช่น การขาดคุณภาพในห้องปฏิบัติการ และประสิทธิภาพการเรียนการสอน ตลอดจนผลกระทบในการจัดการเรียนการสอน (วาไลตา พวงจำปา, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การวางแผนการวิเคราะห์และวิจัยทางด้านการใช้ประโยชน์ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ เพื่อให้การใช้ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ง่ายงบประมาณโดยประหยัด อย่างไรก็ตามการวางแผนการตัดสินใจก่อสร้างอาคารที่เพื่อให้สอดคล้องกับความจำเป็นความต้องการในการใช้สอยอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของแบบอาคาร ซึ่งมีกปัญหาจากการขาดข้อมูลพื้นฐานของอาคารและข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ดังนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการใช้ประโยชน์อาคารและสถานที่เป็นอย่างดี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการของงานอาคารและสถานที่และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสิทธิภาพการให้บริการสูงสุด ตลอดจนเพื่อต้องการทราบถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการการเรียนการสอน โดยเลือกพื้นที่การใช้งานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาถึงปัญหาการใช้พื้นที่และการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพราะอาคารและสถานที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในลำดับต้นๆ ของสถานศึกษาที่จะช่วยให้การบริหารการศึกษาการจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้เรียนมุ่งหวังให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกันที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มประสิทธิภาพและมีการใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างคุ้มค่า เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำและรองรับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ
3. เพื่อเสนอแนะวิธีการจัดการประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดและระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของงานวิจัยดังนี้

พื้นที่เป้าหมาย

พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ จำนวนอาคารทั้งหมดในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งหมด 5 อาคาร คือ อาคาร 6 อาคาร 12 อาคาร 26

อาคาร 33 และอาคาร 40 ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากอาคารดังกล่าว ทางคณะครุศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษา ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

1. แบบสำรวจการใช้พื้นที่การเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการใช้งานพื้นที่การเรียนการสอน เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสำรวจการใช้พื้นที่การเรียนการสอน โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความคล่องตามโครงสร้าง จากนั้นจึงนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการพิจารณาแบบสอบถามสำหรับคณาจารย์จากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 และจัดทำแบบสำรวจการใช้พื้นที่การเรียนการสอนฉบับสมบูรณ์เพื่อไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร

ผู้วิจัยดำเนินการแนวทางการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์อาคารของสถาบันอุดมศึกษานั้น ใช้เกณฑ์มาตรฐานกลางกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ และมติคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์/แนวทาง และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เมษายน 2552 – กรกฎาคม 2556

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสำรวจอาคารในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อดำเนินการสำรวจพื้นที่อาคาร โดยจัดเก็บข้อมูลการใช้อาคารในรูปแบบห้องบรรยาย ห้องปฏิบัติการเพื่อการเรียนการสอน

2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลอาคาร เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจและเก็บข้อมูล

3. กำหนดและระบุวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อแจ้งเป็นปฏิทินดำเนินการสำรวจอาคารให้ผู้รับผิดชอบดูแลอาคารทราบ

4. เก็บรวบรวมตามวันเวลาดังกล่าว เพื่อให้สะดวกสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ในวันเวลาดังกล่าว

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจการใช้พื้นที่การเรียนการสอนวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูล แล้ววิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สูตรการคำนวณโดยอ้างอิงจากประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของสถาบันอุดมศึกษา ตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 130 ตอนพิเศษ วันที่ 11 เมษายน 2556

สูตรคำนวณ

$$\begin{aligned}(1) \text{ อัตราการใช้ห้อง} &= \frac{(\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้องจริงใน 1 สัปดาห์} \times 100)}{(\text{จำนวนชั่วโมงที่ควรใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์})} \\(2) \text{ อัตราการใช้พื้นที่} &= \frac{(\text{จำนวนชั่วโมงที่ใช้ห้องจริงใน 1 สัปดาห์} \times \text{พื้นที่ตามเกณฑ์มาตรฐาน} \times 100)}{(\text{พื้นที่ห้อง} \times \text{จำนวนชั่วโมงที่ควรใช้ห้องอย่างเต็มที่ใน 1 สัปดาห์})} \\ \text{อัตราการใช้ห้อง} &= \frac{(\text{อัตราการใช้ห้อง} \times \text{อัตราใช้พื้นที่})}{(100)}\end{aligned}$$

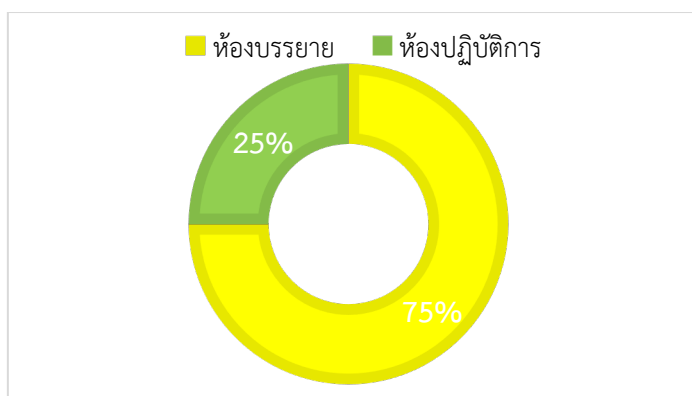
ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการปีการศึกษา 2565 โดยเทียบกับเกณฑ์แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 จำนวนห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ

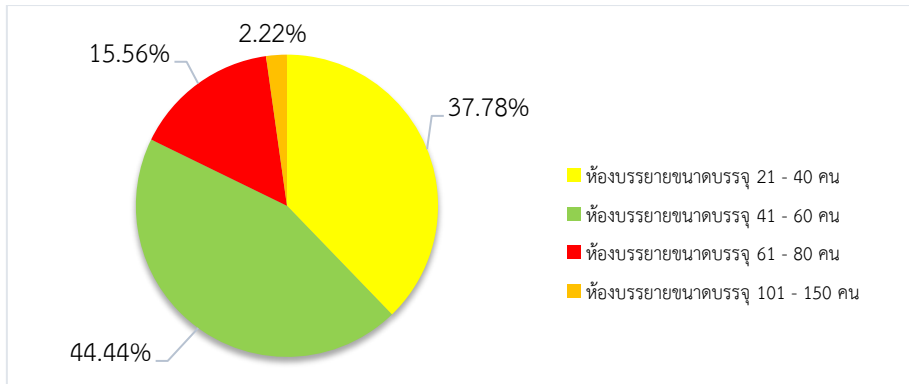
จากการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีจำนวนห้องที่ใช้ในการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 ห้อง แบ่งเป็น ห้องบรรยาย จำนวน 45 ห้อง (ร้อยละ 75.00) และห้องปฏิบัติการ จำนวน 15 ห้อง (ร้อยละ 25.00) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

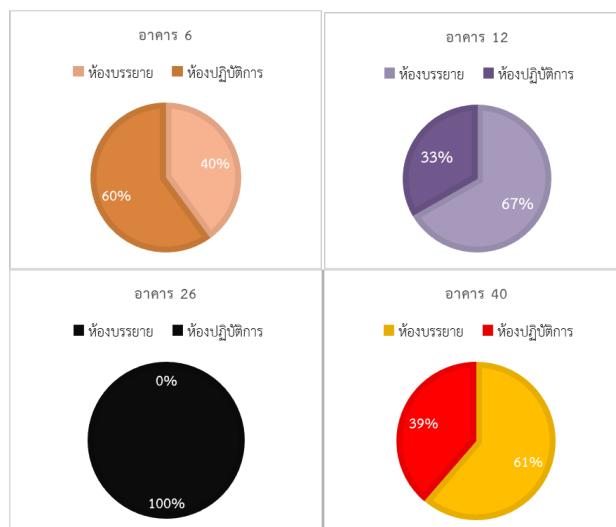
1.2 ประเภทของห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ประเภทของห้องบรรยาย จำนวน 45 ห้อง พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มตามความจุ โดยอ้างอิงจากเกณฑ์ฯ มีห้องบรรยายขนาดบรรจุ 41 - 60 คน มากที่สุด จำนวน 20 ห้อง (ร้อยละ 44.44) รองลงมา ได้แก่ ห้องบรรยายขนาดบรรจุ 21 - 40 คน จำนวน 17 ห้อง (ร้อยละ 37.78) ห้องบรรยายขนาดความจุ 61 - 80 คน จำนวน 7 ห้อง (ร้อยละ 15.56) และห้องบรรยายขนาดความจุ 101 - 150 คน จำนวน 1 ห้อง (ร้อยละ 2.22) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประเภทของห้องบรรยาย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาจำแนกห้องเรียนบรรยาย ห้องปฏิบัติการที่ใช้เป็นพื้นที่เพื่อการเรียนการสอนของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยแบ่งตามอาคาร พบว่า อาคาร 6 มีห้องเรียน บรรยาย คิดเป็นร้อยละ 90 ห้องเรียนปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 60 อาคาร 12 มีห้องเรียนบรรยาย คิด เป็นร้อยละ 67 ห้องเรียนปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 33 อาคาร 26 มีห้องเรียนบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 100 และอาคาร 40 มีห้องเรียนบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 61 ห้องเรียนปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 61 ของ ห้องเรียนทั้งหมด ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประเภทของห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ จำแนกตามอาคาร

1.3 จำนวนห้องที่เทียบกับเกณฑ์อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพ การใช้ห้อง

จากการศึกษาวิเคราะห์จำนวนห้องเรียนเทียบกับเกณฑ์ฯ อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้ พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้อง ปีการศึกษา 2565 พบว่า จำนวนห้องเรียนทั้ง 90 ห้อง มีการใช้งาน

จริง 60 ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 54.00 เมื่อเทียบจำนวนห้องเรียนกับเกณฑ์อัตราการใช้ห้อง (70%) อัตราการใช้พื้นที่ (80%) และประสิทธิภาพการใช้ห้อง (56%) ผลปรากฏว่า อัตราการใช้ห้องในภาพรวม (63.79%) ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อัตราการใช้พื้นที่ในภาพรวม (226.59%) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และประสิทธิภาพการใช้ห้องในภาพรวม (39.25%) ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนห้องเรียนเทียบกับเกณฑ์อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้อง

คณะ/หน่วยงาน	จำนวนห้อง (รวม)	ประจำปีการศึกษา 2565		
		อัตราใช้ห้อง	อัตราใช้พื้นที่	ประสิทธิภาพ
		(70%)	(80%)	(56%)
อาคาร 6	22	49.74	59.60	29.64
อาคาร 12	12	18.75	262.81	22.38
อาคาร 26	21	0.40	93.36	0.37
อาคาร 22	16	0.00	0.00	0.00
อาคาร 40	19	61.44	112.32	37.54
รวม	90	63.79	226.59	39.25

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำเสนอผลการการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1 อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน

จากการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องบรรยายในภาพรวมของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2565 มีประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ร้อยละ 38.94 อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 63.63 และอัตราการใช้พื้นที่ ร้อยละ 222.62 ส่วนประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องปฏิบัติการในภาพรวมของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2565 มีประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ร้อยละ 15.33 อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 8.33 และอัตราการใช้พื้นที่ ร้อยละ 198.77 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน

คณะ/ หน่วยงาน	ประเภทห้อง	ประจำปีการศึกษา 2565		
		อัตราใช้ห้อง	อัตราใช้พื้นที่	ประสิทธิภาพ
		(70%)	(80%)	(56%)
คณะครุศาสตร์	ห้องบรรยาย	63.63	222.62	38.94
	ห้องปฏิบัติการ	8.33	198.77	15.33

*หมายเหตุ ช่อง ■ คือ ค่าเฉลี่ยที่ผ่านเกณฑ์แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของสถาบันอุดมศึกษา

ผลการศึกษาวិเคราะห์อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องบรรยาย ปีการศึกษา 2565 ของอาคาร 40 มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาตามร้อยละของเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 47.55 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อัตราการใช้พื้นที่ในภาพรวม ร้อยละ 65.18 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และประสิทธิภาพการใช้ห้องในภาพรวม ร้อยละ 30.99 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 56) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนห้องปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาตามร้อยละของเกณฑ์มาตรฐาน พบว่า อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 13.89 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน อัตราการใช้พื้นที่ในภาพรวม ร้อยละ 47.14 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 80) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และประสิทธิภาพการใช้ห้องในภาพรวม ร้อยละ 6.55 (เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 56) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คณะ/ หน่วยงาน	ประเภทห้อง	ประจำปีการศึกษา 2565		
		อัตราใช้ห้อง	อัตราใช้พื้นที่	ประสิทธิภาพ
		(70%)	(80%)	(56%)
อาคาร 6	ห้องบรรยาย	49.74	59.60	29.64
	ห้องปฏิบัติการ	0.00	0.00	0.00
อาคาร 12	ห้องบรรยาย	11.11	66.40	7.38
	ห้องปฏิบัติการ	7.64	196.41	15.00
อาคาร 26	ห้องบรรยาย	0.40	93.36	0.37
	ห้องปฏิบัติการ	0.00	0.00	0.00
อาคาร 22	ห้องบรรยาย	0.00	0.00	0.00
	ห้องปฏิบัติการ	0.00	0.00	0.00
อาคาร 40	ห้องบรรยาย	47.55	65.18	30.99
	ห้องปฏิบัติการ	13.89	47.14	6.55

*หมายเหตุ ช่อง ■ คือ ค่าเฉลี่ยที่ผ่านเกณฑ์แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของสถาบันอุดมศึกษา

2.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ประโยชน์ห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการทั้งหมดของมหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 ห้อง โดยเทียบกับค่าเฉลี่ยที่ผ่านเกณฑ์แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคารของสถาบันอุดมศึกษา สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยรวมของอัตราการใช้ห้องที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ โดยเมื่อพิจารณาทั้งห้องบรรยายและ

ห้องปฏิบัติการ มีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสามารถปรับปรุงได้โดยการส่งเสริมให้มีการใช้ห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการร่วมกัน

2. อัตราการใช้พื้นที่เฉลี่ยของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ห้องปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่สูงกว่าห้องบรรยาย แสดงให้เห็นว่าควรปรับปรุงอัตราการใช้พื้นที่ โดยเฉพาะห้องบรรยายให้มีจำนวนนิสิตต่อความจุของห้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3. ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ เนื่องมาจากค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ต่ำ โดยเฉพาะในส่วนของห้องบรรยาย ดังนั้นการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมของจำนวนนิสิตต่อความจุของห้องมากขึ้น จะสามารถช่วยเพิ่มค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการใช้ห้องได้

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลจากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ของจำนวนห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีจำนวนห้องที่ใช้ในการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 จำนวน 60 ห้อง แบ่งเป็น ห้องบรรยาย จำนวน 45 ห้อง และห้องปฏิบัติการ จำนวน 15 ห้อง พบว่า ห้องบรรยาย จำนวน 45 ห้อง สามารถแบ่งกลุ่มความจุตามเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ในส่วนของห้องปฏิบัติการ มีจำนวน 15 ห้อง สามารถแบ่งประเภทห้องปฏิบัติการตามการใช้งานโดยอ้างอิงจากเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ เมื่อจำนวนห้องที่เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ พบว่าจำนวนห้องเรียนเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั่นก็คือ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มีการใช้พื้นที่อาคารยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้ประสิทธิภาพต่ำ อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการสถานศึกษายังไม่คุณภาพเท่าที่ควรจึงส่งผลให้การใช้ประโยชน์ในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะในห้องบรรยาย และห้องปฏิบัติการ เช่นการขอใช้ห้องเรียนของภาควิชาและสาขาวิชาอื่นๆ ของคณะให้มากกว่านี้ เพื่อให้การใช้ประโยชน์อาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ศิลปรัตน์อุดม, 2565; เกษมสันต์ เกษมสัตย์, (2566) และ นิวัฒน์ เจริญศิริ (2566) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ พบว่า 1) ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์อาคารมีค่าเฉลี่ยอัตราการใช้ห้องในระดับปานกลาง โดยมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ และค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการใช้ห้อง แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของ สกอ. โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการที่ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าห้องบรรยาย ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น 2) การใช้อาคารส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สกอ. โดยเฉพาะห้องบรรยายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าห้องปฏิบัติการ ซึ่งอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เนื่องจาก สกอ. กำหนดพื้นที่ต่อนิสิตของห้องบรรยายค่อนข้างต่ำ ทำให้ความจุปัจจุบันของห้องบรรยายต่ำกว่าความจุตามเกณฑ์ สกอ. ทั้งนี้ส่งผลให้ห้องบรรยายมีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำ ห้องปฏิบัติการที่มีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำเนื่องจากมีจำนวนนิสิตที่เข้าเรียนแต่ละครั้งน้อยทำให้ไม่เต็มความจุของห้อง ซึ่งอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น การจัดหมู่เรียนวิชา

ปฏิบัติการ หรือเนื่องจากเป็นวิชาเลือกจึงให้นิสิตใช้งานห้องมีจำนวนน้อย เป็นต้น และ 3) ควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น เช่น การขอใช้ห้องเรียนของภาควิชาอื่นหรือคณะอื่นเพื่อให้การใช้ประโยชน์อาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน พบว่า ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ห้องบรรยายในภาพรวมของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2565 มีประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ ร้อยละ 38.94 อัตราการใช้ห้อง ร้อยละ 63.63 และอัตราการใช้พื้นที่ ร้อยละ 222.62 เมื่อนำผลการศึกษาวเคราะห์มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ พบว่า อัตราการใช้ห้อง อัตราการใช้พื้นที่ และประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ห้องบรรยาย ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานการใช้พื้นที่ นั่นคือ ส่วนใหญ่ห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสกอ. โดยเฉพาะห้องบรรยายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าห้องปฏิบัติการ ซึ่งอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เนื่องจากการกำหนดพื้นที่ต่อนิสิตของห้องบรรยายค่อนข้างต่ำ ทำให้ความจุปัจจุบันของห้องบรรยายต่ำกว่าความจุตามเกณฑ์ สกอ. ทั้งนี้ส่งผลให้ห้องบรรยายมีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำ ห้องปฏิบัติการที่มีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำเนื่องจากมีจำนวนนิสิตที่เข้าเรียนแต่ละครั้งน้อยทำให้ไม่เต็มความจุของห้อง ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น เช่น การขอใช้ห้องเรียนของภาควิชาอื่นหรือคณะอื่น เพื่อให้การใช้ประโยชน์อาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมจะต้องนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยการตรวจสอบห้องว่างรวมถึงการจองห้อง และการขออนุญาตใช้ห้องให้เป็นไปด้วยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิงสวัสดิ์ ไชยะกุล, (2567) ; กลุ่มภารกิจงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ, (2565) พรสวัสดิ์ พิริยะศรีธธา, (2564) และ อภิสิทธิ์ พรหมศิริ, (2564) พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยอัตราการใช้ห้องในระดับต่ำ โดยสูงกว่าค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่ แต่มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ และอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะห้องปฏิบัติการที่ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าห้องบรรยาย ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันมากขึ้น โดยเฉพาะในห้องปฏิบัติการ เช่น การขอใช้ห้องเรียนของสาขาอื่น หรือคณะอื่น เพื่อให้การใช้พื้นที่อาคารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ค่าเฉลี่ยอัตราการใช้พื้นที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะห้องบรรยายที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าห้องปฏิบัติการ ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การกำหนดพื้นที่ต่อนิสิตของห้องบรรยายค่อนข้างต่ำ ทำให้ความจุปัจจุบันของห้องบรรยายต่ำกว่าความจุตามเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ส่งผลให้ห้องบรรยายมีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำ ห้องปฏิบัติการที่มีอัตราการใช้พื้นที่ต่ำ เนื่องจากนิสิตที่เข้าเรียนแต่ละครั้งน้อย ทำให้ไม่เต็มความจุของห้อง ซึ่งอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น การจัดกลุ่มเรียนรายวิชาปฏิบัติการ หรือเนื่องจากเป็นวิชาเลือก จึงทำให้นิสิตใช้งานห้องมีจำนวนน้อย เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะวิธีการจัดการประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ จากการศึกษาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ อัตราการใช้ห้อง และอัตราการใช้พื้นที่ของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ ซึ่งมีแนวทางในการใช้พื้นที่อาคาร ออกเป็น 2 นโยบาย ได้แก่ 1) นโยบายจัดการด้านการเรียนการสอน จากนโยบายที่มีการย้ายนักศึกษาทุกสาขาและทุกชั้นปี มาทำการเรียนการสอนที่คณะครุศาสตร์ และนโยบายในการเพิ่มจำนวนนักศึกษาเข้ามาศึกษาในอาคารที่มีจำนวนมากกว่าเดิม ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการใช้พื้นที่อาคาร เนื่องจากออกแบบพื้นที่อาคารเรียนปัจจุบันอาจจะรองรับการเพิ่มของนักศึกษาไม่ได้ตามความต้องการ และ 2) นโยบายการจัดการด้านกายภาพ ด้วยพื้นที่ของอาคารที่มีการแบ่งห้องสำหรับการเรียนการสอนเป็นสัดส่วนชัดเจน ถ้าใน

กรณีมีความต้องการใช้งานพื้นที่มากขึ้นก็ไม่สามารถทำได้ ปัญพงศ์ นาคะบุตร, (2533) และทินกร เชื้อวงศ์, (2563) พบว่า ผลการศึกษาครั้ง แสดงให้เห็นถึงแนวทางการแก้ปัญหาเรื่องพื้นที่จำกัดและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา จึงพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ 1) นโยบายการจัดการเรียนการสอน 2) นโยบายการจัดการด้านกายภาพ และ 3) นโยบายการจัดการด้านตารางเรียนตารางสอน ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องพื้นที่จำกัดและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารของคณะ ทั้งส่วนที่ยังไม่เคยมีการใช้งาน และการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ใช้สอยเดิม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พื้นที่ให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้พื้นที่ภายในอาคารเรียน ว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยมากน้อยเท่าใด

2. ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ ในอาคารประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะองค์ประกอบที่แตกต่างกัน โดยเน้นการค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการใช้พื้นที่

3. ควรพิจารณาให้มีวิธีวิจัยลักษณะอื่นประกอบด้วย เช่น การสำรวจความพึงพอใจ การศึกษาปัจจัยการใช้พื้นที่ เพื่อขยายผลการศึกษาเป็นแบบองค์รวม และมีมิติรอบด้าน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชที่ได้อนุมัติให้ “รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินงบประมาณกองทุนเพื่อการวิจัย นวัตกรรม และงานสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2566” ในการทำรายงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มภารกิจงานวิจัยสถาบันและสารสนเทศ. (2565). รายงานการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้พื้นที่อาคาร ปีการศึกษา 2565 (รายงานวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เกษมสันต์ เกษมสัถย์. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจการใช้บริหารอาคารสำนักงานให้เข้าอาคารธณภูมิ. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทินกร เชื้อวงศ์. (2563). การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการตรวจอาคารในมุมมองของเจ้าของอาคาร. (วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- นิวัฒน์ เจริญศิริ. (2566). การศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *ครุศาสตร์สาร*, 17(2), 273 – 291.
- ปัญพงศ์ นาคะบุตร. (2553). การประเมินการใช้พื้นที่อาคาร กรณีศึกษา : อาคารเรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พงศ์ศิลป์ รัตนอุดม. (2565). การพัฒนางานอาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และรองรับการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา*, 16(1), 94 – 107.
- พรสวรรค์ พิริยะศรัทธา. (2564). การประเมินอาคารอนุรักษ์พลังงาน กรณีศึกษา : อาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารวิชาการ พลังงานและสิ่งแวดล้อมในอาคาร*, 4(1), 30 – 45.
- โมนัย สุขศาสวัต. (2566). การประเมินความพึงพอใจในการใช้งานอาคารสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษา เอกชน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาวิวัฒน์ จังหวัดนนทบุรี. (การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยิ่งสวัสดิ์ ไชยะกุล. (2567). การประเมินอาคารหลังการใช้งาน กรณีศึกษา อาคารเรียนรวมและพัฒนาทักษะพื้นฐาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 23(1), 73 – 85.
- วาไลตา พวงจำปา. (2563). การศึกษาบริหารอาคารสถานที่เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาธรรมศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ และมติคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์/แนวทาง และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เมษายน 2555 ถึง กรกฎาคม 2566. กรุงเทพฯ: อันลิมิต พรินติ้ง.
- อภิสิทธิ์ พรหมศิริ. (2564). แนวทางการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- อิทธิพัทธ์ จันทรสาคร. (2565). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบสารสนเทศภายในอาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (รายงานวิจัย). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียน
แบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The effects of using challenge based learning along with the process
writing approach on essay writing ability of Matthayomsuksa 4 students

สิรินยา เกษมสุข¹
ศุภวรรณ สัจจพิบูล²

Sirinya Kasemsuk¹
Suppawan Satjapiboon²

Received: January 30,2025 Revised: May 29,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการระหว่างก่อนและหลังเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการกับแนวการสอนเขียนแบบปกติ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 30 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 3) แบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความ สถิติที่ใช้ได้แก่ dependent t-test และ independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

¹² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹² Faculty of Education, Srinakharinwirot University

¹ Corresponding author Email: Sirinya1555@gmail.com

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน, แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ, ความสามารถในการเขียนเรียงความ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare the essay writing ability of Grade 10 students before and after participating in challenge based learning along with the process writing approach, and 2) to compare the essay writing ability of Grade 10 students using challenge based learning along with the process writing approach versus traditional writing teaching methods. The sample group consisted of 60 Grade 10 students from Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School during the first semester of the 2024 academic year. The students were divided into two an experimental group and a control group each consisting of 30 students, selected cluster random sampling. The research instruments included: 1) lesson plans for challenge based learning along with the process writing approach, 2) lesson plans for traditional writing teaching methods, 3) an essay writing ability test, and Data were analyzed using t-test for dependent samples, and t-test for independent samples.

The research results were revealed as follows:

1. the essay writing ability of students who used challenge based learning along with the process writing approach was significantly higher at the .05 level than before studying, and
2. the essay writing ability of students in the experimental group was significantly higher than that of the control group at the .05 level of significance.

Keywords: challenge based learning, the process writing approach, essay writing ability

บทนำ

การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล อีกทั้งเป็นการสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องอาศัยความพยายามและฝึกฝน เป็นการแสดงความรู้สึก ความต้องการ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารสามารถอ่านได้เข้าใจ ได้ทราบความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ อีกทั้งยังต้องอาศัยความพยายามและเป็นทักษะที่ยากที่สุดใน การฝึกฝน นอกจากนี้ จรรยา ชุ่มใจรัก (2566) ยังได้อธิบายว่าการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทน และสามารถ นำเสนอความรู้ ความคิด และประสบการณ์ด้วยลายลักษณ์อักษร ที่เต็มไปด้วยคุณค่าทางภาษา การเขียน จึงเป็นทักษะสำคัญยิ่งในการติดต่อสื่อสาร เพราะการดำรงชีวิตในยุคของการติดต่อสื่อสาร ไร้พรมแดน การเขียนจึงเป็นหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นประจักษ์พยานที่น่าเชื่อถือได้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้ให้ความสำคัญกับทักษะ การเขียน เห็นได้จากการกำหนดสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ม 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงาน การศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหนึ่งในทักษะการเขียนที่สำคัญคือการเขียนเรียงความใน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สามารถเขียนเรียงความได้ เห็นได้จากการกำหนดสาระที่ 2 การเขียน ตัวชี้วัด ม. 4-6/2 เขียนเรียงความ อีกทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นระดับชั้นเริ่มต้นในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หากผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความ จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความได้อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่ระบุข้างต้น

แม้ว่าการเขียนเรียงความจะเป็นทักษะที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่จากผลการทดสอบ O-Net ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศของการทดสอบวิชาภาษาไทยได้คะแนนเพียง 47.31 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน อีกทั้งคะแนนสาระการเขียน วิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2565 คะแนนเต็ม 15 คะแนน ผู้เรียนไทยได้คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคือ 7.06 จะเห็นได้ว่าคะแนนการทดสอบข้างต้นล้วนเป็นคะแนนที่ยังไม่น่าพึงพอใจ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้สอนที่มีประสบการณ์สอนเรื่องการเขียนเรียงความเกี่ยวกับปัญหาการเขียนเรียงความของผู้เรียน พบว่าในด้านเนื้อหา ผู้เรียนบางส่วนวิเคราะห์และตีความหัวข้อการเขียนได้ไม่ชัดเจน ขาดความรู้ในการสืบค้นข้อมูล ลำดับเนื้อเรื่องในการเขียนเรียงความวกวน ไม่เป็นระบบ ขาดความเป็นเอกภาพ สัมพันธภาพและสารัตถภาพ เขียนสรุปความเนื้อหาในแต่ละส่วนไม่สมบูรณ์และแม้ว่าจะผ่านกระบวนการวางโครงเรื่องไว้ก่อนแล้ว แต่ก็ยังคงมีผู้เรียนที่เขียนประเด็นไม่สอดคล้องกับโครงเรื่อง ด้านรูปแบบการเขียน พบว่า ผู้เรียนขาดความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการเขียนเรียงความ เขียนงานไม่เป็นระเบียบ ผู้เรียนเลือกใช้ภาษาไม่สละสลวย ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาของเรียงความ การเขียนงานที่ไม่เป็นระเบียบและมีการลบคำผิดมากเกินไป เกิดจากผู้เรียนไม่มีวางแผนเพื่อการร่างงานเขียน ทั้งในด้านการใช้ภาษาและการเขียนผู้เรียนก็ยังไม่มีความเข้าใจเช่นกัน ยังต้องได้รับการพัฒนาทักษะในการเขียนเรียงความที่ถูกต้อง จากปัญหาดังกล่าว อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ ประการแรก สาเหตุจากผู้สอนพบว่า ผู้สอนกำหนดหัวข้องานเขียนที่ไกลตัว ไม่มีวิธีการสอนที่น่าสนใจที่ช่วยกระตุ้นการคิดในการเขียนงาน จึงทำให้ผู้เรียนไม่กระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนการสอน ประการที่สอง สาเหตุจากผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนไม่มีความสนใจและแรงจูงใจในการเขียนเรียงความตามหัวข้อที่ผู้สอนกำหนดให้สำเร็จ

จากสาเหตุดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาภาษาไทยจึงสนใจค้นหาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความซึ่งวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางดังกล่าว ดังที่ จอห์นสัน และคณะ (Johnson et al., 2009) อธิบายเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน (Challenge Based Learning : CBL) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่คิดค้นโดยบริษัท Apple ว่าเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากการบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) และการจัดการเรียนรู้ตามบริบท (Context-based learning) โดยมีจุดเน้นอยู่ที่ตัวปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานจะทำให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จซึ่ง Apple (2010) ระบุองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความคิดที่ยิ่งใหญ่ (Big idea) ความคิดซึ่งถูกค้นพบจากหลาย ๆ แหล่งรอบตัวผู้เรียน 2) คำถามสำคัญ (Essential Question) เป็นการถามสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้ การถามคำถามสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทในมุมกว้างของความคิดที่ยิ่งใหญ่และนำไปสู่ความท้าทาย 3) ความท้าทาย (The Challenge) เปลี่ยนคำถามที่จำเป็นสู่การปฏิบัติ โดยความท้าทายนี้ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและพยายามหาวิธีแก้ไขความท้าทายนั้นให้ได้ โดยความท้าทายประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 3.1) แนวคำถาม (Guide Questions) ผู้เรียนเป็นผู้กำหนด โดยคำถามนี้ต้องเป็นการแสดงความรู้ที่ผู้เรียนต้องค้นหาเพื่อให้เกิดความท้าทาย 3.2) แนว

กิจกรรม (Guiding Activities) อาจเป็นบทเรียน เกม หรือรูปแบบกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถตอบแนวคำถามได้ และนำไปสู่การแก้ไขปัญหา 3.3) แนวการใช้ทรัพยากร (Guiding Resources) การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนขั้นแนวกิจกรรมเพื่อพัฒนาวิธีแก้ปัญหา เช่น เว็บไซต์ ฐานข้อมูล เป็นต้น 4) คำตอบ - การปฏิบัติ (Solution: Action) เมื่อได้คำตอบคือวิธีการแก้ปัญหาแล้ว ให้นำมาสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา 5) การประเมินผล (Assessment) เมื่อแก้ปัญหาแล้ว การแก้ปัญหานั้นต้องสามารถรับการประเมินผลได้ ซึ่งขั้นตอน ได้แก่ 5.1) เผยแพร่ตัวอย่างผลงานผู้เรียน (Publishing – Student Samples) ผู้เรียนเผยแพร่ผลงาน เช่น ให้ผู้เรียนเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ 5.2) เผยแพร่การสะท้อนคิดของผู้เรียน (Publishing student reflection) ผู้เรียนเผยแพร่การสะท้อนคิดของผู้เรียน เช่น เผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ ลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน คือ การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น นำไปสู่การแก้ปัญหาที่หลากหลาย มีความท้าทายที่เป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำบางอย่างมากกว่าเพียงแค่การเรียนรู้บางอย่าง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ (Karen & Mark, 2008)

ผู้วิจัยจึงสนใจการนำวิธีการสอนแบบการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องการเขียนเรียงความ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเรียงความผ่านการลงมือทำ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคิดประเด็นการเขียนงานที่ท้าทายและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเขียนการวางแผนและรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในชีวิตประจำวันในการสืบค้นข้อมูลเพื่อลงมือร่างงานเขียนเพื่อหาคำตอบของความท้าทาย การลงมือปฏิบัติการเขียนเรียงความ การรับการประเมินผล และการเผยแพร่ผลงานและการสะท้อนคิดเกี่ยวกับผลงานเขียนเรียงความที่มีคุณภาพผ่านช่องทางออนไลน์ ดังที่ เอ็ดดูเคอส์ (EDUCAUSE, 2012) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากการที่ผู้สอนเป็นผู้หยิบบัญชีปัญหาให้แก่ผู้เรียน เป็นการที่ผู้สอนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความท้าทายที่ต้องการทำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเคลื่อนที่ในการเรียนรู้ และสอดคล้องกับที่ จอห์นสันและคณะ (Johnson et al., 2009) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นสิ่งที่เป็นความท้าทายในเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยต้องเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่พวกเขาเผชิญภายนอกอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับการฝึกฝนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือสารสนเทศในการสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลในโลกออนไลน์ ซึ่งทักษะต่างๆ เหล่านี้ สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความให้แก่ผู้เรียนได้

การจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเรียงความให้มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จแล้ว ผู้เรียนยังต้องได้รับการพัฒนาด้านกระบวนการเขียน การวางแผนเค้าโครงการเขียน และการเรียบเรียงภาษา ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมา ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานเพื่อให้การพัฒนาด้านกระบวนการของการเขียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการในการเขียนซึ่งผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้รับการสอนเขียนเพื่อให้ได้ผลงานเท่านั้น แต่ยังมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานเขียนให้มีคุณภาพ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ได้ระบุขั้นตอนไว้ ดังนี้ 1) ขั้นก่อนเขียน คือ ขั้นที่ผู้เรียนค้นหาข้อมูลเพื่อนำไปสู่การกำหนดเนื้อหาที่จะเขียน การจัดเรียบเรียงเนื้อเรื่อง การกำหนดวัตถุประสงค์การเขียน โดยผู้สอนเป็น

ผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่หลากหลายและครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน 2) ขั้นการเขียน คือ ขั้นที่นำความคิดที่หลากหลายมาเรียบเรียงในงานเขียนซึ่งเป็นงานเขียนฉบับร่าง โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำในด้านรูปแบบการเขียนและการใช้ภาษาที่ถูกต้อง 3) ขั้นหลังการเขียน คือ ขั้นการประเมินเพื่อปรับปรุงงานเขียน โดยการแลกเปลี่ยนกันอ่านงานระหว่างเพื่อนร่วมชั้น รวมไปถึงผู้สอนเพื่อแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ รับข้อเสนอแนะในการพัฒนางานเขียนให้มีคุณภาพ

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานมาใช้ร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ โดยแบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. จุดประกายความคิด เป็นขั้นตอนกำหนดหัวข้อโดยให้เห็นภาพรวมของงานเขียน โดยใช้ประเด็นกว้าง ๆ ซึ่งประเด็นกำหนดต้องเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน เป็นประเด็นหรือปัญหาที่ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ผู้สอนระดมสมองให้ผู้เรียนขมวดิถีทัศน์เกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เรื่อง “ทำไมเราประจันกันบนโลกออนไลน์: รู้เท่าทันสื่อ” จากนั้นให้ผู้เรียนระดมสมองวิเคราะห์วิดิทัศน์นั้นว่าพบปัญหาอะไรบ้าง ปัญหาที่เกี่ยวกับผู้เรียนหรือไม่อย่างไร

2. กำหนดประเด็นท้าทาย เป็นการถามสิ่งที่ผู้เรียนอยากรู้เกี่ยวกับประเด็นจากขั้นตอนที่ 1 โดยใช้การถามคำถามสำคัญจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทในมุมกว้างของประเด็นงานเขียน และนำไปสู่ความท้าทายหรือการระบุใจความสำคัญของงานเขียน เช่น ผู้เรียนสรุปผลที่ได้จากการระดมสมองในขั้นจุดประกายงานเขียน ผู้สอนนำเสนอประเด็นคำถามสำคัญว่า “ผู้เรียนจะแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างไร” จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อการเขียนเรียงความในประเด็นเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

3. ประยุกต์ใช้เครื่องมือสารสนเทศในการค้นหาคำตอบของความท้าทาย (ในและนอกห้องเรียน) ใจความสำคัญและหัวข้อจะได้มาจากขั้นตอนที่ 2 ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลสำหรับร่างงานเขียน เช่น หลังจากที่คุณเรียนร่วมกันสรุปและเลือกหัวข้องานเขียน ให้ผู้เรียนเริ่มสืบค้นข้อมูล ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อออกแบบงานเขียนเรียงความ ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การศึกษาค้นคว้า ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องกำหนดขอบเขตของงานเขียน ว่าต้องรู้และหาข้อมูลเกี่ยวกับอะไรบ้างเพื่อทำการเขียนเรียงความหัวข้อดังกล่าว

3.2 วิธีการหาข้อมูลเพื่อเขียนงานเขียน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเริ่มสืบค้นข้อมูลเพื่อออกแบบงานเขียนเรียงความจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์ ห้องสมุด ช่องทางออนไลน์ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้คอยชี้แนะแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงและเชื่อถือได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลได้อย่างเต็มความสามารถ

3.3 แหล่งข้อมูล ผู้เรียนต้องระบุแหล่งที่มาของข้อมูลว่าต้องหาข้อมูลเพื่อนำมาเขียนเรียงความจากแหล่งใด

4. แปลงความท้าทายสู่การสร้างสรรค์งานเขียน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนนำข้อมูลจากการออกแบบงานเขียนในขั้นที่ 3 นำมาสู่การลงมือร่างงานเขียนของตนเอง

5. ประเมินและเผยแพร่ผลงานเขียนเพื่อการพัฒนา เมื่อร่างงานเขียนแล้ว นำผลงานนั้นรับการประเมินผลและข้อเสนอแนะจากผู้สอน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนอาจมีการปรับแก้งานเขียนตามคำแนะนำของผู้สอน เมื่อได้ผลงานที่สำเร็จแล้ว

5.1 เผยแพร่ตัวอย่างผลงานผู้เรียน โดยผู้เรียนเผยแพร่ผลงานของตนเอง

5.2 เผยแพร่การสะท้อนคิดของผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้เผยแพร่ผ่านช่องทางการเผยแพร่ผลงานของตนเองเช่น การบรรยายประกอบภาพการอัปโหลดในสื่อออนไลน์

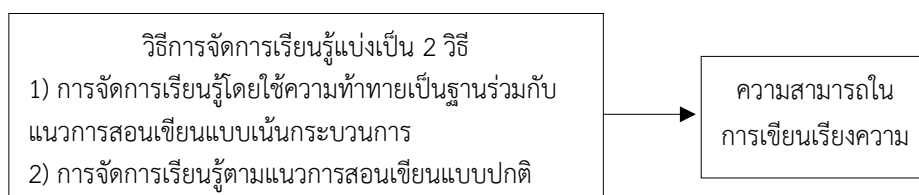
จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความอันเป็นพื้นฐานของการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ หลาย ๆ รูปแบบ ทั้งนี้ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการระหว่างก่อนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการหลังเรียนกับแนวการสอนเขียนแบบปกติ

กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ซึ่ง พิชชา ประจุศิลป์ และคณะ (2560) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการออกความคิดเห็น นำไปสู่การตั้งประเด็นท้าทาย พร้อมทั้งชี้แนะตนเองไปสู่การทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ออกแบบให้ประเด็นท้าทายดังกล่าวเป็นหัวข้องานเขียน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มาจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเรียงความเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน มีการคิดวางแผนเพื่อออกแบบงานเขียน การวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับ
แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่
ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา
(สิงห์ สิงหเสนี) 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 480 คน ซึ่งจัด
ห้องเรียนแบบคละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา
(สิงห์ สิงหเสนี) 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่เรียนวิชาการเขียน จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 30 คน
ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จากนั้นสุ่มห้องเรียนเพื่อเป็นกลุ่ม
ทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม
จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ การปฐมนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับ
แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและรูปแบบการเขียนจำนวน 1 หน่วย รวม 2 คาบ จำนวน 2 แผน
และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ
จำนวน 4 หน่วย รวม 8 คาบจำนวน 8 แผน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในประเด็นต่าง ๆ
ดังนี้ สารการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการ
เรียนรู้และเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลอง

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน
และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

1.3 กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเนื้อหาตาม
หลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหัวข้อเรียงความใน
แต่ละหัวข้อมีที่มาจากประเด็นท้าทายในปัจจุบัน และเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในวัยระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 และกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน โดยพิจารณาความเหมาะสมของความ
ยากง่ายของเนื้อหากับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้ความสำคัญสอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ทั้งหมด
5 หน่วย แบ่งเป็นปฐมนิเทศจำนวน 1 หน่วย ทดลองการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานจำนวน 4
หน่วย ดังนี้ 1) ปฐมนิเทศการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ
2) เรียงความเรื่องรู้เท่าทันโลกออนไลน์ 3) เรียงความเรื่องมารยาททางสังคมนั้นสำคัญไฉน 4) เรียงความเรื่อง
คนรุ่นใหม่ไม่บูลลี่ 5) เรียงความเรื่องทิ้งขยะเพื่อรักษาสภาพ

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อ
เพื่อพิจารณาความถูกต้อง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของ
แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคุณภาพ

เครื่องมือ ผลการประเมินของแต่ละประเด็น มีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้เสนอแนะให้ปรับปรุงรายละเอียดของกิจกรรมที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองพบว่าผู้เรียนบางคนไม่มีเครื่องมือสารสนเทศ ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยการแจ้งผู้เรียนล่วงหน้าว่าให้นำเครื่องมือสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และได้จัดเตรียมเครื่องมือสารสนเทศให้ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่มีเครื่องมือสารสนเทศต่อไป

1.6 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้จริงกับกลุ่มทดลองต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้ การปฐมนิเทศการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ จำนวน 1 หน่วย รวม 2 คาบ จำนวน 2 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ จำนวน 4 หน่วย รวม 8 คาบ จำนวน 8 แผน โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ สารการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้และเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในการทดลอง

2.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนปกติ

2.3 กำหนดเนื้อหาที่ใช้ในการทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากโครงสร้างเนื้อหาตามหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งหัวข้อเรียงความในแต่ละหัวข้อเป็นหัวข้อเดียวกับกลุ่มทดลอง ซึ่งพิจารณาความเหมาะสมของความยากง่ายของเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.4 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนแบบปกติ

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อพิจารณาความถูกต้อง จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยของคุณภาพเครื่องมือ ผลการประเมินแต่ละประเด็น เท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้อง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้เสนอแนะให้ปรับปรุงรายละเอียดของกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนแบบปกติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 1 ห้องเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและระยะเวลาของแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองพบว่าเวลาในการทำกิจกรรมมีความไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงโดยการเพิ่มเวลาการทำกิจกรรมให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในการทดลองจริงต่อไป

2.7 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้จริงกับกลุ่มควบคุมต่อไป

3. แบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความและเกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความโดยใช้วัดผลหลังการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 4 หน่วย มีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการ แนวทางสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความและเกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความ

3.2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชาการเขียน ท31203 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ศึกษาตัวชี้วัดรายวิชา เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดเนื้อหาข้อสอบอัตนัยเพื่อวัดความสามารถในการเขียนเรียงความ

3.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความแบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน

3.4 สร้างเกณฑ์การเขียนเรียงความให้ครอบคลุมองค์ประกอบของความสามารถในการเขียนเรียงความที่กำหนดไว้ในงานวิจัย โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับให้สอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาและช่วงวัยของผู้เรียน โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ชื่อเรื่อง 3 คะแนน 2) เนื้อหาสาระ 5 คะแนน 3) การใช้สำนวนภาษา 5 คะแนน 4) อักษรวิธี 2 คะแนน 5) องค์ประกอบของเรื่อง 5 คะแนน

3.5 นำแบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความและเกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนเรียงความจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องในการใช้ภาษา จากผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญได้ให้ผู้วิจัยปรับปรุงรายละเอียดการให้คะแนนให้มีความชัดเจน และปรับปรุงสัดส่วนคะแนนในแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำต่อไป

3.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความและเกณฑ์การประเมินการเขียนเรียงความที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ห้อง โดยนำผลงานการเขียนเรียงความมาถ่ายสำเนาผลงาน ผู้วิจัยตรวจด้วยตนเองและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 2 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation coefficient) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนเรียงความ 0.86

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi experimental design) แบบแผน 2 กลุ่มวัดก่อนและหลังและมีกลุ่มควบคุม แต่ไม่มีการสุ่มแบบสมบูรณ (Nonrandomized control group pretest-posttest design) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	วัดผลก่อนทดลอง	ทดลอง	วัดผลหลังทดลอง
E	O ₁	X	O ₂
C	O ₃	-	O ₄
E	แทน	กลุ่มทดลอง	
C	แทน	กลุ่มควบคุม	

O ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง
O ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
O ₃	แทน	การทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มควบคุม
O ₄	แทน	การทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
X	แทน	การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับ แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นดำเนินการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นตรวจแบบทดสอบ แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการระหว่างก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ dependent t-test

2. เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ independent t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนด 2 ข้อ ดังนี้

1.1 สมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากสมมติฐานข้างต้นผู้วิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการก่อนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ dependent t-test ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการก่อนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p-value.
			$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
กลุ่มทดลอง	30	20	8.57	2.01	15.93	2.03	18.84*	<0.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 2.01 และ 2.03 ตามลำดับ (ค่า t เท่ากับ 18.84)

1.2 สมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ

จากสมมติฐานข้างต้นผู้วิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนระหว่างที่ได้รับการสอนโดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ โดยใช้สถิติ independent t -test ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการและความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติ

การทดสอบ	กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนน เต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p- value.
หลังเรียน	ทดลอง	30	20	15.93	2.03	5.17*	<0.01
	ควบคุม	30	20	12.60	2.88		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า t เท่ากับ 5.17)

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนเรียงความของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ มีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนเรียงความหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมอโรล (Morrow, 2014) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานที่มีต่อการสอนเขียนโน้มน้าวใจ ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานสามารถพัฒนาทักษะการเขียนโน้มน้าวใจผ่านการใช้ความท้าทายที่ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองและใช้การเขียนเพื่อสร้างแนวทางแก้ไขความท้าทายที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานนอกจากจะพัฒนาทักษะการเขียนโน้มน้าวใจแล้ว ยังพบว่าผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่สำคัญในการทำงานเป็นทีม ความคิดริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรยา ชุ่มใจรัก (2566) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการร่วมกับเทคนิค SCAMPER มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความได้ เนื่องจากเหตุผล ดังนี้

1.1 การนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนโดยใช้ประเด็นปัญหาและการเชื่อมโยงประสบการณ์จริงเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวของผู้เรียนเป็นหัวข้อในการเขียนเรียงความ จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ และเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือเขียนงานเขียนที่เกิดจากความท้าทาย อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการลงมือสร้างสรรค์งานเขียนให้สำเร็จ ผ่านการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ จนนำไปสู่งานเขียนที่สำเร็จ ดังที่ เคเตอร์ และ นิโคล (Cator & Nichols, 2008) ได้อธิบายว่าหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน คือ การลงมือปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการลงมือทำบางสิ่งบางอย่างให้ปรากฏ ผ่านการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ท้าทาย สอดคล้องกับที่ พิชา ประจุศิลป์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น เพราะการเรียนรู้บนความท้าทายเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองจนนำไปสู่การสร้างงานเขียนเรียงความจนสำเร็จ

1.2 แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นการสอนที่เน้นกระบวนการในการเขียน ซึ่งผู้เรียนไม่เพียงแต่ได้รับการสอนเขียนเพื่อให้ได้ผลงานเท่านั้น แต่ยังมีโอกาสเรียนรู้กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานเขียนให้มีคุณภาพ ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการเขียนเรียงความ ผ่านการวางแผนเรื่อง การให้ผลสะท้อนกลับ การตรวจทาน การแก้ไข ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นต่องานของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานเขียนให้ออกมาดีที่สุด ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2564) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นก่อนเขียนเป็นขั้นรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงข้อมูลที่จะนำไปเขียน 2) ขั้นร่างงานเขียน และ 3) ขั้นปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นที่ผู้เรียนอ่านร่างงานเขียน และ

อภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา โดยมีผู้สอนกำกับควบคุม อีกทั้งปรับปรุงงานเขียนดังกล่าว ซึ่งทั้ง 3 ชั้นนั้นสามารถสลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนไปมาได้ เพื่อให้ผู้เขียนได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานเขียนของตนให้มีคุณภาพสูงสุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวิช อัครตระกูลวงศ์ (2561) ที่พบว่าการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการเป็นการสอนเขียนที่ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเขียนหรือการฝึกฝนด้านทักษะภาษาเท่านั้น แต่ยังสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการฝึกฝนทักษะการคิดในระหว่างการสร้างงานเขียน อันส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกสรร เรียบเรียง และตรวจสอบข้อมูลประกอบการเขียนงานได้อย่างเป็นระบบ

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ดังที่ วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ และ เสกสรร สุขเสนา (2563), นิโคล มาร์คและคณะ (Nichols et al., 2016) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานว่าเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นและสามารถเลือกปรับให้เหมาะสมแก่การใช้งานเพื่อใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้หรือสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ ผู้วิจัยจึงนำจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานมาใช้ร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเรียงความนั้นมีประสิทธิภาพ และพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความได้ ผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ดังนี้ 1) จุดประกายความคิด เป็นขั้นตอนกำหนดหัวข้องานเขียน จะทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของงานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน ในขั้นนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเรื่องที่เขียนนั้นใกล้ตัว มีความน่าสนใจและกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเขียนเรียงความให้สำเร็จ สอดคล้องกับที่ พิชา ประจุศิลป์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองจนนำไปสู่การสร้างงานเขียนเรียงความจนสำเร็จ ในขั้นนี้เป็นขั้นที่เตรียมความพร้อมก่อนการเขียน ซึ่ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) 2) ได้กล่าวว่าขั้นตอนสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนการเขียนร้อยละ 75 ของเวลาที่ใช้ในการเขียนทั้งหมดอยู่ในขั้นตอนนี้ เนื่องจากการเป็นขั้นตอนแรกที่ยุ่เรียนจะค้นพบว่าต้องการนำเสนออะไร 2) กำหนดประเด็นท้าทาย เป็นการถามสิ่งที่ยุ่เรียนอยากรู้จากขั้นตอนที่ 1 โดยใช้การถามคำถามสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทในมุมมองกว้างของประเด็นงานเขียน ในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจประเด็นสำคัญเพื่อเขียนงานเขียนได้อย่างตรงประเด็นต่อไป 3) ประยุกต์ใช้เครื่องมือสารสนเทศในการค้นหาคำตอบของความท้าทาย เป็นขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้า หาข้อมูลเพื่อเขียนงานเขียน และระบุแหล่งที่มา ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เขียนโครงร่างเรียงความ การค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อเขียนเรียงความให้มีคุณภาพ 4) แปลงความท้าทายสู่การสร้างสรรค์งานเขียน ในตอนขั้นนี้ผู้เรียนนำข้อมูลจากขั้นที่ 3 มาสู่การลงมือร่างงานเขียนของตนเอง มีการแลกเปลี่ยนโครงร่างงานเขียนผ่านเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด ผ่านการอ่านงานเขียนของผู้อื่น สอดคล้องกับที่ ทวิช อัครตระกูลวงศ์ (2561) ได้เสนอแนวคิดสำคัญของแนวการสอนเขียนว่าส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ภายในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ รวมทั้งสามารถอ่านและประเมินงานเขียนของผู้อื่นได้ กระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในขณะวิจารณ์งานเขียนของผู้อื่นหรือกระทั่งรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่องานของตนเอง 5) การประเมินและเผยแพร่ผลงานเขียน เพื่อการพัฒนา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนรับการประเมินผลจากผู้สอน และมีการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะอีกครั้ง เพื่อให้งานเขียนออกมามีคุณภาพมากที่สุด นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ตัวอย่างผลงานเขียนและการสะท้อนคิดของผู้เรียนจากการเขียนเรียงความ ในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ

จากการประเมิน อีกทั้งได้เผยแพร่ผลงานเขียน การสะท้อนคิดจากงานเขียนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีการเรียนรู้จากการเขียน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความหรือความรู้จากการค้นหาคำตอบเพื่อเขียนงานเขียน เป็นสิ่งที่ยืนยันว่าการจัดการเรียนรู้นั้นประสบความสำเร็จจากผลงานที่แสดงออกมา

จากข้อมูลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนในบางครั้งมีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว ผู้เรียนบางคนอาจไม่มีเครื่องมือเทคโนโลยีที่สามารถใช้งานได้ จึงควรต้องมีการเตรียมเครื่องมือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ใช้งานด้วย

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ เป็นการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนเรียงความ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการสอนเขียนนั้นมีการใช้เวลาค่อนข้างนาน ซึ่งอาจไม่ตรงกับระยะเวลาที่วางแผนไว้ในครั้งแรก ผู้สอนหรือผู้วิจัยที่นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรวางแผนการจัดสรรเวลาในการสอนเขียนให้เพียงพอต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเขียนเรียงความออกมาได้อย่างมีสมบูรณ์

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ ผู้สอนหรือผู้วิจัยควรเลือกความท้าทายหรือประเด็นในการเขียนเรียงความจากเรื่องใกล้ตัว และทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากรู้ อยากหาคำตอบเพื่อสร้างสรรค์งานเขียนให้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการควรนำไปศึกษากับการจัดการเรียนรู้การเขียนในลักษณะอื่น ๆ เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนโน้มน้าว การเขียนแสดงความคิดเห็น การเขียนบทร้อยกรอง เป็นต้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น จึงควรนำไปพัฒนากับการจัดการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้านเพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในเรื่องการเขียนอย่างหลากหลาย

2. ควรมีการศึกษว่าการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ สามารถทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้หรือไม่ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐานร่วมกับแนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการนั้น มีขั้นตอนการใช้เครื่องมือสารสนเทศในชีวิตประจำวันในการสืบค้นข้อมูล เช่น การสืบค้นอินเทอร์เน็ต การใช้ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นั้นผู้เรียนต้องมีการอ่านและคัดเลือกข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา ชุ่มใจรัก. (2566). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการร่วมกับเทคนิค SCAMPER ที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เข้าถึงได้จาก <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/2843>
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวิช อัสวตระกูลวงศ์. (2561). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการร่วมกับกลวิธี RAFT ที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงและเจตคติต่อการเขียนความเรียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เข้าถึงได้จาก <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/114>
- ทศนา แหมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชา ประจุศิลป์, กอบกุล สรรพกิจจาง และ ณรงค์ สมพงษ์. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้แบบความท้าทายของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้โดยขึ้นตนเองแตกต่างกัน. วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช, 30(2), 107-117. เข้าถึงได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/stouj/article/view/206696>
- วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, และ เสกสรร สุขเสนา. (2563). การเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาที่ถูกท้าทายในปัจจุบันของผู้เรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 18(1), 106-117. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/206612>
- Apple. (2010). *Challenge Based Learning A Classroom Guide*. Retrieved from https://www.apple.com/br/education/docs/CBL_Classroom_Guide_Jan_2011.pdf
- EDUCAUSE. (2012, 11 January). *7 Things You Should Know About Challenge-Based Learning*. Retrieved from <https://library.educase.edu/resources/2012/1/7-things-you-should-know-about-challengebased-learning>
- Johnson, L. F., Smith, R. S., Smythe, J. T., & Varon, R. K. (2009). *Challenge-Based Learning: An Approach for Our Time*. Retrieved from https://www.challengebasedlearning.org/wp-content/uploads/2019/05/CBL_approach_for_our_time.pdf
- Karen, C., & Mark, N. (2008). *Challenge Based Learning: Take action and make a difference*. Retrieved from <https://www.apple.com/ca/education/docs/Apple-ChallengedBasedLearning.pdf>
- Morrow, K. (2014). *Write to change the world: challenge based learning for persuasive writing*. Retrieved from <https://books.apple.com/us/book/write-to-change-the-world-challenge-based-learning/id835453522>
- Nichols, M., Cator, K., & Torres, M. (2016). *Challenge Based Learner User Guide*. Retrieved from https://www.challengebasedlearning.org/wpcontent/uploads/2019/02/CBL_Guide2016.pdf

การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ
Question-Based Learning (QBL) to Promote Critical Reading Skills from Reading English Literary Works on English Program Teacher English Teaching Language Students

ธนาพันธุ์ ณ เชียงใหม่¹

สมบัติ คำมูลแก้ว²

พงศ์ทวี ทศวา³

Thanapun Na Chiangmai¹

Sombat Kommoonkaew²

Pongtawee Tatssawa³

Received: February 1, 2025 Revised: June 4, 2025 Accepted: June 4, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานต่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ ประชากรเลือกแบบเจาะจงจากนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ชั้นปีที่ 3 จำนวน 80 คน ภาคการศึกษา 2/2566 เนื่องจากนักศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษในระดับหนึ่งและอยู่ในช่วงที่กำลังเตรียมความพร้อมเข้าสู่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผน ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 1 คาบ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 คาบ 16 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านวิเคราะห์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test for dependent samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษมีคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้น สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 14.43 คะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 9.66$, $SD = 3.81$) และคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 24.09$, $SD = 3.82$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $t(79) = 25.34$ $p < .01$

2. นักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 3.98$, $SD = 0.11$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ($M = 4.14$, $SD =$

¹²³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹²³ Faculty of Education, Lampang Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: thanapun29@lpru.ac.th

0.74) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ($M = 4.14$, $SD = 0.71$) และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ($M = 4.14$, $SD = 0.77$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน, ทักษะการอ่านวิเคราะห์, วรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ

Abstract

This research aims to 1) study the result of question-based learning (QBL) to promote critical reading skills from reading English literary works on English program teacher English teaching language students, and 2) study the satisfaction of English major student teachers toward question-based learning to promote critical reading skills. The sample group was purposively selected, consisting of 80 third-year English major student teachers at Lampang Rajabhat University during the second semester of the academic year 2023. These students were chosen because they already had some foundational knowledge of literature for English language teaching and were in the process of preparing for their teaching practicum. Research instruments included 8 lesson plans, implemented over 8 weeks, with 1 class per week, 2 hours per class, totaling 8 classes and 16 hours, a pre- and post-test measuring analytical reading achievement, a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean, percentage, standard deviation, and t-test for dependent samples.

Research findings:

1. The learning achievement related to the question-based learning (QBL) activities for promoting analytical reading skills in literature for English language teaching showed a significant improvement after participation in the activities, consistent with the research hypothesis. The average score increased by 14.43 points, from a pre-activity mean of $M = 9.66$, $SD = 3.81$ to a post-activity mean of $M = 24.09$, $SD = 3.82$. The improvement in students' English learning achievement was statistically significant at the level of $t(79) = 25.34$, $p < .01$.

2. Students expressed a high overall level of satisfaction toward the question-based learning (QBL) approach for promoting analytical reading skills, which was consistent with the research hypothesis. The overall satisfaction mean was $M = 3.98$, $SD = 0.11$. When examined by individual aspects, it was found that students particularly appreciated the ability to communicate in a foreign language ($M = 4.14$, $SD = 0.74$), the encouragement to become analytical thinkers and self-directed learners through various creative and sustainable media ($M = 4.14$, $SD = 0.71$), and the ability to connect prior knowledge with new knowledge ($M = 4.14$, $SD = 0.77$).

Keywords: analytical reading skills, literature for English Teaching, Question-Based Learning (QBL)

บทนำ

การจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ การตั้งคำถามจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คำถามสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ คำถามระดับพื้นฐานและคำถามระดับสูงมีความซับซ้อน จุดมุ่งหมายของการใช้คำถามเพื่อการตรวจสอบความรู้ สร้างความมั่นใจ พัฒนาทักษะการคิด การประเมินความรู้ การจัดการชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม กลยุทธ์และเทคนิคการใช้คำถามที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมการคิด ความฉลาดทางปัญญา และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นพลเมืองในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องเรียนรู้หลักการ วิธีการที่นำไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์, 2566, น. 53-55) ดังนั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลหรือทบทวนความจำในการนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นต่อไป การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่มีการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ที่รวดเร็วตลอดเวลาการที่ผู้รับสารไม่สามารถแยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาน่าเชื่อถือเพียงใดและมีที่มาอย่างไรอาจนำไปสู่ปัญหาทั้งต่อตนเองและสังคมในวงกว้าง ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรม ศิโรสรีไซ และสัญญา เคนาภูมิ (2566) ซึ่งให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) เป็นหนึ่งในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้ "คำถาม" เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านการคิด วิเคราะห์ ตอบคำถาม สร้างความเข้าใจเชิงลึก และค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งกับการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ ที่ต้องอาศัยการตั้งคำถาม การตีความเชิงลึก การคิดเชื่อมโยง และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การสร้างคำถามที่มีคุณภาพ ถามเพื่อกระตุ้นความสงสัย ถามเพื่อกระตุ้นการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถามเพื่อการตรวจสอบและสะท้อนความเข้าใจ ถามเพื่อสรุปความรู้ และถามเพื่อการต่อยอด ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการใช้คำถาม (2) การเตรียมคำถาม (3) การใช้คำถามในกระบวนการเรียนรู้ และ (4) การสรุปเนื้อหาจากคำถาม นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการใช้คำถาม พร้อมทั้งจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้คำถามเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นหัวใจของการอ่านวรรณกรรมภาษาอังกฤษในเชิงลึกและมีวิจารณ์ญาณ

ดังนั้นทักษะการคิดวิเคราะห์จึงเป็นอีกหนึ่งทักษะที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีสติและมีเหตุผล การพัฒนาการจัดการศึกษาทุกระดับล้วนแต่เน้นให้การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ รอบตัว

อย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้แล้ว ผลการวิจัยของ สุวรรณจริส, ธ., ตริเล็ก, ว., & นวลผกา, น. (2567) พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาล 2 (วัดช่องลม) จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.14 จะเห็นได้ว่า การศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) มีความสัมพันธ์กันในแง่ของแนวทางการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูง เช่น การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การวิจัยทั้งสองเรื่องมีจุดร่วมสำคัญในการใช้ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนผ่านการมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามหรือแก้ปัญหา โดย "คำถาม" และ "ปัญหา" ต่างก็ทำหน้าที่เป็น เครื่องมือกระตุ้นการคิดระดับสูง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกต่อวรรณกรรมหรือเนื้อหาอื่น ๆ ได้ดีขึ้น

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจำเป็นต้องได้พัฒนาทักษะทางภาษา ความรู้ทางวัฒนธรรม ทักษะการคิด และทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการอ่านวรรณกรรมนั้น ทำให้ผู้เรียนโยงความรู้ที่ได้จากสิ่งที่อ่าน กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ ของผู้เรียนในการอธิบายเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์และการกระทำของตัวละคร รวมถึงการคาดการณ์สิ่งต่างๆ เป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน และผู้เรียนยังสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมสำหรับการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพรศสาขารัฐศาสตร์ภาษาอังกฤษ โดยเน้นการตั้งคำถามเชิงลึกเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการอธิบายอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาวรรณกรรมมากขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน นักการศึกษา และผู้ที่สนใจในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ในบริบทของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต่อไปผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนที่เป็นผู้อ่านกับวรรณกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การใช้คำถามถือว่าเป็นทักษะสำคัญของครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และคาดหวังว่าการจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นศูนย์กลางจะสามารถทำให้ผู้เรียนเห็นความสอดคล้องขององค์ความรู้สาระและทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่านงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษกับการดำเนินชีวิตของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่อ่านและพัฒนาการเรียนรู้ในระดับที่สูงกว่าความเข้าใจจนนำไปสู่ทักษะการอ่านวิเคราะห์และทักษะการคิดวิเคราะห์และส่งผลให้มีทักษะการเขียนวิเคราะห์ภาษาอังกฤษได้สูงขึ้นพร้อมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารที่สูงขึ้น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว่าการเพียงแค่ “เข้าใจเนื้อหา” โดยจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญา ความรู้ และกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งจัดอยู่ในระดับการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive

Domain) ตามกรอบแนวคิดของ Bloom (1956) ที่แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ (1) ความรู้ (Knowledge) (2) ความเข้าใจ (Comprehension) (3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) (4) การวิเคราะห์ (Analysis) (5) การสังเคราะห์ (Synthesis) และ (6) การประเมินค่า (Evaluation) โดยระดับที่ 1-3 ถือเป็นระดับพื้นฐาน และระดับที่ 4-6 ถือเป็นระดับการคิดขั้นสูง ต่อมาในปี 2002 Krathwohl (2002) ได้ปรับปรุงลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยใหม่เป็น (1) การจำ (Remembering) (2) ความเข้าใจ (Understanding) (3) การนำไปใช้ (Applying) (4) การวิเคราะห์ (Analyzing) (5) การประเมินค่า (Evaluating) และ (6) การสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งไม่ว่าจะอิงตามกรอบของ Bloom หรือ Krathwohl

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งส่งเสริมและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้ตรงตามจุดมุ่งหมายหลักคือการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านความรู้และการคิดอย่างมีลำดับจากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับสูงขึ้น ในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ การใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) ถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งข้อสงสัย วิเคราะห์ และตีความเนื้อหาเชิงลึก ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมไม่เพียงเป็นทักษะสำคัญด้านการสื่อสารในภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยเชื่อมโยงความคิด ความรู้สึก และมุมมองของผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน วรรณกรรมยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โครงสร้างภาษา การใช้ถ้อยคำ และการสื่อความหมายเชิงนามธรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานต่อทักษะการอ่านวิเคราะห์จากวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพรุสาวิชาภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรุสาวิชาภาษาอังกฤษ ต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาภาษาอังกฤษสูงขึ้นหลังร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาวิชาภาษาอังกฤษ ผ่านเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 3.5 หลังจากได้ร่วมกิจกรรมการใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวนประชากร 80 คน ภาคการศึกษาที่ 2/2566 เนื่องจากนักศึกษา มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและวรรณกรรมภาษาอังกฤษในระดับหนึ่งแล้ว และอยู่ในช่วงที่กำลังเตรียมความพร้อมเข้าสู่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานมาศึกษาผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ และเนื่องจากเป็นรายวิชาของ

หลักสูตรที่ผู้วิจัยรับผิดชอบเป็นผู้สอน การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้วยวรรณกรรมสำหรับเด็ก (1093515)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน และหลังเรียน ประกอบด้วย ข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 13 ข้อ และข้อสอบอัตนัย 17 ข้อ รวม 30 ข้อ ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อหาความเที่ยงตรง โดยใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา เนื้อหาของ ข้อสอบครอบคลุมทักษะการอ่าน วิเคราะห์ การตีความ การจับประเด็นสำคัญ การเชื่อมโยงข้อมูล และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลจากวรรณกรรมภาษาอังกฤษของกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ได้มีการนำแบบทดสอบเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบความ เที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษและวรรณกรรม ภาษาอังกฤษจำนวน 3 คน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับวัตถุประสงค์ของการวัด ซึ่งข้อสอบที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงได้รับการคัดเลือกให้อยู่ในการทดสอบฉบับสมบูรณ์ การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือและแสดงค่า reliability Cronbach's alpha ร่วมกับ IOC มี alpha > 0.70 ถือว่าเหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอในการนำไปใช้เก็บข้อมูล

2. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงาน วรรณกรรมภาษาอังกฤษ จำนวน 8 แผน ระยะเวลาดำเนินการ 8 สัปดาห์ ๆ ละ 1 คาบ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 คาบ 16 ชั่วโมง นำตารางกำหนดเนื้อหาและบทเรียนจากการหาคำดัชนีความสอดคล้องที่ ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อหาความเที่ยงตรง โดยใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยมี ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา การประเมินระดับ ความพึงพอใจ ใช้ มาตรฐานค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและการ แปลผลไว้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย (Mean) ระดับความพึงพอใจ 4.21 – 5.00 มากที่สุด, 3.41 – 4.20 มาก, 2.61 – 3.40 ปานกลาง, 1.81 – 2.60 น้อย, 1.00 – 1.80 น้อยที่สุด

4. สรุปผลการวิจัยในเชิงสถิติและเนื้อหา

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมภาษาอังกฤษก่อน และหลังการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจัดการ เรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษแ

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่ เน้นการมีส่วนร่วม เช่น การทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหา และนักศึกษามีโอกาสได้ฝึกการอ่านการวิเคราะห์ งานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ

3. เก็บข้อมูลจากคะแนนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็น ฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งนำผลคะแนนมา เปรียบเทียบวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4. รวบรวมผลประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติในการวิจัย หลังจากกิจกรรมเสร็จสิ้นวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ สถิติบรรยายด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของลิเคิร์ต (Likert's method)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณของผลคะแนนทักษะการอ่านวิเคราะห์ภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน ด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test for dependent samples

2. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือและแสดงค่า reliability Cronbach's alpha ร่วมกับ IOC มี $\alpha > 0.70$ ถือว่าเหมาะสม เพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีคุณภาพเพียงพอในการนำไปใช้เก็บข้อมูล

3. วิเคราะห์เพื่อสรุประดับความพึงพอใจของค่าคะแนนจากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน สถิติบรรยายด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบของลิเคิร์ต (Likert's method)

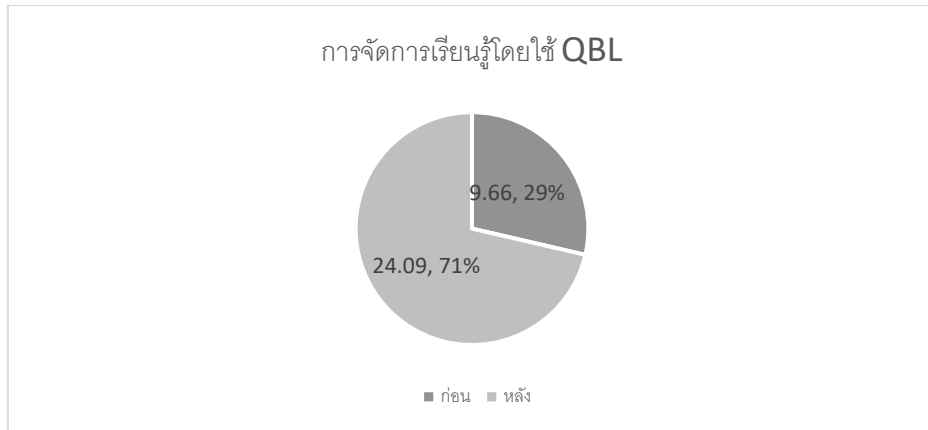
ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมก่อนและหลังของการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน

การทดสอบ	ค่าเฉลี่ยการอ่านวิเคราะห์โดยใช้ Question Based Learning (QBL)					
	n	$\bar{x}$	SD	df	t	p
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม QBL	80	9.66	3.81	9	25.34*	.000
หลังเข้าร่วมกิจกรรม QBL	80	24.09	3.82			

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์มีคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงขึ้น ค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 14.43 คะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 9.66$, $SD = 3.81$) และคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 24.09$, $SD = 3.82$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $t(79) = 25.34$ $p < .01$ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานมีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักศึกษา เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเชิงวิเคราะห์ ตั้งคำถามอย่างมีวิจารณญาณ และเชื่อมโยงข้อมูลได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

ภาพที่ 1 ผลคะแนนการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมภาษาอังกฤษก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้คำถามเป็นฐาน

แผนภูมิวงกลมที่ 1 แสดงให้เห็น ผลคะแนนการอ่านวิเคราะห์ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้คำถามเป็นฐาน ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม: ($M = 9.66$, $SD = 3.81$) หลังเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 24.09$, $SD = 3.82$) มีการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมส่งผลให้คะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ

รายการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. นำความรู้ไปใช้ในการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้	4.09	0.71	มาก
2. มีการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีสติที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข และมีเหตุผล	3.84	0.80	มาก
3. มีทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม	3.91	0.70	มาก
4. มีความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศได้	4.14	0.74	มาก
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน	4.14	0.71	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์งานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ

รายการ	$\bar{x}$	SD	ระดับ ความพึงพอใจ
6. สามารถโยงความรู้ที่ได้จากสิ่งที่อ่าน กับความรู้เดิมหรือประสบการณ์ ของผู้เรียนในการอธิบายเชิงวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ของเหตุการณ์และการกระทำของตัวละคร รวมถึงการคาดการณ์สิ่งต่างๆ และทั้งยังสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	3.87	0.85	มาก
7. กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษาผ่านเรื่องราวที่ศึกษา และสามารถเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องที่อ่านทั้งในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่อง วัฒนธรรม ประเพณีและการดำเนินชีวิตที่เหมือนหรือแตกต่างจากประสบการณ์ของผู้เรียน	3.91	0.93	มาก
8. สามารถตีความในการจับประเด็นหลัก ประเด็นรองจากเรื่องที่อ่านได้	3.94	0.82	มาก
9. มีวิจารณ์ในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นและความรู้สึกได้	4.07	0.79	มาก
10. สามารถแยกเนื้อเรื่องออกเป็นส่วนๆ ให้เห็นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ คำนึงถึงกลวิธีในการประพันธ์ สำนวน ภาษา	4.02	0.74	มาก
11. มีคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น	4.05	0.70	มาก
12. สามารถค้นหาความรู้เพิ่มเติมได้ดีขึ้น	3.82	0.79	มาก
13. ตระหนักว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการเรียนการสอน	4.06	0.72	มาก
14. สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้	4.14	0.77	มาก
15. มีความกล้าซักถาม และแสดงความคิดเห็นมากขึ้น	3.87	0.75	มาก
16. มีความพึงพอใจโดยรวม ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานช่วยให้นักพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมภาษาอังกฤษ	3.89	0.88	มาก
รวม	3.98	0.11	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 3.98$, $SD = 0.11$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ($M = 4.14$, $SD = 0.74$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ($M = 4.14$, $SD = 0.71$) และสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้

ใหม่ ($M = 4.14$, $SD = 0.77$) จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ พบว่า การจัดกิจกรรมที่ใช้คำถามเป็นฐานสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศแห่งการตั้งคำถามและการคิดอย่างมีระบบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาษาและการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจตามเกณฑ์รวมไม่น้อยกว่า 3.50 จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ พบว่าการจัดกิจกรรมที่ใช้คำถามเป็นฐานสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศแห่งการตั้งคำถามและการคิดอย่างมีระบบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาษาและการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างเด่นชัดซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์จากงานวรรณกรรมเพื่อการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ครั้งนี้มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

ประการที่ (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจากการทำแบบทดสอบการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ โดยใช้คำถามเป็นฐานมีคะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงขึ้น ค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 14.43 คะแนนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 9.66$, $SD = 3.81$) และคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรม ($M = 24.09$, $SD = 3.82$) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $t(79) = 25.34$ $p < .01$ จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานมีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ของนักศึกษา เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเชิงวิเคราะห์ ตั้งคำถามอย่างมีวิจารณญาณ และเชื่อมโยงข้อมูลได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Shukri และ Mukundan (2015) อ้างถึงใน ลลิตา วิบูลวัชร (2561, น. 220) ระบุถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดผ่านการอ่านงานวรรณกรรม การอ่านงานวรรณกรรมสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางภาษาผ่านเรื่องราวที่ศึกษาและสามารถเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์เมื่อผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องที่อ่านทั้งในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเรื่อง วัฒนธรรมประเพณีและการดำเนินชีวิตที่เหมือนหรือแตกต่างจากประสบการณ์ของผู้เรียน การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ถือว่าเป็นการสื่อสารภาษาอังกฤษที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับความคิดให้กับคนทั่วโลก วรรณกรรมสามารถกระตุ้นความตระหนักรู้ในเรื่องวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษาที่ปรากฏในงานวรรณกรรม ที่สำคัญวรรณกรรมสามารถส่งเสริมทักษะการอ่านวิเคราะห์และการคิดขั้นสูงของผู้เรียน การอ่านวรรณกรรมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะการคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา โดยผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง องค์ประกอบวรรณกรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สะท้อนในงานเขียน ซึ่งอาจเหมือนหรือแตกต่างจากประสบการณ์ของตนเอง การพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ในลักษณะนี้จึงเป็นการสื่อสารภาษาอังกฤษในเชิงลึกที่ช่วยเชื่อมโยงแนวคิดระหว่างผู้เรียนกับบริบทสากล ทั้งยังส่งเสริมความตระหนักรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และโครงสร้างทางภาษา วรรณกรรมจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยเฉพาะเมื่อใช้แนวทางการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ผลการวิจัยของจันทร์พอง ปัญญาวงศ์ และวิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2565, น. 1–13) ศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลวิธีแบบไพรบ์ล็อกร่วมกับเทคนิค 5W1H เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความ สำคัญและเขียนสรุปใจความสำคัญภาษาอังกฤษในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน ห้วยวน (เชิงคานาคะโรวาท) จำนวน 38 คน พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และการเขียนสรุปใจความภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ที่บูรณาการคำถามตามแนวทาง 5W1H (Who, What, When, Where, Why, How) เข้า กับกลวิธีแบบไพรบ์ล็อกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เชิงลึกผ่านการตั้งคำถามและการตอบคำถาม อย่างมีระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารความเข้าใจของผู้เรียนผ่านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และการถ่ายทอดความเข้าใจในรูปแบบที่เป็นระบบ

ประการที่ (2) นักศึกษามีความพึงพอใจโดยภาพรวมต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถาม เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($M = 3.98$, $SD = 0.11$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจใน ระดับมาก ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ($M = 4.14$, $SD = 0.74$) ส่งเสริม ให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อ ต่างๆ รอบตัวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ($M = 4.14$, $SD = 0.71$) และสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับ ความรู้ใหม่ ($M = 4.14$, $SD = 0.77$) จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูล ความพึงพอใจ พบว่า การจัดการกิจกรรมที่ใช้คำถามเป็นฐานสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศแห่งการตั้งคำถามและการคิดอย่างมีระบบ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาษาและการคิดเชิงวิเคราะห์ได้อย่างเด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน การวิจัยข้อที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจตามเกณฑ์รวมไม่น้อยกว่า 3.50 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ผลงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรม ศิโสศรีไซ และสัญญา เคนาภูมิ (2566) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตอบสนองต่อการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำถามเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความรู้สึก เพื่อให้ผู้เรียนเกิด แรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ของตนเองได้จากการการคิด ตอบคำถาม สร้างความเข้าใจ และค้นพบความรู้ รวมถึงการวิเคราะห์ ใช้ประโยชน์จากความรู้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และแก้ปัญหาในชีวิตจริง สอดคล้องกับกระบวนการคิดของผู้เรียน ซึ่งจัดอยู่ในระดับการเรียนรู้ด้านพุทธิ พิสัย (Cognitive Domain) ตามกรอบแนวคิดของ Bloom (1956) ที่แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ (1) ความรู้ (Knowledge) (2) ความเข้าใจ (Comprehension) (3) การนำความรู้ไปใช้ (Application) (4) การวิเคราะห์ (Analysis) (5) การสังเคราะห์ (Synthesis) และ (6) การประเมินค่า (Evaluation) โดย ระดับที่ 1-3 ถือเป็นระดับพื้นฐาน และระดับที่ 4-6 ถือเป็นระดับการคิดขั้นสูง และยังสอดคล้องกับ แนวคิดของ Krathwohl (2002) โดยได้ปรับปรุงลำดับชั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยใหม่เป็น (1) การจำ (Remembering) (2) ความเข้าใจ (Understanding) (3) การนำไปใช้ (Applying) (4) การวิเคราะห์ (Analyzing) (5) การประเมินค่า (Evaluating) และ (6) การสร้างสรรค์ (Creating) จุดมุ่งหมายหลักคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านความรู้และการคิดอย่างมีลำดับจากระดับพื้นฐานไปสู่ ระดับสูงขึ้น ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว่าการเพียงแค่ “เข้าใจ

เนื้อหา” โดยจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญา ความรู้ และกระบวนการคิดของผู้เรียน

Rido, A., Kuswoyo, H., and Nuansa, S, (2020, p. 241-252) ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ใช้คำถามหลากหลายประเภท เช่น คำถามเพื่อแสดงข้อมูล คำถามอ้างอิง คำถามติดตาม และคำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical questions) โดยวิธีการที่อาจารย์ใช้ในการตั้งคำถาม ได้แก่ การกล่าวคำถามในรูปแบบอื่นก่อน แล้วจึงเรียกชื่อนักศึกษา การตั้งคำถามต่อทั้งชั้นเรียน การส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้เริ่มถามคำถาม และการเดินเข้าไปใกล้นักศึกษาเมื่อตั้งคำถาม กลยุทธ์การตั้งคำถามเหล่านี้ช่วยให้อาจารย์สามารถนำการอภิปราย ตรวจสอบความเข้าใจของนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น และเพิ่มการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ส่งผลให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น และแม้กระทั่งตั้งคำถามด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น งานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้อาจารย์สร้างบทเรียนที่มีความหมายและมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถและมีวิจารณญาณดังนั้น การประยุกต์ใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ จึงถือเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาเชิงลึก ผักผ่อนการคิดอย่างมีเหตุผล และพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างรอบด้าน นอกจากนี้แล้ว การอ่านวิเคราะห์จำเป็นต้องมีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ควบคู่กันกับการอ่านวิเคราะห์ กล่าวคือการคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานของการคิดขั้นสูงทุกประเภท ทักษะการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญ หากขาดทักษะการคิดวิเคราะห์แล้ว การพัฒนาทักษะการประเมินค่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก็เป็นไปไม่ได้ยาก การคิดวิเคราะห์ต้องอาศัยความรู้ในการไตร่ตรองและความคิดอย่างมีเหตุผล ทิศนา ขวมนิธิ (2560, น. 142-143) กล่าวถึง การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการคิดไว้ว่าเป็นกระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งอาศัยสิ่งเร้า และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นการดำเนินการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เกิดความคิดที่มีความละเอียด กว้างขวาง ลึกซึ้งถูกต้องอย่างมีเหตุผล และน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าเดิม พร้อมทั้งมีตัวบ่งชี้ที่น่าสนใจ คือ ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้สอนใช้รูปแบบ วิธีการ และเทคนิคการสอนต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดขยายต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่มีอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และกระบวนการคิดต่างๆ ตามความเหมาะสมกับพื้นฐานผู้เรียน ได้แก่ ทักษะการคิดพื้นฐาน ทักษะการคิดที่เป็นแกนสำคัญ เช่น ทักษะการสังเกต การตั้งคำถาม การจำแนก การจัดหมวดหมู่ การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้ การใช้เหตุผล (เชิงนิรนัย-อุปนัย) การขยายความ การตีความ การสรุป เป็นต้น ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น ทักษะการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประยุกต์ใช้ การคาดคะเน การรวบรวมข้อมูล พิสูจน์ ทดสอบ การคิดริเริ่ม การจินตนาการ การประเมิน การปรับโครงสร้าง เป็นต้น ผู้เรียนฝึกใช้เหตุผลในการตัดสินใจต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนต่างๆทั้งยังแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของรายวิชาวรรณคดีมีผลต่อการพัฒนาทักษะการใช้ความคิดเชิงวิจารณญาณ แม้ว่าการวิเคราะห์ตัวละครหรือการวิเคราะห์ภาษาที่ปรากฏในวรรณคดี ผู้เรียนมีทัศนคติที่น้อยกว่าเนื้อหาอื่นที่ส่งผลต่อการคิดเชิงวิจารณญาณ แต่ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดเชิงวิจารณญาณจากการวิเคราะห์ใจความสำคัญหรือแนวคิดหลักของเรื่อง รวมไปถึงจากการวิเคราะห์ประเด็นเหตุการณ์สำคัญต่างๆในเนื้อเรื่องได้ เช่น ประเด็นด้านสังคมและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศาสนา และความเชื่อ เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถยืนยันให้เห็นถึงคุณค่าของการสอนวรรณคดีสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในด้านเนื้อหาวิชาวรรณคดีที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงวิจารณญาณที่สูงขึ้น โดยส่วนประกอบต่างๆ

ของเรื่อง เช่น เนื้อเรื่อง ตัวละคร แก่นเรื่อง สามารถเอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องเหล่านี้ได้ และด้วยกิจกรรมการสอนวรรณคดีที่หลากหลายในห้องเรียน เช่น แสดงบทบาทสมมติ การนำเสนองาน และการอภิปราย ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้ความคิดเชิงวิจารณ์ญาณจากวิธีการสอนต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งจากผลการวิจัยระบุว่าวิธีการสอนแบบให้แสดงบทบาทสมมติ ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดเชิงวิจารณ์ญาณมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการแสดงบทบาทสมมตินั้น ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจเนื้อเรื่องอย่างละเอียดก่อนที่จะนำไปสู่การตีความและวิเคราะห์ตัวละคร จึงจะสามารถถ่ายทอดและแสดงบทบาทสมมตินั้นออกมาได้ทั้งยังต้องอาศัยการความเข้าใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และแก้ไขปัญหาต่างๆ สำหรับวิธีการสอนโดยการอภิปรายนั้น เป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สะท้อนความรู้สึกรู้สึกคิดของตนที่มีต่อเนื้อเรื่อง ตัวละคร และประเด็นสำคัญต่างๆ ในเรื่อง ซึ่งผู้เรียนก็จะได้พัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษไปได้ในขณะเดียวกันอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าวิธีการสอนแบบบรรยายช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิจารณ์ญาณได้น้อยกว่าการแสดงบทบาทสมมติ โดยวิธีการสอนแบบบรรยายนั้นเป็นวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ผู้สอนมีการนำเสนอข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง การอธิบาย การแปล และสรุปใจความสำคัญของเรื่องให้แก่ผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนแบบบรรยายนี้ไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ได้มากนัก ทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทร์พอง ปัญญาวงศ์ และวิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์ (2565, น. 1–13) ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแบบโพรบล็อกร่วมกับเทคนิค 5W1H เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเขียนสรุปใจความสำคัญภาษาอังกฤษในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยวน (เชิงคานาคโรวาท) จำนวน 38 คน พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการอ่านจับใจความสำคัญและการเขียนสรุปใจความสำคัญภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ที่บูรณาการคำถามตามแนวทาง 5W1H (Who, What, When, Where, Why, How) เข้ากับกลวิธีแบบโพรบล็อกช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เชิงลึกผ่านการตั้งคำถามและการตอบคำถามอย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารความเข้าใจของผู้เรียนผ่านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการถ่ายทอดความเข้าใจในรูปแบบที่เป็นระบบ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐกานต์ เพ็งมณี (2564, น. 54) พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิดในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักเรียนยังแสดงความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการใช้คำถามเป็นฐาน (5W1H) ร่วมกับเครื่องมือทางความคิดเชิงภาพ เช่น แผนผังความคิด มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรุณ ศิริสัมพันธ์, ดวงหทัย โสมไชยวงค์ และวิลาพัฒน์ อรุณบุญลชาติ (2564) ปรับกระบวนการทัศน์: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมทักษะสำคัญของผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0. ที่เน้นพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถสูง มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองไทยและเป็นพล

โลกที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริงจากกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) ได้แก่ การมีประสบการณ์ การปฏิบัติจริงอย่างเป็นลำดับขั้นตอน จนกระทั่งเกิดผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจในสาระต่าง ๆ ความสามารถในการกระทำ การใช้ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกหรือเจตคติอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสาน บูรณาการกัน การปรับกระบวนการที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในเรื่องของความหมายปรัชญาและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน คุณค่า ประสิทธิภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ แนวทางการประเมินอย่างง่ายสำหรับครู บทบาทของครูที่ปรึกษาโครงงาน และผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

การใช้คำถามเป็นฐานในการช่วยการจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนวรรณกรรมภาษาอังกฤษสำหรับผลการวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีองค์ความรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการทำงานและชีวิตประจำวันมากขึ้นจัดอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรณ์ ศิโลศรีไซ และสัญญา เคนาภูมิ (2566) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตอบสนองต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้คำถามเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นความรู้สึก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ของตนเองได้จากการการคิด ตอบคำถาม สร้างความเข้าใจ และค้นพบความรู้ รวมถึงการวิเคราะห์ใช้ประโยชน์จากความรู้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และแก้ปัญหาในชีวิตจริง โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน ประกอบด้วย การสร้างคำถาม ถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสงสัยและค้นหาคำตอบ ถามเพื่ออภิปรายและหารือ ถามเพื่อการตรวจสอบ ถามเพื่อการสรุป และถามเพื่อการต่อยอด สามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนด้วยกัน ได้แก่ ขั้นวางแผนการใช้คำถาม ขั้นเตรียมคำถาม ขั้นของการใช้คำถาม และขั้นสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ สร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระ โดยผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามสภาพจริง ตามแนวทางวิธีการประเมินผลทางเลือกใหม่ คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับการวิจัยของ จุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรณ์ ศิโลศรีไซ และสัญญา เคนาภูมิ (2566) ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน (Question-Based Learning) เป็นหนึ่งในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้ "คำถาม" เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองผ่านการคิด วิเคราะห์ ตอบคำถาม สร้างความเข้าใจเชิงลึก และค้นพบองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งกับการพัฒนาทักษะการอ่าน วิเคราะห์วรรณกรรมภาษาอังกฤษ ที่ต้องอาศัยการตั้งคำถาม การตีความเชิงลึก การคิดเชื่อมโยง และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐานประกอบด้วยหลายขั้นตอน ได้แก่ การสร้างคำถามที่มีคุณภาพ ถามเพื่อกระตุ้นความสงสัย ถามเพื่อกระตุ้นการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถามเพื่อการตรวจสอบและสะท้อนความเข้าใจ ถามเพื่อสรุปความรู้ และถามเพื่อการต่อยอด ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการใช้คำถาม

(2) การเตรียมคำถาม (3) การใช้คำถามในกระบวนการเรียนรู้ และ (4) การสรุปเนื้อหาจากคำถาม นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการใช้คำถาม พร้อมทั้งจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้คำถามเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นหัวใจของการอ่านวรรณกรรมภาษาอังกฤษในเชิงลึกและมีวิจารณ์ญาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สร้างชุดคำถามที่มีลำดับขั้นจากง่ายไปซับซ้อน เช่น คำถามตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ใช้ วรรณกรรมภาษาอังกฤษ ที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักศึกษาและเน้นวรรณกรรมที่มีประเด็นให้วิเคราะห์เชิงลึก

2. ครูผู้สอนควรส่งเสริมทักษะการอ่านวิเคราะห์และฝึกให้นักศึกษาตั้งคำถามปลายเปิด เพื่อกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์และความสามารถในการตีความวรรณกรรมใช้กิจกรรมที่สนับสนุนการอ่านวิเคราะห์ เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน (Socratic Seminar), การเขียนวิเคราะห์วรรณกรรม (Literary Analysis Essays), และการจัดทำ Mind Map ส่งเสริม การอภิปรายเปรียบเทียบ ระหว่างวรรณกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อนำเสนอแง่มุมที่หลากหลาย ทั้งยังส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ นำแพลตฟอร์มออนไลน์ มาช่วยกระตุ้นการเรียนรู้โดยการตั้งคำถามและให้ผู้เรียนตอบผ่านระบบดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แนวคิดจากแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

3. การพัฒนาทักษะของครูผู้สอนจัดอบรมหรือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ Workshop สำหรับอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับเทคนิค Questioning Strategies ในการสอนวรรณกรรมสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้ Lesson Study และ Action Research เพื่อพัฒนาแนวทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้แนวทางนี้ในกลุ่มนักศึกษาหรือผู้เรียนระดับอื่น ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และประเมินความเหมาะสมของแนวทางการสอนนี้ในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมการศึกษาความยั่งยืนของผลการเรียนรู้ เกี่ยวกับผลกระทบในระยะยาวของการใช้คำถามเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ เพื่อดูว่านักศึกษาสามารถคงไว้ซึ่งทักษะที่ได้รับและนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ

3. การพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบคำถามที่เหมาะสม ควรศึกษารูปแบบของคำถามที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ เช่น คำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions), คำถามที่เน้นการสังเคราะห์ข้อมูล (synthesis questions) หรือคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์ส่วนตัว (Reflective Questions)

4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการแนวคิดของ Question-Based Learning เข้ากับทฤษฎีทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Theory) หรือการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วม (Active Learning) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์พอง ปัญญาวงศ์ และวิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีแบบโพรบลิอกร่วมกับเทคนิค 5W1H เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเขียนสรุปใจความสำคัญภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 15(2), 1-13. เข้าถึงได้จาก https://so01.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/article/view/256593/171539
- จิตนรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2566, มกราคม-มิถุนายน). คำถามและกลยุทธ์การใช้คำถามเพื่อการจัดการเรียนรู้. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 1, 53-55. เข้าถึงได้จาก <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/DRUEDJ/article/view/113/94>
- จุฑาทิพย์ หาญกุดตุ้ม, สมภารธัชธรรม์ ศิโธศรีโซ และสัญญา เคนาภูมิ. (2566, กันยายน-ตุลาคม). การจัดการเรียนรู้โดยใช้คำถามเป็นฐาน. *วารสารราชภัฏสุรินทร์วิชาการ*, 1(5), 67-81. เข้าถึงได้จาก <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/jasru/article/view/577/558>
- ณัฐกานต์ เฟื่องมณี. (2564). *การพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 5W1H ร่วมกับแผนผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรพิน ศิริสัมพันธ์, ดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์ และวิลาพัฒน์ อรุณนวลชาติ. (2564). ปรับกระบวนการทัศน์: การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมทักษะสำคัญของผู้เรียนยุคประเทศไทย 4.0. *ครุศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 15(2), 16-30.
- ทศนา แหมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี นาคผง, ศิริวรรณ วณิชฉนวนรัชย์, รุจิราพร รมศิริ, และ มนต์ชัย พงศกรณฤงษ์. (2564, กรกฎาคม). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค STAD. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 15, 176-186. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/251037/169167>
- ลลิตา วิบูลวัชร. (2561). การจัดการเรียนการสอนวรรณกรรมภาษาอังกฤษตามแนวคิดการตอบสนองของผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารภาษาปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, (33), 220-224.
- สุวรรณจรัส ธ., ตรีเล็ก ว. และนวลผกา น. . (2024). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 6(3), 16-32. เข้าถึงได้จาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/273903>
- Bloom, B.J. (Ed.). (1979). *Taxonomy of Educational Objectives: Handbook/Cognitive 73 Domain*. London: Longman.
- Boud, D., & Feletti, G. (1996). *The challenge of problem based learning* (2nd ed.). London: Kogan Page.
- Hoban, G. F. (2010). *Teacher learning for educational change*. Glasgow: Bell & Bain.

- Khatib, M., Rezaei S., & Derakhshan A. (2011). Literature in EFL/ESL Classroom. *English Language Teaching*, 4(1), 201-208.
- Krathwohl, D.R. (2002) A Revision of Bloom's Taxonomy: an Overview. *Theory into Practice*, 41(4), 212-218.
- Rido, A., Kuswoyo, H., & Nuansa, S. (2020). Questioning Strategies in English Literature Lectures in an Indonesian University. *Lingua Cultura*, 14(2), 241–253. Retrieved from <https://journal.binus.ac.id/index.php/Lingua/article/view/6834/4000>
- Shukri, N.A. & Mukundan J. (2015). A Review on Developing Critical Thinking Skills through Literary Texts. *Advances in Language and Literary Studies*, 6(2),4-9. Retrieved from <http://www.journals.aiac.org.au/index.php/all/article/view/1316/1305>.

แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนใน
อนาคตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
Educational Management Guidelines of Educational institution
Administrators for Students' Future Careers under the Bangkok
Secondary Educational

ธนชัย ใจสา¹

Thanachai Jaisa¹

Received: February 13,2025 Revised: May 26,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคตจำแนกตามช่วงอายุ 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคตจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูจากสถานศึกษา จำนวน 59 แห่ง รวม 177 คน โดยเลือกด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และ t-test สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามช่วงอายุโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ (1) การวางแผนและนโยบาย (2) การพัฒนาหลักสูตร (3) การจัดการเรียนการสอน (4) การสนับสนุนสื่อและแหล่งเรียนรู้ (5) การมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่าย และ (6) การนิเทศ วัตถุประสงค์ และประเมินผล

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Graduate School Suan Sunandha Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: s64561802010@ssru.ac.th

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา, การเตรียมความพร้อมสู่อาชีพ, นักเรียนในอนาคต, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstract

This research aimed to: 1) compare the educational management practices of school administrators in preparing students for future careers, categorized by age; 2) compare such practices categorized by work experience; and 3) propose educational management guidelines to support students' future career readiness under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The sample consisted of 177 administrators and teachers from 59 schools, selected through simple random sampling based on Krejcie and Morgan's table. The research instruments were questionnaires and interviews. Quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and t-test, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The research findings are as follows:

1. The comparison of educational management practices by age showed no statistically significant difference overall. However, when considered by domain, the domain of participation and network collaboration was significantly different at the .05 level.

2. The comparison by work experience showed no statistically significant difference overall. However, the domain of participation and network collaboration was significantly different at the .05 level.

3. The proposed educational management guidelines for preparing students for future careers consisted of six key domains: (1) policy planning and administration, (2) curriculum development, (3) instructional management, (4) support for media and learning resources, (5) participation and network collaboration, and (6) supervision, assessment, and evaluation.

Keywords: educational management guidelines, institution administrators, career readiness, future students, Bangkok secondary educational service area office 1

บทนำ

เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงมีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต การศึกษาช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกได้ สามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังที่สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (2564) ได้กล่าวถึง ทักษะมนุษย์และแรงงานที่จำเป็นสำหรับประเทศไทยในโลกหลังโควิด-19 ซึ่งประเทศไทยก็จะต้องมีแนวทางการเตรียมความพร้อมไปสู่การเปลี่ยนแปลง รองรับทักษะแห่งอนาคตเหล่านั้นสำหรับกลุ่มแรงงาน การเตรียมความพร้อมนั้นแบ่งได้เป็นทั้งในภาคเอกชน

ภาครัฐ และสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการเตรียมความพร้อมของภาคเอกชน ในฐานะผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการมีกำลังแรงงานควรส่งเสริมงานที่ใช้ประโยชน์กำลังคนแรงงานทักษะสูง หรือเพิ่มการจ้างงานที่ส่งเสริมศักยภาพ (Productive Employment) รวมถึงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนากำลังคนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลความต้องการกำลังคนแก่ผู้กำหนดนโยบาย การร่วมออกแบบหลักสูตร การแบ่งปันเครื่องมือหรืออุปกรณ์หรือพื้นที่สำหรับการฝึกอบรม (Workplace Learning) หรือการร่วมจัดการศึกษาและฝึกอบรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้กำหนดจุดเน้นในด้านโอกาส และการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เข้าถึงโอกาสความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ จัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาค และได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพในอนาคตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการใช้ปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน (Assessment for Learning) ทุกระดับ ด้วยการแข่งขันในตลาดแรงงานที่สูงขึ้น กลุ่มแรงงานทักษะสูงจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น บริษัทต่าง ๆ มีแนวโน้มในการจ้างงานและพยายามรักษาแรงงานกลุ่มนี้ไว้อย่างมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มแรงงานทักษะต่ำที่มีความต้องการลดลง ค่าจ้างจะต่ำ และลักษณะการจ้างงานเปลี่ยนไป อาจถูกบังคับให้ออกจากงาน จึงต้องมีการเพิ่มทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อยกระดับเป็นแรงงานทักษะสูงมากขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างอาชีพและการทำงานของตลาดแรงงานในอนาคต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ตั้งข้อสังเกตสำคัญในมุมมองผู้จ้างงานต่อกระบวนการเรียนรู้ของภาคการศึกษาในปัจจุบันคืออาจยังไม่สามารถตอบสนองความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางสังคมและเทคโนโลยีได้เพียงพอ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จึงยังขาดการเตรียมการก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน วุฒิมัธยมศึกษาเริ่มมีความสำคัญน้อยลงเมื่อพิจารณาถึงคนเข้าทำงาน ดังจะเห็นได้จากแนวโน้มปัจจุบันที่ผู้ประกอบการรายใหญ่หลายแห่งเปิดรับสมัครบุคลากรเข้าทำงานโดยไม่พิจารณาใบปริญญาบัตรแม้แต่ตำแหน่งระดับสูง โดยให้ความสำคัญกับการพิจารณาความเหมาะสมของคุณลักษณะความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สมัครงาน

ปฐาขมัย ทองขุมนุม (2563) การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งทางความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่อาชีพและการใช้ชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอนาคต อาจจะต้องให้นักเรียนได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะที่ครอบคลุมสามกลุ่ม ได้แก่ ทักษะพื้นฐานจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทักษะเพื่อการทำงานอาชีพ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะครอบคลุมทั้งสามกลุ่มนี้ได้ ควบคู่กันไปย่อมส่งผลดีที่จะช่วยเตรียมความพร้อมต่อการก้าวเข้าสู่การทำงานในอนาคตของนักเรียน และมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพส่งผลถึงการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ต่อไป สอดคล้องกับ บุษกร วิเศษสมบัติ (2564) กล่าวว่าสถานศึกษาก็จะต้องดำเนินการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้มีแผนการเรียนรู้และรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับสมรรถนะทางสาขาวิชา และสาขาวิชาชีพ

ตลอดจนดำเนินการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมหลักสูตรทักษะอาชีพควบคู่ไปกับวิชาสามัญ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จะได้รับการจัดการศึกษาให้ค้นหาอาชีพตามความต้องการของตนเอง และมีโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาพของงานและการฝึกทักษะอาชีพเบื้องต้นส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเริ่มจัดการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตอย่างมีเป้าหมาย มีศักยภาพ มีการเรียนรู้ฝึกฝนในสถานประกอบการต่อได้รับประสบการณ์ตรง เรียนรู้สถานการณ์การทำงานจริง สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 -2570) ที่ยังคงน้อมนำปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัญชาทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ ให้เกิด ประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ซึ่งเป้าหมายหลักประการหนึ่งของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับนี้คือการพัฒนาคอนสำหรับโลกยุคใหม่โดยพัฒนาให้คนไทยมี ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ทักษะทางพฤติกรรม และ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม เตรียมพร้อมกำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพ และผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

หลักของการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพจึงประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักสูตรที่ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงาน โดยหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัด การศึกษา หลักสูตรเพื่อมุ่งสู่อาชีพจึงต้องสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงาน โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความต้องการของนักเรียน ความต้องการของตลาดแรงงาน แนวโน้ม การพัฒนาของสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่อาชีพต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความต้องการเฉพาะตัวของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นใน การประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การบูรณาการทักษะที่จำเป็นเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการเรียนรู้และแก้ปัญหา ทักษะ ด้านการจัดการตนเอง ทักษะด้านพลเมืองโลก การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพจึงต้องบูรณาการทักษะ เหล่านี้ 4) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพต้องอาศัยความร่วมมือจาก ทุกภาคส่วน ได้แก่ สถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและสังคม นอกจากหลักทั้ง 4 ประการข้างต้นแล้ว การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ความพร้อมของทรัพยากร บริบทของสถานศึกษา และความต้องการของนักเรียนและชุมชน เพื่อให้ การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคม ฉะนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนและกำหนดแนวทางยุทธวิธี นโยบาย การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการทรัพยากรและ จัดการความรู้ในองค์กร จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาคำนึงถึงการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับเครือข่ายร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงานภายใน และภายนอก นำรูปแบบกระบวนการและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้พัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมสามารถ เข้าสู่อาชีพและทำงานในสังคมและเศรษฐกิจในอนาคตได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่าในศตวรรษที่ 21

โดยอาศัยความร่วมมือจากครู บุคลากรของสถานศึกษา รวมไปถึงชุมชน สถานประกอบการที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนให้แผนพัฒนาการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม ผ่านการใช้โรงเรียนเป็นฐาน แหล่งเรียนรู้สำคัญในการบ่มเพาะให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานในการทำงาน ผักผ่อนจนเกิดทักษะการทำงานอย่างเชี่ยวชาญ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อมาพัฒนาอาชีพอย่างก้าวหน้าเทคโนโลยี จนกระทั่งสามารถช่วยให้นักเรียนรู้จักมองเส้นทางของชีวิตในอนาคตก่อนก้าวเข้าสู่วัยทำงานได้อย่างมีคุณภาพตรงตามความต้องการของสังคม

จากความสำคัญดังกล่าว สถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่สังคมและอาชีพในอนาคต ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลิกภาพและอัตลักษณ์ของผู้เรียนให้มีความมั่นคง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้จักตัวตนและความสามารถของตนเอง 2) การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมของผู้เรียน เพื่อให้พวกเขามีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ 3) การเตรียมความพร้อมสู่อาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ทั้งความรู้ทางทฤษฎีและทักษะทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในตลาดแรงงาน 4) การพัฒนาทักษะเชิงวิจัยและวิเคราะห์ การวิจัย และการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาดตนเอง 5) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ ทักษะอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาทั้งชีวิต 6) การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาไปทีใหม่ 7) การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความกระตือรือร้น และสนับสนุนการเรียนรู้ตามแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน 8) การสนับสนุนความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความเข้าใจและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสังคมของท้องถิ่นและโลก 9) การสนับสนุนมูลค่าและจรรยาบรรณที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน 10) การสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานสถานศึกษา องค์กรท้องถิ่น และสถานประกอบการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน 11) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน ครู และผู้ปกครอง 12) การเสริมสร้างศักยภาพทางศิลปะและกีฬา เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีการพัฒนาทุกด้านอย่างครบถ้วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต และต้องการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษานำไปส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การทำงาน ทักษะอาชีพและชีวิตแก่นักเรียนซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ตามความถนัด และความสนใจ สามารถประยุกต์ใช้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคตจำแนกตามช่วงอายุ

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนใน
อนาคตจำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน

3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนใน
อนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 59 แห่ง สถานศึกษาละ 3 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
(Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน
(Krejcie & Morgan) สำหรับผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา
จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 177 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพ
ของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบ่งเป็น 2
ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (check list)
ได้แก่ 1) อายุ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) ประสิทธิภาพการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 1 จำนวน 39 ข้อ จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ 9 ข้อ
2) ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร 6 ข้อ 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 6 ข้อ 4) ด้านการสนับสนุน
สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ 6 ข้อ 5) การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย 6 ข้อ และ 6) ด้าน
การนิเทศ วัดผล และประเมินผล 6 ข้อ โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ตามกรอบแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's scale)

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี บทความวิชาการ บทความวิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำทฤษฎีและแนวคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษาและเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อให้ตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้พิจารณาแบบสอบถามและนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) จากนั้นเลือกข้อคำถามทุกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบในแบบสอบถาม EFA and CFA (Exploratory and Confirmatory Factor Analysis) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธี Principal Component Analysis และการหมุนแกนแบบ Varimax พบว่า แบบสอบถามสามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบได้จำนวน 4 องค์ประกอบ โดยมีค่า Factor Loading ตั้งแต่ 0.739 ถึง 0.999 อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม จากนั้นทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างแบบสอบถามกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลมีความกลมกลืนอยู่ในระดับดี โดยมีดัชนี CFI, GFI ≥ 0.90 และค่า RMSEA ≤ 0.08 แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

5. ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขมาทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างในเป็นสถานศึกษา จำนวน 10 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 3 คน รวม 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972 และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาครบทุกขั้นตอน โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ 2) ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ 5) การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย 6) ด้านการนิเทศ วัดผล และประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. สร้างแบบสัมภาษณ์การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้ครอบคลุมเนื้อหาจำนวน 6 ด้าน

2. เสนอแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดและมีความเหมาะสมของภาษา

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 5 ท่าน

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 177 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. นำแบบสอบถาม ยื่นต่อเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสร้าง QR Code ส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ด้วยระบบ Google form ของแบบสอบถาม แบนส่งผ่านระบบ AMSS ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 หลังจากนั้นเริ่มรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในระบบ Google form ที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปประเมินผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ SPSS

2. นำแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ได้จัดและบันทึกการสัมภาษณ์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกต่อผู้ให้สัมภาษณ์และรวบรวมความคิดเห็นทันทีที่จบการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นข้อคำถาม จากนั้นนำไปสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (check list) ได้แก่ 1) อายุ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) ประสบการณ์การทำงาน เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ระดับการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

3. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ไปสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาานิเทศก์ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามอายุและประสบการณ์การทำงาน 2) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามแนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
	(n = 177)	
	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	69	38.98
หญิง	108	61.02
2. อายุ		
20 – 35 ปี	55	31.07
36 – 50 ปี	90	50.85
51 – 60 ปี	32	18.08
3. วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	28	15.82
ปริญญาโท	114	64.41
ปริญญาเอก	35	19.77
4. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	59	33.33
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	59	33.33
ครูผู้สอน	59	33.34
5. ประสบการณ์การทำงาน		
1 – 10 ปี	63	35.59
11 ปีขึ้นไป	114	64.41

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 61.02 และเพศชาย จำนวน 69 คน อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 36 – 50 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 50.85 รองลงมาคือ อายุ 20 – 35 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 31.07 และ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.08 วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 64.41 รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 19.77 และระดับปริญญาตรี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.82 ตามลำดับ ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และครูผู้สอน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 33.34 ประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์การทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 64.41 และ 1 – 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 35.59 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม

การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 177		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ	4.23	0.87	มาก
2. ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร	4.26	0.77	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.42	0.66	มาก
4. ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้	4.39	0.73	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย	4.19	0.99	มาก
6. ด้านการนิเทศ วัสดุ และประเมินผล	4.79	0.41	มากที่สุด
รวม	4.38	0.74	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.74) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนิเทศ วัสดุ และประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.79, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.66) ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.73) ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{x}$ = 4.26, S.D. = 0.77) ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ ($\bar{x}$ = 4.23, S.D. = 0.87) และ ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ($\bar{x}$ = 4.19, S.D. = 0.99)

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	1.532	0.766	2.451	0.089
ภายในกลุ่ม	174	54.397	0.313		
รวม	176	55.929			

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ค่า F เท่ากับ 2.451 และ ค่า Sig. = 0.089 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามกลุ่มอายุของผู้บริหาร กล่าวคือ ผู้บริหารในกลุ่มอายุต่าง ๆ มีแนวโน้มในการมองบทบาทและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประสบการณ์การทำงาน	n	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
1 – 10 ปี	63	4.48	0.54	1.779	0.077
11 ปีขึ้นไป	114	4.33	0.57		

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ 1–10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยคะแนนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า $t = 1.779$ และค่า Sig. = 0.077

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารเชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีแนวทาง 6 ด้าน ดังนี้

แนวทางที่ 1 ด้านการนิเทศ วัตถุประสงค์ และประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.41) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการใช้เครื่องมือที่หลากหลายพัฒนาทักษะการนิเทศ การวัดผล และการประเมินผล ผักผ่อนการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างบรรยากาศที่ดี ส่งเสริมความร่วมมือ สนับสนุน ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของนักเรียน เน้นการนิเทศเชิงพัฒนามากกว่าการตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนมากกว่าการตำหนิ ใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูมีทักษะและความรู้ในการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนโดยใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลเน้นการวัดผลแบบองค์รวม พิจารณาผลการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และพัฒนาการด้านจิตวิทยา ประเมินความก้าวหน้า เน้นที่ความสามารถประเมินตามสภาพจริง ตามตามความสามารถและการเรียนรู้ของนักเรียน

แนวทางที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.66) ควรสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของนักเรียน แบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย เน้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนาทักษะครู พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 3) ส่งเสริมแรงจูงใจนักเรียน เน้นแนวทางและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการเลือกเรียนต่อหรือประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจ และเป้าหมายในชีวิตเชื่อมโยงการเรียนรู้กับโลกแห่งความเป็นจริง 4) จัดหาทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสนับสนุนทุนการศึกษา 5) สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาครัฐ และชุมชน ผ่านการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อสร้างความร่วมมือ

แนวทางที่ 3 ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.73) จำแนกออกเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการสอนและแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่ต้องจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน สามารถเลือกเรียนในหลักสูตรที่หลากหลาย ตรงกับความสนใจและความต้องการ เรียนรู้ด้วยตนเองในอัตราที่เหมาะสม 2) พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม และทักษะดิจิทัลนักเรียนสามารถฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก เช่น ทักษะการเขียนโปรแกรม และทักษะการออกแบบ 3) เข้าถึงความรู้และข้อมูล สามารถค้นหาข้อมูลกับเนื้อหาบทเรียน เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ และติดตามข่าวสารล่าสุดในโลกอาชีพ 4) นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามอัตราที่เหมาะสมกับตนเอง โดยไม่ต้องรอเพื่อนร่วมชั้น 5) นักเรียนสามารถฝึกฝนทักษะการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน 6) เตรียมความพร้อมสำหรับโลกการทำงาน สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญในสายงาน ให้เรียนรู้เกี่ยวกับเทรนด์ใหม่ ๆ ในโลกธุรกิจและเทคโนโลยี

แนวทางที่ 4 ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.77) จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต เนื่องจาก

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอตามความต้องการของตลาดแรงงานก็เปลี่ยนแปลง เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงาน ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนหลักสูตรประกอบด้วยผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ

แนวทางที่ 5 การวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ ($\bar{x}$ = 4.23, S.D. = 0.87) ต้องมีกำหนดการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับเทรนด์ใหม่ ๆ ของโลก และความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต เน้นการสอนทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 โดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสำหรับโลกการทำงาน และพัฒนาครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสอนที่ทันสมัย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับโลกการทำงาน สื่อการสอน มีความทันสมัย น่าสนใจและเหมาะกับนักเรียน สื่อเทคโนโลยีช่วยในการจัดการศึกษาให้น่าสนใจ มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของนักเรียน มีงบประมาณจัดหาสื่อการสอน เทคโนโลยี และพัฒนาทักษะของครู มีการสนับสนุนจากผู้ปกครองให้เรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ สร้างความร่วมมือจากภาคเอกชนสนับสนุนงบประมาณ สถานที่ฝึกงาน สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพ

แนวทางที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ($\bar{x}$ = 4.19, S.D. = 0.99) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์นี้ช่วยให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน มีโอกาสในการหางานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยผ่านรูปแบบความร่วมมือของสถานศึกษาและสถานประกอบการภายใต้บทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีผลการวิจัยสามารถอภิปรายตามลำดับของผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการนิเทศ วัตถุประสงค์ และประเมินผลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 8 ได้ให้ความสำคัญมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา ดังนี้ 1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด 2) ให้บุคคล ครอบครัว

ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความเป็นจำเป็น ทำให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรโดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า $F = 2.451$ และค่า $Sig. = 0.089$ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า $t = 1.779$ และค่า $Sig. = 0.077$ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย เช่นเดียวกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร สุคนธร (2565) ผลการเปรียบเทียบครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการวางแผนกำหนดนโยบายบริหารจัดการ แนวทางคือ กำหนดการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับเทรนด์ใหม่ ๆ ของโลก และความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต เน้นการสอนทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะดิจิทัล โดยเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสำหรับโลกการทำงาน และพัฒนาครูมีความรู้ความสามารถ มีทักษะการสอนที่ทันสมัย และมีความเข้าใจเกี่ยวกับโลกการทำงาน สื่อการสอน มีความทันสมัย น่าสนใจและเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตอีกทั้งสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพที่เน้น 4 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน 2) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) การบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ 4) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตามแนวทางของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) และ ปฎิชาชัย ทองชุมนุญ (2563) ที่ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อเข้าสู่สังคมและโลกอาชีพอย่างมั่นคง ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้เน้นการวางแผนเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน โดยกำหนดนโยบาย

และเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนสู่การมีอาชีพในอนาคต

2) ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร แนวทางคือ ศึกษาบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของนักเรียน และตลาดแรงงาน วิเคราะห์หลักสูตรปัจจุบัน หาจุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสในการพัฒนาหลักสูตรใหม่โดยคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ผ่านการจัดตั้งคณะกรรมการทบทวนหลักสูตรประกอบด้วย ผู้แทนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ร่วมกำหนดเนื้อหาที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 กระบวนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติมีโอกาสนฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ใช้วิธีการประเมินผลแบบองค์รวมไม่ได้เน้นแค่การวัดผลทางวิชาการ แต่ควรวัดผลทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการทบทวนและพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่อาชีพของนักเรียนในอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำเร็จผล นาคะบุตร, ศิริพร บุรณพานิช, และ พัชรี แยมสำราญ (2567) ที่เน้นการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้และมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา นอกจากนี้ บรรณกร แซ่ลิ่ม (2566) ยังเสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเน้นการพัฒนาอาจารย์ นักศึกษา และการบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์ EdPEX. ขณะเดียวกัน จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และ สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต (2567) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน โดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและการคิดเชิงออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

3) ด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางคือ ต้องสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และความต้องการของนักเรียน จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้ทันสมัย เน้นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาทักษะครู ทักษะการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ส่งเสริมแรงจูงใจนักเรียน เน้นแนวทางและสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมส่งเสริมแรงจูงใจ สร้างเป้าหมายในชีวิตเชื่อมโยงการเรียนรู้กับโลกแห่งความเป็นจริง จัดหาทรัพยากรและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา อุ่นทอง (2565) ที่พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกับทีมสหวิชาชีพ ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน เบ็ญจกุล ศิริพร และ เพชรมนต์ ปุณยานุช (2567) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่บูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่นเข้ากับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ส่งเสริมทั้งสมรรถนะด้านการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้ในบริบทชุมชน นอกจากนี้ จันทะคุณ จักรกฤษณ์ และ ธนภัทรโชติวัต สุพรทิพย์ (2567) ยังพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวอย่างของการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์โลกแห่งความเป็นจริงในพื้นที่ ทั้งนี้ยังสอดคล้องสำเร็จผล นาคะบุตร, ศิริพร บุรณพานิช, และ พัชรี แยมสำราญ (2567) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) และใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

4) ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ แนวทางคือ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา นักเรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการสอนและแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่ต้องจำกัดอยู่แค่ในห้องเรียน สามารถเลือกเรียนในหลักสูตรที่หลากหลาย ตรงกับความสนใจและความต้องการ

เรียนรู้ด้วยตนเองในอัตราที่เหมาะสม พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานได้อย่างสะดวก เข้าถึงความรู้และข้อมูลโดยการค้นหาข้อมูลอาชีพสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ และติดตามข่าวสารล่าสุดในโลกอาชีพ สามารถเรียนรู้ตามอัตราที่เหมาะสมกับตนเองโดยไม่ต้องรอเพื่อนร่วมชั้น และเตรียมความพร้อมสำหรับโลกการทำงานเทรนด์ใหม่ ๆ ในโลกธุรกิจและเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญในสายงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพร บุญมี (2564) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสื่อการสอนควรถูกออกแบบให้ตอบสนองต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะสารสนเทศ เทคโนโลยี และทักษะชีวิตผ่านการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เช่นเดียวกับ ธนเดช ศรีสุวรรณ (2564) ที่พัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบ Active Learning ส่งเสริมการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และสนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทในการเลือกเส้นทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย แนวทางคือ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการผ่านรูปแบบความร่วมมือภายใต้บทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน ซึ่งสถานประกอบการมีบุคลากรที่มีทักษะช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีโอกาสในการหางาน และช่วยให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิน ศรีเมือง และ ภูเก็ต ยลชญาวงศ์ (2563) ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการสร้างเครือข่ายประชารัฐมีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบบริหารที่ยึดโยงกับความต้องการของชุมชน เช่นเดียวกับ อรพรรณ ศรีสุวรรณ (2564) ยังเน้นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการสื่อสารและการมีโอกาสดูแลตัดสินใจในกระบวนการพัฒนา และ อรทัย ศรีสวัสดิ์ (2564) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จแนวทางทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า “การสร้างเครือข่ายที่มีคุณภาพ” ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งจากสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากบริบทจริง มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงาน และช่วยให้การจัดการศึกษามีความทันสมัย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอาชีพ

6) ด้านการนิเทศ วัดผล และประเมินผล แนวทางคือ ผู้บริหารควรมีระบบนิเทศ วัดผล และประเมินผลที่เป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การนิเทศที่มีลักษณะเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พร้อมนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงใช้เทคนิคการติดตามและรายงานผลที่ชัดเจน มีระบบนำข้อมูลเข้าสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พยงค์ น้อยนาดี (2564) ที่ใช้ CIPP Model ในการประเมินโครงการนิเทศภายใน พบว่าการประเมินที่ครอบคลุมตั้งแต่บริบทจนถึงผลกระทบ ช่วยให้สามารถวางแผนพัฒนาโครงการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ภาณุวัฒน์ แก้วพุ่ม และคณะ (2566) ยังเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลจากภาคสนามเพื่อวางแผน ปรับปรุง และรายงานผลได้อย่างครบถ้วน ขณะเดียวกัน วราลักษณ์ อาจวิชัย (2565) ได้นำเสนอรูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครู ซึ่งเน้นให้ครูมีบทบาทในการพัฒนาเครื่องมือและสะท้อนผลการเรียนรู้ร่วมกัน และงานของ สมพานรศมี พรหมโสภา (2565) ได้นำวงจรคุณภาพ AF Model มาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ

ติดตาม และประเมินผลภายในสถานศึกษา ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการบริหารงานภายในโรงเรียนได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ควรให้สถานศึกษาเร่งพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถานประกอบการ ชุมชน และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ อย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างโครงการฝึกงานกับภาคธุรกิจ การเชิญวิทยากรจากภายนอก และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเข้าถึงแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

2. ด้านการวางแผนและกำหนดนโยบายบริหารจัดการ ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย โดยใช้ข้อมูลจากภาคีเครือข่ายและชุมชนเป็นฐานในการวางแผน กำหนดนโยบายและเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างอาชีพแก่ผู้เรียน รวมถึงพิจารณาบริบทของสถานศึกษาและการวิเคราะห์แนวโน้มตลาดแรงงาน เพื่อกำหนดนโยบายที่ตอบโจทย์อนาคต

3. ด้านการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ควรพัฒนาและจัดหาเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มออนไลน์ และแหล่งเรียนรู้แบบเปิด พร้อมทั้งพัฒนาศูนย์เรียนรู้เฉพาะด้านในโรงเรียน และส่งเสริมการใช้สื่อประกอบการเรียนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

4. ด้านการทบทวนและพัฒนาหลักสูตร ควรสนับสนุนให้โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย โดยเน้นสมรรถนะ ทักษะอาชีพ และบูรณาการบริบทท้องถิ่น พร้อมเปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

5. ด้านการนิเทศ วัดผล และประเมินผล ควรใช้การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูในด้านการวัดผลที่เน้นผลลัพธ์ของผู้เรียน พร้อมมีระบบติดตามผลที่ชัดเจน และนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และนโยบายการศึกษา

6. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรคงไว้ซึ่งคุณภาพและต่อยอดแนวปฏิบัติที่ดี โดยส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21 เช่น การใช้ Active Learning, PBL และการเรียนรู้แบบยืดหยุ่น (Flexible Learning) พร้อมทั้งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเชื่อมโยงการเรียนรู้กับเส้นทางอาชีพของตนเอง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการศึกษาระหว่างพื้นที่

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการจัดการศึกษากับผลสัมฤทธิ์หรือสมรรถนะของผู้เรียน

3. ควรพัฒนารูปแบบหรือโมเดลแนวทางการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563, 25 มิถุนายน). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564, 25 มิถุนายน). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการจัดการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565. เข้าถึงได้จาก <http://cbethailand.com/wp-content/uploads/2021/10/3-นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ.pdf>
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ และ สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต. (2567). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบผสมผสาน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ่อแก้ววิทยา จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารรอยแคนสาร*, 9(10), 654–672.
- จินดา อุ๋นทอง. (2565). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถการวิจัยในชั้นเรียนของครูการศึกษาพิเศษ โดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันกับทีมสหวิชาชีพ. (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จุติพร มาเพิ่มผล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งควายกิน อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนเดช ศรีสุวรรณ. (2564). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บรรณกร แชลิม. (2566). แนวทางการพัฒนาผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารรอยแคนสาร*, 9(7), 464–479. เข้าถึงได้จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/273936>
- บุษกร วิเศษสมบัติ. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะอาชีพและเจตคติต่ออาชีพของนักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 38(103), 215.
- ปภาขมัย ทองชุมนุ. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาส. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). เข้าถึงได้จาก https://ph01.tcithaijo.org/index.php/csnp_veis1/article/view/244517
- พยนต์ น้อยนาดี. (2564). การประเมินโครงการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคพังงา ปีการศึกษา 2564. *วารสารการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*, 1(1), 1–10.
- ภาณุวัฒน์ แก้วพุด, หยกแก้ว กมลวรรณ และสุรเชษฐ์ บุญรักษ. (2566). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปากท่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. *วารสารรอยแคนสาร*, 9(9), 189–205.
- วรภาพร บุญมี. (2564). สื่อการสอนกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์*, 14(1), 1–12.
- วรลักษณ์ อาจวิชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สมพานรศรี พรหมโสภณ. (2565). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศ ติดตามและประเมินผลโดยใช้วงจรคุณภาพ AF Model เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนาผือโคกกอก* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566, 16 มีนาคม). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. เข้าถึงได้จาก <http://www.bopp.go.th/?p=2763>.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564, 21 ตุลาคม). *การเตรียมความพร้อมของภาคเอกชน ภาครัฐ และสถาบันอุดมศึกษา รองรับทักษะแห่งอนาคต ของแรงงานไทย*. เข้าถึงได้จาก <https://www.nxpo.or.th/th/9126/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565, 24 ตุลาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566- 2576)*. เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลก ศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม*. นครปฐม : เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป.
- สำเร็จผล นาคะบุตร, ศิริพร บุรณพานิช, และพัชรี แยมสำราญ. (2567). การศึกษาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565: สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. *วารสารพุทธจิตวิทยา*, 9(3), 355–369.
- สุวิน ศรีเมือง และ ภูกิจ ยลชญาวงศ์. (2563). การมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายประชารัฐของประชาชน ตำบลท่าล้อ อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(1), 73–85.
- อรทัย ศรีสวัสดิ์. (2564). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจพร สุนทร. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เข้าถึงได้จาก <https://so05.tcithaijo.org/index.php/RRBR/article/view/275350>
- เบญจกุล ศิริพร และ เพชรมนต์ ปุณยานุช. (2567). ความต้องการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบบูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 24(2), 166–180.

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยี
แอปพลิเคชันที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

A Study of the Effects of Cooperative Learning Management with
Using Technology Applications on Learning Achievement in Design
and Technology 1 Subject of Grade 7 Students at Cha-uat
Wittayakhan School, the Secondary Educational Service Area Office,
Nakhon Si Thammarat

สโรชา ยิ้มละมัย¹

Sarocha Yimlamai¹

ณัฐญา นาคะสันต์²

Nataya Nakasan²

สุธน วงศ์แดง³

Suthon Wongdaeng³

อัจฉรา จันทร์ขุน⁴

Atchara Chankhun⁴

Received: January 21,2025 Revised: May 28,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ก่อนและหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช จำนวน 37 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test

¹²³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

⁴ โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร

¹²³ Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University

⁴ Cha-uat Wittayakhan School

³ Corresponding author : apopost2550@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน หลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.56, S.D.=0.19)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ออกแบบและเทคโนโลยี

Abstract

The objectives of this research were to: 1) compare the Learning achievement in Design and Technology 1 subject of Grade 7 students before and after receiving cooperative learning management with using technology applications, 2) compare the learning achievement in Design and Technology 1 subject of Grade 7 students after receiving cooperative learning management with using technology applications in Design and Technology 1 against the 70% criterion, and 3) study the satisfaction of Grade 7 students towards cooperative learning management with using technology applications in Design and Technology 1 subject. The sample group consisted of 37 Grade 7 students from Cha-uat Witthayakhan School, which operates under the Secondary Educational Service Area Office, Nakhon Si Thammarat. The study was conducted during the first semester of the 2024 academic year, with participants selected through a cluster random sampling methodology to ensure representative data collection and minimize selection bias. The research instruments included: 1) learning management plans, 2) learning achievement tests, and 3) satisfaction questionnaires. The statistics used for data analysis in this research were mean, standard deviation and t-test.

The research findings: 1) The learning achievement in Design and Technology 1 subject of Grade 7 students who received cooperative learning management with using technology applications showed that the post-test scores were significantly higher than the pre-test scores at the 0.05 statistical significant level, indicating the effectiveness of the cooperative learning approach with technology integration. 2) The learning achievement in Design and Technology 1 subject of Grade 7 students against the 70% criterion showed a statistically significant difference at the 0.05 level, suggesting successful academic outcomes. 3) Grade 7 students showed the highest level of satisfaction on cooperative learning management with using technology applications in Design and Technology 1 subject with an overall mean score of 4.56 and a standard deviation of 0.19.

Keywords: cooperative learning management, technology applications, learning achievement, design and technology

บทนำ

การเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งในโลกจริงและโลกดิจิทัล โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีใช้ในการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้หลากหลายวิธีและเกิดความรู้ที่แปลกใหม่ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการใช้สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นสื่อการเรียนรู้ที่รวมเอาสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น (ณัฏฐา ผิวมา และปริศนา มัชฌิมา, 2563)

การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) สาระที่ 4 เทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 2 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐาน ว 4.1 การออกแบบและเทคโนโลยี กำหนดให้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 5 มีเป้าหมายว่า เข้าใจแนวคิดหลักของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ร่วมกับกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม และมาตรฐาน ว 4.2 วิทยาการคำนวณ กำหนดให้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเป้าหมายว่า เข้าใจและใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้การทำงาน และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน และมีจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษาศาสนาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของโรงเรียนชะอวดวิทยาคาร จังหวัดนครศรีธรรมราช จากประสบการณ์ของผู้วิจัยและการสอบถามครูที่สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในเนื้อหาเดียวกัน พบว่า นักเรียนบางส่วนไม่มีความตั้งใจและไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม บางครั้งขาดทักษะการทำงานร่วมกัน นักเรียนบางคนมีปัญหาในวิเคราะห์เนื้อหาวิชามีความซับซ้อน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน ส่งผลทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนไม่เป็นตามเป้าหมาย และจากการศึกษารวบรวมข้อมูลผลการประเมินตนเองย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2564 -2566) ถึงแม้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าค่าเป้าหมาย แต่อยู่ในระดับที่ยังไม่พอใจมากนัก (รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร , 2566) นอกจากนี้การเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีแบบเดิมที่เรียนรู้จากครูเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ แต่ด้วยเทคโนโลยีปัจจุบันที่ทันสมัย ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถทบทวนบทเรียนได้ไม่จำกัด ช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา และส่งเสริมการสร้างสรค์สิ่งใหม่ๆ รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อาจมีคะแนนสูงมากมานี้ จึงเป็นเหตุให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนของครู จำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามบริบทของการจัดการศึกษา

เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยเฉพาะแอปพลิเคชัน (applications) ต่างๆ บนอุปกรณ์พกพา ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วย

ตนเองทุกที่ทุกเวลา ปัจจุบันมีการพัฒนาแอปพลิเคชันการเรียนรู้มากมาย ได้แก่ Canva, Quizizz , Kahoot , Wordwall , Blooket และ Mentimeter เป็นต้น ซึ่งช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครูทั้งในและนอกห้องเรียน แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ (Anderson & Lee, 2023) จากการศึกษาผลกระทบของแอปพลิเคชันที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันการเรียนรู้มีผลกระทบเชิงบวกต่อการ ศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilson et al. (2023) ที่พบว่าการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันช่วยเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างไรก็ตามความสำเร็จขึ้นอยู่กับกระบวนการที่เหมาะสมระหว่างเทคโนโลยีและการสอนแบบดั้งเดิม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยโดยที่นักเรียนทำงานร่วมกันเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดกับตนเองและของคนอื่นโดยมีเป้าหมายร่วมกัน สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งตนเองและส่วนรวม มีการใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน ผลงานและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับ ผลงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ทิศนา แคมมณี (2566) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกทักษะการปฏิบัติ และการปลูกฝังความรับผิดชอบ ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถทบทวนบทเรียนได้ไม่จำกัด ช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา และส่งเสริมการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความรับผิดชอบ การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ และการช่วยเหลือกันในกลุ่ม ความสำเร็จของบุคคลจึงเชื่อมโยงกับความสำเร็จของกลุ่มทั้งหมด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันทำ (Learning Together : LT) แบบแบ่งปันความสำเร็จ (Student Teams - Achievement Divisions : STAD) แบบกลุ่มแข่งขัน (Teams-Games-Tournaments : TGT) แบบกลุ่มสืบสวน (Group Investigation : GI) เทคนิคแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นต้น เช่นเดียวกับ Siregar (2022) ย้ำว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการที่นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเรียน และเสริมสร้างความเข้าใจผ่านการอภิปรายและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน มีการวิจัยที่ยืนยันว่าช่วยเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และมุมมองกับเพื่อน ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากทั้งครูและเพื่อนร่วมชั้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่นำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เพื่อสร้างพื้นฐานและสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น และนักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ก่อนและหลัง

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน

สมมติฐานการวิจัย

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน หลังสูงกว่าก่อนเรียน

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนชะวอดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 188 คน

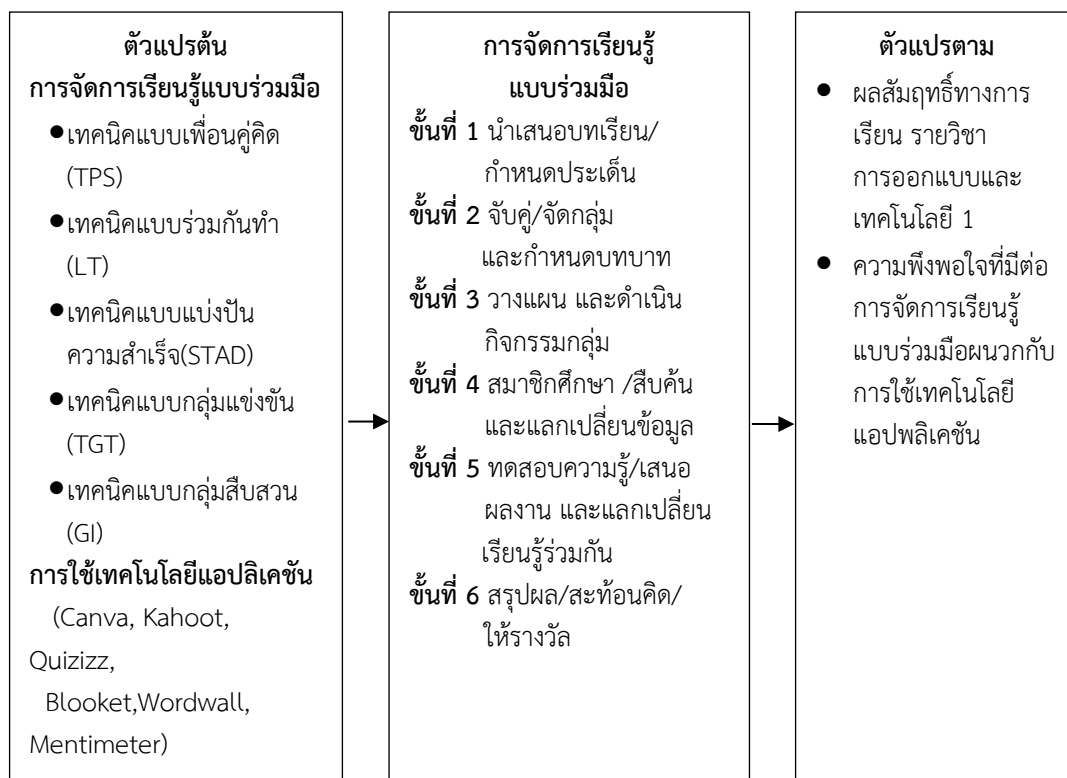
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะวอดวิทยา ห้องเรียน 1/7 จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แบ่งออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ข้อมูลและอินเทอร์เน็ต หน่วยที่ 2 ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หน่วยที่ 3 การจัดการเอกสาร หน่วยที่ 4 การจัดการตาราง หน่วยที่ 5 การนำเสนอข้อมูล

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน และตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการศึกษา และทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนชะวอดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 37 คน ระหว่างวันที่ 7 พฤษภาคม 2567 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2567 โดยใช้เวลาดทดลอง จำนวน 10 คาบ ๆ ละ 50 นาที ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยก่อนมีการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียววัดผลก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
ทดลอง	O ₁	X	O ₂

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 188 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร ห้องเรียน 1/7 จำนวนนักเรียน 37 คนที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 จำนวน 5 แผน โดยแบ่งออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ข้อมูลและอินเทอร์เน็ต หน่วยที่ 2 ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หน่วยที่ 3 การจัดการเอกสาร หน่วยที่ 4 การจัดการตาราง หน่วยที่ 5 การนำเสนอข้อมูล ใช้เวลาทั้งสิ้น 10 คาบ ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดให้แต่ละแผนของหน่วยการเรียนรู้จะประกอบด้วยวิธีการ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชันต่างๆ ดังนี้ หน่วยที่ 1 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share : TPS) ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ได้แก่ Canva และ Kahoot หน่วยที่ 2 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมกันทำ (Learning Together : LT) ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ได้แก่ Canva และ Quizizz หน่วยที่ 3 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งปันความสำเร็จ (Student Teams - Achievement Divisions : STAD) ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ได้แก่ Canva และ Wordwall หน่วยที่ 4 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มแข่งขัน (Teams-Games- Tournaments : TGT) ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ได้แก่ Canva และ Mentimeter หน่วยที่ 5 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มสืบสวน (Group Investigation : GI) ผสมกับเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ได้แก่ Canva, Blooket แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอบทเรียน/กำหนดประเด็น ขั้นที่ 2 จับคู่/จัดกลุ่มและกำหนดบทบาทขั้นที่ 3 วางแผน และดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 4 สมาชิกศึกษา / สืบค้นและแลกเปลี่ยนข้อมูล ขั้นที่ 5 ทดสอบความรู้/เสนอผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 6 สรุปผล/สะท้อนคิด/ให้รางวัล หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ (IOC) ผลการประเมิน พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยปรับจากแนวทางการประเมินของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ดังนี้ 0-12 คะแนน = ปรับปรุง 13-25 คะแนน = พอใช้ 26-38 คะแนน = ดี 39-50 คะแนน = ดีมาก นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของแบบทดสอบ (IOC) ผลการประเมิน พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยาก (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้อ ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.35-0.85 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.37-0.76 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.87

3. แบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผสมกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 20 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายระดับ

ความพึงพอใจ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2564) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 มีความพึงพอใจน้อยที่สุด 1.51-2.50 น้อย 2.51-3.50 ปานกลาง 3.51-4.50 มาก และ 4.51-5.00 มากที่สุด ตามลำดับ หากคุณภาพเครื่องมือโดยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(content validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ผลการประเมินพบว่า มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา(α - Coefficient) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.91

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับโรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/7 กับกลุ่มตัวอย่าง
2. ทำการทดสอบก่อนเรียน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอนและแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยใช้เวลาทั้งหมด จำนวน 10 คาบ ๆ ละ 50 นาที ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เมื่อสอนเสร็จแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะมีการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียน กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ก่อนและหลัง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One sample t-test)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (ปิยะธิดา ปัญญา, 2562) โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที
3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ก่อนและหลัง

การทดลอง	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ก่อน	37	50	21.84	4.07	พอใช้
หลัง	37	50	41.49	3.91	ดีมาก

จากตารางที่ 2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ และหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ก่อนและหลัง

การทดลอง	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	df	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อน	37	50	36	21.84	4.07	22.34*	.00
หลัง	37	50	36	41.49	3.91		

*p<.05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน พบว่า คะแนนหลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	df	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
หลังเรียน	37	50	35	36	41.49	3.91	44.32*	.00

*p<.05

จากตารางที่ 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ออกแบบเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. เนื้อหาแต่ละหน่วยสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์	4.75	.44	มากที่สุด
2. เนื้อหาแต่ละหน่วยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก	4.57	.69	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.61	.79	มากที่สุด
4. การเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.61	.63	มากที่สุด
5. การใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน	4.75	.44	มากที่สุด
6. การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.54	.58	มากที่สุด
7. การกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจเพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม	4.18	.61	มาก
8. การส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล	4.46	.58	มาก
9. กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มทุกคน	4.64	.73	มากที่สุด
10. การใช้วิธีการ และเทคนิคการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย	4.75	.52	มากที่สุด
11. กิจกรรมส่งเสริมการคิดและการแสวงหาความรู้	4.39	.63	มาก
12. การส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.14	.76	มาก
13. กิจกรรมส่งเสริมการมีวินัยในการเรียนมากขึ้น	4.50	.51	มาก
14. กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก	4.68	.48	มากที่สุด
15. แอปพลิเคชันเป็นเครื่องมือทำให้นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหามากขึ้น	4.61	.50	มากที่สุด
16. การใช้แอปพลิเคชันทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างสะดวกทุกที่และทุกเวลา	4.54	.64	มากที่สุด
17. การเรียนด้วยการใช้แอปพลิเคชันทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชามากยิ่งขึ้น	4.68	.48	มากที่สุด
18. การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรม	4.46	.64	มาก
19. การวัดผลและประเมินผลมีความหลากหลาย	4.11	.74	มาก
20. นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.71	.46	มากที่สุด
รวม	4.56	.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $S.D. = 0.19$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 เนื้อหาแต่ละหน่วยสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ ข้อที่ 5 การใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน ข้อที่ 10 การใช้วิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ข้อที่ 14 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และข้อที่ 17 การเรียนด้วยการใช้แอปพลิเคชันทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชามากยิ่งขึ้น ตามลำดับ

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะอวดวิทยาคาร สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน คะแนนหลังสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิด นำไปสู่การตกลงร่วมกันในการเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ ทุกคนตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้บูรณาการการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันที่น่าสนใจ ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความเป็นกันเอง ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความสุขกับการเรียนมากขึ้น การนำแอปพลิเคชันมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบในการเรียนและสร้างความมั่นใจในตนเอง เพราะนักเรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา (Donna, 2024) สอดคล้องกับการวิจัยของฉัตริน กลิ่นแย้ม และพงษ์ดนัย จิตติวิสุทธิกุล (2567) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยโมบายแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยของพรรณนิภา อนันท์สุข และพรรณราย เทียมทัน (2566) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีที่ร่วมกับแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผลการวิจัยของเอกภูมิ อิมอก สุดารัตน์ อุดตะกะ และณัฐพงศ์ ศรีสวัสดิ์ (2567) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ออกแบบและเทคโนโลยี 1 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนทำงานร่วมกันช่วยกันเป็นกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือต่าง ๆ อาทิ แบบ LT, STAD, TGT และ GI ผนวกกับการใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ได้แก่ Canva, Quizizz , Kahoot , Wordwall , Blooket และ Mentimeter เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการ

กลุ่มช่วยเหลือกัน เพราะผลงานกลุ่ม คือ ผลงานของทุกคนทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดของตนเองและของกลุ่ม ทำให้ทุกคนช่วยเหลือกันซึ่งกันและกันเพื่อให้ได้คะแนนกลุ่มสูงสุด และเมื่อได้ใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชันมาจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง นักเรียนที่เรียนเก่งได้ช่วยอธิบายนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้นักเรียนที่เรียนปานกลาง และอ่อนสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ง่ายไปหายาก จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชานี้สูงขึ้น นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน นักเรียนทุกคนพยายามพัฒนาตนเองและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ งานกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของตรีชฎา รัชชวงศ์ (2023) ที่ได้ออกแบบและเขียนโปรแกรมอย่างง่ายโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) พบว่าความสามารถด้านการออกแบบและเขียนโปรแกรมอย่างง่าย โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิดร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 85 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรณิภา อนันตสุข และพรณราย เทียมทัน (2566) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จีทีร่วมกับแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผนวกกับการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ของครูตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน การใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยในยุคปัจจุบัน และเมื่อพิจารณาจากคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึง ระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ว่า การจัดการเรียนรู้แบบนี้เป็นเครื่องมือทำให้นักเรียนมีความสนใจ และเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยสอดแทรกเทคนิคต่าง ๆ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิก 4-6 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกันอยู่ในแต่ละกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคน ดังนั้นทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนที่ทำคะแนนได้มากที่สุดหรือกลุ่มใดที่มีคะแนนมากที่สุด ก็จะได้รับเสริมแรงจากครู จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาออกแบบและเทคโนโลยี 1 จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของตรีชฎา รัชชวงศ์ (2023) ฉัตริน กลิ่นแย้ม และพงษ์ณัย จิตตวิสุทธิกุล (2567) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำแอปพลิเคชันไปใช้กับนักเรียน สิ่งที่ครูควรพิจารณา เริ่มจากการตรวจสอบความพร้อมของห้องเรียน หรือแม้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาของผู้เรียนให้พร้อมก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง และควรพิจารณาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แบบพกพาก่อน ซึ่งนักเรียนควรเรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการใช้ให้ถูกต้อง เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ กับการจัดการเรียนรู้

2. การจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยการใช้เทคโนโลยีแอปพลิเคชัน ควรดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้ตรงตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยครูต้องคอยกำกับดูแล ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนตลอดการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ ในเนื้อหาหน่วยอื่นๆ
2. ควรสร้างเทคโนโลยีแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร .
- ฉัตริน กลิ่นแยม และพงษ์ดนัย จิตตวิสุทธิกุล. (2567). *การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้เรื่อง องค์ประกอบของคอมพิวเตอร์โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม เมื่อวันที่ 4-5 กรกฎาคม 2567: 846-857.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2564). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตรีชฎา รัชชวงศ์. (2023). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เรื่อง การออกแบบและเขียนโปรแกรม อย่างง่ายโดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6. *Journal of MCU Ubon Review*, 8(3), 295-304.
- ณัฐฐา ผิวมา และปริศนา มัชฌิมา. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาเรื่องการทำบาตรของชุมชนบ้านบาตร. *วารสาร ปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 23(3), 241-261.
- ทิตนา แคมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะธิดา ปัญญา.(2562). *สถิติสำหรับการวิจัย*. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- พรรณนิภา อนันตสุข และพรรณราย เทียมทัน .(2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคที่จิตที่ ร่วมกับแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน วิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 15(1), 231-245.
- เรือนขวัญ พลฤทธิ์และคณะ. (2564). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษา Python ที่มีต่อ ความสามารถในการเขียนโปรแกรมและผลงานการเขียนโปรแกรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), 345-366.
- โรงเรียนบ้านชะอวดวิทยาการ. (2566). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา โรงเรียนชะอวดวิทยาการ ปีการศึกษา 2566*. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการใช้เครื่องมือ ประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

- เอกภูมิ อิ่มอก สุดารัตน์ อุดตะกะ และณัฐพงศ์ ศรีสวัสดิ์. (2567). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอเมือง จังหวัดเลย. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(3), 358-371.
- Anderson, M., & Lee, K. (2023). Educational technology in the digital age: Opportunities and challenges. *Journal of Educational Technology*, 45(3), 234-251.
- Donna, J. (2024, 20 November). *The Advantages and Disadvantages of E-Learning*. Retrieved from <http://talentgarden.org/en/digital-transformation>.
- Siregar, E. I. (2022). The influence of time management and learning media on academic achievement of office administration education study program students. *International Journal of Teaching and Learning (INJOTEL)*, 8(1), 149–159.
- Thompson, R. (2022). Mobile learning applications and student engagement. *International Journal of Educational Research*, 12 (2), 89-104.
- Wilson, J., Brown,S., & Davis, M. (2023). The impact of educational applications on student achievement. *Educational Technology Research*, 28(4),156-172.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของ
โรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
Participatory action research for the development of the curriculum to
promote the identity of chitralada school among the upper primary
students

ทัชชา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา¹
ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง²

Tuchcha Parakawong Na Ayutthaya¹
Poranat kitroongrueng²

Received: February 14,2025 Revised: May 29,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา ฯ ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 27 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร 3) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น 4) ประเด็นการสนทนากลุ่มพิจารณาหลักสูตร 5) แบบประเมิน(ร่าง)หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร จากการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ความรักชาติและอนุรักษ์ความเป็นไทย การมีความประพฤติและกิริยามารยาทดี การมีจิตสาธารณะ และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะใช้ในคาบกิจกรรมโฮมรูมซึ่งมีสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรทั้งหมดจำนวน 45 ชั่วโมง โดยหลักสูตรนี้ใช้ชื่อว่า “หลักสูตรรณพัฒน์แห่งจิตรลดา” ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักสูตร, อัตลักษณ์, การมีส่วนร่วม, นักเรียนประถมศึกษา

¹² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹² Faculty of Education, Silpakorn University

¹ Corresponding author Email: Tuchcha.par@gmail.com

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the needs essential for designing and developing a curriculum to enhance the identity of Chitralada School for upper primary students, and 2) develop and evaluate the quality of the identity-enhancement curriculum for Chitralada School's upper primary students. A mixed-methods approach was employed. The research population included: the Director of Chitralada School (1 person), the Deputy Director for Academic Affairs at the primary level (1 person), the Deputy Director for Student Affairs at the primary level (1 person), and 27 homeroom teachers of Grades 4–6 during the academic year 2024. Additionally, seven experts participated in evaluating the draft version of the curriculum. The research instruments consisted of: 1) a document analysis form, 2) interview protocols for school administrators, 3) interview protocols for homeroom teachers, 4) focus group discussion guidelines for curriculum review, and 5) curriculum evaluation forms. The findings revealed that: The needs for curriculum design and development, based on data synthesis, identified five core components of the identity of Chitralada School to be integrated into the curriculum: loyalty to the monarchy and royal family, patriotism and preservation of Thai culture, good manners and proper conduct, public-mindedness, and the ability to maintain positive interpersonal relationships. The developed curriculum, entitled "Darunpat Curriculum of Chitralada", is to be implemented during the weekly homeroom activity period, with a total of 45 instructional hours. The curriculum's overall appropriateness was rated at a high level. Its feasibility for implementation was also rated at a high level.

Keywords: curriculum, identity, participatory, primary students

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว(กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) โดยเฉพาะการเสริมสร้าง "อัตลักษณ์" ของผู้เรียน ถือเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ (Smith & Taylor, 2020) ซึ่งอัตลักษณ์ของโรงเรียน (School Identity) เป็นหนึ่งในกลไกที่ช่วยสร้างกรอบแนวคิดและความเป็นตัวตนของผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษา (Krause, Reilly, & Whitfield, 2021) โรงเรียนจิตรลดา เป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สอดคล้องกับค่านิยมของโรงเรียน ได้แก่ ความรักชาติ ศาสนา ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ การประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มีวินัย มารยาท และจิตอาสาเพื่อสังคม อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า แม้โรงเรียนจะมีกิจกรรมหลากหลายที่มุ่งส่งเสริมอัตลักษณ์ดังกล่าว แต่ยังขาดหลักสูตรเฉพาะที่มีความชัดเจน เป็นระบบ และมีโครงสร้างต่อเนื่องสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย การไม่มีหลักสูตรที่ชัดเจนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมของครูในแต่ละระดับชั้นขาดความต่อเนื่อง ครูขาดแนวทางการจัดกิจกรรมที่

สอดคล้องกับพัฒนาการและบริบทของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอัตลักษณ์อย่างเป็นรูปธรรม (สมพร พงษ์พานิช, 2566) ซึ่งปัญหานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Thomas, Lee, และ Carter (2023) ที่พบว่า หากโรงเรียนไม่มีหลักสูตรที่เน้นอัตลักษณ์ชัดเจน จะทำให้เกิดความแตกต่างในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของครูแต่ละคน และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) การจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมอัตลักษณ์จึงเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) ที่ระบุให้สถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์และความเป็นพลเมืองดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) นอกจากนี้ การเสริมสร้างอัตลักษณ์ยังต้องอาศัยหลักสูตรที่ออกแบบโดยคำนึงถึงพัฒนาการของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญในการสร้างแบบอย่างทางพฤติกรรมและการเรียนรู้ (Santrock, 2022) หลักสูตรดังกล่าวควรสะท้อนทั้งเป้าหมายของโรงเรียนและความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในวัยนี้ การพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity Development) ในระดับประถมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงเวลาสำคัญทางพัฒนาการที่เด็กเริ่มแสวงหา “ความเป็นตัวตน” ผ่านบทบาทในครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยมีความสามารถในการสะท้อนตนเอง (self-reflection) และแยกแยะคุณค่าที่ได้รับจากผู้ใหญ่หรือชุมชน (Lannegrand-Willems, Zimmermann, & Gabarrot, 2020) เด็กวัยนี้เริ่มตั้งคำถามว่า “ฉันคือใครในสังคมนี้” ซึ่งเป็นการวางรากฐานของอัตลักษณ์ก่อนเข้าสู่วัยรุ่น นอกจากนี้จากการศึกษาของ Su & Lin (2022) ชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมอัตลักษณ์ในวัยประถมศึกษาตอนปลายจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการตัดสินใจ และพฤติกรรมที่มีจริยธรรม โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนที่เน้นอัตลักษณ์ร่วมของสถานศึกษา เช่น ความรักชาติ ความเคารพสถาบัน หรือจิตสาธารณะ อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดความผูกพันทางบวกต่อโรงเรียน (school connectedness) และความภาคภูมิใจในตนเอง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้โรงเรียนมีเครื่องมือทางการศึกษาที่มีความชัดเจน สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และสร้างผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมต่อการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกันวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรที่ตรงกับบริบทโรงเรียนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน (MacDonald, 2021) อีกทั้ง PAR ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง และเกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน (Smith & Taylor, 2020)

ดังนั้น จากความเป็นมา ความต้องการจำเป็น ความสำคัญ ปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ ประกอบกับการศึกษาแนวคิดทางการศึกษา ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยเห็น ความสำคัญ และมีความสนใจจะทำการวิจัยเรื่อง "การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย" เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยจะนำเสนอข้อมูลเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 1 คน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 27 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 (เพื่อการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 9 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 จาก 9 ห้องเรียน (ระดับชั้นละ 3 ห้องเรียน) ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 โดยสุ่มตัวแทนห้องละ 1 คน จากประชากรทั้งหมด 27 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (เพื่อให้ข้อมูลในการศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตร)

2. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ของโรงเรียนจิตรลดา จำนวน 27 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2567 (เพื่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์ร่างหลักสูตร) ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา (ร่าง) หลักสูตร จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประถมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1.1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 1.2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจิตรลดา 1.3) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนจิตรลดา

2. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 2.1) ประเด็นการสนทนากลุ่มพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนปลาย 2.2) แบบประเมิน (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยจะนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล โดย 1) วิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) โดยผู้บริหาร คณะครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และผู้วิจัย ร่วมกันวิเคราะห์สภาพบริบทของโรงเรียนจิตรลดาเกี่ยวกับด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน ใน 4 ประเด็น ได้แก่ S (Strengths) คือ จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ W (Weaknesses) คือ จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ O (Opportunities) คือ โอกาสที่จะดำเนินการได้ T (Threats) คือ อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยคุกคามการดำเนินงานขององค์กร 2) การศึกษาเอกสาร ได้แก่ ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนจิตรลดา ได้แก่ ประวัติโรงเรียนจิตรลดา พระบรมราโชบายในการจัดตั้งโรงเรียนจิตรลดา ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา ศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเสริมสร้างอัตลักษณ์โรงเรียน ศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการศึกษ และความจำเป็นในการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน 3) การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดา 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนระดับประถมศึกษา 1 คน และครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 9 คน 4) นำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดองค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาที่จะนำไปสู่การพัฒนา (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย 5) นำ (ร่าง) องค์ประกอบของอัตลักษณ์โรงเรียนจิตรลดาเข้าที่ประชุมผู้บริหารและคณะครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อขอความเห็นชอบและรับรององค์ประกอบของอัตลักษณ์โรงเรียนจิตรลดาจากที่ประชุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนจิตรลดา 3) แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนจิตรลดา เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดย 1) พัฒนา (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้กรอบองค์ประกอบของอัตลักษณ์โรงเรียนจิตรลดาที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยและผ่านการรับรองจากที่ประชุม 2) นำ (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เข้าที่ประชุมผู้บริหารและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อให้ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์ร่างหลักสูตร 3) ปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) หลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 4) ตรวจสอบคุณภาพและประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) หลักสูตรด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (Focus group) ร่วมกับการประเมินคุณภาพโดยใช้แบบแบบประเมิน (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประถมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน 5) ปรับปรุง (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ประเด็นการสนทนากลุ่มพิจารณาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 2) แบบประเมิน (ร่าง) หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบ และพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า

(1) จากการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) โดยผู้บริหาร คณะครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนจิตรลดาและผู้วิจัย จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบในด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา (Strengths) คือ ฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษามีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของโรงเรียนในรูปแบบการจัดกิจกรรมบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เน้นให้ครูพยายามออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ครูมีการแต่งโจทย์ปัญหาหรือสร้างแบบฝึกหัดที่มีการเชื่อมโยงกับโครงการพระราชดำริให้นักเรียนได้คิดและคำนวณ หรือกลุ่มสาระภาษาไทยในกิจกรรมอ่านจับใจความ ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนได้กำหนดนโยบายให้ครูคัดเลือกเรื่องราวที่ตีงามที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ มาใช้เป็นแบบฝึกการอ่านทุกระดับชั้น เป็นต้น ฝ่ายกิจการนักเรียนมีโครงการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของโรงเรียนผ่านการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมถวายพระพรเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพระราชสมภพ และวันประสูติ ของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ซึ่งเป็นจุดที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น ๆ อย่างชัดเจน สถานที่ตั้งของโรงเรียนจิตรลดามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจน เนื่องด้วยตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานซึ่งเป็นที่ตั้งของโครงการพระราชดำริหลาย ๆ โครงการ ทำให้เอื้ออำนวยต่อนักเรียนในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริง จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบในด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน (Weaknesses) คือ ทางโรงเรียนยังขาดกิจกรรมที่เสริมสร้างอัตลักษณ์อย่างต่อเนื่อง หรือในรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลายยังขาดทิศทางการจัดกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทำให้บางครั้งครูยังเกิดความสับสนในการคัดเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน โดยเฉพาะในคาบกิจกรรมโฮมรูมที่กลายเป็นคาบที่ครูไม่รู้จะสอนอะไรหรือจะพูดอะไรกับนักเรียน ครูส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการเสริมสร้างอัตลักษณ์ และยังไม่เข้าใจว่าอัตลักษณ์ของโรงเรียนคืออะไร และจะมีวิธีการส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ได้อย่างไร และการประชาสัมพันธ์ให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลภายนอก เข้าใจถึงอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดายังมีน้อย โอกาสในการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่จะดำเนินการได้ (Opportunities) คือ โรงเรียนจิตรลดามีความพร้อม

ด้านบุคลากร คุณครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุน โรงเรียนจิตรลดามีความพร้อมในด้านทรัพยากร สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ของ โรงเรียนได้ ผู้ปกครองมีความพร้อมสูงในการสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน มีเครือข่ายศิษย์เก่าที่เหนียวแน่น ผู้บริหารโรงเรียนจิตรลดาเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการนำเสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนให้มีความโดดเด่นมากขึ้น มีหน่วยงานภายนอกหลาย ๆ หน่วยงานที่พร้อมให้ความช่วยเหลือทางโรงเรียน อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยคุกคามการดำเนินงานของ โรงเรียน (Threats) คือ โรงเรียนมีข้อจำกัดด้านเวลาที่จำกัด และขาดความยืดหยุ่น ทำให้ช่วงเวลา ในการออกแบบหรือทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนยังทำได้ไม่เต็มที่ การวางแผน ในการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนยังทำแยกเป็นส่วน ๆ ออกจากกัน ยังไม่ร้อยเรียงสัมพันธ์กันเป็นระบบ การพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียนยังขาดความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในบางช่วงเวลา ดังนั้นจาก ผลการวิเคราะห์สภาพองค์กรโดยใช้หลักการ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์สภาพบริบทของโรงเรียน จิตรลดาเกี่ยวกับด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยใช้การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและคุณครู ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทั้งหมด จำนวน 27 คน ร่วมกันวิเคราะห์ใน 4 ประเด็น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอน ปลาย เพื่อใช้ในคาบกิจกรรมโฮมรูมจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถอำนวยความสะดวกให้ครู ทำให้ครูมีทิศทางใน การพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของโรงเรียน ที่ชัดเจน ไม่เกิดความสับสน และสามารถจัดกิจกรรมที่ เป็นรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น

(2) จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า การเสริมสร้างให้ผู้เรียนทุกคนมีอัตลักษณ์ (Identity) ที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนดย่อมช่วยให้สถานศึกษามีความโดดเด่นและส่งเสริมให้ เกิดเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะได้ โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน) ได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกและทำการประเมินการจัด การศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละระดับ ได้พัฒนาระบบการประเมิน คุณภาพ ภายนอกมาตรฐานและเกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ.2554-2558) โดยกำหนดตัวบ่งชี้ การประเมินออกเป็น 3 กลุ่ม หรือเรียกว่า ตัวบ่งชี้ 3 มิติ(Three Dimensional key Performance Indicators : 3D - KPIs) ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้อัตลักษณ์/เอกลักษณ์ และ ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม โดยตัว บ่งชี้อัตลักษณ์/เอกลักษณ์ ในทุกระดับศึกษานั้นมุ่งประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษาในฐานะเป็น สถาบันทางสังคม และมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนในด้านตัวบ่งชี้อัตลักษณ์/เอกลักษณ์นั้น ตามนิยาม ความหมายที่ได้กำหนดไว้ในการประเมิน ภายนอกรอบที่ 4 (พ.ศ.2559-2563) กำหนดให้มีการประเมินด้านที่ 6 ด้านอัตลักษณ์/เอกลักษณ์ ตัวบ่งชี้ที่ 17 อัตลักษณ์ผู้เรียน และในปี พ.ศ.2563 สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา โดยชี้ให้เห็นว่าในกระบวนการ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้น สิ่งที่ต้อง คำนึงถึง คือ จุดเน้น บริบท ความต้องการ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ที่จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง และนำไปสู่ความสำเร็จตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้จากการศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาโรงเรียนจิตรลดาทุกรอบ จากอดีตจนถึงปัจจุบันให้ความสำคัญและระบุไว้อย่างชัดเจนว่า อัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา คือ การเทิดทูนพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงโดยตรงกับสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลย เดชมหาราช บรมนาถบพิตรเป็นองค์พระราชทานกำเนิดโรงเรียน และเจ้านายในราชวงศ์จักรีหลาย ๆ

พระองค์ทรงศึกษาที่โรงเรียนแห่งนี้เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ นอกจากนี้จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของโรงเรียน พบว่า พระบรมราชโขนายแรกเริ่ม ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการจัดตั้งโรงเรียนจิตรลดา พบว่า ทรงมีพระราชประสงค์เกี่ยวกับความมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียน 5 ประการ คือ (1) ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและปัญหาของคนอื่น (2) ความประพฤติและการวางตัว (3) ความมีคุณธรรม (4) ความมีระเบียบวินัย (5) ความประหยัดอดออม สอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของ ดร.ท่านผู้หญิงทัศนีย์ บุญยคุปต์ ซึ่งเป็นครูคนแรกของโรงเรียนจิตรลดา ได้ให้สัมภาษณ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี โรงเรียนจิตรลดา ซึ่งท่านได้กล่าวถึงจุดเน้นในการพัฒนานักเรียนที่ได้รับพระราชทานมาจากพระบรม ราโขนายและนำมาสู่การปฏิบัติว่า “ ทรงเน้นว่า เรื่องวิชาการ สำหรับเด็ก ๆ ยังไม่ใช่เรื่องสำคัญ เรื่องพัฒนาทางด้านจิตใจ มารยาททางด้านสังคม เป็นเรื่องที่จะมาก่อน ” จากการตีความบทสัมภาษณ์พบว่าจุดเน้นทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนจิตรลดาที่เป็นจุดเด่นคือให้ความสำคัญ มากกับ 2 ประการ คือ (1) การพัฒนาทางด้านจิตใจ (2) การพัฒนา มารยาททางด้านสังคม

(3) จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดา ได้ให้ความสำคัญ และกำหนดแนวนโยบายด้านการพัฒนาอัตลักษณ์ตามแนวปรัชญาของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ คือ “ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีวินัย ใฝ่ความรู้ คู่คุณธรรม ” โดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียนดำเนินการออกแบบและจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นไปตามแผนพัฒนาโรงเรียน และสิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนปรารถนาต้องการเติมเต็มและพัฒนา นักเรียนของโรงเรียนจิตรลดาให้มีความโดดเด่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น คือ การสร้างนักเรียนจิตรลดาให้เป็นเด็กที่มีจิตสาธารณะ ซึ่งจะสอดคล้องกับโครงการจิตอาสาพระราชทานซึ่งเป็นพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้สิ่งนี้เกิดขึ้นในสังคมไทย และอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนจิตรลดาได้ให้ความเห็นอย่างชัดเจนโดยกล่าวว่า “ ตั้งแต่มาปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนจิตรลดาสิ่งที่ตนเองสังเกตและเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดสำหรับความเป็นนักเรียนโรงเรียนจิตรลดาที่แตกต่างจากสถาบันอื่น ๆ คือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้องและศิษย์กับครูบาอาจารย์ ” รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้ให้ความเห็นตรงกันในฐานะที่เป็นผู้บริหารและเคยเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนว่า “ อัตลักษณ์หรือความโดดเด่นของนักเรียนโรงเรียนจิตรลดา คือ การเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ ” โดยแนวทางการปฏิบัติเริ่มจากรับมอบแนวนโยบายจากท่านผู้อำนวยการ และนำมาสู่การออกแบบกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ฝ่ายวิชาการในปัจจุบันใช้วิธีการพัฒนาอัตลักษณ์โดยการมุ่งเน้นส่งเสริมและมอบหมายนโยบายในการใช้วิธีการ บูรณาการสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้มีอิสระในการออกแบบเนื้อหาและวิธีการบูรณาการ แต่ยังไม่ได้กำหนดชัดเจนทำให้บางครั้งครูก็เกิดความสับสนว่าจะเลือกใช้เนื้อหาใดเข้ามามีใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝ่ายกิจการนักเรียนมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื่องในวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้แก่ วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันคล้ายวันพระราชสมภพ วันประสูติ ของพระบรมวงศานุวงศ์ หรือวันสำคัญทุก ๆ วันที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ในส่วนของการสัมภาษณ์ตัวแทนครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 9 คน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา ซึ่งปรากฏในตัวนักเรียนจิตรลดาในแนวทางที่สอดคล้องกันกล่าว คือ นักเรียนโรงเรียนจิตรลดาล้วนเคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และเมื่อเทียบกับนักเรียนโรงเรียนอื่นอีกประการหนึ่งที่มีความโดดเด่นมาก คือ เรื่องความประพฤติและกิริยามารยาท อีกทั้งทางโรงเรียนก็ได้พยายามปลูกฝังเกี่ยวกับเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทย

ให้กับนักเรียนโดยสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ เสมอมา ในส่วนของศิษย์เก่าเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว เมื่อเอ่ยชื่อถึงล้วนแต่เป็นผู้นำที่มีชื่อเสียงในสังคม และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ

(4) จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ด้านความรักชาติและอนุรักษ์ความเป็นไทย ด้านการมีความประพฤติและกิริยามารยาทที่ดี ด้านการมีจิตสาธารณะ และด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และเมื่อนำ(ร่าง)องค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาทั้ง 5 ด้านตามที่ได้กล่าวไปในข้างต้นเข้าที่ประชุมผู้บริหารและคณะครู ประถมศึกษาปีที่ 4-6 มติที่ประชุมได้ลงความเห็นว่าเป็นชอบและรับรององค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาทั้ง 5 ด้าน

2. การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรถูกพัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดาทั้ง 5 ด้าน และนำ(ร่าง)หลักสูตรเข้าที่ประชุมผู้บริหารและครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อให้ครูและผู้บริหารมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์(ร่าง)หลักสูตร และผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus group) พิจารณา(ร่าง)หลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน หลังการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ ใช้ชื่อหลักสูตรว่า “หลักสูตรรุดนพัฒน์แห่งจิตรลดา” เป็นหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-ป.6) ใช้ในคาบกิจกรรมโฮมรูมซึ่งมีสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรตลอดหลักสูตรทั้งหมดจำนวน 45 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 รายวิชาในแต่ละระดับชั้น คือ (1) วิชารู้รักจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 ชั่วโมง (2) วิชาทัศนความเป็นไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 ชั่วโมง และ (3) วิชารุดนไทยใจงาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 ชั่วโมง โดยในแต่ละรายวิชาจะประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ซึ่งมีสาระการเรียนรู้และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแตกต่างกันออกไปในแต่ละหน่วย การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน จะแบ่งเป็นการประเมิน 2 ส่วน คือ ความเหมาะสมของหลักสูตร และความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านความเป็นมาของหลักสูตร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านความเป็นมาของหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.56	มาก
แสดงถึงปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.48	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ) ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านความเป็นมาของหลักสูตร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
มีหลักการและเหตุผลแสดงแนวคิดชัดเจน	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก

ด้านความเป็นมาของหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56 แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.62	0.89	มาก	3.62	0.89	มาก
สอดคล้องตามความเป็นมาของหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก
สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร	3.57	0.97	มาก	3.57	0.97	มาก
ชัดเจนสามารถวัดผลได้	3.57	0.97	มาก	3.57	0.97	มาก

ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านโครงสร้างหลักสูตร

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านโครงสร้างหลักสูตร	4.10	0.60	มาก	4.10	0.60	มาก
ตรงตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร	4.14	0.69	มาก	4.14	0.69	มาก
จัดโครงสร้างได้อย่างเป็นระบบ	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
ชัดเจนนำไปจัดการเรียนการสอนได้จริง	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก

ด้านโครงสร้างหลักสูตร ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านคำอธิบายรายวิชา

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านคำอธิบายรายวิชา	3.79	0.85	มาก	3.86	0.74	มาก
สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.00	0.81	มาก	4.00	0.81	มาก
แสดงถึงรายละเอียดในภาพรวมเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่ นักเรียนต้องได้จากการเรียนรู้	3.57	0.97	มาก	3.71	0.75	มาก

ด้านคำอธิบายรายวิชา ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 แสดงผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 5 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านโครงสร้างรายวิชา

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านโครงสร้างรายวิชา	4.43	0.53	มากที่สุด	4.24	0.53	มากที่สุด
สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร	4.43	0.53	มากที่สุด	3.86	0.69	มาก
สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด
จัดโครงสร้างได้อย่างเป็นระบบ	4.43	0.53	มากที่สุด	4.43	0.53	มากที่สุด

ด้านโครงสร้างรายวิชา ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 แสดงผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 6 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้	3.96	0.74	มาก	3.96	0.74	มาก
สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก
ตรงตามหลักการของหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก
ตรงตามโครงสร้างหลักสูตร	4.14	0.90	มาก	4.14	0.90	มาก
สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้จริง	4.29	0.75	มากที่สุด	4.29	0.75	มากที่สุด

ด้านแนวทางการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74 แสดงผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 7 ตารางแสดงผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านแนวทางการวัดและประเมินผล

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม			ระดับความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านแนวทางการวัดและประเมินผล	3.57	0.83	มาก	3.71	0.75	มาก
ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก
ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.43	0.97	มาก	3.71	0.75	มาก
เหมาะสมกับการวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติ	3.43	0.97	มาก	3.71	0.75	มาก
สามารถดำเนินการได้จริง	3.71	0.75	มาก	3.71	0.75	มาก

ด้านแนวทางการวัดและประเมินผล ผลการประเมินพบว่า ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 แสดงผลดังตารางที่ 7

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผล

1) ความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้การวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT Analysis) การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ด้านความรักชาติและ

อนุรักษ์ความเป็นไทย ด้านการมีความประพฤติและกิริยามารยาทดี ด้านการมีจิตสาธารณะ และด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการนำไปใช้การร่างหลักสูตร 2) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร พบว่า หลักสูตรเสริมสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่ถูกพัฒนาขึ้นฉบับสมบูรณ์ ใช้ชื่อหลักสูตรว่า “หลักสูตรรุดนพัฒน์แห่งจิตรลดา” เป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้น ป.4-ป.6 ใช้ในคาบกิจกรรมโฮมรูมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ระยะเวลาสำหรับการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรทั้งหมดจำนวน 45 ชั่วโมง แบ่งเป็น 3 รายวิชาในแต่ละระดับชั้น คือ (1) วิชารู้รักจิตรลดา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 ชั่วโมง (2) วิชาทัศนความเป็นไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 ชั่วโมง และ (3) วิชารุดนไทยใจงาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 ชั่วโมง ในส่วนของผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 และความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63

อภิปรายผล

ความต้องการจำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรพบว่า องค์ประกอบของอัตลักษณ์โรงเรียนจิตรลดา ประกอบด้วย 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ (2) ความรักชาติและอนุรักษ์ความเป็นไทย (3) ความประพฤติและกิริยามารยาทดี (4) ด้านการมีจิตสาธารณะ และ (5) ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น นั้นสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการพัฒนา “อัตลักษณ์ของผู้เรียน” ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีรากฐานทางประวัติศาสตร์และความเชื่อมโยงกับสถาบันหลักของชาติมาอย่างยาวนานอย่างโรงเรียนจิตรลดา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ระบุว่า อัตลักษณ์ของสถานศึกษาควรสะท้อนคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์และเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2563)

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรพบว่า “หลักสูตรรุดนพัฒน์แห่งจิตรลดา” ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อองค์ประกอบอัตลักษณ์ที่กล่าวมาในข้างต้น ถือเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการพัฒนาหลักสูตรตามบริบทเฉพาะของโรงเรียน ซึ่งแนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยของ Truong, Hallinger และ Sanga (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ยึดโยงกับบริบทของโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์และสร้างจุดเด่นที่ชัดเจนของสถานศึกษา อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในสังคม นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของหลักสูตรอยู่ในระดับ “มาก” แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรรุดนพัฒน์แห่งจิตรลดา มีความเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ศิริกาญจน์ รัตโนวิสิฐ (2564) ที่เห็นว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีต้องมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริง ทั้งยังควรสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา การแบ่งรายวิชาเป็น 3 วิชา ได้แก่ (1) วิชารู้รักจิตรลดา (2) วิชาทัศนความเป็นไทย และ (3) วิชารุดนไทยใจงาม ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Cai (2021) ที่เสนอว่าหลักสูตรที่ออกแบบเพื่อตอบสนองอัตลักษณ์สถานศึกษา ควรแบ่งเป็นหน่วยรายวิชาอย่างชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายและแนวทางการสอนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียนในบริบทนั้น ๆ อีกทั้ง การที่หลักสูตรมุ่งเน้นในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4-ป.6) ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Tosuncuoğlu (2019) ที่กล่าวว่า ช่วงวัยประถมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงวัยสำคัญในการปลูกฝังอัตลักษณ์และคุณลักษณะเฉพาะที่ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ นอกจากนี้ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ในการนำหลักสูตรไปใช้จริง ยังสะท้อนว่า ครูและผู้บริหารมีความพร้อมและยอมรับต่อหลักสูตรในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Shin, Lee และ Kim (2020) ที่ระบุว่า การมีส่วนร่วมของครูและผู้บริหารในการออกแบบและประเมินหลักสูตร ช่วยเพิ่มโอกาสในการนำหลักสูตรไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพสูง การออกแบบหลักสูตรที่มุ่งเน้นเสริมสร้างอัตลักษณ์สถานศึกษาต้องอาศัยการวิเคราะห์บริบท (SWOT Analysis) ควบคู่กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในโรงเรียน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม เป็นไปได้ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาอื่น ๆ สามารถนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอัตลักษณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมได้แต่ต้องมีการปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของตนเองต่อไป

2. การพัฒนาหลักสูตรต้องเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียน ผ่านกระบวนการร่วมกันพัฒนาหลักสูตร โดยผู้บริหารและครูในโรงเรียนได้เรียนรู้กระบวนการและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้วิจัยหลัก ซึ่งเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม ความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในองค์กร และเกิดความยั่งยืนในการนำหลักสูตรไปใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างตัวแปรตัวอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัยและสถานการณ์ปัจจุบันต่อไป

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการสอน วิธีการ หรือเทคนิคการสอนเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ในบริบทอื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. (ม.ป.ท.).
- ศิริกาญจน์ รัตนวิเศษ. (2564). การบูรณาการกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียน. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 15(1), 80-92.
- สมพร พงษ์พานิช. (2566). การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตร. *วารสารวิชาการครุศาสตร์*, 41(3), 23-38.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2563). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- Cai, Y. (2021). Curriculum development and school identity: A case study of integrated character education. *Journal of Educational Development*, 45(3), 55-68.
- Krause, K., Reilly, K., & Whitfield, C. (2021). School identity and student outcomes: Building connections for student success. *Educational Review*, 73(5), 678-693.

- Lannegrand-Willems, L., Zimmermann, G., & Gabarrot, M. (2020). Identity development in childhood and adolescence: A decade in review. *European Psychologist*, 25(3), 156–170. Retrieved from <https://doi.org/10.1027/1016-9040/a000400>
- MacDonald, C. (2021). Participatory action research: Theory and practice in education. *Educational Action Research*, 29(3), 321-337.
- Santrock, J. W. (2022). *Educational psychology* (8th ed.). McGraw-Hill Education.
- Shin, H., Lee, J., & Kim, S. (2020). Designing an integrated identity-based curriculum for elementary schools: Insights and strategies. *International Journal of Educational Research*, 102, 101-112.
- Smith, J., & Taylor, L. (2020). *The role of school culture in student identity development*. Routledge.
- Su, Y., & Lin, S. (2022). Fostering moral identity and school belonging through identity-based education in primary school students. *Journal of Moral Education*, 51(4), 465–481. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/03057240.2021.1942806>
- Thomas, R., Lee, M., & Carter, S. (2023). Curriculum and identity: The role of structured programs in primary education. *International Journal of Educational Development*, 94(5), 102-114.
- Tosuncuoglu, I. (2019). Developing students' identity and character through curriculum design. *Journal of Education and Learning*, 8(3), 235-245.
- Truong, M., Hallinger, P., & Sanga, K. (2020). Strengthening school identity through character education. *International Journal of Leadership in Education*, 23(5), 617-632.

การพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
The Development of the Taling Chan Health Constitution
through a Participatory Process

นงศภัท ปาแก้ว¹
กอบกุล ชินชัยภูมิ²
กาญจนา บัวเขียว³
วีรยุทธ ยวนใจ⁴
พรชัย ก.ศรีสุวรรณ⁵

Nongnapat Pakaew¹
Kobkul Chinchaiyaphum²
Kanjana Buakhiaw³
Weerayut Yuanjai⁴
Pornchai Kor.srisuwan⁵

Received: March 10,2025 Revised: May 30,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันเป็นกระบวนการที่มุ่งเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนผ่านการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชนในพื้นที่ โดยธรรมนูญสุขภาพนี้มีเป้าหมายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสุขภาพของชุมชนอย่างยั่งยืน ครอบคลุม 6 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมการร่วมมือระหว่างหน่วยงานและประชาชนในการกำหนดทิศทางสุขภาวะ (2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม มุ่งเน้นการสร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ การออมในชุมชน และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (3) ด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการจัดการขยะ การบำบัดน้ำเสีย การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศ และการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (4) ด้านสุขภาพ ครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟู ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การตรวจสุขภาพ การตรวจคัดกรองโรค การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง การส่งเสริมการออกกำลังกาย และการแพทย์ทางเลือก (5) ด้านการศึกษา เน้นการให้ความรู้ด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย การป้องกันโรค การอบรมผู้นำสุขภาพชุมชน และการสนับสนุนโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีตั้งแต่วัยเยาว์ (6) การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ ผ่านคณะกรรมการติดตามประเมินผล และปรับปรุงธรรมนูญให้เหมาะสมกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง ธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายสุขภาพ แต่ยังเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างความตระหนักรู้ และปลูกฝังการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดสุขภาวะที่ยั่งยืนในทุกมิติ และทุกช่วงวัย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

¹² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³⁴⁵ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹² Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat university

³⁴⁵ The Demonstration School of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: nongnapat.pa@bsru.ac.th

คำสำคัญ: ธรรมนูญสุขภาพ, สุขภาวะ, เขตตลิ่งชัน

Abstract

The development of the Taling Chan District Health Constitution aims to enhance community well-being through the participation of multiple sectors, including government agencies, academic institutions, civil society organizations, and local residents. This health constitution seeks to establish strategic guidelines for sustainable community health development and problem-solving, encompassing six key dimensions: (1) Cross-sector collaboration — promoting collaboration between agencies and the public to shape the direction of community well-being; (2) Economic and social aspects — focusing on job creation, income generation, community savings, and sustainable resource management to ensure economic and social stability; (3) Environmental aspects — emphasizing waste management, wastewater treatment, expansion of green spaces, air pollution monitoring, and the promotion of organic farming to foster a health-supportive environment; (4) Health aspects — covering health promotion, disease prevention, treatment, and rehabilitation through initiatives such as regular health check-ups, safe food campaigns, chronic disease management, physical activity promotion, and alternative medicine; (5) Health Education — providing knowledge on nutrition, exercise, disease prevention, training for community health leaders, and supporting “Health Promoting Schools” to instill healthy behaviors from an early age; and (6) Health Constitution Implementation — establishing committees to monitor, evaluate, and regularly update the constitution in response to changing conditions. The Taling Chan District Health Constitution is more than just a health policy; it is a participatory mechanism that empowers communities, increases public awareness, and promotes active civic engagement. It aims to achieve sustainable well-being across all dimensions and age groups by embracing genuine participation from all sectors.

Keywords: health constitution, well-being, Taling Chan district

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา นโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะในบริบทของสุขภาพชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จากการดำเนินการของหน่วยงานรัฐเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่และภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาสุขภาพอย่างยั่งยืน พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดให้การพัฒนาสุขภาพของประชาชนต้องเกิดขึ้นจากการบูรณาการของทุกภาคส่วน

เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2564)

ในระดับพื้นที่ กรุงเทพมหานครได้มีการจัดทำธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาสุขภาพแบบมีส่วนร่วม โดยขยายผลการมีส่วนร่วมดังกล่าวไปสู่ระดับเขต นำไปสู่การจัดทำธรรมนูญสุขภาพของแต่ละเขต โดยในระยะแรกคณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน เขตพื้นที่ 13 กรุงเทพมหานคร ได้มีมติสนับสนุนกระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพในระดับเขต โดยมีพื้นที่นำร่องอยู่ 12 แห่ง ได้แก่ เขตวังทองหลาง เขตบางคอแหลม เขตสายไหม เขตดอนเมือง เขตลาดพร้าว เขตปทุมธานี เขตลาดกระบัง เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางบอน เขตทุ่งครุและเขตทวีวัฒนา การดำเนินงานในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนและขับเคลื่อนแบบบูรณาการจาก กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีมหาวิทยาลัย ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม รวมถึง ศูนย์บริการสาธารณสุข ภาคประชาสังคม ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 12 แห่ง เพื่อการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนสุขภาพ แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ระดับเขต กรุงเทพมหานคร ผ่านเครื่องมือ “ธรรมนูญสุขภาพ” และเพิ่มโอกาสให้ภาคีรัฐ วิชาการ สังคม ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดอนาคตระบบสุขภาพของพื้นที่ตนเองอย่างเป็นระบบและยั่งยืนตามที่ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 กำหนดให้ “ธรรมนูญสุขภาพระดับเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” คือ ข้อตกลงร่วมระดับเขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานครที่นำไปใช้แก้ไข้ปัญหาและคลี่คลายความขัดแย้งด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม และเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้เกิดสัญญาณที่นำไปสู่แนวปฏิบัติเพื่อแก้ไข้ปัญหาในพื้นที่ ธรรมนูญสุขภาพ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2563 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบและทิศทาง หรือแนวทางปฏิบัติในการนำไปสู่สุขภาพที่ดีของประชาชนในกรุงเทพมหานครร่วมกัน จึงเป็นโอกาสในการพัฒนาระบบสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เขตเมือง

โดยในปี 2563 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นหนึ่งในภาคีเครือข่ายภาค วิชาการที่ช่วยหนุนเสริมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพในพื้นที่นำร่องของกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 เขต ได้แก่ เขตธนบุรี เขตบางบอน และเขตทวีวัฒนา และในปี 2567 ได้ขยายผลไปยังอีก 2 พื้นที่ คือ เขตพระ โขนง รวมถึงเขตตลิ่งชัน กระบวนการจัดทำธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ ประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งผู้นำชุมชน เครือข่ายสุขภาพ องค์กรภาคประชาสังคม และหน่วยงานท้องถิ่น ได้เข้า มามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และร่วมตัดสินใจในประเด็นสุขภาพที่เกี่ยวข้อง กับชุมชนของตนเอง โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเป็นหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ และกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ (Health Station, 2564)

บทความนี้มุ่งศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอน วิธีการ และผลลัพธ์ของกระบวนการ ดังกล่าว ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรืออุปสรรคในการจัดทำธรรมนูญสุขภาพในระดับเขต ซึ่ง จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายสุขภาพแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันที่นำเสนอในบทความนี้ ถือเป็นต้นแบบ หนึ่งที่สามารนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมอย่าง เป็นระบบ โดยการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดปัญหา แสวงหาแนวทางแก้ไข และ

ติดตามประเมินผล ถือเป็นการสร้างความโปร่งใส ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และนำไปสู่การสร้างนโยบายที่มีความยั่งยืนในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้

กระบวนการทางการพัฒนาระรรมนุญสุภาพเขตตลิ่งชันผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การพัฒนาระรรมนุญสุภาพเขตตลิ่งชันผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพประชาชนทุกช่วงวัยผ่านรูปแบบหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้บริบทและความมุ่งหวังของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายที่ครอบคลุมหลักการ ความสำคัญ ความหมาย ขั้นตอน และประโยชน์ที่ได้รับเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจและการกำหนดทิศทางของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่มีผลต่อสังคมหรือชุมชน การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะในเรื่องของนโยบายสาธารณะและการพัฒนาชุมชน

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะมีความสำคัญในการส่งเสริมความโปร่งใสในการตัดสินใจ เพิ่มความเชื่อมั่นของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง และช่วยสร้างความยั่งยืนในการพัฒนานโยบาย และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน เนื่องจากสามารถสะท้อนปัญหาที่แท้จริงและความคิดเห็นจากหลากหลายมุมมองได้ โดยสามารถสรุปความสำคัญของการมีส่วนร่วมได้ดังนี้:

1. การเสริมสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจ

การที่ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานโยบายช่วยเพิ่มความโปร่งใสในการตัดสินใจของรัฐบาล และลดโอกาสในการตัดสินใจที่ไม่ยุติธรรมหรือที่ขาดความรับผิดชอบ (Fung, 2006) การมีส่วนร่วมดังกล่าวทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการตัดสินใจของตนเองได้รับการพิจารณาและเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างประชาชนและรัฐ

2. การสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมช่วยให้การพัฒนานโยบายสาธารณะสะท้อนถึงความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในสังคม (Arnstein, 1969) โดยการรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนในหลากหลายกลุ่มจะช่วยให้รัฐบาลสามารถออกแบบนโยบายที่มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงได้ดียิ่งขึ้น

3. การสร้างความยั่งยืนในการพัฒนานโยบาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนช่วยทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนานโยบาย เนื่องจากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมทำให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และเมื่อมีการนำไปปฏิบัติจริง ย่อมมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อการติดตามผล กระบวนการนี้ทำให้การดำเนินนโยบายมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว (Mansbridge, 2014)

4. การเสริมสร้างประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานโยบายช่วยเสริมสร้างประชาธิปไตยในสังคม การที่ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการส่งเสริมหลักการ

พื้นฐานของประชาธิปไตย ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางของสังคมและประเทศชาติ (Mansbridge, 2014)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานโยบายสาธารณะมีความสำคัญในการเสริมสร้างความโปร่งใส ความไว้วางใจ และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินนโยบายและเสริมสร้างประชาธิปไตยให้แข็งแกร่งขึ้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ ยังถือเป็นองค์ความรู้สำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของระบอบประชาธิปไตยในระดับชุมชน ซึ่งช่วยให้ความโปร่งใส สะท้อนความต้องการที่แท้จริง และสร้างความยั่งยืนของนโยบาย กระบวนการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของสุขภาพชุมชนตนเองอย่างแท้จริง

ความหมายและแนวคิดจากนักวิชาการ

Arnstein (1969) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในรูปแบบของ "บันไดการมีส่วนร่วม" (Ladder of Participation) ซึ่งแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็นหลายระดับตั้งแต่การให้ข้อมูล (informing) ไปจนถึงการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการควบคุม (citizen control) โดยการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นจะส่งผลให้ประชาชนสามารถมีอำนาจในการกำหนดทิศทางและผลลัพธ์ของการพัฒนาได้ Sherry R. Arnstein ยังได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ตัดสินใจร่วมกับผู้มีอำนาจ และสามารถตรวจสอบการดำเนินการได้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและรับผิดชอบในกระบวนการ

Cohen & Uphoff (1980) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมในมุมมองของการพัฒนาชุมชนว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและการใช้งบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมนี้ช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบในระดับท้องถิ่นและสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

Baker (2006) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้ข้อมูลและการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะให้กับประชาชนในกระบวนการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมที่ดีต้องมาจากการที่ประชาชนมีความเข้าใจและสามารถมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจอย่างมีข้อมูลและชัดเจน

จากความความหมายและแนวคิดจากนักวิชาการข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบายหรือการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจในระดับนโยบายหรือท้องถิ่น แนวคิดการมีส่วนร่วมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการให้ข้อมูลไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการควบคุมการดำเนินงานที่สามารถทำให้ประชาชนมีอำนาจในการกำหนดทิศทางและผลลัพธ์ที่ต้องการ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลและการฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนสามารถมีบทบาทในการตัดสินใจอย่างมีความรู้และมีประสิทธิภาพ

และในการพัฒนานโยบายสาธารณะได้มีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ กล่าวคือ กระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนานโยบายสาธารณะ ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหา ไปจนถึงการประเมินผลกระทบของนโยบายที่ถูกนำมาใช้ โดยการมีส่วนร่วมนี้ ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส และทำให้การพัฒนานโยบายสะท้อนความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนในสังคม

มิติการมีส่วนร่วมของประชาชน (Dimensions of Public Participation)

มิติของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะสามารถแบ่งออกเป็นหลายมิติที่สำคัญ ได้แก่:

1. **มิติการมีส่วนร่วมในการรับข้อมูล (Informational Dimension):** ประชาชนมีบทบาทในการรับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายที่กำลังพัฒนา หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ เช่น การอ่านเอกสาร การเข้าร่วมประชุม
2. **มิติการให้ความคิดเห็น (Consultative Dimension):** ประชาชนมีโอกาสดำเนินการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาต่าง ๆ ผ่านการสำรวจหรือการประชุมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานรัฐ
3. **มิติการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making Dimension):** ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจหรือร่วมกำหนดทิศทางของนโยบาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นในระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด เช่น การประชุมที่ประชาชนสามารถมีเสียงในกระบวนการตัดสินใจ
4. **มิติการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation Dimension):** การมีส่วนร่วมของประชาชนยังครอบคลุมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของนโยบายที่ได้ออกแบบและนำไปใช้แล้ว เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน (Characteristics of Public Participation)

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจำแนกได้ตามลักษณะการเข้าร่วมดังนี้:

1. **การมีส่วนร่วมแบบอาสาสมัคร (Voluntary Participation):** ประชาชนเข้าร่วมโดยสมัครใจเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ
2. **การมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการ (Active Participation):** ประชาชนไม่เพียงแต่เสนอความคิดเห็น แต่ยังมีส่วนร่วมในการดำเนินการหรือปฏิบัติตามนโยบาย
3. **การมีส่วนร่วมแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Participation):** ประชาชนมีบทบาทในการแสดงตัวตนในกระบวนการ เช่น การลงนามในเอกสารหรือการเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจ

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน (Forms of Public Participation)

รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับระดับและลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้แก่:

1. **การปรึกษาหารือ (Consultation):** การจัดให้มีการประชุมหรือการสำรวจความคิดเห็น เช่น การฟังความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานโยบาย
2. **การตัดสินใจร่วม (Co-decision Making):** ประชาชนมีบทบาทในการร่วมตัดสินใจในกระบวนการทางนโยบาย เช่น การร่วมตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากประชาชน
3. **การตรวจสอบและติดตาม (Monitoring and Oversight):** ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานของนโยบาย เช่น การเป็นสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย
4. **การมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมาย (Legislative Participation):** การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย เช่น การเข้าร่วมการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

กลไกและกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. **การปรึกษาหารือ (Consultation):** กลไกที่ใช้เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจากการศึกษาหรือการสำรวจ เช่น การจัดประชุมสาธารณะหรือการทำแบบสอบถามที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือการพัฒนา นโยบาย

2. **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making):** เมื่อความคิดเห็นของประชาชนได้รับการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย โดยอาจมีการตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มทำงานร่วมกับตัวแทนประชาชนในการออกแบบนโยบาย

3. **การติดตามผล (Monitoring):** การมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในขั้นตอนการออกแบบนโยบาย แต่ยังรวมถึงการติดตามการดำเนินงานของนโยบาย เพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับการพัฒนา และมีผลกระทบตามที่คาดหวัง

4. **การประเมินผล (Evaluation):** การประเมินผลของนโยบายที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เป็นการสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหรือพัฒนา นโยบายในอนาคต

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (Factors Influencing Public Participation)

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็นหลายด้าน ได้แก่:

1. **ความรู้และการศึกษา (Knowledge and Education):** ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและกระบวนการมีส่วนร่วมมีผลต่อการเข้าร่วม

2. **ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล (Access to Information):** การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา นโยบายสาธารณะทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

3. **สภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมือง (Social and Political Environment):** สถานการณ์ทางการเมืองที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เช่น การเปิดกว้างทางการเมือง การสนับสนุนจากผู้นำท้องถิ่น

4. **ความตั้งใจและแรงจูงใจ (Motivation):** แรงจูงใจและความตั้งใจของประชาชนในการมีส่วนร่วม เช่น ความรู้สึกว่ามีค่าและสามารถเปลี่ยนแปลงนโยบายได้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา นโยบายสาธารณะมีความสำคัญในการเสริมสร้างประชาธิปไตยและความโปร่งใส รวมถึงการทำให้ นโยบายสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถเกิดขึ้นในหลายรูปแบบและมิติ โดยมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนี้

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน (Steps in Public Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา นโยบายมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้:

1. **การเตรียมความพร้อม (Preparation Phase):** การจัดเตรียมข้อมูลและการติดต่อประชาชนเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการและโอกาสในการมีส่วนร่วม

2. **การรวบรวมความคิดเห็น (Consultation Phase):** การรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผ่านการสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือการประชุมสาธารณะ

3. **การตัดสินใจ (Decision-making Phase):** การนำความคิดเห็นและข้อมูลที่ได้จากประชาชนมาพิจารณาในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย

4. การดำเนินการ (Implementation Phase): การดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. การติดตามผล (Monitoring and Evaluation Phase): การติดตามและประเมินผลของนโยบายหลังจากที่ถูกนำมาใช้ เพื่อให้มีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหากจำเป็น

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary study) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากแผนพัฒนาชุมชนระดับเขต และเอกสารทางวิชาการ เช่น รายงานการวิจัย บทความวิจัย หนังสือ และตำรา เพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดเครื่องมือและแนวคิดในการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพของคนในชุมชนเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร แบบมีส่วนร่วม

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในภาคสนาม (Field study) เพื่อทราบถึงกระบวนการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดแนวคิดสำคัญธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน กล่าวคือ ในการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน จะเป็นการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน การบริการสาธารณสุข การรักษาสุขภาพ ส่งเสริม ป้องกัน และฟื้นฟูสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเกษตรกรรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี โดยมุ่งหวังให้เกิดสุขภาวะในทุกมิติ ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม แก่ประชาชนในพื้นที่ตลิ่งชันทุกกลุ่มวัย

2.2 ศึกษาสถานการณ์สุขภาพของคนในชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากแผนพัฒนาชุมชนระดับเขตและเอกสารทางวิชาการ เช่น รายงานการวิจัย บทความวิจัย หนังสือ และตำราเพื่อนำมาสังเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดเครื่องมือและแนวคิดในการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพของคนในชุมชนเขตตลิ่งชันกรุงเทพมหานคร แบบมีส่วนร่วม ครอบคลุม บริบทชุมชน และสถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ด้านสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสุขภาพ และ 4) ด้านการศึกษา

2.3 การจัดทำร่างธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเขตตลิ่งชัน สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเขตตลิ่งชัน หลักการสำคัญและแนวคิดของธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน นิยามศัพท์ และหมวดของธรรมนูญสุขภาพ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านสุขภาพ 5) ด้านการศึกษา และ 6) การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน

2.4 จัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน เพื่อรับฟังปัญหา ความคิดเห็นของประชาชน ความต้องการ และแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อปรับแก้ธรรมนูญสุขภาพให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนในชุมชนมากขึ้น

2.5 จัดเวทีสาธารณะรับรองธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน โดยคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกชุมชน คณะกรรมการร่างธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน และคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันประจำชุมชน ให้การรับรองและยกย่องธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเขตตลิ่งชัน สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเขตตลิ่งชัน หลักการสำคัญและแนวคิดของธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน นิยามศัพท์ และหมวดของธรรมนูญสุขภาพ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านสุขภาพ 5) ด้านการศึกษา และ 6) การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน

การพัฒนาธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชันผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การพัฒนาธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชันเกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 25 ที่กำหนดให้มีการจัดทำธรรมนุญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ พร้อมสนับสนุนการสร้างธรรมนุญสุขภาพเฉพาะพื้นที่หรือประเด็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการระบบสุขภาพของชุมชน

ธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชัน มีเป้าหมายหลักเพื่อกำหนดทิศทาง นโยบาย และกติกาต่าง ๆ ในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่ โดยเน้นมิติสุขภาพที่ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ สุขภาพกาย ใจ ปัญญา และสังคม ตลอดจนส่งเสริมการบริการสาธารณสุข การป้องกันโรค การรักษา การฟื้นฟูสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การเกษตรกรรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

เนื้อหาของธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชัน ประกอบด้วย:

1. วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเขตตลิ่งชัน
2. สถานการณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาวะของประชาชนในพื้นที่
3. หลักการและแนวคิดสำคัญของธรรมนุญสุขภาพ
4. นิยามศัพท์
5. หมวดหมู่ของธรรมนุญสุขภาพ

สถานการณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาวะของประชาชนในเขตตลิ่งชัน แบ่งออกเป็น 6 หมวดหลัก ได้แก่:

1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานรัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาธรรมนุญสุขภาพ โดยกระบวนการนี้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีบทบาท ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น การเสนอแนะแนวทาง หรือการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาพชุมชน การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ช่วยให้การกำหนดนโยบายสุขภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และทำให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบายอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคประชาสังคมยังช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและโปร่งใสให้กับกระบวนการพัฒนา

2. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

สุขภาวะของประชาชนเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน หากประชาชนมีรายได้เพียงพอ มีอาชีพที่มั่นคง และอยู่ในสังคมที่เกื้อกูลกัน ย่อมส่งผลให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายดีขึ้น การพัฒนาด้านนี้จึงมุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพ การสร้างรายได้ที่ยั่งยืน เช่น การสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก การจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมในชุมชน หรือการให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการรายได้ นอกจากนี้ การสร้างสังคมที่เข้มแข็งและสนับสนุนกันยังช่วยลดปัญหาสังคม เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การละเลยเด็กและผู้สูงอายุ เป็นต้น

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นรากฐานสำคัญของสุขภาพที่ดี ธรรมนุญสุขภาพเขตตลิ่งชันจึงให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น การลดขยะและการจัดการขยะอย่างถูกวิธี การบำบัดน้ำเสีย การเพิ่มพื้นที่สีเขียว การเฝ้าระวังมลพิษทางอากาศ ตลอดจนการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์และ

การปลูกพืชผักปลอดสารพิษ สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดความเสี่ยงด้านสุขภาพจากมลพิษ แต่ยังสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ

4. ด้านสุขภาพ

ด้านสุขภาพเป็นหัวใจหลักของธรรมนูญ โดยเน้นการดูแลสุขภาพเชิงรุกทั้งในแง่ของการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา และการฟื้นฟู เช่น การจัดโครงการตรวจสุขภาพประจำปี การให้วัคซีนป้องกันโรค การรณรงค์เรื่องอาหารปลอดภัย การออกกำลังกายในชุมชน ตลอดจนการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง การแพทย์ทางเลือก และการสนับสนุนการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม (กาย จิตใจ ปัญญา และสังคม)

5. ด้านการศึกษา

ความรู้ด้านสุขภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนสามารถดูแลตัวเองและครอบครัวได้ การพัฒนาด้านนี้ครอบคลุมการให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ การออกกำลังกาย การป้องกันโรค รวมถึงการอบรมผู้นำสุขภาพชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น การจัดทำหลักสูตรสุขศึกษา การให้ความรู้เรื่องอนามัยวัยรุ่น และการสนับสนุนโครงการ "โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ" เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพที่ดีตั้งแต่เยาว์วัย

6. การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน

ธรรมนูญสุขภาพจะเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อมีกลไกขับเคลื่อนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เขตตลิ่งชันได้จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วน เพื่อทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงธรรมนูญให้เหมาะสมกับสถานการณ์ นอกจากนี้ยังมีการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี การประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และร่วมมือกันปฏิบัติตามธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน เป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสุขภาพชุมชนที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทร่วมกันในกระบวนการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบาย เป็นกลไกที่เสริมสร้างความเป็นเจ้าของของประชาชนอย่างแท้จริง และสะท้อนความต้องการของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน

การพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันไม่เพียงเป็นแค่เครื่องมือในการกำหนดทิศทางด้านสุขภาพของชุมชน แต่ยังเป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งของประชาชน เพื่อให้เกิดสุขภาวะอย่างยั่งยืนในทุกมิติและทุกกลุ่มวัย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง และการแบ่งสถานการณ์สุขภาวะของเขตตลิ่งชันออกเป็น 6 หมวด ทำให้สามารถวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบด้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ตั้งแต่การกำหนดนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติจริง ส่งผลให้ธรรมนูญสุขภาพเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนในทุกมิติอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 QR Code แสดงรายละเอียดธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
(ที่มา <https://link.bsru.ac.th/17sq>)

บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันในฐานะกรณีศึกษาของการประยุกต์ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ โดยมีการวิเคราะห์ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติจริงในพื้นที่ ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในทุกระดับ ตั้งแต่การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล จากประสบการณ์ของเขตตลิ่งชัน แสดงให้เห็นว่า การสร้างธรรมนูญสุขภาพแบบมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างสุขภาพของชุมชนในทุกมิติเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการสร้างนโยบายที่ตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น บทเรียนจากบทความนี้สามารถนำไปต่อยอดในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อพัฒนาระบบนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมที่โปร่งใส ยั่งยืน และครอบคลุม

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชันที่นำเสนอในบทความนี้ ถือเป็นต้นแบบหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นเพื่อส่งเสริมการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ โดยการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีบทบาทในการกำหนดปัญหา แสวงหาแนวทางแก้ไข และติดตามประเมินผล ถือเป็น การสร้างความโปร่งใส ตอบสนองความต้องการที่แท้จริง และนำไปสู่การสร้างนโยบายที่มีความยั่งยืนในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศได้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสุขภาพเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกิดความโปร่งใส สะท้อนความต้องการที่แท้จริง และสร้างความยั่งยืนของนโยบาย โดยกระบวนการนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีบทบาทสำคัญในการกำหนดอนาคตของสุขภาพชุมชนตนเองอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2564). *ธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2567). *ธรรมนูญสุขภาพเขตตลิ่งชัน พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์พับลิชชิง.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Planning Association*, 35(4), 216–224. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>.
- Fung, A. (2006). Varieties of participation in complex governance. *Public Administration Review*, 66(1), 66–75. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00667.x>
- Health Station. (2564). *ขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร 13 เขต*. Retrieved from <https://main.healthstation.in.th/news/show/10>
- Inter-Parliamentary Union. (2024). *Citizen-initiated legislation: The Clean Air Bill in Thailand*. Retrieved from <https://www.ipu.org/innovation-tracker/story/citizen-initiated-legislation-clean-air-bill-in-thailand>

- Mansbridge, J. (2014). Should blacks represent blacks and women represent women? A contingent "yes". *Journal of Political Philosophy*, 22(3), 311–338. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/jopp.12018>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2025). *Regulatory reform in Thailand*. OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/en/publications/regulatory-reform-in-thailand_7892759c-en.html
- Stratford Journals. (2022). Public participation and performance of government projects in Thailand. *Journal of Public Policy & Governance*, 6(1), 1–15. Retrieved from <https://www.stratfordjournals.com/journals/index.php/journal-of-public-policy-governance/article/download/1225/1536/3786>
- Sullivan, H., & Skelcher, C. (2002). *Working across boundaries: Collaboration in public services*. Palgrave Macmillan.
- Thampanishvong, K., & Saelawong, T. (2020, October 21). People's participation key to better public services. *Thailand Development Research Institute*. Retrieved from <https://tdri.or.th/en/2020/10/peoples-participation-key-to-better-public-services/>
- World Health Organization. (2022). *Thailand country cooperation strategy 2022–2026*. WHO Regional Office for South-East Asia. Retrieved from <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/373066/9789290210771-eng.pdf>

การสื่อสารอย่างมั่นใจด้วยภาษาอังกฤษ: การวิเคราะห์เทคนิคการพูดนำเสนอ
อย่างมีประสิทธิภาพ
Communicating with Confidence in English: An Analysis of Effective
Presentation Techniques

ทิพย์พร จงพล¹

Thippayaporn Jongpon¹

Received: January 30 ,2025 Revised: May 27,2025 Accepted: May 30,2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง การสื่อสารอย่างมั่นใจด้วยภาษาอังกฤษ: การวิเคราะห์เทคนิคการพูดนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอโดยอิงจากเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทสากล และ 3) เพื่อนำเสนอกรอบแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจของผู้พูดในการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ

บทความนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการสื่อสาร ซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดโอกาสทางวิชาชีพและสร้างความประทับใจในระดับนานาชาติ โดยได้อธิบายถึง 6 ขั้นตอนหลักที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการนำเสนอ ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมตัว (Preparation) เน้นการวิเคราะห์ผู้ฟังและฝึกซ้อม 2) ขั้นบทนำ (Introduction) ปูพื้นฐานสู่ความเข้าใจและสร้างความน่าเชื่อถือ 3) ขั้นเปิดการนำเสนอ (Opening) ดึงดูดความสนใจตั้งแต่เริ่มต้น 4) ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Body) ถ่ายทอดข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพด้วยภาษาที่ชัดเจน 5) ขั้นปิดการนำเสนอ (Conclusion) สรุปประเด็นสำคัญและเปิดโอกาสให้ซักถาม และ 6) ขั้นประเมินผลและการพัฒนา (Evaluation and Development) เรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ บทความยังนำเสนอการวิเคราะห์เชิงลึกองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพูดนำเสนออย่างมืออาชีพ อาทิ การเตรียมเนื้อหา การใช้ภาษาและน้ำเสียง การแสดงท่าทาง การจัดการกับคำถาม และการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง หลักการทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการพูดในที่สาธารณะ ควบคู่ไปกับเทคนิคและกลยุทธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทที่หลากหลาย

บทความนี้จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณค่าสำหรับนักศึกษา นักวิชาชีพ ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่ต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องนำเสนออย่างมืออาชีพ

คำสำคัญ: การสื่อสาร, การพัฒนาทักษะการพูด, ทักษะการพูดนำเสนอภาษาอังกฤษ

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

¹ Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: thippayaporn.j@dru.ac.th

Abstract

This article emphasizes the development of communication skills as a crucial tool for expanding professional opportunities and creating impactful impressions at an international level. It presents six primary steps that contribute to presentation effectiveness: 1) Preparation, focusing on audience analysis and practice; 2) Introduction, aiming to lay the foundation for understanding and establish credibility; 3) Opening, designed to capture attention from the outset; 4) Body, effectively conveying information through clear language; 5) Conclusion, summarizing key points and allowing for questions; and 6) Evaluation and Development, facilitating continuous learning and improvement. Furthermore, the article presents an in-depth analysis of essential components related to professional presentations, including content preparation, language and tone usage, gestures, handling questions, and audience interaction. Theoretical principles pertinent to communication and public speaking are also discussed, alongside practical techniques and strategies applicable across diverse contexts.

This article serves as a valuable resource for students, professionals, and individuals seeking to enhance their English communication skills, particularly in situations that require professional-level presentations.

Keywords: communication, oral communication skills, english presentation skills

บทนำ

ความเป็นมา

ในสภาวะโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบททางวิชาการและวงการธุรกิจระหว่างประเทศ ดังนั้น การนำเสนอผลงานหรือแนวคิดด้วยภาษาอังกฤษจึงถือเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มนักศึกษา นักวิชาการ ตลอดจนบุคลากรในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้น การนำเสนอผลงานหรือแนวคิดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดพร้อมทั้งยังคงไว้ซึ่งความมั่นใจในการสื่อสารถือเป็นความท้าทายสำคัญยิ่ง ความท้าทายนี้ไม่เพียงจำกัดอยู่แค่มิติความสามารถทางภาษาศาสตร์ (Linguistic Challenges) แต่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้พูดซึ่งมิใช่เจ้าของภาษาต้องเผชิญ และยังครอบคลุมถึงความท้าทายด้านจิตวิทยา (Psychological Challenges) เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนำเสนอ ความประหม่า หรือความวิตกกังวลในการสื่อสาร (Communication Apprehension) การขาดความมั่นใจในตนเอง (low self-confidence) ความกลัวการถูกตัดสินในเชิงลบ (fear of negative evaluation) และความท้าทายด้านวัฒนธรรม (Cultural Challenges) อาจส่งผลต่อการรับรู้และความคาดหวังของผู้ฟัง รูปแบบการนำเสนอ โครงสร้างการให้เหตุผล การใช้ภาษากาย หรือแม้กระทั่งอารมณ์ขันที่เหมาะสม อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม การขาดความเข้าใจในความแตกต่างเหล่านี้ อาจทำให้การสื่อสารไม่ราบรื่น หรือเกิดความเข้าใจผิด ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นใจและประสิทธิภาพการนำเสนอของผู้พูด

นอกจากนี้ ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะภาษาหลักสำหรับการสื่อสารในประชาคมโลก อิทธิพลของภาษาอังกฤษปรากฏอย่างชัดเจนในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นในแวดวงธุรกิจ การทูต การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษจึงมิใช่เป็นเพียงข้อได้เปรียบอีกต่อไป หากแต่ได้กลายเป็นปัจจัยจำเป็นสำหรับการเข้าถึงโอกาสในตลาดใหม่ การสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ การส่งเสริมนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพและวิชาการ ปัจจุบันจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกมีมากกว่า 1.5 พันล้านคน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศนั้นมีมากกว่าจำนวนเจ้าของภาษาโดยกำเนิด ปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงการขยายขอบเขตการใช้งานและการยอมรับภาษาอังกฤษในระดับสากลอย่างกว้างขวาง ภาษาอังกฤษได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงประชาคมโลกเข้าไว้ด้วยกัน ก่อให้เกิดความต้องการทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ภาษาอังกฤษได้ก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทโดดเด่นในฐานะภาษากลางเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ (Lingua Franca) ซึ่งสถานะดังกล่าวได้สร้างแรงจูงใจและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยอย่างยิ่งต่อผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง ดังนั้น ทักษะความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพจึงมิใช่เป็นเพียงทางเลือกอีกต่อไป แต่ถือเป็นข้อกำหนดพื้นฐานสำหรับการมีส่วนร่วมและความสำเร็จในแวดวงวิชาการและวิชาชีพ การตระหนักถึงความสำคัญประการนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นอันจำเป็นในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องให้สัมฤทธิ์ผลต่อไป (Acolad, 2023; Lieber, 2024; Kenny, 2025)

ความต้องการทักษะการพูดนำเสนอที่มีประสิทธิภาพสูงยิ่งทวีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังปี ค.ศ. 2020 อันเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของการสื่อสารในรูปแบบเสมือนจริง (Virtual) และรูปแบบผสมผสาน (Hybrid) ซึ่งส่งผลให้ผู้นำเสนอจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปและพลวัตของผู้รับสารที่ไม่หยุดนิ่ง ด้วยเหตุนี้ ความพร้อมด้านเทคนิคจึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของประสิทธิผลการนำเสนอในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานและการสื่อสารระยะไกลและแบบผสมผสานหลังปี 2020 ได้ทำให้ทักษะการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพยิ่งทวีความสำคัญมากกว่าที่เคยเป็นมา ผู้นำเสนอไม่เพียงแต่ต้องถ่ายทอดเนื้อหาได้ดีเท่านั้น แต่ยังต้องสามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความน่าเชื่อถือผ่านหน้าจอได้ (Bluewood Team, 2024; Zielinski, 2022) งานวิจัยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนำเสนอทางวิทยาศาสตร์และการแบ่งปันข้อมูลได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง โดยการนำเสนอแบบเสมือนจริงและแบบผสมผสานได้กลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ (Grambow, et al., 2024) อย่างไรก็ตาม กระบวนการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพยังคงประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานหลายประการ ได้แก่ การคัดเลือกหัวข้อที่เหมาะสม การวิเคราะห์กลุ่มผู้รับสาร การสืบค้นและรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการใช้สื่อประกอบเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้รับสาร นอกจากนี้ การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอมีส่วนช่วยลดความวิตกกังวลและเสริมสร้างความมั่นใจในการนำเสนอต่อหน้าสาธารณะ ทั้งนี้ เทคโนโลยีและสื่อการสอนที่เหมาะสมยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการนำเสนอ การฝึกซ้อมในสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนและปลอดภัย อาทิ การฝึกซ้อมกับเพื่อนหรือในกลุ่มขนาดเล็ก สามารถช่วยลดความวิตกกังวลและส่งเสริมความมั่นใจในการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tareen et al., 2023)

โดยสรุป ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารระดับโลก และทักษะการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพยิ่งทวีความสำคัญในยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้ภาษาที่สองยังคงเผชิญความท้าทายในการ

นำเสนอ ซึ่งบทความนี้มุ่งนำเสนอแนวทางแก้ไขผ่านการวิเคราะห์ขั้นตอนการนำเสนอและพัฒนากรอบแนวทาง

ความสำคัญของปัญหา

การพูดนำเสนอเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในบริบทการศึกษาและการประกอบอาชีพในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาจำนวนมากยังคงเผชิญกับความท้าทายและปัญหาหลายประการในการพัฒนาทักษะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องนำเสนอเป็นภาษาต่างประเทศ จากการสังเคราะห์งานวิจัยสามชิ้นล่าสุดที่ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความวิตกกังวล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดนำเสนอของนักศึกษาสามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านจิตวิทยาและความวิตกกังวล (Psychological Issues and Anxiety) ปัญหาด้านจิตวิทยาถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการนำเสนอของนักศึกษางานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงความวิตกกังวลของนักศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่แสดงความกลัวต่อการถูกประเมินในเชิงลบ (fear of negative evaluation) อย่างชัดเจน (Amelia, 2022) ความกลัวนี้สอดคล้องกับการค้นพบที่ว่านักศึกษามีความกังวลเกี่ยวกับการทำผิดพลาด (Fuadah, 2020; Nabella & Umami, 2023) ความเขินอาย (shyness) และความประหม่า (nervousness) เป็นความรู้สึกที่พบได้บ่อยเมื่อนักศึกษาต้องพูดด้วยภาษาอังกฤษ (Fuadah, 2020) สิ่งเหล่านี้มักนำไปสู่การขาดความมั่นใจในตนเอง (lack of self-confidence) ซึ่งเป็นปัญหาที่ถูกระบุในงานวิจัยหลายชิ้น (Amelia, 2022; Fuadah, 2020) นอกจากนี้ Nabella and Umami (2023) ได้ขยายความเข้าใจในประเด็นนี้โดยชี้ว่าระดับความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของนักศึกษา โดยนักศึกษที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (introvert) มีแนวโน้มที่จะประสบปัญหาจากปัจจัยด้านเพื่อน (peer factors) ความรู้สึกอับอาย (shame/humiliation) ประสบการณ์ที่ไม่ดีในอดีต และการมีกระบวนการคิดที่ไม่สมเหตุสมผล (irrational thoughts) ขณะที่นักศึกษที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงออก (extrovert) แม้จะยังประสบความวิตกกังวล แต่ปัจจัยหลักมักมาจากความตื่นเวที (stage fright) และปัญหาด้านภาษาโดยตรง นอกจากนี้ ความกังวลในการเริ่มพูด (worry to speak up) และปฏิกิริยาทางร่างกาย เช่น หัวใจเต้นเร็ว ก็เป็นสิ่งที่นักศึกษาประสบเช่นกัน (Fuadah, 2020)

2. ปัญหาด้านทักษะการนำเสนอและภาษา (Presentation Skills and Linguistic Challenges) นอกเหนือจากปัญหาด้านจิตใจแล้ว ทักษะการนำเสนอและความสามารถทางภาษาก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญ งานวิจัยของ Amelia (2022) พบว่านักศึกษามากกว่าครึ่งรู้สึกว่าการนำเสนอของตนเองยังขาดทักษะการนำเสนอที่เพียงพอ (inadequate presentation skills) โดยปัญหาหลักที่พบคือความยากลำบากในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นภาษาอังกฤษและอธิบายเนื้อหานั้นให้ผู้ฟังเข้าใจ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงถึง 90.5% และประเด็นนี้ได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาของ Fuadah (2020) ที่ระบุว่านักศึกษามีปัญหาด้านการขาดแคลนคำศัพท์ ทำให้ไม่สามารถสื่อสารสิ่งที่ต้องการจะพูดได้อย่างเต็มที่ รวมถึงมีปัญหาในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ถูกต้อง และยังขาดความรู้ภาษาอังกฤษโดยรวม ปัญหาด้านภาษาเหล่านี้โดยเฉพาะความกลัวการออกเสียงผิดพลาด การขาดคำศัพท์ และการใช้ไวยากรณ์ที่ไม่ถูกต้อง ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในกลุ่มนักศึกษที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงออกอีกด้วย (Nabella & Umami, 2023)

3. ปัญหาจากปัจจัยภายนอกและสิ่งแวดล้อม (External and Environmental Factors) ปัจจัยภายนอกและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนก็มีส่วนทำให้เกิดปัญหาในการนำเสนอ การสบตา (eye contact) กับครูหรือเพื่อนสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกประหม่าและเพิ่มความวิตกกังวลได้ (Fuadah,

2020) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยหรือไม่สนับสนุนการฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการพูดได้ยาก (Fuadah, 2020) ความกลัวการถูกตัดสินจากเพื่อนร่วมชั้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านเพื่อน (peer factors) ก็เป็นประเด็นที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Nabella & Umami, 2023)

โดยสรุป การพูดนำเสนอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยภาษาต่างประเทศ เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยความท้าทายสำหรับนักศึกษา ปัญหาที่เกิดขึ้นมีหลายมิติ ทั้งด้านจิตใจอันได้แก่ความวิตกกังวลในรูปแบบต่าง ๆ ความกลัวการประเมินทางลบ และการขาดความมั่นใจ ปัญหาด้านทักษะการนำเสนอและความสามารถทางภาษา เช่น การขาดคำศัพท์ การออกเสียง และความยากในการทำความเข้าใจเนื้อหา รวมถึงปัญหาจากปัจจัยภายนอกและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับการพูดนำเสนอ แต่ยังคงขาดการจัดระบบที่เป็นขั้นตอน พร้อมเทคนิคเฉพาะด้านภาษาอังกฤษสำหรับผู้ใช้ภาษาเป็นภาษาที่สอง จากปัญหาและความท้าทายที่กล่าวมาข้างต้น บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งเสนอกรอบแนวทาง 6 ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมตัว (Preparation) ขั้นที่ 2 ขั้นบทนำ (Introduction) ขั้นที่ 3 ขั้นเปิดการนำเสนอ (Opening) ขั้นที่ 4 ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Body) ขั้นที่ 5 ขั้นปิดการนำเสนอ (Conclusion) และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลและการพัฒนา (Evaluation and Development) ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น ทักษะการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง มิใช่เพียงในบริบททางวิชาการหรือวิชาชีพ แต่ยังจำเป็นต่อการสร้างโอกาสและความสำเร็จในอนาคต กรอบแนวทางนี้จึงเป็นเครื่องมือที่เอื้อให้ทุกคนสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นนี้ให้ก้าวหน้าต่อไปได้

วัตถุประสงค์

บทความวิชาการเรื่อง การสื่อสารอย่างมั่นใจด้วยภาษาอังกฤษ: การวิเคราะห์เทคนิคการพูดนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอ โดยอิงจากเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทสากล
3. เพื่อเสนอกรอบแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจของผู้พูดในการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ

ผลการนำเสนอ

ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ พบว่าการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการเตรียมตัว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความมั่นใจและลดความประหม่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ผู้ฟังและการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ขั้นบทนำ และ ขั้นเปิดการนำเสนอ มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจและดึงดูดความสนใจของผู้ฟังตั้งแต่วินาทีแรก อาทิ การกล่าวทักทาย การแนะนำตนเอง และการระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน สำหรับ ขั้นนำเสนอเนื้อหา การถ่ายทอดข้อมูลอย่างเป็นระบบ ชัดเจน และกระชับ รวมถึงการใช้สื่อสนับสนุนอย่างกราฟหรือแผนภาพเป็นสิ่งจำเป็น ในขณะที่ ขั้นปิดการนำเสนอ ควรเน้นการสรุปประเด็นสำคัญ การเสนอแนะแนวทาง และการเปิดโอกาสให้ซักถาม สุดท้าย

ขั้นประเมินผลและการพัฒนา เป็นการเรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องผ่านการรับฟังข้อเสนอแนะและการวิเคราะห์ข้อผิดพลาด

ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอ โดยอิงจากเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทสากล

จากการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอ พบว่าเทคนิคการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทสากล มีหลายประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความมั่นใจของผู้พูด เช่น การใช้ภาษากาย มีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของผู้ฟัง โดยเฉพาะการสบตา การใช้ท่าทางประกอบบุคลิกภาพ และการแสดงออกทางสีหน้า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Mehrabian ที่ชี้ว่าวัจนภาษามีผลต่อการสื่อสารถึง 55% นอกจากนี้ การสื่อสารด้วยเรื่องเล่า นับเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความผูกพันกับผู้ฟังและช่วยให้จดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการนำเสนอ โดยสามารถช่วยในการจัดระเบียบข้อมูลให้เข้าใจง่ายและน่าสนใจ รวมถึงส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการประเมินเนื้อหา และแพลตฟอร์มฝึกการนำเสนอเสมือนจริง เช่น โปรแกรมที่ช่วยจำลองสถานการณ์การพูดต่อหน้าสาธารณชน เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการลดความประหม่าและเพิ่มความมั่นใจผ่านการฝึกซ้อมซ้ำ ๆ ในสภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้ สำหรับสื่อประกอบ การใช้สไลด์ ควรเน้นความเรียบง่าย กระชับ และใช้ภาพหรือกราฟิกที่ช่วยอธิบายประเด็นหลัก การใช้ภาพเคลื่อนไหว (Animations) อย่างพอประมาณเพื่อเน้นประเด็นสำคัญ หรือการใช้อินโฟกราฟิก (Infographics) เพื่อนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่ายขึ้น นอกจากนี้ การควบคุมการใช้น้ำเสียงก็เป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดความสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือ สุดท้าย การเปิดและการปิดการนำเสนอที่มีพลัง รวมถึงการจัดการกับคำถามอย่างมั่นใจและเป็นมืออาชีพ ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยยกระดับการนำเสนอในบริบทนานาชาติ

กรอบแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจของผู้พูดในการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ

กรอบแนวทาง 6 ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษที่นำเสนอในบทความนี้ ได้รับการออกแบบมาเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจของผู้พูด โดยเฉพาะผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ซึ่งมักเผชิญกับความท้าทายด้านจิตวิทยาและความวิตกกังวล กรอบแนวทางนี้ช่วยให้ผู้พูดมีความมั่นใจในการสื่อสารมากขึ้น เนื่องจากการเน้นย้ำถึงความสำคัญของขั้นเตรียมตัว รวมถึงการวิเคราะห์ผู้ฟัง การฝึกซ้อม และการจัดการความตื่นเต้น ซึ่งช่วยลดความกลัวต่อการทำผิดพลาดและความวิตกกังวลในการเริ่มพูด นอกจากนี้ การนำเสนอได้เน้นย้ำถึง ข้อควรคำนึงในการใช้ภาษาที่เป็นกันเองกับผู้ฟัง (Audience-friendly language) และการใช้คำพูดที่ทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Inclusive language) รวมถึงการให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงความรู้และประสบการณ์ของผู้ฟัง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ลดความรู้สึกถูกตัดสินจากผู้ฟัง และเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน ระหว่างการนำเสนอ เช่น ปัญหาทางเทคนิคหรือผู้ฟังก่อกวน ก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยลดความเครียดและเพิ่มความมั่นใจในการรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน โดยรวมแล้ว กรอบแนวทางนี้มีอบเครื่องมือและแนวปฏิบัติที่เป็นระบบ ทำให้ผู้พูดสามารถพัฒนาทักษะและความมั่นใจในการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความหมายการพูดนำเสนอ

การพูดนำเสนอ หมายถึง กระบวนการสื่อสารรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้พูดมุ่งถ่ายทอดข้อมูล ความรู้ ความคิด หรือข้อเสนอแนะไปยังผู้ฟัง โดยอาศัยการบูรณาการทักษะการพูด การใช้น้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง ประกอบ รวมถึงสื่อทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่จะเป็นการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ สร้างความน่าสนใจ หรือโน้มน้าวใจผู้ฟัง (Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology, 2025; Sen, 2024) กระบวนการพูดนำเสนอที่มีประสิทธิภาพนั้นครอบคลุมขั้นตอนที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้ฟังและบริบท การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การรวบรวมและคัดสรรเนื้อหาสาระที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสมกับระดับความรู้ความสนใจของผู้ฟัง การจัดลำดับโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน การเลือกใช้สื่อประกอบการนำเสนอที่สอดคล้องกับเนื้อหาและส่งเสริมความเข้าใจ ตลอดจนการฝึกซ้อมเพื่อนำเสนอได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นใจ (Media Thailand, 2558)

การพูดนำเสนอ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารที่ผู้พูดใช้คำพูด เพื่อถ่ายทอดข้อมูล หรือแนวคิดไปยังผู้ฟัง โดยทั่วไปแล้วเป็นการพูดที่มีการวางแผนและมีโครงสร้าง ผู้พูดมักจะใช้สไลด์หรือสื่อทัศนอื่น ๆ ประกอบการนำเสนอ ถือเป็นการสื่อสารอย่างเป็นทางการรูปแบบหนึ่ง (อ้างอิง Donohoe, 2020; Alshare and Hindi, 2004 ใน Tuyen, 2023) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและจดจำเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ ลักษณะเด่นของการพูดนำเสนอต้องเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ ผู้พูดมุ่งเน้นที่จะให้ผู้ฟังได้รับความรู้ที่ถูกต้องและครบถ้วน ต้องใช้โครงสร้างที่เป็นระบบ ซึ่งเนื้อหาจะถูกจัดเรียงอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย และใช้สื่อประกอบ เพราะการใช้สื่อประกอบ เช่น สไลด์ ภาพหรือวิดีโอ จะช่วยให้การนำเสนอมีความน่าสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น (แสงฉัตรแก้ว, 2554)

สรุปได้ว่า การพูดนำเสนอเป็นกระบวนการสื่อสารซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาหรือแนวคิดต่าง ๆ จากผู้นำเสนอไปยังผู้ฟัง โดยมีบทบาทสำคัญในการเตรียมการอย่างรอบคอบเป็นพื้นฐาน กระบวนการนี้เริ่มต้นตั้งแต่การวิเคราะห์ผู้ฟังเพื่อทำความเข้าใจลักษณะและความต้องการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการนำเสนอให้ชัดเจน การค้นคว้ารวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง การจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ และการเลือกใช้สื่อประกอบการนำเสนอที่เหมาะสม เพื่อให้การสื่อสารนั้นสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ลักษณะเด่นของการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้นำเสนอจำเป็นต้องมีการวางแผนการนำเสนออย่างรอบคอบในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ การคัดเลือกหัวข้อ การค้นคว้าข้อมูล การจัดลำดับเนื้อหา และการเตรียมสื่อประกอบ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผู้ฟังถือเป็นหัวใจสำคัญ กล่าวคือ ผู้นำเสนอต้องทำความเข้าใจถึงความต้องการ ความสนใจ และระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ฟัง เพื่อสามารถปรับปรุงเนื้อหาและวิธีการนำเสนอให้สอดคล้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น การเลือกใช้ภาษาในการนำเสนอควรมีความถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงศัพท์เฉพาะที่ซับซ้อนเกินไป หรือหากจำเป็นต้องใช้ ควรมีการอธิบายเพิ่มเติม การใช้สื่อประกอบต่าง ๆ เช่น สไลด์ รูปภาพ หรือวิดีโอ ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเสริมสร้างความน่าสนใจและความเข้าใจให้แก่ผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ทักษะการสื่อสารกับผู้ฟังผ่านการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการที่กล่าวมา จึงนับเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพการงาน

เทคนิคสำหรับการพูดนำเสนอ การสื่อสารอย่างมั่นใจ

ประสิทธิภาพในการสื่อสารนับเป็นทักษะสำคัญ โดยเฉพาะในบริบททางวิชาการและวิชาชีพ ความสามารถในการนำเสนอแนวคิดด้วยภาษาอังกฤษอย่างชัดเจนและมั่นใจ ส่งผลโดยตรงต่อความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร ทั้งนี้ การนำเสนอด้วยความมั่นใจสามารถสร้างเสริมได้ผ่านกลยุทธ์ การสื่อสารที่เหมาะสม ซึ่งไม่เพียงช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นของผู้นำเสนอเท่านั้น แต่ยังสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้รับสาร นำไปสู่การนำเสนอที่มีประสิทธิผล และเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของผู้นำเสนอในมุมมองของผู้รับสารอีกด้วย

1. การใช้ภาษากาย หรืออวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) หมายถึง การสื่อสารที่ไม่ได้ใช้คำพูด เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟัง ในบรรดากลยุทธ์การสื่อสารที่หลากหลายนั้น เทคนิคอวัจนภาษา (Non-Verbal Communication) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีบทบาทสำคัญยิ่ง อวัจนภาษา ซึ่งหมายถึง การสื่อสารโดยปราศจากการใช้ถ้อยคำ ถือเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการสร้างความน่าเชื่อถือและสัมพันธภาพอันดีกับผู้รับสาร ทฤษฎีการสื่อสารของ อัลเบิร์ต เมห์ราเบียน (Albert Mehrabian) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาจาก UCLA ชี้ให้เห็นชัดถึงอิทธิพลในการสื่อสารส่วนใหญ่มาจากอวัจนภาษา โดยแบ่งเป็นภาษากาย (Body Language) 55% น้ำเสียง (Tone of Voice) 38% ขณะที่เนื้อหาคำพูด (Verbal Content) มีสัดส่วนเพียง 7% เท่านั้น จากข้อมูลดังกล่าว นกุลสมปรารถนา (2567) กล่าวว่า อวัจนภาษามีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ของผู้รับสาร เทคนิคสำคัญของอวัจนภาษาที่ส่งเสริมการนำเสนออย่างมั่นใจนั้นมีหลายประการ 1) การสบตา (Eye Contact) ซึ่งการสบตากับผู้รับสารเป็นระยะอย่างทั่วถึงจะช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงทางอารมณ์ และเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้นำเสนอ 2) การใช้ท่าทางประกอบ (Gestures) อย่างมีเป้าหมายและสอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อเน้นย้ำประเด็นสำคัญหรือช่วยในการอธิบาย โดยควรกระทำอย่างเป็นธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการเคลื่อนไหวที่มากเกินไปจนอาจรบกวนสมาธิของผู้รับสาร 3) บุคลิกภาพและท่วงท่า (Posture) การรักษาท่วงท่าที่มั่นคง สง่าผ่าเผย และแสดงถึงความเปิดรับ เช่น การยืนตรง จะสื่อถึงความมั่นใจและความพร้อม โดยควรหลีกเลี่ยงท่าทางที่สื่อถึงการปิดกั้น เช่น การกอดอก และ 4) การแสดงออกทางสีหน้า (Facial Expression) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและอารมณ์ที่ต้องการสื่อ ซึ่งแสดงถึงความใส่ใจและความจริงใจ และสามารถช่วยกระตุ้นความสนใจตลอดจนการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ของผู้รับสารได้เป็นอย่างดี การประยุกต์ใช้องค์ประกอบของอวัจนภาษาเหล่านี้อย่างบูรณาการและเหมาะสม จะช่วยส่งเสริมให้ผู้นำเสนอสามารถสื่อสารได้อย่างมั่นใจและชัดเจนยิ่งขึ้น (ไววานิชกิจ, 2567)

2. การสื่อสารด้วยเรื่องเล่า (Storytelling) นับเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพสูงสุดประการหนึ่งในการสร้างความผูกพันกับผู้ฟัง นักวิจัยด้านสมองกล่าวว่า การเล่าเรื่องช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองและเสริมสร้างความเข้าใจ ทำให้ผู้ฟังจดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น การประยุกต์ใช้การเล่าเรื่องสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง ประกอบด้วย 1) การแบ่งปันเรื่องราวส่วนตัวที่เชื่อมโยงกับผู้รับสาร หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอ 2) การยกตัวอย่างจากชีวิตจริง โดยใช้ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง 3) การสร้างการเชื่อมโยงทางอารมณ์ โดยการสร้างสรรค์เรื่องราวที่สามารถกระตุ้นอารมณ์ของผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ขัน ความเห็นอกเห็นใจหรือความตื่นเต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับการนำเสนอ (Zak, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาชิ้นชัยกิจ (2566) ที่ได้ทำการวิจัยและประเมินความต้องการในการพัฒนาเทคนิคการพูดของนักศึกษา

นิเทศศาสตร์ โดยพบว่าเทคนิคหลักที่มีความสำคัญ ได้แก่ การพูดโน้มน้าวใจ การจัดโครงสร้างเนื้อหา การใช้น้ำเสียง การวิเคราะห์ผู้ฟัง การใช้ภาษากาย และการเตรียมเนื้อเรื่อง ทั้งนี้ ความต้องการสูงสุดคือ เทคนิคการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ ซึ่งส่งผลให้ผู้ฟังเกิดความคล้อยตามและจดจำเนื้อหาที่สื่อสารออกไป

3. การใช้ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) มีบทบาทสำคัญในการพูดนำเสนอข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยให้ข้อมูลเข้าใจง่าย น่าสนใจ และส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการประเมินเนื้อหา นอกจากนี้ แพลตฟอร์มฝึกการนำเสนอเสมือนจริง (Virtual Reality Public Speaking) เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการลดความประหม่าและเพิ่มความมั่นใจในการพูดต่อหน้าสาธารณชน โดยการฝึกซ้ำ ๆ จะช่วยให้การพูดนำเสนอในสถานการณ์จริงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Davis, 2025; Pollino et al., 2024)

4. การใช้สไลด์ส่งเสริมด้านการพูดนำเสนอ Solution Impact (2024) ได้นำเสนอว่า การใช้ Presentation AI เช่น โปรแกรม Tome โปรแกรม Canva หรือโปรแกรม Google Slides สามารถสร้างสไลด์นำเสนอโดยอัตโนมัติ สร้างเนื้อหาและจัดรูปแบบสไลด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเลือกคำหรือวลีที่ควรเน้นในสไลด์นำเสนอควรมีความเรียบง่าย ข้อความที่จำกัด และเน้นภาพหรือกราฟที่ช่วยในการอธิบายประเด็นหลัก (Shirani, 2021) การออกแบบสไลด์ที่ดึงดูดความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสไลด์สำหรับการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการสำคัญดังนี้ ควรยึดหลักการนำเสนอหนึ่งแนวคิดหลักต่อหนึ่งสไลด์ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถติดตามและเข้าใจประเด็นสำคัญได้อย่างชัดเจน เนื้อหาในสไลด์ควรมีความกระชับ ชัดเจน และสื่อสารประเด็นหลักเพียงประเด็นเดียว การใช้ภาพและกราฟิกที่มีคุณภาพสูงและสอดคล้องกับเนื้อหาจะช่วยเสริมให้ผู้ฟังสนใจและเข้าใจง่ายยิ่งขึ้น ควรเลือกใช้ภาพหรือแผนภูมิแทนการใช้ข้อความที่ยาวเหยียด การจัดวางองค์ประกอบในสไลด์ควรมีความสมดุลและเป็นระเบียบ การเลือกใช้ตัวอักษรควรจำกัดไม่เกินสองรูปแบบต่อการนำเสนอ และมีขนาดที่เหมาะสมง่ายต่อการอ่าน การเลือกใช้สีพื้นหลังและสีตัวอักษรที่ตัดกันอย่างชัดเจนจะช่วยเพิ่มความสบายตาในการอ่าน (สวทช, 2565; KCT Academy, 2025)

5. การใช้น้ำเสียง หมายถึง การควบคุมเสียงและการเปลี่ยนแปลงโทนเสียง น้ำเสียงในการพูดมีความสำคัญไม่แพ้การเลือกคำพูดและเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสาร เพราะสามารถช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกมีส่วนร่วมและยกระดับการนำเสนอได้ การใช้เสียงที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง โดยมีเทคนิคสำคัญในการควบคุมเสียง ดังต่อไปนี้ 1) ระดับเสียง (Pitch) คือระดับสูงหรือต่ำของเสียงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้พูดควรปรับระดับเสียงตามสถานการณ์ ใช้ระดับเสียงที่ตั้งแต่ไม่สูงจนเกินไปเพื่อเน้นจุดสำคัญ และใช้เสียงเบาลงเมื่อพูดถึงข้อมูลที่ละเอียดอ่อน ระดับเสียงต่ำสามารถทำให้น่าเชื่อถือและจริงจังมากขึ้น การใช้ระดับเสียงที่ถูกต้องสามารถสร้างความประทับใจในระดับมืออาชีพหรือเน้นย้ำประเด็นสำคัญได้ 2) จังหวะการพูด (Pace) คือ การพูดช้าลงในขณะที่นำเสนอประเด็นสำคัญ และหลีกเลี่ยงการพูดที่มีเสียงเดียวหรือซ้ำกัน (monotone) จังหวะการพูดที่สม่ำเสมอและมีพลังทำให้ผู้ฟังเข้าใจและรับข้อความได้ดีขึ้น และพูดให้เร็วขึ้นเมื่อผู้พูดต้องการสร้างความตื่นเต้นให้กับผู้ฟัง 3) ระดับความดัง (Volume) คือ ไม่พูดเสียงดังเกินไป หากต้องการพูดเพื่อเน้นประเด็นสำคัญให้ลดจังหวะการพูดและหยุดชั่วคราว การหยุดพักในช่วงเวลาสั้น ๆ สามารถทำให้ผู้ฟังมีเวลาคิดและทำให้การพูดมีความหมายมากขึ้น 4) ลักษณะน้ำเสียง (Timbre) คือ คุณภาพทางอารมณ์ของน้ำเสียงที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งผู้ฟังจะใช้เพื่อสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดกำลังสื่อ เช่น น้ำเสียงที่แสดงถึงความหงุดหงิด ความสุข หรือความเศร้า ลักษณะน้ำเสียงนี้จะถูกถ่ายทอดผ่านการขึ้นลงของเสียง การฝึกควบคุมเสียงและ

สังเกตว่าผู้พูดมีน้ำเสียงเป็นอย่างไร จะช่วยให้ตระหนักถึงวิธีที่ทัศนคติถูกถ่ายทอดผ่านลักษณะของเสียง การใช้น้ำเสียงที่ทรงพลังและคำพูดที่เต็มไปด้วยอารมณ์จะช่วยทำให้ผู้พูดโดดเด่น (Robbins, 2025)

6. การเปิดและการปิดการนำเสนอที่มีพลัง คือ การเริ่มต้นและการสิ้นสุดการนำเสนอที่สร้างความประทับใจต่อผู้ฟัง เทคนิคการเปิดการนำเสนอมีดังนี้ 1) เริ่มต้นการต้อนรับผู้ฟังด้วยการขอบคุณที่ให้โอกาสการพูดนำเสนอ และการดึงดูดความสนใจด้วยการถามคำถามหรือข้อเท็จจริงที่น่าสนใจ เรื่องราวสั้น ๆ หรือคำคมจากคนดังเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง 2) แนะนำตัวเองให้ชัดเจน เล่าเรื่องราวส่วนตัวสั้น ๆ ประมาณ 90 วินาที และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะนำเสนอเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ 3) แนะนำหัวข้อหลักเพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพรวมสั้น ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้พูดจะพูดถึงในตอนต่อไป แสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าเรามีประโยชน์อย่างไร และเทคนิคการปิดการนำเสนอมีดังนี้ 1) สรุปประเด็นสำคัญและบทวนจุดหลัก ๆ ที่ต้องนำเสนอ เพื่อย้ำให้ผู้ฟังเข้าใจในเนื้อหาหลัก 2) การใช้คำพูดที่ช่วยให้ผู้ฟังสนใจและนำไปสู่การกระทำ เช่น การตั้งคำถาม จบบการนำเสนอโดยให้ผู้ฟังดำเนินการหรือคิดตามข้อเสนอที่นำเสนอ 3) สรุปด้วยคำพูดหรือข้อเท็จจริง สถิติที่น่าสนใจ หรือคำพูดสร้างแรงบันดาลใจที่เชื่อมโยงกลับมาที่ข้อความหลักเพื่อสร้างความประทับใจต่อผู้ฟัง (Lile, 2020)

7. การจัดการกับคำถามระหว่างหรือหลังการนำเสนอเป็นส่วนที่ท้าทายสำหรับหลาย ๆ คน ความสำคัญของการเตรียมตัวและตอบคำถามอย่างมั่นใจ โดยให้เคล็ดลับในการจัดการคำถามจากผู้ฟังดังนี้ 1) คาดการณ์คำถามที่อาจเกิดขึ้น ผู้พูดเตรียมคำตอบสำหรับคำถาม ข้อเท็จจริงและตัวอย่างสำคัญไว้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนคำตอบที่ผู้ฟังอาจถามจากหัวข้อที่นำเสนอ 2) ขอความชัดเจน หากผู้ฟังถามคำถามไม่ชัดเจน ผู้พูดควรให้ผู้ถามอธิบายเพิ่มเติม 3) รักษาความสงบและความมั่นใจ หากผู้พูดนำเสนอไม่สามารถตอบคำถามได้ ควรยอมรับและเสนอตัวที่จะติดตามคำตอบหลังการนำเสนอ และ 4) ตอบคำถามให้กระชับเพื่อหลีกเลี่ยงการตอบคำถามที่ยืดเยื้อ ควรตอบคำถามให้ตรงประเด็นและเชิญชวนให้ผู้ถามถามเพิ่มเติมหากมีข้อสงสัย (Ball, 2022)

สรุปได้ว่า ทักษะการนำเสนอภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพไม่ได้อยู่ที่คำพูดเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงวิธีการนำเสนอ การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ฟัง และการใช้สื่อช่วยในการนำเสนอ โดยมีเทคนิคต่าง ๆ ประกอบกับการพูดนำเสนอเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย เช่น ภาษากาย การควบคุมเสียง การเล่าเรื่อง และการจัดการคำถาม ซึ่งยังช่วยเพิ่มความมั่นใจและประสิทธิภาพในการนำเสนอให้กับผู้พูด นอกจากนี้ การเตรียมตัวและการฝึกฝนเป็นกุญแจสำคัญในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และด้วยเทคนิคเหล่านี้ จะทำให้ผู้นำเสนอสามารถสื่อสารเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและสร้างความประทับใจสำหรับผู้ฟังได้อย่างดีเยี่ยม

รูปแบบการพูดนำเสนอภาษาอังกฤษ

การนำเสนอเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสารทั้งในสถานการณ์ทางวิชาการและในที่ทำงาน การเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอช่วยให้ผู้พูดมีแบบแผนในการนำเสนอที่ชัดเจน Bennetch et al., (2021) Eunson (2020) Florence, (2023) และ ทีมงานทรูปลูกปัญญา (2565) ต่างกล่าวถึงรูปแบบการพูดนำเสนอไว้ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้ 1) การนำเสนอแบบทันที (Impromptu) 2) การนำเสนอแบบมีต้นฉบับ (Manuscript) 3) การนำเสนอแบบท่องจำ (Memorization) และ 4) การพูดนำเสนอโดยการเตรียมตัวมาล่วงหน้าในรูปแบบของบันทึกย่อหรือโครงร่าง (Extemporaneous)

1. การพูดนำเสนอแบบทันที (Impromptu) หมายถึง การสื่อสารที่ผู้พูดไม่ได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าในเนื้อหาหรือหัวข้อที่จะกล่าวถึง โดยส่วนใหญ่มักได้รับทราบหัวข้อในช่วงเวลาที่กระชั้นชิดก่อน

นำเสนอ การนำเสนอรูปแบบนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบ ความรู้ ประสบการณ์ของผู้พูดในการเรียบเรียงความคิดและนำเสนออย่างเป็นระบบ การนำเสนอแบบทันทีถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น การตอบคำถามในที่ประชุม การฝึกฝนทักษะนี้สามารถช่วยพัฒนาการตอบสนองที่รวดเร็ว การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องสามารถเสริมสร้างความมั่นใจและเพิ่มศักยภาพในการตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพูดนำเสนอแบบมีต้นฉบับ (Manuscript) หมายถึง ผู้พูดมักจะอ่านจากเอกสารต้นฉบับหรือสคริปต์โดยตรง บนหน้ากระดาษจะมีทุกคำที่ผู้พูดวางแผนไว้ คล้ายกับผู้ประกาศข่าวที่อ่านจากเครื่องฉายข้อความ ซึ่งเหมาะสมในกรณีที่การนำเสนอมีความสำคัญสูงและต้องการความแม่นยำ เช่น การนำเสนอทางวิชาการ การสื่อสารแถลงการณ์สาธารณะจากบริษัท ข้อดีของการใช้ต้นฉบับคือผู้พูดสามารถเข้าถึงทุกคำที่เตรียมไว้ล่วงหน้า ไม่จำเป็นต้องคาดเดาหรือท่องจำ นอกจากนี้ยังสามารถอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลได้อย่างแม่นยำ

3. การพูดนำเสนอแบบท่องจำ (Memorization) หมายถึง การสื่อสารที่ผู้พูดท่องจำเนื้อหาทั้งหมด เป็นการเตรียมตัวล่วงหน้าอย่างเต็มที่และจะไม่ใช้บันทึกใด ๆ ซึ่งอาจดูเหมือนการพูดที่มีความเป็นมืออาชีพสูง ในกรณีของการกล่าวสุนทรพจน์หรือในโอกาสพิเศษ เช่น การกล่าววอยพรีสัน ๆ การมอบหมายสั้น ๆ หรือคำไว้อาลัยสั้น ๆ หากต้องการเลือกใช้การนำเสนอแบบท่องจำ ผู้พูดควรฝึกซ้อมเนื้อหาจนกว่าจะสามารถขยายความประเด็นสำคัญได้อย่างเป็นธรรมชาติและเกิดความคล่องแคล่วเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในการนำเสนอและเน้นความเข้าใจเนื้อหา

4. การพูดนำเสนอโดยการเตรียมตัวมาล่วงหน้าในรูปแบบของบันทึกย่อหรือโครงร่าง (Extemporaneous) หมายถึง การพูดที่ผู้พูดเตรียมโครงร่างหรือบันทึกย่อไว้ล่วงหน้า แต่ไม่ได้อ่านหรือท่องจำทุกคำ ผู้พูดจะใช้บันทึกย่อเหล่านี้เป็นแนวทางในการพูดด้วยน้ำเสียงที่เป็นธรรมชาติและสามารถสบตากับผู้ฟังได้มากขึ้น ซึ่งมักถูกมองว่าเป็นวิธีการพูดที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่ง บันทึกเหล่านี้มักจะอยู่ในบัตรโน้ต บัตรขนาด 4x6 นิ้ว หรือ 5x7 นิ้ว การนำเสนอรูปแบบนี้ช่วยกระตุ้นความทรงจำในสิ่งที่วางแผนจะพูดและเพื่อไม่ให้หลงลืมประเด็นสำคัญ ซึ่งทำให้ผู้พูดสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และผู้ฟังได้ดี

สรุปได้ว่า การเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอขึ้นอยู่กับสถานการณ์และประเภทของเนื้อหาที่จะนำเสนอ แนวทางในการเลือกใช้รูปแบบเหล่านี้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้พูดสามารถปรับตัวและนำเสนอได้ตามบริบทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การพูดนำเสนอแบบทันที (Impromptu) ช่วยเพิ่มทักษะการคิดและการตอบคำถาม การพูดนำเสนอแบบมีต้นฉบับ (Manuscript) เหมาะสมสำหรับเนื้อหาที่ต้องการความแม่นยำสูง การพูดนำเสนอแบบท่องจำ (Memorization) อาจช่วยให้ผู้พูดจำเนื้อหาได้ทั้งหมดแต่ทำให้ขาดความยืดหยุ่น และการพูดนำเสนอโดยการเตรียมตัวมาล่วงหน้าในรูปแบบของบันทึกย่อหรือโครงร่าง (Extemporaneous) เป็นที่นิยมในการพูดนำเสนอที่ผู้พูดเตรียมโครงร่างหรือบันทึกย่อไว้ล่วงหน้า และใช้เป็นแนวทางในการพูดอย่างยืดหยุ่น เหมาะสำหรับการบรรยายหรือการนำเสนอที่ต้องการความเป็นธรรมชาติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง

ขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ และ วลี ประโยค สำนวนภาษาอังกฤษที่ใช้ในการพูดนำเสนอ

การนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยเปิดโอกาสในการสื่อสารและสร้างความประทับใจในระดับสากล มี 6 ขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้พูดพัฒนาทักษะการพูดนำเสนอได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ เพื่อเป็นตัวอย่างในการอธิบายขั้นตอนการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพในบริบททางธุรกิจ บทความนี้ขอยกสถานการณ์จำลองของการนำเสนอแผนการตลาดดิจิทัลสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งก็คือ สมาร์ทวอตช์ "Aura" โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมตัว (Preparation) คือ การวางแผนสู่ความมั่นใจ การเตรียมตัวที่ดีเป็นหัวใจ สำคัญของการนำเสนอที่ประสบความสำเร็จ เริ่มจากการวิเคราะห์ผู้ฟังเพื่อทำความเข้าใจความต้องการ และความสนใจของพวกเขา จากนั้น ฝึกซ้อมการนำเสนออย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความคุ้นเคยและลด ความประหม่า การจัดการความตื่นเต้นเป็นสิ่งสำคัญ ฝึกเทคนิคการผ่อนคลาย เช่น การหายใจลึก ๆ หรือ การทำสมาธิ

2. ขั้นบทนำ (Introduction) คือ การปูพื้นฐานสู่ความเข้าใจ เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจ บทบาท และความสำคัญของการนำเสนอในภาษาอังกฤษ การนำเสนอที่ดีไม่เพียงแต่ถ่ายทอดเนื้อหา แต่ ยังสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง การตระหนักถึงความสำคัญนี้จะช่วยให้คุณมี แรงจูงใจในการพัฒนาทักษะ ในขั้นตอนนี้ ผู้นำเสนอเริ่มต้นด้วยการกล่าวทักทายผู้เข้าร่วมประชุมอย่าง เป็นทางการ พร้อมแนะนำตนเองและบทบาทภายในองค์กร เช่น Good morning, ladies and gentlemen. My name is Eleanor Vance, and I am the Head of Digital Marketing at InnovaTech Solutions. จากนั้น ผู้นำเสนอแสดงความขอบคุณต่อผู้เข้าร่วมสำหรับการสละเวลา และ ระบุวัตถุประสงค์ของการนำเสนออย่างชัดเจน เช่น Thank you for joining this meeting today. The purpose of this presentation is to outline a comprehensive digital marketing strategy for our latest innovation, the "Aura" smartwatch. ผู้นำเสนอให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับขอบเขตของ การนำเสนอโดยสรุปประเด็นสำคัญที่จะกล่าวถึง เช่น In the next thirty minutes, I will provide an overview of the market analysis, proposed campaigns, budget allocation, and projected ROI. นอกจากนี้ เน้นย้ำถึงเป้าหมายหลักของการนำเสนอ เช่น This strategy aims to maximize product visibility, generate consumer excitement, and ultimately drive significant sales growth.

3. ขั้นเปิดการนำเสนอ (Opening) คือ การดึงดูดความสนใจตั้งแต่เริ่มต้น การเปิดการนำเสนอ ที่น่าสนใจจะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ฟังตั้งแต่แรกเริ่ม ใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่อง การตั้งคำถาม โดยผู้นำเสนออาจใช้สถิติที่น่าสนใจเพื่อเน้นย้ำความสำคัญของหัวข้อ เช่น Let's begin with a compelling statistic: the global smartwatch market is projected to reach \$10 billion by 2028, indicating substantial growth potential. นอกจากนี้ ผู้นำเสนอสร้างความเชื่อมโยงระหว่าง หัวข้อกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น This topic is highly relevant to our company's success, as it directly impacts our brand positioning, customer acquisition, and revenue generation. และให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ฟังจะได้รับจากการนำเสนอ เช่น By the end of this presentation, you will understand how our proposed strategy leverages cutting-edge digital tools to achieve our business objectives.

4. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Body) คือ การถ่ายทอดข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นนี้ผู้นำเสนอ ทำการถ่ายทอดข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการนำเสนอ โดยมีการจัดลำดับเนื้อหา อย่างเป็นระบบและชัดเจน เช่น First, let's discuss our in-depth market analysis, which reveals key consumer trends and competitor activities. Now, let's move on to the proposed digital marketing campaigns, including social media engagement, influencer marketing, and search

engine optimization. ผู้นำเสนออาจใช้สื่อสนับสนุน เช่น กราฟหรือแผนภาพ เพื่อช่วยในการอธิบาย ข้อมูล เช่น Here's the data visualization of projected ROI. นอกจากนี้ ผู้นำเสนออาจยกตัวอย่าง หรือกรณีศึกษาเพื่อสนับสนุนข้อเสนอของตน เช่น To illustrate this point, consider the success of our previous campaign, which achieved a 30% increase in online sales within the first quarter. ผู้นำเสนอควรใช้ภาษาที่ชัดเจนและกระชับ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง เช่น In other words, our strategic approach is designed to create a cohesive and impactful digital presence that resonates with our target audience. This means that we will be employing a multi-channel strategy, integrating various digital platforms to maximize reach and engagement.

5. **ขั้นปิดการนำเสนอ (Conclusion)** คือ ขั้นตอนการสรุปประเด็นสำคัญของการนำเสนอ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถึงสาระสำคัญอีกครั้ง เช่น In summary, we have discussed the market analysis, proposed campaigns, budget allocation, and projected ROI for the "Aura" smartwatch. In conclusion, this comprehensive digital marketing strategy provides a clear pathway to achieving our sales targets and strengthening our brand presence. และผู้นำเสนออาจเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการต่อไป เช่น Based on what we've discussed, I recommend that we proceed with the immediate implementation of this strategy to capitalize on the upcoming market opportunities. และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถาม เช่น Are there any questions at this time? I'm happy to address any concerns or provide further clarification. สุดท้าย ผู้นำเสนอ แสดงความขอบคุณต่อผู้ฟังสำหรับการสละเวลา เช่น Thank you for your time and attention. We believe that this strategy will be instrumental in the successful launch of the "Aura" smartwatch.

6. **ขั้นประเมินผลและพัฒนา (Evaluation and Development)** คือ การเรียนรู้เพื่อ ความก้าวหน้า หลังจากนำเสนอเสร็จสิ้น รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ฟังหรือผู้สังเกตการณ์ วิเคราะห์ ข้อผิดพลาดและจุดที่ต้องปรับปรุง ขั้นตอนนี้เน้นถึงความสำคัญของการประเมินผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น Following the campaign launch, we will conduct a thorough analysis of key performance indicators to assess the effectiveness of our strategy. Feedback from the sales team and customer surveys will be crucial in evaluating the impact of the digital marketing initiatives. และผู้นำเสนออธิบายถึงกระบวนการในการนำข้อมูลจากการประเมินไปปรับปรุง กลยุทธ์ในอนาคต เช่น We will use this feedback to refine our approach and optimize future campaigns for even greater success. ผู้นำเสนอเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเรียนรู้และปรับตัวใน โลกธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น Continuous learning and adaptation are essential in the dynamic landscape of digital marketing to maintain a competitive edge. และอาจกระตุ้น ให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การพัฒนา เช่น What did you think of the proposed strategy? Your insights are valuable for our ongoing improvement process.

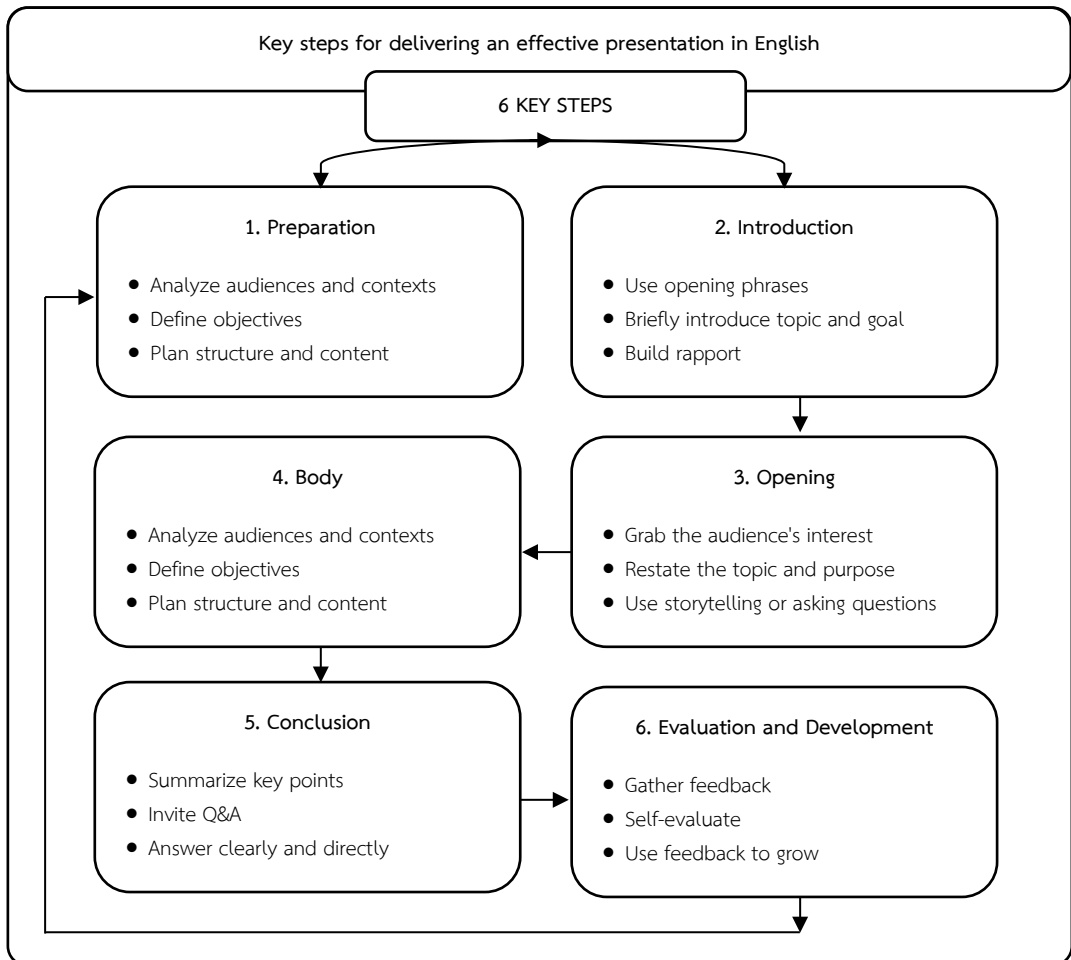
นอกจากนี้ กองพลพรหม (2562) ได้แนะนำตัวอย่างประโยคภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการ สถานการณ์ฉุกเฉินในการพูดในที่สาธารณะ (Phrases for Handling Public Speaking Emergencies) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดระหว่างการนำเสนอ โดยแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

1. กรณีเกิดปัญหาทางเทคนิคระหว่างการนำเสนอ (Helpful Phrases for Technical Failure) เช่น ปัญหาคอมพิวเตอร์ค้าง ภาพไม่แสดงผล หรือไม่โครโฟนไม่ทำงาน สามารถเลือกใช้ประโยคดังต่อไปนี้ Thank you for your patience; we'll begin in one moment.; Could I please get some tech support?; Excuse me, could someone from tech support assist me?; Would someone mind stepping out and letting an organizer know that we need some tech assistance?; I apologize for the tech issues; I'm going to continue my presentation without my PPT/mic/video.; Thank you for your patience; I'm going to do the best I can without my PPT/mic/video.; Please hold on one moment while we fix this problem. etc.

2. กรณีมีผู้ฟังก่อวาระระหว่างการนำเสนอ (Helpful Phrases for a Disruptive Audience) เพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว สามารถเลือกใช้ประโยคต่อไปนี้ I'd like to remind you that we'll have a Q&A session at the end of the presentation.; Please hold your questions until then.; I'm afraid I won't be able to finish my presentation if I stop and answer questions Please ask your question at the end.; I see there are some questions; For the sake of time, I'm going to ask everyone to hold their questions until the end.; So that everyone has an opportunity to ask a question, please limit one question per person.; I'm going to give some other people a chance to ask questions.; I'm sorry to interrupt, but looks like someone over here would like to ask a question. Could everyone write them down so we can get to them at the end of the presentation? etc.

สรุปได้ว่า ขั้นตอนสำหรับการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพด้วยภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยหัวข้อหลัก 6 ข้อ โดยเน้นว่าการนำเสนอที่ดีไม่เพียงแต่ถ่ายทอดข้อมูล แต่ยังสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง ขั้นตอนเหล่านี้ครอบคลุมตั้งแต่การปูพื้นฐานความเข้าใจ การเตรียมตัว การเปิดการนำเสนอ การนำเสนอเนื้อหา การปิดการนำเสนอ และการประเมินผล และมีวลี ประโยค สำนวน ภาษาอังกฤษที่เป็นประโยชน์สำหรับการพูดนำเสนอโดยแบ่งตามโครงสร้างของขั้นตอนการพูด พร้อมทั้งประโยคภาษาอังกฤษสำหรับการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน การเตรียมตัวล่วงหน้าในด้านนี้จะช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้พูด และช่วยลดความเครียดจากสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดได้ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้ฟังและช่วยให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เทคนิคการพูดนำเสนอ บทความนี้ได้นำเสนอแผนผังอธิบายขั้นตอนการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้พูด และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการสื่อสารในระดับสากล รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 6 ขั้นตอนสำคัญการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ

ข้อควรคำนึงในการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ

ข้อควรคำนึงการพูดนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษตามที่ Grand (2015) เสนอแนะมีหลายประการที่สามารถช่วยให้ผู้นำเสนอสามารถสื่อสารได้มีประสิทธิภาพและดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้ดีขึ้น ดังนี้

1. การใช้ภาษาที่เป็นกันเองกับผู้ฟัง (Audience-friendly language) การใช้ภาษาที่เป็นกันเองและสุภาพสามารถช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลายและเปิดรับการนำเสนอมากขึ้น โดยไม่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกเหมือนเป็นผู้ฟังเพียงฝ่ายเดียว แต่เหมือนเป็นส่วนหนึ่งของการสนทนาร่วมกัน เช่น แทนที่จะพูดว่า "What I want to do today is..." ควรพูดว่า "What I would like to do today is..." และแทนที่จะพูดว่า "I want to explain the risks involved in this procedure" ควรเปลี่ยนเป็น "Let me try to briefly explain the risks involved in this procedure."

2. การใช้คำพูดที่ทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Inclusive language) การใช้คำสรรพนามที่ทำให้รู้สึกว่าเป็น "เราทุกคน" กำลังทำสิ่งนั้นร่วมกัน เช่น การใช้คำว่า "We" และ "Let's" แทนการใช้ "I" ที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นการพูดจากบุคคลเดียว เช่น แทนที่จะพูดว่า "In the next section, I'll be describing..." ควรเปลี่ยนเป็น "In the next section, we'll be looking at..." แทนที่จะพูดว่า "As I have shown here on this chart..." ควรเปลี่ยนเป็น "As we can see here on this chart..." และแทนที่จะพูดว่า "Look at the statistics for 1992..." ควรพูดว่า "Let's look at the statistics for 1992..." การใช้คำเหล่านี้ทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และเข้าใจข้อมูลร่วมกับผู้พูด

3. การให้ความสำคัญกับผู้ฟังทั้งด้านความรู้และด้านประสบการณ์ (Acknowledging the audience's knowledge and experience) การแสดงถึงความเข้าใจในประสบการณ์หรือความรู้ของผู้ฟังสามารถช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้นำเสนอและผู้ฟัง โดยอาจใช้โครงสร้างภาษาเหล่านี้ As you probably know...; If you remember the accident at Chernobyl...; I'm sure you are familiar with...; You may have noticed the growing demand for... etc. การใช้คำเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความมั่นใจให้ผู้ฟัง แต่ยังทำให้การนำเสนอรู้สึกเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีคุณค่า ไม่ใช่แค่การส่งข้อมูลจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งเท่านั้น

บทสรุป

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพด้วยภาษาอังกฤษผ่านเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ การนำเสนอที่มีประสิทธิภาพไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดข้อมูล แต่ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ กระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคคลในด้านการศึกษาและเส้นทางอาชีพ

บทความนี้ได้วิเคราะห์โครงสร้างพื้นฐานของการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมตัว กล่าวถึงการเตรียมตัวอย่างละเอียด รวมถึงการวิเคราะห์ผู้ฟัง การฝึกซ้อม และการจัดการความตื่นเต้น ขั้นตอนที่ 2 ขั้นบทนำ เน้นการสร้างการเชื่อมโยงในบทบาทและความสำคัญของการนำเสนอ และการใช้ภาษาในการเริ่มต้น ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเปิดการนำเสนอ ให้ความสำคัญกับการดึงดูดความสนใจตั้งแต่เริ่มต้น โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การเล่าเรื่องและการใช้สื่อภาพ ขั้นตอนที่ 4 ขั้นนำเสนอเนื้อหา เน้นการถ่ายทอดข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ภาษาที่ชัดเจนและกระชับ และการใช้ตัวอย่างและสื่อประกอบ ขั้นตอนที่ 5 ขั้นปิดการนำเสนอ กล่าวถึงการสรุปประเด็นสำคัญและการเปิดโอกาสให้ซักถาม เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และขั้นตอนที่ 6 ขั้นประเมินผลและพัฒนา เน้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง โดยการรับฟังข้อเสนอแนะและวิเคราะห์ข้อผิดพลาด ในบริบทของการศึกษา ทักษะการนำเสนอที่ดีช่วยให้นักศึกษาและนักวิชาการสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการได้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอโครงงาน งานวิจัย หรือการอภิปรายทางวิชาการ ทักษะการใช้ภาษาที่กระชับชัดเจน และมีโครงสร้างที่ดีช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ และพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มผู้ฟังที่หลากหลาย

นอกจากนี้ การใช้เทคนิคทางการสื่อสาร เช่น การควบคุมภาษากาย การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม และการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังยังช่วยเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหา และส่งเสริมการรับรู้ของผู้รับสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ในเชิงอาชีพ ทักษะการนำเสนอถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถ

สร้างความแตกต่างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของบุคคลในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง เช่น การสัมภาษณ์งาน การประชุมเชิงธุรกิจ และการนำเสนอโครงการต่อผู้บริหาร การมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมั่นใจช่วยให้บุคคลสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มโอกาสในระดับสากล นอกจากนี้ ทักษะการนำเสนอที่ดีมีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายทางอาชีพ การทำงานร่วมกับทีมงานข้ามวัฒนธรรม และการบริหารจัดการในระดับองค์กร ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าในสายอาชีพ

โดยสรุป การพัฒนาทักษะการนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษเป็นการลงทุนที่มีคุณค่าในทั้งด้านการศึกษาและด้านวิชาชีพ การฝึกฝนอย่างต่อเนื่องช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างมั่นใจ ถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบ และสามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้ฟัง ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของความสำเร็จในระยะยาวทั้งในแวดวงวิชาการและโลกของการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- กองพลพรหม, ว. (2562). แนวปฏิบัติ การใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในการนำเสนอผลงานทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ. กลุ่มภารกิจวิชาการ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
เข้าถึงได้จาก https://www.spsc.chula.ac.th/upload_files/pdf
- ซีนชัยกิจ, ธ. (2566). ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างเทคนิคการสื่อสารด้านการพูด สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาศิลปกรรมเพื่อนำเสนอผลงานศิลปะ. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทรรศน์ไทย*, 12(2), 212–221. เข้าถึงได้จาก <https://doi.org/10.14456/tisr.2023.18>
- ทีมงานทรูปลูกปัญญา. (2565). ประเภทของการพูด. เข้าถึงได้จาก https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/1111?utm_source=chatgpt.com
- นกุลสมปรรณนา, ป. (2567). Mehrabian's rule กับกฎ 7-38-55 สำหรับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ. Popticles.com. เข้าถึงได้จาก <https://www.popticles.com/communications/mehrabian-rule-for-effective-communication/>
- ไวยานิชกิจ, ว. (2567). เทคนิคการสื่อสารนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ. Mebmarket.
- แสงฉัตรแก้ว, ศ. (2554). การพูดในที่ชุมชน. นครปฐม: โครงการตำราและหนังสือ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานพัฒนานโยบายและเทคโนโลยีสถาบันแห่งชาติ (สวทช.). (2565). วิธีสร้างสไลด์สำหรับการนำเสนองานวิจัย. เข้าถึงได้จาก https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/how-to-build-slides-for-research-presentation/
- Acolad. (2023). *Going global: Top 10 languages for international business growth*. Retrieved from <https://www.acolad.com/en/services/consulting/most-demand-languages.html>
- Amelia, R. (2022). Indonesian EFL Students' Attitude toward Oral Presentations. *Indonesian Journal of Integrated English Language Teaching*, 8(1), 15-30. Retrieved from <https://doi.org/10.24014/ijietl.v8i1.17434>
- Ball, B. (2022). How to Answer Questions After A Presentation – 10 Tips. Benjaminball.com. Retrieved from <https://benjaminball.com/blog/how-to-answer-questions-after-a-presentation/>

- Bennetch, R., Owen, C., & Keesey, Z. (2021). *Methods of Speech Delivery*. Pressbooks. Retrieved from <https://www.saskoer.ca/rcm200/chapter/types-of-speeches/>
- Bluewood Team. (2023, 5 October). *Why do strong presentation skills still matter in hybrid and remote workplaces?* Bluewood Training. Retrieved from <https://www.bluewoodtraining.co.uk/blog/presentation-skills-hybrid-workplaces/>
- Davis, N. (2025). *Free online virtual reality tool helps people tackle public speaking nerves*. Retrieved from https://www.theguardian.com/technology/2025/mar/15/online-vr-toolvirtualrealitypublicspeakingnervesanxiety?utm_source=chatgpt.com
- Eunson, B. (2020). *Oral Communication Strategies of Thai EFL Learners*. ResearchGate. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/341370249_Oral_Communication
- Florence, O. (2023). *Types of Oral Presentation*. Scribd. Retrieved from <https://www.scribd.com/document/619538899/A-J>
- Fuadah, M. Z. E. (2020). An Analysis of Students' Speaking Anxiety. *English Education and Applied Linguistics (EEAL) Journal*, 3(1), 56-60. Retrieved from <https://doi.org/10.31980/eealjournal.v3i1.1097>
- Grambow, S. C., & Weinfurt, K. P. (2024). Effective Scientific Presentations Across Formats: A Modern Guide for Science Trainees and Researchers. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 11(9), 42–55. Retrieved from <https://doi.org/10.14738/assrj.119.17551>
- Kanchanabhishek Institute of Medical and Public Health Technology. (2025). *การพูดเพื่อการนำเสนอ*. Wixsite.com. Retrieved from <https://kmpht01.wixsite.com/present/3>
- KCT Academy. (2025, 8 January). *เทคนิคการสร้าง Presentation ที่น่าสนใจและน่าจดจำ*. Retrieved from <https://kctathailand.com/techniques-for-creating-engaging-memorable-presentations/>
- Kenny, T. (2025). *Why is English the language of business?* Northwest Career College. Retrieved from <https://www.northwestcareercollege.edu/blog/why-is-english-the-language-of-business/>
- Lieber, K. (2024). *The role of English in global business: Why it matters*. McCoy College. Retrieved from <https://mccollege.edu/professional-english-esl/about-professional-english-esl/the-role-of-english-in-global-business-why-it-matters/>
- Lile S. P. (2020). *How to Open and Close a Presentation in 8 Memorable Ways*. Beautiful.ai. Retrieved from <https://www.beautiful.ai/blog/how-to-open-and-close-a-presentation-in-8-memorable-ways>
- Media Thailand. (2015, 22 มกราคม). *สำรวจภูมิทัศน์สื่อเก่าและสื่อใหม่ในอาเซียน*. Media Thailand. Retrieved from <https://www.mediathailand.org/2015/01/2222.html>
- Nabella, A. C. R., & Umami, M. (2023). An Analysis of Students' Anxiety Level in English Oral Performance Viewed from Their Personality. *Scripta: English Department*

- Journal*, 10(2), 263-269. Retrieved form <https://doi.org/10.37729/scripta.v10i2.3304>
- Pollino, M. A., Powell, E. A., & McCormick, M. L. (2024). Generative AI and the public-speaking course: A critical communication pedagogy approach. *Communication Teacher*, 39(1), 71–77. Retrieved form <https://doi.org/10.1080/17404622.2024.2396514>
- Robbins, T. (2025). *How to improve your tone of voice in communication*. TonyRobbins.com. Retrieved form <https://www.tonyrobbins.com/blog/watching-your-tone/>
- Sen, J. (2024). *What is an Oral Presentation? Types, Planning, Writing, and More*. Prezentium.
- Shirani, A., Tran, G., Trinh, H., Demoncourt, F., Lipka, N., Asente, P., Echevarria, J., & Solorio, T. (2021). *Learning to Emphasize: Dataset and Shared Task Models for Selecting Emphasis in Presentation Slides*. *arXiv*. Retrieved form <https://arxiv.org/abs/2101.03237>
- Solution Impact. (2024). *AI ทำสไลด์ แชนร์เครื่องมือ Presentation AI ใช่ง่ายฉบับ 2024*. solutionsimpact.com. Retrieved form <https://solutionsimpact.com/blog/ai-makes-slides/>
- Tareen, H., Haand, M. T., & Muhammadi, A. (2023). Investigating EFL Learners' Perceptions towards the Difficulties in Oral Presentation at Kandahar University. *Anatolian Journal of Education*, 8(1), 79-92. Retrieved form <https://doi.org/10.29333/aje.2023.816a>
- Tuyen, L. T. H. (2023). Oral Presentation Skills of Non – English Majored Students at Dong Nai Technology University – Problems and Solutions. *Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 5(1), 96-101. Retrieved form <https://doi.org/10.32996/jeltal.2023.5.1.11>
- Zak, P. J. (2015). *The moral molecule: The source of love and prosperity*. Dutton.
- Zielinski, D. (2022, November). Presenting in today's virtual world. *Toastmasters Magazine*.

รายละเอียดและการส่งบทความ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. เพื่อรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ ความคิด ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารการศึกษา คุณลักษณะบัณฑิต การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ศิลปวัฒนธรรม และนำเสนอองค์ความรู้จากผลงานการวิจัยทางด้านการศึกษา

ขอบเขตของบทความ

ด้านการบริหารการศึกษา คุณลักษณะบัณฑิต การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ศิลปวัฒนธรรม และนำเสนอองค์ความรู้จากผลงานการวิจัยทางด้านการศึกษา

กำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

บทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิจัย
2. บทความวิชาการ

ทั้งนี้บทความต้องเป็นผลงานใหม่ที่ยังไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในสื่อใด ๆ มาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

1. การชำระค่าธรรมเนียมการส่งบทความ ผู้ส่งบทความจะต้องชำระค่าธรรมเนียมหลังจากที่ได้มีการตรวจสอบบทความเบื้องต้นจากกองบรรณาธิการเรียบร้อยแล้ว โดยกองบรรณาธิการ จะแจ้งให้ผู้ส่งบทความทราบก่อน
2. ให้ผู้ส่งบทความส่งหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางระบบ Thaijo เมื่อกองบรรณาธิการได้รับหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียมเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการส่งบทความของท่านไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพ ของบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารฯ
3. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารฯ บทความของท่านจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน กองบรรณาธิการจึงจะแจ้งผลการพิจารณาไปยังผู้ส่งบทความ

4. ในกรณีที่ผู้ส่งบทความได้ชำระค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงใน วารสารฯ แล้ว แต่บทความ "ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์" จากผู้ทรงคุณวุฒิ และบรรณาธิการหรือผู้ส่งบทความ "จะขอยกเลิกการตีพิมพ์บทความ" ท่านจะไม่สามารถเรียกคืนค่าธรรมเนียมการส่งบทความได้ เนื่องจากค่าธรรมเนียมที่ชำระเป็นค่าดำเนินการ ประเมินคุณภาพบทความ และการชำระค่าธรรมเนียมการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ไม่ได้ หมายความว่า "บทความที่ชำระค่าธรรมเนียมจะได้รับการตีพิมพ์"

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จะได้รับการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผ่านการตรวจคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลายหลายสถาบัน ซึ่งไม่ได้สังกัดเดียวกับผู้เขียน อย่างน้อยจำนวน 3 คน ที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญตรงหรือเกี่ยวเนื่องกับสาขาของบทความ ทั้งนี้ผู้เขียนและผู้ประเมินจะไม่ทราบข้อมูลรายชื่อของกันและกัน (Double - Blind Peer Review) โดยผู้เขียนต้องผ่านการพิจารณาบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้กองบรรณาธิการจะนำส่งผลการประเมินให้แก่ผู้เขียนเพื่อให้ผู้เขียนปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมบทความก่อนเผยแพร่ และบทความที่ได้รับการตีพิมพ์จะได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ใน <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/EduBSRU/>

การเตรียมต้นฉบับบทความ

ต้นฉบับของบทความที่จัดส่ง มีความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า กระดาษ A4 เนื้อหาบทความใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14pt ทั้งบทความ ตั้งค่าหน้ากระดาษเว้นระยะด้านบน 2.54 ซม. ด้านล่าง 2.54 ซม. ด้านซ้าย 3.17 ซม. และด้านขวา 2.54 ซม.

1 ชื่อเรื่องบทความ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16pt ตัวหนา จัดกึ่งกลาง

2 ชื่อผู้เขียน (Author) ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 14pt ตัวหนา ระบุสังกัดของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพร้อมทั้งระบุ E-Mail ใส่ที่เชิงอรรถใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 12pt หากมีผู้เขียนร่วมระบุให้ครบถ้วน

3 บทคัดย่อ เขียนสรุปเนื้อหาของบทความเป็นร้อยแก้วเน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ โดยกำหนดหัวข้อต่าง ๆ ให้ชัดเจน และครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย รวมความยาวไม่ควรเกิน 290-300 คำ และจะต้องพิมพ์คำสำคัญ (Keywords) จำนวน 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4 เนื้อหา การจัดแนวพิมพ์ตามความเหมาะสมกับภาษาที่ใช้ บทความวิจัยประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ บทความวิชาการประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และสรุป

5 รูปภาพ/ตารางประกอบ ควรมีภาพที่ชัดเจนและคุณภาพดี ต้องอ้างอิงแหล่งข้อมูลไว้ได้ภาพประกอบทุกครั้ง

6 เอกสารอ้างอิง ผู้เขียนตรวจสอบรายการอ้างอิงให้ครบถ้วนตามที่ได้อ้างอิงในเนื้อหา โดยเรียงตามอักษร สำหรับรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ให้ใช้ตามระบบ APA 6th edition style (American Psychological Association Style)